

Република Србија
ПОВЕРЕНИК ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И
ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

ИЗВЕШТАЈ
О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И
ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ
ЗА 2023. ГОДИНУ

Београд
март, 2024. године

ПОВЕРЕНИК ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

2023. У БРОЈЕВИМА

 110 ЗАПОСЛЕНИХ

 БУЏЕТ ОДОБРЕНО: 333.323.000,00
РЕАЛИЗОВАНО : 329.098.903,61

ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

	10.594 жалбе		740 мера за унапређење права јавности рада
	385 прекршајних налога		382 мишљења
	45 захтева за покретање прекршајног поступка		835 уступљених захтева
	438 одговора на тужбе		60 одговора на представке
	51 решење о дозволи извршења		69 захтева за информацијама о раду других органа
	4 захтева упућених Влади		221 спис предмета прослеђен Управној инспекцији
	5.238 годишњих извештаја органа власти		

ЗАШТИТА ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

	731 инспекцијски надзор		163 притужбе
	5 прекршајних налога		30 одговора на тужбе
	10 захтева за покретање прекршајног поступка		393 одговора на представке
	51 корективна мера		707 контролних листа
	1.393 лица за заштиту података о личности		324 мишљења
	12 представника страних привредних друштава		982 унапређења заштита и превентива
	56 обавештења о повреди података о личности		

ОБЕ ОБЛАСТИ ДЕЛОВАЊА

	27.317 појашњења путем телефона		230 међународна/домаћа сарадња		36 мишљења на нацрте закона и др. опште акте
	108 саопштења за јавност		340 захтева за информацијама од Повереника		36 предмета из области европских интеграција
	94 захтева у вези са информацијама о предмету		161 извештај		269 представки

САДРЖАЈ

УВОДНА РЕЧ ПОВЕРЕНИКА.....	5
1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗА 2023. ГОДИНУ	12
2. СТАЊЕ И ПРЕПРЕКЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ПРАВА НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	23
2.А. ПРАВО НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА	23
2.А.1. Правни оквир	23
2.А.2. О остваривању права јавности да зна у 2023. години и препрекама.....	24
2.А.3. Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама.....	28
2.А.3.1. Злоупотреба права на приступ информацијама	29
2.А.3.2. Отежано остваривање права на приступ информацијама за новинаре	31
2.А.3.3. Неизвршена решења Повереника	31
2.А.3.4. Неадекватна одговорност	32
2.А.4. Карактеристични случајеви неадекватног поступања органа јавне власти по захтевима за приступ информацијама у 2023. години	33
2.Б. ПРАВО НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	38
2.Б.1. Правни оквир	38
2.Б.1.1. Међународно-правни оквир	38
2.Б.1.2. Унутрашњи правни оквир.....	39
2.Б.2. Основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности.....	41
2.Б.2.1. Недостаци ЗЗПЛ	41
2.Б.2.2. Неусклађеност других закона са ЗЗПЛ.....	42
2.Б.3. Израда Стратегије заштите података о личности	42
2.Б.4. Илустративни случајеви у вези са правом на заштиту података о личности	43
2.Б.4.1. Илустративни случајеви превентивног деловања Повереника	43
2.Б.4.2. Илустративни случајеви у вези са остваривањем права лица на које се подаци односе у поступку притужби	48
2.Б.4.3. Илустративни случајеви кршења права на заштиту података о личности утврђени у поступку надзора	61
3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА.....	68
3.1. ПРИКАЗ УКУПНИХ АКТИВНОСТИ.....	68
3.1.1. Мишљења Повереника	73
3.1.2. Извештавање	75
3.2. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ И УНАПРЕЂЕЊЕМ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА	79
3.2.1. Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника	79
3.2.1.1. Решавање жалби.....	79
3.2.1.2. Административно/управно извршење решења Повереника.....	91
3.2.1.3. Прекршајна одговорност.....	92
3.2.1.3.1. Прекршајни налог	92
3.2.1.3.2. Захтев за покретање прекршајног поступка	93
3.2.2. Заштита права пред Управним судом и другим судовима	95
3.2.3. Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност.....	100
3.2.4. Активности Повереника у вези са објављивањем информатора о раду	103
3.3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	106

3.3.1. Поступање Повереника у вршењу надзора	106
3.3.1.1. Контролне листе.....	109
3.3.1.2. Обавештавање Повереника о повреди података	110
3.3.1.3. Евиденције о лицима за заштиту података о личности.....	111
3.3.1.4. Именовање представника иностраних компанија	112
3.3.2. Поступање Повереника по притужбама	114
3.3.2.1. Разлози за подношење притужбе Поверенику	115
3.3.2.2. Повређена права због којих су подношене притужбе Поверенику	115
3.3.2.3. Структура руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику	116
3.3.2.4. Решене притужбе Повереника	117
3.3.3. Пренос података у друге државе или међународне организације и обавезујућа пословна правила	119
3.3.4. Заштита права пред Управним судом и другим судовима	119
3.3.5. Прекршајна одговорност	120
3.3.5.1. Захтев за покретање прекршајног поступка	120
3.3.5.2. Прекршајни налог	121
3.3.6. Поступање тужилаштва по кривичним пријавама Повереника и прекршајних судова по захтевима Повереника за покретање прекршајног поступка	121
3.4. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА НА АФИРМИСАЊУ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ	122
4. САРАДЊА ПОВЕРЕНИКА	128
4.1. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ПОСЛОВНИМ УДРУЖЕЊИМА	128
4.1.1. Конференције	128
4.1.2. Састанци	130
4.1.3. Догађаји	136
4.2. МЕЂУНАРОДНА И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА	143
4.3. САРАДЊА СА МЕДИЈИМА И ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У МЕДИЈИМА	147
5. СЛУЖБА ПОВЕРЕНИКА И СРЕДСТВА ЗА РАД.....	148
5.1. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ ПОВЕРЕНИКА	148
5.2. РАЗВОЈ СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА	149
5.3. ОБЕЗБЕЂЕНА СРЕДСТВА И ИЗДАЦИ ЗА РАД СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА	150
6. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА	153
6.1. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	153
6.2. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ	153

ПРИЛОГ 1 – ПРЕГЛЕД решења Повереника донетих у 2023. години која нису извршена или по којима орган власти није обавестио Повереника да је поступао по налогу из решења

УВОДНА РЕЧ ПОВЕРЕНИКА

Овај извештај Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) за 2023. годину је деветнаести годишњи извештај о раду Повереника у спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја (ЗСПИЈЗ) и петнаести у спровођењу Закона о заштити података о личности (ЗЗПЛ) који Повереник подноси Народној скупштини Републике Србије.

Главна карактеристика рада Повереника у 2023. години је огромно повећање броја предмета у раду, несразмерно у односу на све претходне године. Ово се посебно односи на предмете из области слободног приступа информацијама од јавног значаја и број жалби на поступање органа власти по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја.

Тако је у 2023. години Повереник формирао укупно 27.603 предмета (у 2022. години: 18.701), у области слободног приступа информацијама од јавног значаја 20.801 предмет (у 2022. години: 13.285), у области заштите података о личности 5.211 предмета (у 2022. години: 4.116) и у обе области 1.591 предмета (у 2022. години: 1.300).

Наведени подаци показују да је број предмета формираних у 2023. години у односу на број предмета формираних у 2022. години већи за 8.902 предмета што је скоро 50% више у односу на претходну годину која је, иначе, била рекордна од када постоји Повереник. Ово је нарочито изражено у области приступа информацијама где је број примљених предмета премашио 50% у односу на претходну годину.

Истовремено, у 2023. години Повереник је окончао поступак у укупно 20.138 предмета (у 2022. години: 17.672), од чега у области слободног приступа информацијама од јавног значаја 13.709 предмета (у 2022. години: 12.769), у области заштите података о личности 4.930 предмета (у 2022. години: 3.589) и у обе области 1.499 предмета (у 2022. години: 1.314).

Узрок за овакво стање је, пре свега, у системској злоупотреби права на приступ информацијама од јавног значаја која је попримила такве размере да је и само право постало веома угрожено а његова заштита у великој мери отежана. Ова ситуација је последица практично две чињенице:

1. брисања члана 13. ЗСПИЈЗ који је регулисао ситуацију злоупотребе права,
2. промене става Управног суда у односу на обавезу сношења трошкова сачињавања жалбе од стране адвоката.

Услед наведеног овај извештај је специфичан и сачињен за годину у којој није било редовно, уобичајено стање у области приступа информацијама од јавног значаја, каво је иначе било свих претходних година.

Како би се у што краћем року решио наведени проблем неопходно је да се изврше промене закона и у том смислу Повереник је већ сачинио одговарајући предлог који је проследио надлежном Министарству државне управе и локалне самоуправе а по формирању Владе ће наставити активности у том циљу.

Што се тиче стања у области заштите података о личности, најважнија активност у 2023. години је усвајање Стратегије заштите података о личности за период до 2030. године и очекујем да у 2024. години буде усвојен Акциони план за спровођење ове стратегије којим ће надлежним субјектима бити додељене активности чије спровођење треба да доведе до ефикасније и боље заштите података о личности у Републици Србији. Упоредо са овим неопходно је што пре приступити измени и допуни Закона о заштити података о личности у складу са потребама узрокованим развојем дигитализације, све већом употребом вештачке интелигенције и све чешћом обрадом биометријских података о личности.

Укупно гледано, стање у областима људских права која штити Повереник је, упркос огромним напорима које је Служба Повереника уложила у 2023. години како би био решен што већи број од огромног броја примљених предмета, отежано услед напред наведене злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја и свакако још увек није на неопходном нивоу.

Међутим, као изузетно позитивно истичем чињеницу да је Повереник и у 2023. години наставио са добром праксом отварања канцеларија ван седишта у Београду и, после канцеларије у Новом Саду коју је отворио при крају 2022. године, отворио канцеларију у Нишу. Како се отварање ових канцеларија показало изузетно корисним Повереник планира да и у 2024. години отвори канцеларију у Крагујевцу.

У очекивању да ће се у што краћем року на системски и адекватан начин решити проблем са злоупотребом права на приступ информацијама о јавног значаја и тако омогућити напредак у побољшању остваривања права која Повереник штити,

ПОВЕРЕНИК

Милан Мариновић

Општи подаци

- **Назив органа:** Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (Повереник)
- **Статус:** Самосталан државни орган, независан у вршењу своје надлежности
- **Адреса седишта:** Булевар краља Александра бр. 15, 11000 Београд
- **Канцеларије ван седишта Повереника:** Војводе Шупљикца 21, 21101 Нови Сад и Генерала Милојка Лешјанина 26, 18000 Ниш
- **Матични број:** 17600524
- **Порески идентификациони број:** 103832055
- **Адреса за пријем поднесака:** Булевар краља Александра бр. 15, 11000 Београд
- **Адреса за пријем електронских поднесака:** office@poverenik.rs
- **Оснивање:** Повереник је као самосталан државни орган који је независан у вршењу своје надлежности, установљен Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја (ЗСПИЈЗ)¹ из 2004. године. Законом о заштити података о личности (ЗЗПЛ)² из 2008. године проширена је надлежност Повереника на област заштите података о личности.

Надлежност Повереника

Надлежност Повереника распоређена је на два нивоа: један се односи на заштиту права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у складу са ЗСПИЈЗ, док се други односи на заштиту података о личности и надзор над спровођењем ЗЗПЛ.

1. По Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја Повереник³:

- прати поштовање обавеза органа власти утврђених овим законом и извештава јавност и Народну скупштину о томе;
- даје иницијативу за доношење или измене прописа ради спровођења и унапређења права на приступ информацијама од јавног значаја;
- предлаже органима власти предузимање мера у циљу унапређивања њиховог рада уређеног овим законом;
- предузима мере потребне за обуку запослених у органима власти и упознавање запослених са њиховим обавезама у вези са правима на приступ информацијама од јавног значаја, ради делотворне примене овог закона;
- решава по жалби против решења органа власти којима су повређена права уређена овим законом;
- обавештава јавност о садржини овог закона, као и о правима уређеним овим законом;

¹ „Службени гласник РС“, бр. 120/2004, 54/2007, 104/2009, 36/2010 и 105/2021

² „Службени гласник РС“, бр. 97/2008, 104/2009 - др. закон, 68/2012 - УС, 107/2012, члан 1. став 3.

³ Закон о изменама и допунама ЗСПИЈЗ („Службени гласник РС“, број 105/21)

- даје мишљење на нацрте закона и предлоге других прописа, као и докумената јавних политика, ако се њима уређују питања која су од значаја за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја;
- покреће поступак за оцену уставности и законитости закона и других општих аката којима се уређују питања од значаја за остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја;
- издаје и ажурира приручник са практичним упутствима за делотворно остваривање права уређених овим законом, на српском језику и на језицима који су, у складу са законом, одређени као језици у службеној употреби и путем штампе, електронских медија, интернета, јавних трибина и на друге начине, упознаје јавност са садржином приручника за примену закона;
- издаје упутство по којем се израђује и објављује информатор о раду и пружа савете, на захтев органа власти, у циљу правилног, потпуног и благовременог испуњења обавезе објављивања информатора;
- води и одржава Јединствени информациони систем информатора о раду;
- подноси захтев за покретање прекршајног поступка ако орган власти пропусти да ажурира и изради информатор о свом раду;
- ближе прописује образац и начин достављања годишњег извештаја органа власти о радњама тог органа, предузетим у циљу примене закона и подноси захтев за покретање прекршајног поступка за прекршај против одговорног лица, у случају да орган власти пропусти да поднесе годишњи извештај Поверенику;
- подноси Народној скупштини годишњи извештај о радњама предузетим од стране органа власти у примени ЗСПИЈЗ, као и о својим радњама и издацима у складу са чланом 36. став 1. ЗСПИЈЗ;
- налаже органу власти да опозове тајност траженог податка и доноси решење којим се жалба усваја и налаже органу власти да подносиоцу захтева омогући приступ том податку, у поступку по жалби против решења о одбијању захтева који се односи на тајни податак из члана 9. тачка 5. Закона, ако утврди да су престали разлози због којих је податак одређен као тајни, односно да податак није одређен као тајни у складу са законом којим је уређено одређивање и заштита тајних података, након што изврши увид у списе предмета на који се жалба односи ради потпуног утврђивања чињеничног стања неопходног за решавање по жалби;
- издаје прекршајни налог, у складу са законом којим је регулисан прекршајни поступак, за прекршај, након што утврди да је жалба, изјављена због непоступања по захтеву (“ћутање управе”), основана;
- спроводи управно извршење својих решења принудном мером, односно изрицањем новчаних казни извршенику - органу власти због неиспуњења обавеза из решења Повереника;
- подноси захтев за покретање прекршајног поступка за прекршаје, предвиђене Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, када у поступку по жалби оцени да постоји прекршај;
- обавља и друге послове одређене овим законом.

2. По Закону о заштити података о личности Повереник:

- врши надзор и обезбеђује примену ЗЗПЛ у складу са својим овлашћењима;
- стара се о подизању јавне свести о ризицима, правилима, мерама заштите и правима у вези са обрадом, а посебно ако се ради о обради података о малолетном лицу;
- даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, у складу са прописом, о законским и другим мерама које се односе на заштиту права и слобода физичких лица у вези са обрадом;
- стара се о подизању свести руковалаца и обрађивача у вези са њиховим обавезама прописаним овим законом;
- на захтев лица на које се подаци односе, пружа информације о њиховим правима прописаним овим законом;
- поступа по притужбама лица на које се подаци односе, утврђује да ли је дошло до повреде ЗЗПЛ и обавештава подносиоца притужбе о току и резултатима поступка који води у складу са чланом 82. ЗЗПЛ;
- сарађује са надзорним органима других држава у вези са заштитом података о личности, а посебно у размени информација и пружању узајамне правне помоћи;
- врши инспекцијски надзор над применом ЗЗПЛ, у складу са ЗЗПЛ и сходном применом закона којим се уређује инспекцијски надзор;
- подноси захтев за покретање прекршајног поступка ако утврди да је дошло до повреде ЗЗПЛ, у складу са законом којим се уређују прекршаји;
- прати развој информационих и комуникационих технологија, као и пословне и друге праксе од значаја за заштиту података о личности;
- израђује стандардне уговорне клаузуле из члана 45. став 11. ЗЗПЛ;
- сачињава и јавно објављује листе из члана 54. став 5. ЗЗПЛ;
- даје писмено мишљење из члана 55. став 4. ЗЗПЛ када сматра да би намераване радње обраде могле произвести ризик ако се не предузму мере за умањење ризика;
- води евиденцију лица за заштиту података о личности из члана 56. став 11. ЗЗПЛ;
- подстиче израду кодекса поступања у складу са чланом 59. став 1. ЗЗПЛ и даје мишљење и сагласност на кодекс поступања у складу са чланом 59. став 5. ЗЗПЛ;
- обавља послове прикупљања доказа о независности и стручности правних лица као и о непостојању сукоба интереса у поступку акредитације правних лица која контролишу примену кодекса поступања у складу са чланом 60. ЗЗПЛ;
- подстиче издавање сертификата за заштиту података о личности и одговарајућих жигова и ознака у складу са чланом 61. став 1. и прописује критеријуме за сертификацију у складу са чланом 61. став 5. ЗЗПЛ;
- спроводи периодично преиспитивање сертификата у складу са чланом 61. став 8. ЗЗПЛ;
- прописује и објављује критеријуме за акредитацију сертификационог тела и обавља послове прикупљања доказа о независности и стручности правних лица, као и о непостојању сукоба интереса у поступку акредитације сертификационог тела, у складу са чланом 62. ЗЗПЛ;
- одобрава одредбе уговора или споразума из члана 65. став 3. ЗЗПЛ којим се обезбеђују мере заштите података о личности приликом њиховог преноса у складу са законом;

- одобрава обавезујућа пословна правила у складу са чланом 67. ЗЗПЈ;
- води интерну евиденцију о повредама овог закона и мерама које се у вршењу инспекцијског надзора предузимају у складу са чланом 79. став 2. ЗЗПЈ;
- сачињава годишњи извештај о својим активностима у складу са чланом 81. ЗЗПЈ и подноси га Народној скупштини;
- обавља и друге послове одређене овим законом.

Инспекцијска и друга овлашћења

Повереник је овлашћен да:

- наложи руковоацу и обрађивачу, а према потреби и њиховим представницима, да му пружи све информације које затражи у вршењу својих овлашћења;
- проверава и оцењује примену одредби закона и на други начин врши надзор над заштитом података о личности коришћењем инспекцијских овлашћења;
- проверава испуњеност услова за сертификацију у складу са чланом 61. став 8. ЗЗПЈ;
- обавештава руковоаца, односно обрађивача о могућим повредама ЗЗПЈ;
- затражи и добије од руковоаца и обрађивача приступ свим подацима о личности, као и информацијама неопходним за вршење његових овлашћења;
- затражи и добије приступ свим просторијама руковоаца и обрађивача, укључујући и приступ свим средствима и опреми.

Повереник је овлашћен да предузме следеће корективне мере:

- да упозори руковоаца и обрађивача достављањем писменог мишљења да се намераваним радњама обраде могу повредити одредбе ЗЗПЈ у складу са чланом 55. став 4. ЗЗПЈ;
- да изрекне опомену руковоацу, односно обрађивачу ако се обрадом повређују одредбе ЗЗПЈ;
- да наложи руковоацу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем његових права, у складу са ЗЗПЈ;
- да наложи руковоацу и обрађивачу да ускладе радње обраде са одредбама ЗЗПЈ, на тачно одређени начин и у тачно одређеном року;
- да наложи руковоацу да обавести лице на које се подаци о личности односе о повреди података о личности;
- да изрекне привремено или трајно ограничење вршења радње обраде, укључујући и забрану обраде;
- да наложи исправљање, односно брисање података о личности или ограничи вршење радње обраде у складу са чл. 29. до 32. ЗЗПЈ, као и да наложи руковоацу да обавести о томе другог руковоаца, лице на које се подаци односе и примаоце којима су подаци о личности откривени или пренети, у складу са чланом 30. став 3. и чл. 33. и 34. ЗЗПЈ;
- да укине сертификат или да наложи сертификационом телу укидање сертификата који је издат у складу са чл. 61. и 62. овог закона, као и да наложи сертификационом телу да одбије издавање сертификата ако нису испуњени услови за његово издавање;

- да изрекне новчану казну на основу прекршајног налога ако је приликом инспекцијског надзора утврђено да је дошло до прекршаја за који је овим законом прописана новчана казна у фиксном износу, уместо других прописаних мера прописаних или уз њих, а у зависности од околности конкретног случаја;
- да обустави пренос података о личности примаоцу у другој држави или међународној организацији.

Повереник је овлашћен и да:

- израђује стандардне уговорне клаузуле из члана 45. став 11 ЗЗПЈ;
- даје мишљење руковоцима у поступку претходног прибављања мишљења Повереника, у складу са чланом 55. ЗЗПЈ;
- даје мишљење Народној скупштини, Влади, другим органима власти и организацијама, по сопственој иницијативи или на њихов захтев, као и јавности, о свим питањима у вези са заштитом података о личности;
- региструје и објављује кодекс поступања, на који је претходно дао сагласност, у складу са чланом 59. став 5. ЗЗПЈ;
- издаје сертификате и прописује критеријуме за издавање сертификата, у складу са чланом 61. став 5. ЗЗПЈ;
- прописује критеријуме за акредитацију, у складу са чланом 62. ЗЗПЈ;
- одобрава уговорне одредбе, односно одредбе које се уносе у споразум, у складу са чланом 65. став 3. ЗЗПЈ; одобрава обавезујућа пословна правила, у складу са чланом 67. ЗЗПЈ.

1. КРАТАК ПРЕГЛЕД ИЗВЕШТАЈА О РАДУ ПОВЕРЕНИКА ЗА ИНФОРМАЦИЈЕ ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ ЗА 2023. ГОДИНУ

Кратак преглед Извештаја о раду Повереника за 2023. годину приказује стање у вези са применом ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ, мере и активности које је предузео Повереник, као и препреке и изазове у остваривању права на приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности.

У 2023. години Повереник је укупно формирао 27.603 предмета, од чега се 20.801 односило на слободу приступа информацијама, 5.211 на заштиту података о личности, а 1.591 на обе области деловања Повереника.

Повереник је окончао поступак у 20.138 предмета, од чега 13.709 из области приступа информацијама, 4.930 из области заштите података о личности и 1.499 предмета који су се односили на обе области.

Највећи број предмета се односио на: решавање жалби због повреде права на слободан приступ информацијама од јавног значаја (**10.594**); вршење надзора над обрадом података о личности (**731**); контролне листе упућене руковооцима (**707**); спровођење мера за унапређење јавности рада органа у вези са утврђивањем статуса органа јавне власти, примедбама и сугестијама које се односе на регистрацију у Јединствени информациони систем информатора о раду, као и израду информатора о раду и достављање годишњих извештаја Поверенику (**740**); процесуирање прекршаја због кршења одредби ЗСПИЈЗ-а (**533**). Значајан део активности се односио на: држање обука за примену ЗЗПЛ и ЗСПИЈЗ-а; сарадњу са одговарајућим органима у Републици Србији и на међународном и регионалном нивоу и допринос активностима извештавања у вези са процесом придруживања Србије Европској унији.

Пуна видљивост улоге и рада Повереника, како у области слободног приступа информацијама од јавног значаја, тако и у области заштите података о личности, стални је задатак који је и 2023. године Повереник остваривао путем медија, интернет презентације, Портала отворених података, друштвених мрежа и слично. Пажњу медија су посебно привлачиле изјаве Повереника које су се односиле на примену ЗЗПЛ и на доношење Стратегије за заштиту података о личности, као и примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, посебно на проблем злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја, као и на појединачне случајеве кршења права чије остваривање Повереник штити.

Повереник је у току 2023. године дао **24 мишљења** на нацрте закона затражених од органа власти и **12 мишљења** на друге опште акте, сва са становишта надлежности Повереника. Повереник је током 2023. године дао и **382 мишљења** о правилној примени ЗСПИЈЗ, **324 мишљења** о правилној примени ЗЗПЛ и **3 претходна мишљења** (чл.55 ЗЗПЛ).

У Служби Повереника систематизовано је 110 радних места са укупно 156 извршилаца. Кадровским планом Повереника за 2023. годину предвиђено је да Служба Повереника у 2023. години има поред Повереника и два заменика Повереника и 136 запослених. У Служби Повереника систематизовано је и једно радно место саветника Повереника са 3 извршиоца, а у складу са чланом 5. став 5. Одлуке о раду Стручне службе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности којим је

предвиђено да Повереник може имати до четири саветника Повереника од којих неки могу бити у радном односу код Повереника. Закључно са 31.12.2023. године у Служби Повереника запослено је 110 лица на неодређено време и 10 лица на одређено време (од којих 6 по основу повећаног обима послова и 4 лица ради замене одсутних државних службеника). Такође, 2 лица су ангажована по основу уговора о привременим и повременим пословима.

Служба Повереника је у току 2023. године имала укупно 39 запослених са сертификатом за приступ тајним подацима.

Рад Повереника и његове службе се по закону финансира из буџета Републике Србије. Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину Поверенику су одобрена средства за извор финансирања 01 – приходи из буџета у износу од 333.323.000,00 динара.

23.09.2023. је успешно извршена ресертификациона провера према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 27001:2013 и SRPS ISO/IEC 27701:2019.

И у 2023. години настављене су активности у вези са одржавањем и унапређењем Јединственог информационог система информатора о раду. У овом систему се информатор израђује у електронском и машински читљивом облику, у складу са Упутством за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти („Сл. гласник РС“, број 10/22).

У тренутку израде овог Извештаја укупно 7.020 (седамхиљададвадесет) органа јавне власти је објавило информатор о раду органа, међу којима су и 2.082 месне заједнице, 1.574 школе, 295 јавних предузећа, 159 судова, сва јавна тужилаштва. Од највиших органа власти свој информатор о раду објавили су Председник Републике, Влада РС, Уставни суд, Врховни суд, Врховно јавно тужилаштво и Народна банка Србије. Укупно 23 од 25 министарстава је израдило свој информатор о раду.

Веб портал „еУправа Повереника“ из објективних разлога још увек није ушао у продукциону фазу.

Током 2023. године Повереник је наставио да одржава Портал отворених података, на адреси <https://data.poverenik.rs>, путем којег бројне податке проистекле из његовог рада, у машински читљивом формату и путем визуелизација, чини доступним целокупној јавности преко интернета.

Повереник је у 2023. години наставио да остварује успешну сарадњу са међународним организацијама и форумима као и са представништвима међународних или транснационалних организација у Србији. Повереник је посебно сарађивао и са надлежним институцијама из региона и са простора бивше Југославије, у области слободног приступа информацијама од јавног значаја и заштите података о личности.

Повереник је 2023. године, као и сваке претходне године, поднео Народној скупштини Годишњи извештај о раду за 2022. годину и објавио га на својој интернет страници. Народна скупштина није разматрала извештај Повереника. Народна скупштина је на пленарној седници одржаној 27.2.2023. године усвојила закључке поводом разматрања Извештаја о раду Повереника за 2021. годину.

Најбројнији извештаји које Повереник доставља надлежним органима власти су извештаји, односно прилози за извештаје који се односе на остваривање интеграционих процеса Републике Србије у ЕУ.

I Активности Повереника у области слободног приступа информацијама

• Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника

У области слободе приступа информацијама, Повереник је у 2023. години **имао у раду 24.049 предмета** у вези са заштитом и унапређењем права. Од тога, 3.248 предмета је пренето из претходне године, а **20.801** предмет је примљен у 2023. години. Повереник је **решио 13.709 предмета**, док је у раду остало **10.340** предмета по којима није окончао поступак и који су пренети у 2024. годину.

Најзаступљенији део активности Повереника у овој области било је **решавање по жалбама грађана, организација цивилног друштва и других удружења грађана, новинара и других тражилаца информација од јавног значаја због непоступања органа власти по захтевима за приступ информацијама или недобијања информација.**

Повереник је због кршења одредби ЗСПИЈЗ-а у 2023. години издао **385 прекршајних налога и поднео 45 захтева за покретање прекршајног поступка.**

Друге активности су се односиле на: помоћ грађанима у остваривању овог права путем писаних мишљења и појашњења за поступање, као и помоћ органима власти у примени закона, нарочито кроз мишљења и спровођење обука; праћење спровођења законске обавезе органа власти у погледу проактивног објављивања информација односно информатора о раду у Јединственом информационом систему Информатора о раду и предузимање мера у вези са тим; давање мишљења у вези са доношењем прописа и других законских иницијатива; мере у вези са управним извршењем решења; израду публикација и друге начине објављивања ставова из праксе Повереника; учешће на конференцијама и другим стручним скуповима; комуникацију у вези са захтевима тражилаца информација поднетим или прослеђеним Поверенику. Повереник је поступао и по захтевима за приступ информацијама којима су грађани и представници медија тражили информације од јавног значаја настале у раду Повереника.

Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама у 2023. години биле су: драстична злоупотреба права на приступ информацијама, неизвршење решења Повереника у значајној мери, отежано остваривање права на приступ информацијама за новинаре и неадекватна одговорност органа јавне власти.

- *Решавање жалби*

Број формално изјављених жалби Поверенику због повреде права на приступ информацијама од јавног значаја је константно висок и показује тенденцију раста из године у годину. У 2023. години примљено је **16.711** жалби, што је у односу на прошлу годину увећање за **44,8%**, док су **2.983** жалбе пренете из претходне године, по којима није био завршен поступак.

Подносиоци жалби, односно тражиоци информација у 2023. години у највећем броју били су **грађани појединачно и адвокати, организације цивилног друштва и друга удружења грађана и медији.**

Повереник је у 2023. години решио **10.594 жалбе**. Велики број решених жалби, њих **3.927** или **37,07%** изјављено је због потпуног игнорисања захтева тражилаца информација тзв. „ћутања управе. **1.052** жалбе или **9,93%** од укупног броја решених жалби, изјављене су против решења органа власти којим се захтев тражиоца одбија као неоснован уз образложење. У **5.250** случајева, органи власти су непотпуно одговорили на захтеве тражилаца информација, односно у **49,56%** од укупног броја решених жалби, док су у **330** жалби или **3,11%** органи власти одговорили на захтеве тражилаца информација са образложењем са елементима одлуке, од укупног броја решених жалби у 2023. години. У **35** случајева или у **0,33%** су жалбе изјављене на захтев тражилаца информација за накнаду трошкова поступка.

Жалбе су у великом броју биле основане, тачније **3.279** жалби или **30,95%** од укупног броја решених жалби⁴. И у 2023. години, као и претходних година, настављен је тренд да у великом броју основаних жалби, поступак по жалби Повереник завршава обуставом поступка. У **1.210** предмета (36,9%) од укупног броја основаних жалби, након што органи власти поступе по захтеву тражиоца, у међувремену, по сазнању за жалбу и захтеваном изјашњењу од стране Повереника, а пре доношења одлуке по жалби, поступак се обуставља, при чему су у **289** случајева странке и формално одустале од жалбе.

Од 866⁵ решења које је Повереник донео по жалбама тражилаца информација којима је органима власти наложио да им информације учине доступним, органи нису поступили у **218** случајева или у **25,17%**, што значи да степен извршења одлука Повереника у просеку износи **74,83%**.

У структури жалби решених у 2023. години, највећи број жалби изјављен је против **републичких државних и других органа и организација 7.288 жалби** или **68,79%**, а од тога су **473** жалбе против **министарстава и органа у њиховом саставу**, против **јавних предузећа 1.300** или **12,27%**, а од тога је **745** жалби против републичких јавних предузећа. Велики број жалби изјављен је против **органа локалне самоуправе и јавних служби и других организација локалне самоуправе**, чак **1.749** или **16,51%**, затим **правосудних органа и установа из области правосуђа 186** жалби или **1,76%**.

Повереник је у 2023. години у поступку решавања по жалбама због повреде права на приступ информацијама у **149** случајева применио овлашћење из члана 26. ЗСПИЈЗ и од органа власти затражио, ради увида, документе са информацијама које су предмет захтева жалиоца, како би утврдио да ли се информације садржане у документима могу учинити доступним на захтев жалиоца или не. У два случаја органи јавне власти нису поступили по захтеву Повереника, због чега је Повереник поднео надлежном прекршајном суду два захтева за покретање прекршајног поступка, док су у **147** случајева органи власти доставили Поверенику тражене списе. По једном захтеву орган је поступио након подношења захтева

⁴ Анализирајући овај податак може деловати да је и даље висок проценат основаних жалби изјављених због тзв. „ћутања управе“, али управо један од начина на који делују адвокати који злоупотребљавају право на приступ информацијама јесте да чекају тачно шеснаести дан за истек рока за поступање по захтеву да изјаве жалбу (рачунајући од дана предаје препоручене пошилке пошти), да би се накнадно утврдило да је орган благовремено послао одговор на захтев и тражене информације, али због начина рада поште одговор стигне неколико дана после изјављене жалбе. О овоме ће бити детаљно речи под [3.2.1.1](#). Међутим, неовисно од овог општег тренда у односу на све жалиоце, кад се засебно посматра проценат само новинарских жалби изјављених због ћутања, тај број износи чак **49,06%** о чему више видети под [2.A.3.2](#) и [3.2.1.1](#).

⁵ У укупно **898** жалби Повереник је наложио првостепеним органима власти да доставе тражиоцу информације, с тим што је у тим предметима донето **866** решења, а **32** је спојено приликом решавања.

за покретање прекршајног поступка, тако да је у 148 случајева укупно поступљено по захтеву Повереника.

Степен потврђених одлука Повереника у судском поступку од почетка рада је на високом нивоу, тј. **90,45%** и то је најбољи показатељ квалитета рада овог државног органа.

- Извршење решења Повереника

Поверенику је у 2023. години поднето 283 предлога за управно извршење решења Повереника.

У 2023. години, Повереник је на предлог странака-тражилаца информација, покретао поступке принудног извршења својих решења, али их, када су у питању предмети у којима је захтев за приступ информацијама поднет пре 16.02.2022. год, док је на снази био ЗСПИЈЗ („Сл. гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10), није могао спроводити изрицањем новчаних казни. Поступци су окончавани подношењем захтева Влади да она обезбеди извршење решења, непосредном принудом⁶. Повереник је поднео 4 захтева Влади за обезбеђење извршења и поводом тога није добијао повратне информације⁷.

• Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност

Доношењем Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник РС“ бр. 105/21) потпуно је измењен начин израде, објављивања и ажурирања информатора о раду органа власти. Такође, повећан је и број органа који су у обавези израде информатора о раду. Највећа промена се односи на начин израде, који је пресељен на платформу коју води и одржава Повереник, а то је Јединствени информациони систем информатора о раду (ЈИС). У моменту израде овог извештаја у ЈИС-у је објављено укупно **7.020** информатора о раду органа власти, док је регистровано укупно **7.375** органа.

Сви органи власти из члана 3. ЗСПИЈЗ имају обавезу достављања годишњег извештаја Поверенику. Према евиденцији Повереника утврђено је да ову обавезу има **12.257** органа власти. Број достављених извештаја за 2023. годину је **5.238**, док је број регистрованих органа за приступ Порталу за достављање годишњих извештаја **6.355**. Своју обавезу достављања извештаја Поверенику није извршило више од пола органа власти који ту обавезу имају по Закону.

На основу информација добијених из извештаја органа власти за 2023. годину (**5.238** извештаја), **4.675** органа власти је објавило Информатор о раду у Јединственом информационом систему информатора о раду и на тај начин испунило своју законску обавезу. Такође, може се констатовати да је степен извршења законске обавезе у погледу

⁶ Члан 28.ст.4. ЗСПИЈЗ

⁷ Од укупно 475 захтева за обезбеђење извршења колико је од 2010. године Повереник поднео Влади, док је на снази био ЗСПИЈЗ („Сл. гласник РС“, бр. 120/04, 54/07, 104/09, 36/10) она то није учинила ни у једном случају. Само у 2022. години, Повереник је од Владе затражио обезбеђење извршења у 53 случаја. Тако је предметна законска одредба о улози Владе у обезбеђењу извршења решења Повереника без практичног ефекта од самог почетка, тј. од 2010. године када је то питање регулисано тадашњим изменама ЗСПИЈЗ.

спровођења обуке запослених у вези са применом Закона о приступу информацијама, побољшан у односу на претходне године, самим тим што је број органа који су доставили извештаје много већи него ранијих година (3.325 органа је пријавило да је испунило ову обавезу).

Број достављених извештаја органа из категорије установа образовања (школе – основне и средње, предшколске установе) нешто је мањи него прошле године и износи 1.371. Примећено је и благо повећање броја извештаја органа локалне самоуправе (градови и општине). Укупно 630 органа локалне самоуправе је доставило извештаје, док је 2022. године то учинило њих 624. Примећено је повећање броја достављених извештаја републичких органа и организација (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе итд.). Ловачка удружења су у великом броју испунила ову своју обавезу, њих **161**, док је чак **1.078** месних заједница испунило ову законску обавезу.

Управни инспекторат Министарства државне управе и локалне самоуправе⁸, надлежан за надзор над спровођењем ЗСПИЈЗ, обавестио је Повереника да је **Управна инспекција спровела 340 инспекцијских надзора** у вези са применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја, **након чега је предложено извршење 272 мере и донето 1 решење којим је наложено да орган јавне власти изради Информатор о раду**. Истовремено, **Управна инспекција поступала је по решењима које је Повереник донео у поступку по жалби, као и по 55 представки подносилаца** у вези са применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Управна инспекција у 2023. години прекршајним судовима није поднела ниједан захтев за покретање прекршајног поступка због кршења одредби чл. 46-48 Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Према подацима прекршајних судова у Србији, који су доставили податке Поверенику, у 2023. години ови судови су примили укупно **341** захтев за покретање прекршајног поступка због повреде права на приступ информацијама (чл. 46-48), а **решили укупно 243 предмета**. Сходно подацима Прекршајног апелационог суда у Београду, тај суд је у 2023. години примио укупно **1.094** предмета по жалбама на одлуке прекршајних судова у материји слободе приступа информацијама, а решио је **1.156** предмета. Анализирајући достављене податке закључује се да је **Прекршајни апелациони суд у 2023. години, као и у 2022. години, у већем броју случајева него претходних година потврдио осуђујуће пресуде прекршајних судова.**

⁸ Допис Управног инспектората Министарства државне управе и локалне самоуправе бр. 000490106 2023 14800 010 003 051 001 од 23.1.2024. године

Табела бр. 1 - Приказ врсте и обима активности и мера Повереника у 2023. години у области приступа информацијама од јавног значаја

Ред. бр.	Врсте активности и мера	Укупно
1.	Примљени предмети	20.801
2.	Пренети незавршени предмети из претходне године	3.248
3.	Укупно предмета у раду	24.049
4.	Решени предмети	13.709
5.	Примљене жалбе	16.711
6.	Решене жалбе	10.594
7.	Издати прекршајни налози	385
8.	Није издат прекршајни налог (нема прекршаја)	13
9.	Није издат прекршајни налог (застара)	10
10.	Поднети захтеви за покретање прекршајног поступка	45
11.	Није поднет захтев за покретање прекршајног поступка (ненадлежност)	8
12.	Није поднет захтев за покретање прекршајног поступка (застара)	2
13.	Није поднет захтев за покретање прекршајног поступка (нема прекршаја)	44
14.	Није поднет захтев за покретање прекршајног поступка (нема доказа)	1
15.	Обавештења странкама и органима власти о томе да ли је издат прекршајни налог и поднет захтев за покретање прекршајног поступка	25
16.	Мишљења у вези са применом ЗСПИЈЗ	382
17.	Одговори на тужбе Управном суду	438
18.	Захтев за преиспитивање одлуке Управног суда	6
19.	Службени надзор по ЗУП-у	11
20.	Поступање по захтевима којима су тражене информације о раду/ у поседу других органа - Повереник обавестио тражиоце о процедури	69
21.	Предлози за управно извршење решења Повереника	33
21.1.	Донета решења о дозволи извршења решења	51
21.2.	Захтеви Повереника упућени Влади да пружи помоћ-обезбеди извршење решења	4
21.3.	Решења о обустави извршења решења	25
21.4.	Одбачено предлога за управно извршење из формалних разлога	5
21.5.	Предмети по којима је Повереник захтевао да Управна инспекција изврши надзор и покрене прекршајни поступак	221
22.	Писана комуникација са органима власти о примени ЗСПИЈЗ (саветодавно-инструктивна указивања органу, ради унапређења јавности рада у погледу објављивања Информатора о раду на Јединственом информационом систему Повереника и достављања Годишњег извештаја Поверенику и друга комуникација)	740
23.	Одговори на представке у вези примене ЗСПИЈЗ	60
24.	Уступљени захтеви (чл.19)	835
25.	Предлози за понављање поступка (сви усвојени)	7
26.	Захтев за изузеће (одбијен)	1

II Активности Повереника у области заштите података о личности

Активности Повереника у области заштите података о личности у 2023. години су биле обимне, што је условљено актуелним стањем у тој области. Ово се најбоље сагледава кроз податак о броју формираних предмета (5.211), као и кроз податак о броју предмета по којима је Повереник окончао поступање (4.930).

• Надзор

Повереник је у току 2023. године **окончао укупно 731 надзор**. Од укупног броја окончаних надзора било је 549 редовних и 182 ванредна надзора.

У оквиру инспекцијског надзора донета је 51 корективна мера којима су изречене мере опомене руковооцима односно обрађивачима, обављен је 721 теренски надзор и 33 писана надзора.

Повереник је током 2023. године покренуо 769 поступка надзора. Структура руковалаца над којима је Повереник покренуо поступак надзора током 2023. године указује да је највећи број надзора био над установама образовања (75,3%), што је вишеструко повећање у односу на претходне године, док је над привредним друштвима било 6% свих надзора, што је вишеструко умањење у односу на претходне године.

Најчешћи разлог за покретање поступка надзора је безбедност података о личности (73%).

Повереник је у 2023. години поднео 10 захтева за покретање прекршајног поступка и издао 5 прекршајних налога због повреда одредби ЗЗПЛ.

Повереник је поступао по 393 представке у области заштите података о личности од којих је 36 прослеђено надлежном органу на даље поступање, и то 35 Министарству унутрашњих послова, с обзиром да су се односиле на видео надзор који је уређен одредбама Закона о приватном обезбеђењу, док је 1 представка прослеђена Заштитнику грађана.

У циљу превентивног и едукативног деловања, Повереник је сачинио **контролне листе**, у којима су садржана питања на које је потребно дати тачне и свеобухватне одговоре. На овај начин се помаже органима које Повереник надзире да унапред тачно упознају своје обавезе, односно шта је све потребно да ураде да би своје поступање приликом обраде података о личности ускладили са прописима и спречили настанак штете, као и шта овлашћено лице из службе Повереника проверава у поступку надзора.

Од почетка примене новог ЗЗПЛ па до 31.12.2023. године Повереник је на адресе **5.356** руковалаца упутио контролне листе на које је до краја извештајног периода 4.295 руковалаца одговорило (док 369 руковалаца то нису учинила ни након интервенције Повереника), а 49 руковалаца је самоиницијативно доставило Поверенику контролну листу.

На основу примљених попуњених контролних листа, Повереник је у 4.344 случајева извршио процену нивоа ризика обраде података о личности.

Поверенику је ЗЗПЛ-ом прописана обавеза вођења тачне и ажурне **евиденције о лицима за заштиту података о личности**. У току 2023. године укупно је **евидентирано 1.401 лице за заштиту података о личности**. Од почетка примене ЗЗПЛ укупно **5.779** руковалаца, односно обрађивача је Поверенику доставило податке о лицу за заштиту података о личности, од чега 3.851 орган власти.

Истовремено, од почетка примене ЗЗПЛ-а Повереник је запримио **47 одлука о именовану представника страних привредних друштава** у складу са ЗЗПЛ-ом.

- **Притужбе**

Новим ЗЗПЛ уведен је **институт притужбе Поверенику** која представља правно средство које подноси лице ако сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама Закона.

У поступку по **притужби поднетој због повреде права лица на које се подаци односе** из члана 26-40. ЗЗПЛ Повереник утврђује да ли је од стране руковоаца података дошло до повреде права лица на које се подаци односе и у складу са утврђеним чињеничним стањем доноси решење против кога лице на које се подаци односе као и руковалац података на кога се одлука односи, имају право да тужбом покрену управни спор у року од 30 дана од дана пријема одлуке.

У поступку утврђивања повреде права лица на које се подаци односе Повереник поступа у складу са ЗУП-ом.

Лице може да користи право на подношење притужбе Поверенику истовремено са правом да покрене друге поступке управне или судске заштите.

Поверенику је током 2023. године изјављено **178 притужби**.

Повереник је поступао по 219 притужби и **решио 163 притужбе** (122 из 2023. године и 41 пренету из 2022. године), док је 56 притужби пренето на поступање у 2024. годину.

У одлукама донетим по поднетим притужбама Повереник је утврдио да је притужба била основана у 48 случајева и донео решење са налогом руковоацу да поступи по захтеву. Повереник је решењем обуставио поступак у 38 случајева, јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву (31), односно подносилац притужбе одустао од исте (7). Повереник је 26 притужби одбацио из формалних разлога, док је 51 притужбу одбио као неосновану.

- ***Разлози за подношење притужбе Поверенику***

Најчешћи разлози за подношење притужбе Поверенику су **одбијање односно одбацивање захтева од стране руковоаца (87), непоступање руковоаца по захтеву (51) и делимично поступање руковоаца по захтеву (40).**

- ***Повређена права због којих су поднете притужбе Поверенику***

Захтеви поводом којих су, због одговарајућег непоступања руковалаца, подношене притужбе Поверенику, односе се на остваривање: **права на приступ подацима (74,7%), права на брисање података о личности (22,5%), права на исправку и допуну (2,2%) и прекид обраде (0,6%).**

- ***Структура руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику***

Што се тиче структуре руковалаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику највећи број притужби, чак **128**, поднете су због (не)поступања органа власти на

свим нивоима, односно органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, а од њих највећи број (69) је поднето због (не)поступања министарстава од чега против Министарства унутрашњих послова 43, Министарства финансија 24, Министарства здравља 1 и Министарства правде 1 притужба.

- **Пренос података у друге државе или међународне организације и обавезујућа пословна правила**

У току 2023. године Повереник је поступао по **1 захтеву за одобрење обавезујућих пословних правила** који је одобрен.

Повереник је током 2023. године поступао по **1 захтеву за преносом података** и то у Сједињене Америчке Државе који је усвојен и одобрено изношење података.

Табела бр. 2 - Приказ активности и мера Повереника у области заштите података о личности у 2023. години

Ред. бр.	Врсте активности и мера	Укупно
1.	Примљени предмети	5.211
2.	Пренети незавршени предмети из претходне године	798
3.	Укупно предмета у раду	6.009
4.	Решени предмети	4.930
5.	Инспекцијски надзор	731
5.1	Донете корективне мере	51
6.	Поднети захтеви за покретање прекршајног поступка	10
7	Издати прекршајни налози	5
8.	Није поднети захтев за покретање прекршајног поступка (нема доказа)	1
9.	Није поднет захтев за покретање прекршајног поступка (нема прекршаја)	1
10.	Обрађене контролне листе	707
11.	Притужбе	163
12.	Одговори на тужбе	30
13.	Предлог за управно извршење	2
13.1	Решења о обустави извршења решења	1
13.2	Одбачено предлога за управно извршење из формалних разлога	1
14.	Обавештења о повреди података о личности	56
15.	Представке	393
16.	Захтев за преносом података	1
17.	Захтев за одобрење обавезујућих пословних правила	1
18.	Мишљења	324
19.	Претходно мишљење (члан 55. ЗЗПЛ)	3
20.	Анализе	1
21.	Евиденције о захтевима за приступ задржаним подацима	113
22.	Обрађене евиденције о лицима за заштиту података о личности	1.393
23.	Обрађене одлуке о именовању представника страних привредних друштава у складу са ЗЗПЛ-ом	12
24.	Дата сагласност Комисији за нестале бебе	1
25.	Унапређење заштите и превентива	982

III Заштита права пред Управним судом и другим судовима

Судска заштита права на слободу приступа информацијама пред Управним судом у управном спору, обезбеђена је у погледу законитости одлука Повереника и одлука седам органа против којих није дозвољена жалба Поверенику и који су изузети од заштите пред Повереником (Народна скупштина, Председник Републике Србије, Влада Републике Србије, Врховни суд Србије, Уставни суд, Врховни јавни тужилац и Народна банка Србије).

Право на подношење тужбе Управном суду има странка која је незадовољна одлуком и Врховни јавни тужилац, када је одлуком повређен јавни интерес. Против правноснажне одлуке Управног суда странка и Врховни јавни тужилац могу да поднесу Врховном суду захтев за преиспитивање судске одлуке, у случајевима када је Управни суд одлучивао у спору пуне јурисдикције.

Према информацијама којима располаже Повереник, у **2023. години** Управном суду поднето је **2.338 тужби против аката Повереника у области слободног приступа информацијама**. Од поднетих 2.338 тужби, 474 тужби је поднето на одлуку Повереника, док је 1.864 тужбе поднето из разлога што Повереник није донео одлуку по жалби у законском року.

Управни суд је у току 2023. године **решио укупно 150 тужби** (од решених тужби 65 су из 2023. године, док је 85 решених тужби из претходног периода). Тужбе су решене на следећи начин: 56 тужби је одбијено, 46 је одбачено, 22 поступка је обустављено и 26 тужби је уважено, тј. решење Повереника је поништено и предмет је враћен на поновно одлучивање.

Према информацијама којима располаже Повереник, током 2023. године Управном суду је поднето **72 тужбе против Повереника у области заштите података о личности**. Тужбе су подношене како на одлуке донете по притужбама, тако и од стране подносилаца незадовољних поступањем Повереника по представкама у оквиру инспекцијског надзора.

Управни суд је у току 2023. године **решио 12 тужби** (1 из 2023. године и 11 из претходног периода), тако што је у свим случајевима одбио тужбу као неосновану.

У 2023. години, према информацијама којима располаже Повереник, **Врховном суду је поднето 15 захтева за преиспитивање одлуке Управног суда**, од којих је Врховни суд одбацио 9.

Уставном суду је у 2023. години поднето **30 уставних жалби** против одлука Повереника. У току 2023. године Уставни суд је донео: 11 одлука по уставним жалбама из области слободе приступа информацијама, тако што је 10 уставних жалби одбио и 1 усвојио, 11 решења по уставним жалбама из области слободе приступа информацијама, тако што је све уставне жалбе одбацио и 12 решења по уставним жалбама из области заштите података о личности, тако што је све уставне жалбе одбацио.

2. СТАЊЕ И ПРЕПРЕКЕ У ОСТВАРИВАЊУ ПРАВА НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ПРАВА НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

2.A. ПРАВО НА СЛОБОДАН ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

2.A.1. Правни оквир

Остваривање и заштита Уставом зајемченог права на слободан приступ информацијама од јавног значаја у Србији уређени су Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја (ЗСПИЈЗ). Тај закон је више пута мењан и допуњаван, 2007. године, поопштравањем услова за избор Повереника, затим 2009. године допунама процесних и казних одредаба, затим 2010. године када је утврђена надлежност за принудно извршење решења Повереника. Последње измене тог закона су из 2021. године, када је дошло до значајних измена у циљу отклањања постојећих проблема у примени ЗСПИЈЗ и значајног проширења надлежности Повереника. Наиме, Закон о изменама и допунама ЗСПИЈЗ⁹ ступио је на снагу 16. новембра 2021. године, а његова примена је почела 17. фебруара 2022. године.

Законом о изменама и допунама ЗСПИЈЗ из 2021. године створени су нормативни услови за отклањање неких од кључних проблема у овој области (немогућност управног извршења решења Повереника, неадекватна одговорност запослених и одговорних лица у органима јавне власти за испуњавање обавеза из ЗСПИЈЗ). Такође су усвојена и решења која у значајној мери воде ка побољшању стања у овој области и лакшем и ефикаснијем остваривању права на приступ информацијама (снажно афирмисање принципа проактивне транспарентности, проширење круга органа јавне власти, већа овлашћења Повереника, отварање подручних канцеларија Повереника ван Београда (до сада су отворене канцеларије у Новом Саду и Нишу, а у припреми је отварање канцеларије у Крагујевцу). Посебно је значајно то што је Повереник овим законом добио нова овлашћења, тј. овлашћење за изрицање прекршајног налога, када поводом жалбе због непоступања по захтеву (ћутање управе) утврди да је жалба основана (чл. 24. ст. 6. Закона), као и овлашћење да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршаје прописане Законом, када у поступку по жалби оцени да постоји прекршај.

Када су у питању међународни документи, Повереник, још једном, указује да је министар(ка) правде Владе још 2009. године потписала Конвенцију Савета Европе о приступу званичним документима („Тромсо конвенција“) од 18.6.2009. године, али та конвенција и даље није ратификована у Народној скупштини, нити је Влада покренула поступак за ратификацију те конвенције од стране Народне скупштине. Значај те конвенције, која је ступила на снагу 1.12.2020. године, је што она представља први општи правно обавезујући документ Савета Европе у погледу приступа службеним документима, без

⁹ „Службени гласник РС“, број 105 од 8.11.2021.године

обзира што сам ЗСПИЈЗ у појединим сегментима обезбеђује и виши ниво права од минимума на који обавезује Конвенција, а што сама Конвенција и дозвољава.

2.A.2. О остваривању права јавности да зна у 2023. години и препрекама

Право на слободан приступ информацијама од јавног значаја у Републици Србији се у континуитету користи у великој мери. Највише га користе грађани појединачно, потом удружења грађана, новинари и представници медија, сами органи власти, политичке странке и њихови чланови, адвокати, привредни субјекти и други. Подносиоци захтева су најтеже долазили до информација у вези са трошењем буџетских средстава, информацијама о поступцима пред органима управе, те информацијама о угрожавању и заштити јавног здравља.

Нажалост, другу годину заредом (почев од усвајања ЗСПИЈЗ 2004. године) може се дати оцена да највећу препреку у остваривању права јавности да зна представља енормна и системска злоупотреба права на приступ информацијама, о чему ће у наставку бити више речи. Упркос тој чињеници, и даље је велики број основаних жалби због повреде права на приступ информацијама и висок проценат неизвршених решења Повереника. Посебно забрињава чињеница високог процента жалби изјављених због ћутања органа власти по захтевима за приступ информацијама које подносе новинари. Осим тога, Повереник је издао значајан број прекршајних налога овлашћеним и одговорним лицима у органима јавне власти због ћутања органа власти по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја, а такође је поднео и значајан број захтева за покретање прекршајног поступка, што указује на то да је добро законско решење што је Повереник добио нова овлашћења у вези са прекршајним поступцима, с једне стране, али због чега се стање у области приступа информацијама од јавног значаја не може оценити задовољавајућим у потребном нивоу, с друге стране.

Побољшање стања се види у областима које се односе на објављивање информатора о раду у Јединственом информационом систему информатора о раду који води и одржава Повереник и на достављање годишњег извештаја Поверенику о радњама предузетим у циљу примене ЗСПИЈЗ, али и то у недовољној мери.

У најкраћем, свеукупно стање у области приступа информацијама не може се оценити задовољавајућим у потребном нивоу, при чему је добијање информација од органа власти, посебно кад је реч о захтевима новинара, у значајној мери и даље отежано без изјављивања жалбе Поверенику или тужбе Управном суду тамо где жалба није допуштена.

Информације се најчешће ускраћују под образложењем да би давање информација повредило нечију приватност (па и кад је реч о носиоцима јавних функција и службеним лицима, а информације се односе на њихов рад), а све то, веома често, без адекватне аргументације и доказа. Такође је у порасту појава значајног повећања броја одбијања захтева тражилаца са образложењем да тражена информација није информација од јавног значаја у смислу чл. 2. Закона, иако испуњава све законом прописане елементе да би се сматрала информацијом од јавног значаја.

Иако постоји одређено побољшање у односу на прошлу годину, степен неизвршених решења Повереника (случајеви када органи власти информације не доставе тражиоцима чак ни после налога Повереника) је и даље висок, а посебно у предметима по жалбама новинара. Иако новинари ЗСПИЈЗ користе као основни алат у обављању свог посла, они до

информација о раду органа власти долазе све теже, а што, између осталог, потврђује висок проценат неизвршених решења (28,6%) која је Повереник донео по њиховим жалбама и којима је наложио да им се информације учине доступним. Број неизвршених решења Повереника по жалбама новинара и представника медија је виши у односу на општи тренд (25,17%) кад су у питању други жалиоци, што није оправдано будући да је реч о професији која информације потражује ради писања и извештавања јавности о темама од општег интереса јавности. Када се овоме придода чињеница да је чак 49,04% новинарских жалби изјављених Поверенику у току 2023. године изјављено због „ћутања“ органа јавне власти, јасно је да новинари јако тешко долазе до информација, тј. тешко остварују своје право на приступ информацијама од јавног значаја, без интервенције Повереника.

Оно што представља значајно побољшање ситуације у односу на 2022. годину када је био значајан број случајева да органи власти ускрате информације Поверенику када их он затражи у складу са овлашћењима из члана 26. ЗСПИЈЗ, у 2023. години је било таквих случајева, али много мање. Узрок томе лежи у чињеници да је последњим изменама ЗСПИЈЗ Повереник овлашћен да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка против руководиоца органа уколико му се не омогући приступ сваком носачу информације у складу са чл. 26. ЗСПИЈЗ. Наиме, Повереник је током 2023. године у поступку решавања по жалбама због повреде права на приступ информацијама у 149 случајева применио овлашћење из члана 26. ЗСПИЈЗ и од органа власти затражио, ради увида, документе са информацијама које су предмет захтева жалиоца, како би утврдио да ли се информације садржане у документима могу учинити доступним на захтев жалиоца или не. У 147 случајева органи су Поверенику доставили тражене списе и документе на увид, а у два случаја нису (ту су поднети захтеви за покретање прекршајног поступка, након чега су у једном од та два случаја достављени тражени подаци, па на крају укупан број поступања по налогу Повереника у складу са чл. 26. ЗСПИЈЗ износи 148 од укупно 149 случајева).

Оно што је посебно отежавало и оптерећивало рад Службе Повереника у 2023. години јесте драстичан пораст случајева злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја (ситуације у којима адвокати проналазе и ангажују сараднике ради слања захтева за приступ информацијама од јавног значаја и жалби искључиво у циљу наплате трошкова поступка). Ситуација је неупоредиво тежа у односу на 2022. годину када је забележен случај тешке и до тада незапамћене злоупотребе права од стране пет повезаних жалилаца из Врања, о чему је Повереник детаљно известио Народну скупштину и јавност у прошлогодишњем извештају.

Година 2023. је у пуној мери показала какве је непожељне последице изазвала изненадна промена става Управног суда, са 105. седнице свих судија одржане дана 21.6.2022. године, у погледу основаности накнаде трошкова за заступање тражилаца информација од стране адвоката у поступку по жалби пред Повереником¹⁰. Ово је резултирало тиме да је почев од 01.01.2023. године до 31.12.2023. године чак 82,5% жалби изјављено преко адвоката, наспрам ранијих 9,7% жалби изјављених преко адвоката на годишњем нивоу, колико је просек износио пре промене става суда. Изражено у бројкама у 2023. години Повереник је примио 16.711 жалби, што је уз 2.983 жалбе пренете из претходне године

¹⁰ Наиме, Управни суд је тада, након више од 13 година променио свој став налазећи да су органи јавне власти сада дужни да накнаде трошкове заступања од стране адвоката жалиоцима у случају када Повереник утврди да је жалба основана. Више о овоме видети у [Годишњем извештају Повереника за 2022. годину](#), под [2.А.3.1.](#)

износило укупно 19.694 жалбе у раду. У области слободе приступа информацијама примљено је укупно 20.801 предмет, што је уз пренетих 3.248 предмета из претходне године значило укупно 24.049 предмета у раду у области приступа информацијама. Иако је у 2023. години решено рекордних 13.709 предмета у области слободе приступа информацијама (од чега 10.594 жалбе), није било могуће решити све предмете у законом предвиђеном року, упркос чињеници да је Повереник реорганизовао рад своје службе и издао налоге запосленима у скоро свим секторима у служби да помогну Сектору за жалбе и извршења у области приступа информацијама у пословима који се обављају у том сектору.

Наиме, у току 2023. године Повереник је примио 5.455 накнадних захтева у смислу члана 19. Закона о управним споровима (од чега само од 01.8.2023. до 31.12.2023. године 4.554 захтева), за поступање Повереника као другостепеног органа и доношење решења у додатном року од седам дана. Иако је Повереник успео да реши већи део тих захтева у законом предвиђеном року, значајан део није успео, па је то резултирало чињеницом да је Управном суду поднето чак 1.864 тужбе због „ћутања“ Повереника. Уколико се утврди да су те тужбе основане, Повереник ће бити обавезан да плати из буџета Повереника износ од 69.201.000,00 динара (1864 x (минимум) 37.125,00 динара по важећој адвокатској тарифи и то 24.750,00 динара за састав тужбе и 12.375,00 динара за састав образложеног поднеска), што по средњем курсу евра на дан писања овог извештаја¹¹ износи 590.502,60 евра.

Осим тога, на дан писања овог извештаја Повереник је обавезао првостепене органе да на име трошкова поступка по жалби плате износ од 41.147.100,00 динара¹² (351.113,57 евра по средњем курсу евра на дан писања овог извештаја).

Уколико проблем системске злоупотребе права на приступ информацијама не буде хитно решен адекватним изменама и допунама закона, наведене цифре ће се вишеструко увећати, па ће се из јавног буџета десетине и стотине милиона динара прелити у „приватне џепове“ адвоката, који су се ангажовали са својим сарадницима да захтеве за приступ информацијама првостепеним органима и жалбе Поверенику подносе искључиво у циљу наплате трошкова поступка, а не у циљу остваривања права јавности да зна.

Поред тога, процена је Повереника, имајући у виду тренд започет у 2022. години па до данас, да ће институција Повереника за пет година имати у раду активних и нерешених предмета пренетих из претходних година између 50.000 и 80.000¹³, у случају да се проблем злоупотребе права не реши на адекватан начин. Излишно је говорити о томе да ће то онеспособити функционисање институције Повереника, угрозити остваривање и заштиту не само права на приступ информацијама, већ и права на заштиту података о личности. Додатно, то ће отежати и рад Управног суда, који је такође у јако тешкој ситуацији због драстичног повећања броја тужби, а што ће за последицу имати јако отежан приступ правди са свим последицама које то носи, укључујући и положај Републике Србије у предприступним

¹¹ 8.3.2024. године

¹² Посматрано почев од дана сазнања Повереника за промену става Управног суда 3.11.2022. године.

¹³ Процена је дата на основу тренда праћеног од почетка промене става Управног суда у погледу укупног броја примљених предмета у слободном приступу у 2022. години и 2023. години, броја решених предмета у тим годинама, тренда исказаног у погледу пријема нових предмета у прва два месеца 2024. године, сложености предмета које треба решити, броју запослених у овом моменту у Служби Повереника, као и пројекцији запошљавања нових лица (што зависи од тога да ли ће и у којој мери Поверенику бити одобрена средства за пријем нових запослених).

преговорима за придруживање Европској унији, посебно по питању поглавља 23 (правосуђе и основна права).

Већ је сада јасно да је приступ траженим информацијама јако отежан новинарима, удружењима које се баве заштитом људских права, лицима која траже информације о заштити јавног здравља и угрожавању животне средине, као и свим грађанима који информације потражују у складу са циљем и духом закона, а што је директна последица масовне злоупотребе права на приступ информацијама, јер су капацитети Повереника, као заштитника права на приступ информацијама, у значајној мери окупирани радом на предметима лица која безочно злоупотребљавају право на приступ информацијама.

Пратећи трендове у области приступа информацијама из године у годину, почев од усвајања ЗСПИЈЗ 2004. године наоვაмо, врло брзо је уочено какве последице има промена става Управног суда са 105. седнице свих судија Управног суда, због чега је Повереник одмах реаговао и упутио писма надлежним органима у којима је указао на последице промене става суда (материјалне последице по јавни буџет и нематеријалне последице по само остварење права), дао конкретне предлоге за решење проблема злоупотребе права (предлог како и које одредбе ЗСПИЈЗ треба мењати и допунити) и упозорио на даље последице уколико проблем не буде решен брзо и хитно. Писма су упућена Влади Републике Србије (допис бр. 073-17-1675/2023-03 од 20.4.2023. године), Министарству државне управе и локалне самоуправе допис (бр. 073-17-1673/2023-03 од 20.4.2023. године), Министарству финансија (допис бр. 073-17-1674/2023-03 од 20.4.2023. године), као и Управном суду (бр. 073-17-1184/2023-03 од 20.4.2023. године).

Осим тога, Повереник и његови сарадници су се у јуну месецу 2023. године састали са представницима Министарства финансија ради указивања на финансијске последице промене става суда по буџет како Повереника, тако и првостепених органа. Такође су одржана и три састанка са министром државне управе и локалне самоуправе, на којима се дискутовало о проблему злоупотребе права на приступ информацијама и потребама измене ЗСПИЈЗ.

У заједничкој организацији Повереника и СИГМА-е (заједничка иницијатива Европске уније и Организације за економску сарадњу и развој (OECD)) дана 8.11.2023. године одржан је округли сто о изазовима и потенцијалним решењима за правилно функционисање система приступа јавним информацијама у Србији на ком су учествовали представници СИГМА-е, Владе, министарстава здравља, просвете, европских интеграција, правде и државне управе и локалне самоуправе, представници правосуђа и представници адвокатских комора Србије и Војводине. Сви учесници у дискусији из Републике Србије су се сагласили да би као једна од мера за решавање проблема злоупотребе права требало да буде измена ЗСПИЈЗ и да је неопходно да сви надлежни органи сарађују у решавању овог проблема.

Повереник ће и у овој години предузети све мере из своје надлежности да би се проблем злоупотребе права решио на системски начин и наставити да инсистира на изменама ЗСПИЈЗ, у правцу изналажења системских начина за спречавање злоупотребе права. Одмах по формирању нове Владе Републике Србије, Повереник ће упутити иницијативу новом премијеру и новом министру државне управе и локалне самоуправе за измене ЗСПИЈЗ са конкретним предлозима измена. Такође ће изменити свој акт о систематизацији радних места ради повећања броја запослених који раде на пословима решавања жалби у области приступа

информацијама. Међутим, важно је имати у виду да те мере имају ограничен домет и да системски проблем мора бити решен на системски начин.

Оно што јесте добра вест у погледу остваривања права на приступ информацијама у 2023. години, је то што је Управни суд на 112. седници свих судија, одржаној 15.9.2023. године, заузео став да у управним споровима у којима је предмет управног спора оцена законитости решења Повереника за информације од јавног значаја којим се у ставу првом диспозитива обуставља поступак по жалби тужиоца, због накнадног поступања органа власти по поднетом захтеву, а у ставу другом диспозитива одбијају трошкови управног поступка, убудуће поступа сагласно одлуци донетој у предмету II-4 У 30448/22 од 02.03.2023. године, што практично значи да жалиоци немају право на трошкове поступка по жалби у ситуацијама када Повереник обустави поступак по жалби. Тиме су донекле ублажене материјалне последице злоупотребе права на приступ информацијама.

Народна скупштина није разматрала годишњи извештај Повереника за 2022. годину у пленуму, након што је четири године за редом то редовно чинила. Разлог за то вероватно лежи у чињеници да су 2023. године расписани ванредни парламентарни избори и скупштина је привремено распуштена.

2.A.3. Основне препреке у остваривању права на приступ информацијама

Препреке које су оптерећивале остваривање права на слободан приступ информацијама у 2023. години су:

- 1) злоупотреба права на приступ информацијама,
- 2) отежано остваривање права на приступ информацијама за новинаре,
- 3) неизвршење Повереникових решења и
- 4) неадекватна одговорност.

Важно је разумети да злоупотреба права на приступ информацијама, која се и ове као и претходне године издвојила као једна од основних препрека у остваривању овог права, има директан утицај на сразмере постојања остале три кључне препреке (отежано остваривање права на приступ информацијама за новинаре, неизвршење Повереникових решења и неадекватна одговорност), јер је Повереник значајан и највећи део својих капацитета морао да преусмери на решавање предмета лица која злоупотребљавају право на приступ информацијама и жалбе подnose искључиво у циљу наплате трошкова поступка, а на уштрб решавања новинарских жалби и предузимања мера и овлашћења која су му дата у оквиру надлежности за управно извршење решења.

Суштина препрека остваривању права на приступ информацијама се огледа у следећем:

2.A.3.1. Злоупотреба права на приступ информацијама

Брисање института злоупотребе права из ЗСПИЈЗ¹⁴ и промена дугогодишњег става Управног суда у погледу накнаде трошкова заступања у поступку по жалби са 105. седнице свих судија од 21.6.2021. године су разлози који су довели до системске и масовне злоупотребе права на приступ информацијама какву имамо данас, о чему је Повереник известио Народну скупштину и јавност у свом годишњем извештају за 2022. годину, па се тај део неће понављати у овом извештају. Овде ће бити приказане последице тих разлога на остваривање права на приступ информацијама у 2023. години.

Наиме, пре 2022. године, односно пре промене става Управног суда из јуна 2022. године, у периоду од 2015. године до 2021. године, дакле пре него што је право на приступ информацијама од јавног значаја почело да се користи на штетан начин, противно суштини, сврси и циљу због кога је то право установљено, просечан број жалби који је примио Повереник на годишњем нивоу од стране свих жалилаца из Републике Србије износио је 3.627 жалби, док је укупан број свих предмета примљених у слободи приступа на годишњем нивоу износио просечно 5.244 предмета. Ради пуног разумевања последица промене става Управног суда од 21.6.2022. године треба имати у виду да је у периоду од 01.01.2022. године до 30.6.2022. године Поверенику изјављена 1.771 жалба, а у периоду од 01.07.2022. до 31.12.2022. године изјављено је укупно 7.440 жалби. Дакле, у 2022. години укупно је примљено 9.211 жалби, а свих новопримљених предмета у слободи приступа 13.285. Затим током 2023. године број новопримљених жалби је порастао на 16.711 жалби, што је уз 2.983 жалбе пренете из претходне године значило 19.694 жалбе у раду, а свих новопримљених предмета 20.801. Дакле, Повереник је у 2023. години имао у раду 24.049 предмета (уз 3.248 предмета пренетих из претходне године).

Другим речима, то значи да је Повереник у току 2022. и 2023. године у просеку имао 12.961 жалбу у раду на годишњем нивоу наспрам ранијег годишњег просека од 3.627, што је увећање за 357,34%. С обзиром на то да број жалби по природи ствари повлачи и повећање броја других предмета у области приступа информацијама (предлози за управно решење, уступљени захтеви, тужбе Управном суду, захтеви за информацијама о предмету и сл.) просечан број свих предмета примљених у слободи приступа на годишњем нивоу у 2022. и 2023. години износио је 16.683 наспрам ранијег просека од 5.244 предмета, што је увећање за 318,13%.

Уколико се засебно посматра само 2023. година, у којој је примљен убедљиво највећи број предмета у Служби Повереника у области приступа информацијама, долази се до података да је обим примљених жалби у односу на годишњи просек, пре промене става Управног суда, порастао за 460,73% (16.711 наспрам ранијих 3.627), односно свих предмета у слободи приступа информацијама за 382,93% (20.081 наспрам ранијих 5.244).

Лица, тј. адвокати који злоупотребљавају право на приступ информацијама ангажују се са својим сарадницима, најчешће са лицима запосленим у својој канцеларији (које врло

¹⁴ Закон о изменама и допунама ЗСПИЈЗ („Сл. гласник“ бр. 105/21)

често баш у ту сврху и запошљавају) да масовно шаљу захтеве за приступ информацијама различитим органима јавне власти, најчешће циљано бирајући мале органе јавне власти који немају довољно људских и материјалних капацитета, а потом и да шаљу жалбе Поверенику. Тако су поједини адвокати у „име својих клијената“, односно сарадника и лица запослених у сопственој канцеларији изјавили и по неколико стотина жалби, а у екстремнијим случајевима и преко хиљаду или више хиљада жалби. При томе се ти адвокати служе најразличитијим процесним манипулацијама ради онемогућавања органа да поступе у року по захтеву, односно ради онемогућавања Повереника да о жалби, тј. накнадном захтеву из чл. 19. Закона о управним споровима, одлучи у року. У неким случајевима долази и до тешког кршења закона, због чега је Повереник у 2023. години у два случаја обавестио надлежно јавно тужилаштво о индицијама да се у радњама двојице адвоката стичу обележја кривичног дела, а такође је поднео и две пријаве дисциплинском тужиоцу надлежне адвокатске коморе.

Оно што је заједничко адвокатима који злоупотребљавају право и њиховим саучесницима је то што захтеве и жалбе не подносе у јавном интересу, ради заштите права јавности да зна, већ искључиво и једино у циљу наплате трошкова поступка по жалби и у управном спору. Иако је из ЗСПИЈЗ избрисан институт злоупотребе права, начело забране злоупотребе права спада у општа правна начела (општи правни принципи) и као такво не мора чак ни да буде изричито прописано. Оно је увек на снази и увек се примењује. Стога је Повереник у 5.947 случајева одбио жалбе жалилаца тј. тражилаца информације због заштите права и правних интереса трећих лица, као и због заштите јавног интереса, односно због недостатка јавног интереса-интереса јавности да зна у ситуацијама када је несумњиво утврђено да су захтеви и жалбе поднети искључиво у приватном интересу, ради наплате трошкова поступка. Правни основ за одбијање ових жалби је у члановима 1, 2, 4, 23. и 24. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и члановима 6. и 7. Закона о општем правном поступку. С обзиром на то да ће став који Управни суд заузме поводом тужби које су поднете против ових решења имати дугорочне правне последице по целокупан правни систем Републике Србије, Повереник је затражио да Управни суд пресудом сам реши управну ствар, у спору пуне јурисдикције (чл. 43. Закона о управним споровима). Наиме, у овим управним споровима реч је о заузимању става по питању које је веома важно са аспекта остваривања и заштите људских права, па је важно да се створи законска могућност да још једна судска инстанца преиспита исправност става који је заузео како Повереник, тако и Управни суд. Другим речима, важно је да се испуне законски услови за подношење захтева за преиспитивање судске одлуке Врховном суду Србије (чл. 49. Закона о управним споровима), с обзиром на то да је у области слободног приступа информацијама дозвољено подношење овог ванредног правног средства само уколико је Управни суд решавао у спору пуне јурисдикције. Поред тога, Повереник је тражио одржавање усмене јавне расправе у овом управном спору из разлога сложености предмета спора (чл. 34. ст. 1. Закона о управним споровима).

Осим огромних финансијских последица злоупотребе права на приступ информацијама о чему је напред у поглављу [2.A.2.](#) било више речи, постоје и јако тешке нематеријалне последице по остваривање права, а то су, између осталих, и те што је Повереник највећи део својих ресурса морао да преусмери на решавање предмета лица која злоупотребљавају право. С обзиром на то да је Повереник, као и сваки орган власти, одговоран за трошење јавног новца, његова је дужност да у што већој мери смањи

материјалне последице злоупотребе права на приступ информацијама и трошкове, односно трошкове изгубљеног управног спора због тзв. ћутања по изјављеним жалбама. То за директну последицу има то да Повереник не може у задовољавајућој мери да се посвети проблемима ћутања органа власти по захтевима новинара за приступ информацијама и неизвршења Повереникових решења, као и иницирању прекршајне одговорности против одговорних лица у органима власти који нису израдили информатор о раду и доставили годишњи извештај Поверенику.

2.A.3.2. Отежано остваривање права на приступ информацијама за новинаре

Ћутање органа јавне власти по захтевима за приступ информацијама је појава која је недопустива и представља посебно тежак облик кршења права грађана на приступ информацијама од јавног значаја. Такво понашање је посебно непожељно и недопустиво кад је реч о захтевима за приступ информацијама које подносе новинари, будући да они по природи свог посла представљају *par excellence* репрезенте јавности, који информације потражују у јавном интересу ради извештавања о темама које су од посебног интереса за јавност. Стога посебно забрињава чињеница да је чак 49,04% новинарских жалби изјављених Поверенику у току 2023. године изјављено због „ћутања“ органа јавне власти. Додатни проблем је то што су се органи јавне власти у значајном броју случајева након што је Повереник затражио изјашњење на жалбу и објашњење разлога за непоступање по захтеву правдали тиме да по захтеву нису поступили, јер су сматрали да је реч о новинарским питањима, не схватајући да је по стандардима и мерилима демократског друштва недопустиво ћутање органа власти по било ком упиту новинара, без обзира на то да ли је реч о новинарском питању или захтеву за приступ информацијама од јавног значаја.

Проценат неизвршених решења Повереника по жалбама новинара и представника медија износи 28,6% и виши је у односу на општи тренд од 25,17% кад су у питању други жалиоци.

Осим тога, први пут се десило да је број решених новинарских жалби значајно мањи од броја изјављених жалби (у 2023. години решена је 101 новинарска жалба¹⁵, а изјављено их је 261, а што је директна последица чињенице да су значајни капацитети Повереника били окупирани решавањем предмета лица која злоупотребљавају право на приступ информацијама (чл. 19. Закона о управним споровима). О овоме је више било речи у поднасловима [2.A.2.](#) и [2.A.3.1.](#)

Све наведено указује на то да је у 2023. години право новинара на приступ информацијама било значајно отежано. Због тога је то један од најважнијих разлога због којих проблем злоупотребе права на приступ информацијама мора бити хитно решен на системски начин.

2.A.3.3. Неизвршена решења Повереника

Међу неизвршеним решењима Повереника и даље постоји значајан број оних који се односе на све предмете у којима је захтев за приступ информацијама од јавног значаја поднет

¹⁵ У структури решених жалби (101) решавање су и новинарске жалбе пренете из претходних година.

пре 17.2.2022. године. Проблем управног извршења таквих решења Повереника датира и изражен је у вези са применом Закона о општем управном поступку чија је примена почела 1. јуна 2017. године, а којим су прописане веома високе казне које би Повереник у поступку управног извршења требало у виду пенала да изриче органима власти као извршеницима, ради принуде да изврше решење и доставе информацију.

Генеза овог проблема је детаљно приказана у Годишњем извештају Повереника за 2017. годину, па се неће понављати у овом извештају.

Законом о изменама и допунама ЗСПИЈЗ, који је ступио на снагу 17.2.2022. године, деблокирани су механизми за извршење Повереникових решења, односно створени су услови за решавање два кључна проблема у вези са принудним извршењем Повереникових одлука и то: утврђивање висине казни и надлежности за спровођење извршења изречених новчаних казни. Новчана казна се изриче у распону од 20.000 до 100.000 динара и може се изрећи више пута. Изречену новчану казну извршава суд у складу са законом којим се регулише извршење и обезбеђење. Изречене новчане казне биће приход буџета Републике Србије.

Међутим, с обзиром на то да је највећи део капацитета Повереника у 2023. години био усмерен на решавање проблема у вези са злоупотребом права, проценат неизвршених решења је и даље висок и износи 25,17%. Овај проценат је ипак бољи у односу на 2022. годину када је проценат неизвршених решења износио 27,06% што указује да су нова овлашћења Повереника, пре свега могућност подношења захтева за покретање прекршајног поступка, дала резултате. Међутим, да би Повереник своје капацитете у жељеној мери могао усмерити на управно извршење својих решења неопходно је хитно решавање проблема злоупотребе права на системски начин.

2.A.3.4. Неадекватна одговорност

Стање у погледу одговорности за повреду права на приступ информацијама најбоље илуструје податак да надлежни орган, Управна инспекција, ни у 2023. години прекршајним судовима није поднела ниједан захтев за покретање прекршајног поступка, иако је надзор над спровођењем ЗСПИЈЗ у надлежности Министарства државне управе и локалне самоуправе. Управо та чињеница показује да је добро законско решење то што су Поверенику дата овлашћења да издаје прекршајне налоге и подноси захтеве за покретање прекршајног поступка. Повереник је у 2023. години издао 385 прекршајних налога у области приступа информацијама и поднео 45 захтева за покретање прекршајних поступака. Имајући у виду да се прекршајни налози издају због тзв. „ћутања управе“ јасно је колико је стање незадовољавајуће, јер мора постојати нулта толеранција на тзв. „ћутање управе“ по захтевима грађана.

Такође, степен извршења других законских обавеза и даље није задовољавајући. Своју обавезу достављања извештаја Поверенику није извршило више од пола органа власти који ту обавезу имају по Закону. Тачније, годишње извештаје је доставило 5.238 органа јавне власти, док ту обавезу има преко 12.000 органа. Такође, многи органи су са значајним закашњењем објавили информаторе о раду на начин прописан „новим“ законом, а многи ту обавезу још увек нису ни испунили, имајући у виду да је у Јединственом информационом

систему информатора о раду објављено укупно 7.020 информатора о раду¹⁶. Нажалост, због огромне злоупотребе права Повереник ни у овом сегменту не може у жељеној мери своје капацитете усмерити на повећање испуњења ових обавеза и затражити прекршајну одговорност оних који нису испунили обавезу сачињавања и објављивања информатора о раду и достављања годишњег извештаја Поверенику.

2.А.4. Карактеристични случајеви неадекватног поступања органа јавне власти по захтевима за приступ информацијама у 2023. години

1. Отежавање остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја

Иако је ЗСПИЈЗ усвојен још 2004. године, што значи да је у примени већ скоро 20 година, иако постоји богата пракса Повереника објављена и лако доступна на интернет презентацији Повереника, иако се стално одржавају бројне обуке о правилној примени ЗСПИЈЗ и даље значајан број првостепених органа прави „почетничке“ грешке, не примењујући основна процесна правила из закона прописана у циљу давања гаранције грађанима да лако и брзо приступе траженим информацијама. То за последицу има отежано остваривање права грађана, оптерећивање Повереника непотребним жалбама и непотребно плаћање трошкова поступка по жалби на терет грађана као буџетских обвезника.

У том смислу илустративна су два примера.

У првом случају жалила је поднела Регулаторном телу за електронске медије захтев за приступ информацијама од јавног значаја, којим је тражила копије програмских елабората на основу којих су телевизије добиле дозволу за пружање медијске услуге телевизијског емитовања путем терестичког дигиталног преноса за подручје целе Републике Србије, наводећи да су предмет захтева програмски елаборати са разрађеним програмским концептом предвиђени условима јавног конкурса за тачно одређене телевизије. Поступајући по поднетом захтеву првостепени орган је жалиљи омогућио увид у све тражене информације, о чему је сачињена службена белешка, али је ускратио право на копију докумената у ком су садржане тражене информације. Поступајући по жалби изјављеној против оваквог поступања првостепеног органа Повереник је нашао да је првостепени орган погрешно када је, након што је жалиоцу, као репрезенту јавности, омогућио увид у документе који садрже те информације, одбио да му изда, односно достави копије истих. Ово из разлога што је првостепени орган омогућавањем увида жалиоцу, односно јавности, омогућио приступ траженим информацијама, па како су, у конкретном случају, тражене информације већ учињене доступним, то је првостепени орган неосновано одбио да жалиоцу достави копије докумената у којима су те информације садржане, како је то захтевом тражено, јер су увид у документе у којима су садржане тражене информације и достављање копије тих докумената, само начини остваривања приступа траженим информацијама, а који начини су у смислу члана 5. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја ствар избора тражиоца информација. Стога је Повереник својим решењем¹⁷ наложио органу власти да

¹⁶ Стање на дан 12.2.2024. године

¹⁷ Решење број: 071-11-8916/2022-03 од 19.12.2022. године

жалилби учини доступним тражене информације, уз одговарајућу заштиту података о личности. Ово решење није извршено.

У другом случају¹⁸ Повереник је нашао да онемогућавање жалиоца да захтев за приступ информацијама саопшти усмено на записник представља отежавање, односно онемогућавање тражиоца да оствари своје право на слободан приступ информацијама од јавног значаја, будући да је чланом 15. став 7. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја изричито прописано да је орган власти дужан да приступ информацијама омогући и на основу усменог захтева тражиоца који се саопштава у записник. Наиме, поступајући по жалби у том предмету Повереник је нашао да је погрешило Јавно комунално предузеће „Комуналац” у Книћу када није омогућило жалиоцу саопштавање усменог захтева за приступ информацијама од јавног значаја у записник, чиме га је онемогућило да оствари своје право на слободан приступ информацијама од јавног значаја, супротно одредбама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, те је наложио првостепеном органу да тражиоцу омогући саопштавање захтева за приступ информацијама на записник. Имајући у виду да тражилац информација може поднети захтев за приступ информацијама од јавног значаја на било који начин прописан законом по слободном избору, као и да је одредбама чл. 15. ст. 7. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја изричито прописана обавеза органа власти да омогући приступ информацијама на основу усменог захтева тражиоца који се саопштава у записник, да се усмени захтеви уносе у посебну евиденцију и да се примењују исти рокови као да је захтев поднет писмено, орган власти је био дужан да, у конкретном случају, омогући тражиоцу информација да поднесе захтев за приступ информацијама од јавног значаја усмено, уношењем у записник, као и да по истом поступи као да је исти поднет писмено. Чињеница да је првостепени орган жалиоцу упутио допис којим је тражио да допуни „захтев за приступ информацијама од јавног значаја“, у складу са одредбама члана 15. став 2. и став 5. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, није била од утицаја на доношење другачије одлуке по тој жалби из разлога што је жалилац поднеском изричито тражио да му се омогући приступ информацијама усменим путем на записник, чиме је изразио вољу на који начин жели да му се омогући остваривање права на приступ информацијама од јавног значаја, те је његов захтев у складу са одредбом члана 15. став 7. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Из тог разлога није било места томе да првостепени орган позива жалиоца да допуни захтев у складу са одредбама члана 15. став 2. и 5. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, већ је требало да жалиоца обавести о времену и месту када жалилац може да дође и да захтев за приступ информацијама од јавног значаја поднесе усмено на записник.

2. Непримерени покушаји пребацивања редовних трошкова поступка на тражиоце информација

Током 2023. године у значајном броју случајева првостепени органи јавне власти су ангажовали адвокате да им пишу одговоре на жалбу изјављену против њих у поступку

¹⁸ Решење број: 071-11-2737/2023-03 од 14.08.2023. година

остваривања права на приступ информацијама. То представља неоправдан трошак из буџета, јер одговор на жалбу спада у редован трошак поступка који сноси првостепени орган. У једном таквом случају Повереник је одбио захтев првостепеног органа за накнаду трошкова поступка и то за састав одговора на жалбу преко пуномоћника из реда адвоката, као неоснован¹⁹. Наиме, у погледу трошкова које је орган власти истакао у одговору на жалбу у том предмету, за састав наведеног одговора преко пуномоћника, у износу од 33.000,00 динара, Повереник је указао да је одредбама члана 85. став 1. Закона о општем управном поступку прописано да редовне трошкове поступка сноси орган, те да достављање Поверенику изјашњења на жалбу, у смислу члана 24. став 1. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, представља редован трошак органа власти у управном поступку, односно у конкретном случају, поступку остваривања права на приступ информацијама од јавног значаја. Осим тога, одредбама члана 38. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, прописано је да руководиоца органа власти може да одреди једног или више запослених за поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја, те самим тим није ни нужно да се у поступку по жалби ангажује пуномоћник за састављање одговора на поднету жалбу, имајући у виду да наведено спада у редован круг послова лица овлашћених за поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја, те је на основу члана 87. став 2. Закона о општем управном поступку, а у вези са чланом 23. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, Повереник одбио захтев првостепеног органа.

3. Недостатак адекватног образложења због чега се ускраћује приступ траженим информацијама

Право на приступ информацијама, као људско право зајемчено самим Уставом, само изузетно може бити ограничено, под условима прописаним ЗСПИЈЗ. С обзиром на то, приликом ограничења права, односно ускраћивања права на приступ информацијама, у решењу којим се захтев за приступ траженим информацијама одбија мора бити добро образложено из којих разлога се то чини. Врло честа грешка коју праве првостепени органи је што пропуштају да адекватно образложе разлоге за одбијање захтева. Ово је посебно случај са решењима којима се одбија приступ тајним подацима.

Илустрације ради, жалила је поднела захтев Републичком геодетском заводу, којим је тражила да јој се достави: „Уговор СО Пожега 13 бр. 361-17/78 од 29.03.1979.год. (није наведено ко је друга уговорна страна); решење Окружног привредног суда у Ужицу Л.1/83 од 29.03.1985. год.; уверење Општинске управе Пожега 03 број 351-136/2011 од 06.06.2011.год. за утврђивање правног статуса објекта постојећих на кат. парцелама 358/1, 358/7 и 358/8 КО Пожега; пресуда Врховног суда Србије У.5647/06 од 24.10.2007. год; записник Комисије за излагање података на јавни увид 951-1186/2011 од 01.06.2011. и допуна истог од 06.06.2011.“ Поступајући по предметном захтеву, првостепени орган је ожалбеним решењем одбио захтев, позивајући се, између осталог, на члан 9. став 1. тачка 5). Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. У образложењу се поред наведених, позвао и на одредбе

¹⁹ Решење број: 071-11-1711/2023-03 од 26.06.2023. године

члана 8. ст. 1. и 2. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и члана 2. став 1. тачка 1) Закона о заштити пословне тајне, и навео да се тражене информације у предметном захтеву односе на привредно друштво "Р.М." П. д.о.о. из П., и да су поверљиве природе, будући да исте садрже податке о имовини и вредности те имовине која припада наведеном привредном друштву, као и да се у конкретном случају „због свих изнетих чињеница и наведених законских одредаба не може применити одредба члана 12. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја којом је прописано да ако тражена информација од јавног значаја може да се издвоји од осталих информација у документу којима орган власти није дужан тражиоцу да омогући приступ, орган власти ће тражиоцу омогућити приступ делу документа који садржи само издвојену информацију, и обавестиће га да остала садржина документа није доступна, у складу са законом.“ Поступајући по жалби против тог решења Повереник је нашао да је погрешно првостепени орган када је одлучио као у диспозитиву ожалбеног решења и одбио поднети захтев, а да претходно, није утврдио све чињенице од значаја за доношење одлуке у овој управној ствари. Наиме, да би првостепени орган (на коме је терет доказивања у смислу чл. 24 ст. 4. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја), ускратио приступ траженим информацијама на основу члана 9. став 1. тачка 5. тог закона, поред једног од услова из овог члана (да се ради о информацији или документу за који је прописом или службеним актом заснованим на закону одређено да се чува као тајни податак или представља пословну или професионалну тајну), неопходно је испуњење и другог услова – да се ради о информацији или документу због чијег би одавања могле наступити тешке правне или друге последице по интересе заштићене законом који претежу над интересом за приступ информацији. Првостепени орган, у конкретном случају, у образложењу решења није у складу са одредбом члана 16. став 13. Закона навео разлоге за одређивање тајности тражених докумената и разлоге због којих подаци треба да се чувају као тајни, односно разлоге због којих су подаци одређени као поверљиви, нити је пружио доказ о оправданости искључења приступа траженим информацијама, односно није доказао на који начин би достављањем тражених информација жалиоцу, могле наступити и које тешке правне и друге последице по интересе заштићене законом, који претежу над интересом за приступ информацијама, односно није доказао да постоји узрочно-последична веза између потенцијалног објављивања информација и нарушавања јавног интереса. То што је првостепени орган навео да тражени подаци представљају поверљиве податке, није само по себи довољан услов да би се, у смислу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја искључио приступ траженим информацијама, већ је потребно да, у складу са одредбама члана 8. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, докаже да је то неопходно у демократском друштву ради заштите неког од претежнијих интереса над интересом јавности да зна, а што није учинио. Стога је Повереник поништио првостепено решење и предмет вратио на поновни поступак²⁰.

²⁰ Решење Повереника број: 071-11-1537/2022-03 од 04.04.2023. године

4. Статус органа јавне власти

Иако је „нови“ ЗСПИЈЗ у примени већ више од две године²¹ многи правни субјекти се још увек нису упознали са последњим изменама ЗСПИЈЗ, односно са чињеницом да су новим прописима стекли статус органа јавне власти, а што за последицу по те органе може бити плаћање трошкова поступка по жалби, издавање прекршајних налога одговорним лицима у таквим правним субјектима уколико је реч о потпуном ћутању, а за грађане отежан приступ траженим информацијама.

Илустрације ради, решењем Повереника²², између осталог, наложено је Универзитету који је у приватној својини да жалиљи учини доступним информације за период од 2017. до 2022. године о броју уписаних студената на основне академске студије, за сваку годину у наведеном периоду појединачно; број уписаних студената на мастер студије за сваку годину у наведеном периоду појединачно; износ новчаних средстава уплаћених од стране студената који су уписали прву годину основних академских студија за сваку од наведених година појединачно; износ новчаних средстава уплаћених од стране студената који су уписали мастер студије за сваку од наведених година појединачно; те да ли су сви студенти који су уписали прву годину 2017. и 2018. године завршили основне академске студије у року. Ово из разлога што су ове информације у вези са вршењем јавних овлашћења која су универзитету поверена Законом о високом образовању, па такав универзитет јесте орган јавне власти у односу на тражене информације у смислу члана 3. став 9. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, односно правно лице које има јавна овлашћења у односу на информације које су у вези са тим овлашћењима, због чега је дужан да их учини доступним јавности. Ово решење Повереника је извршено.

Други илустративан случај је случај привредног друштва „Сремпут“ а.д. Рума, ком је Повереник наложио да поступи по захтеву тражиоца за приступ информацијама од јавног значаја²³, налазећи да се не може прихватити навод овог правног субјекта да није орган јавне власти, јер одржава државне путеве на територији Србије према уговорима закљученим са Јавним предузећем „Путеви Србије“, што значи да обавља комуналну делатност као делатност од општег интереса, из ког разлога је то привредно друштво орган јавне власти у смислу чл. 3. тач. 8. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја. Одговорном лицу у овом правном субјекту је издат прекршајни налог.

²¹ Од 17.02.2022. године

²² Број 071-11-1099/2023-03 од 25.05.2023. године

²³ Број: 071-11-2298/2022-03 од 04.01.2023. године

2.Б. ПРАВО НА ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

2.Б.1. Правни оквир

2.Б.1.1. Међународно-правни оквир

- **Европска унија**

1. Повеља Европске уније о основним правима - Поштовање приватног живота и заштита података о личности загарантовани су у чл. 7. и 8. Повеље. Повеља је саставни део Уговора из Лисабона и обавезује институције и тела ЕУ и државе чланице.

2. Општа уредба о заштити података (GDPR) – Уредба (ЕУ) 2016/679 Европског Парламента и Савета о заштити лица у вези са обрадом података о личности и о слободном кретању таквих података, као и о стављању ван снаге Директиве 95/46/ЕЗ²⁴ је кључни документ у овој области који се непосредно примењује у државама чланицама ЕУ од маја 2018. године.

3. Полицијска директива - Директива 2016/680 Европског Парламента и Савета о заштити појединаца у вези са обрадом података о личности од стране надлежних органа у сврху спречавања, откривања, истраге или гоњења за кривична дела или извршавања кривичних санкција и о слободном кретању тих података, као и о стављању ван снаге Оквирне одлуке Савета 2008/977 је почела да се примењује у мају 2018. године. Полицијском директивом се осигурава заштита података о личности жртава, сведока и осумњичених за кривична дела те олакшава прекогранична сарадња у борби против криминала и тероризма.

Комунитарно право у области заштите података о личности обухвата и друге прописе, као и пресуде Суда правде Европске уније и одлуке Европског одбора за заштиту података о личности²⁵. Снажан подстицај даљем унапређивању одговарајуће заштите података о личности дају Европски супервизор за заштиту података о личности²⁶, али и посебна одељења и високи званичници за заштиту података о личности Европола и Евроцаста.

²⁴ www.poverenik.rs/sr/meђunarodni-dokumenti6/meђunarodni-dokumenti-arhiva/3447-direktiva-95-46-ez.html

²⁵ Европски одбор за заштиту података, некадашња Радна група из члана 29 има статус тела ЕУ. Састављен је од представника националних тела за заштиту података и Европског супервизора за заштиту података о личности. Одбор има широка овлашћења у области одлучивања у споровима између националних тела за заштиту података и давања савета и смерница о кључним концептима из GDPR и Полицијске директиве.

²⁶ Европски супервизор за заштиту података о личности је независно надзорно тело које јемчи да институције и тела ЕУ поштују своје обавезе у вези са заштитом података. Главни задаци Супервизора су надзор, саветовање и сарадња.

Спремност Републике Србије за европске интеграције, нарочито након 1. септембра 2013. године, када је ступио на снагу Споразум о стабилизацији и придруживању²⁷ између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге, намеће и обавезу Републици Србији да усклади своје законодавство које се односи на заштиту података о личности са комунитарним законодавством и осталим европским и међународним прописима о приватности (чл. 81. Споразума). Гледано са аспекта међународног права, усклађивање националног законодавства у области заштите података о личности са правом Европске уније представља међународно-правну обавезу Републике Србије уређену предметним Споразумом о стабилизацији и придруживању.

- **Савет Европе**

1. **Европска конвенција за заштиту људских права и основних слобода (ECHR)**²⁸ – Чланом 8. гарантује се право на приватност;
2. **Конвенција о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција 108)**²⁹ - први правно обавезујући међународни документ у области заштите података о личности;
3. **Додатни протокол уз Конвенцију о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и прекограничним протоком података**³⁰;
4. **Протокол о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података (Конвенција 108+)**³¹.

2.Б.1.2. Унутрашњи правни оквир

Правни оквир заштите података о личности у Републици Србији чине следећи прописи:

1. **Устав Републике Србије** - Одредбама члана 42. зајемчено је право на заштиту података о личности³²;

²⁷ Закон о потврђивању Споразума о стабилизацији и придруживању између Европских заједница и њихових држава чланица, са једне стране, и Републике Србије, са друге стране („Службени гласник РС - Међународни уговори”, број 83/2008).

²⁸ ECHR је ступила на снагу 3.9.1953. године, има 47 чланица. Република Србија постала чланица 3.3.2004. године.

²⁹ Конвенција 108 ступила на снагу 1.10.1985. године и има 55 чланица. Република Србија постала чланица 1.1.2006. године.

³⁰ Додатни протокол ступио на снагу 1.7.2004. године и има 44 чланице. Република Србија је постала чланица Додатног протокола 8.12.2008. године

³¹ Протокол још није ступио на снагу, отворен за потпис 10.10.2018. године и има 11 чланица. Република Србија је постала чланица Протокола 26.5.2020. године

³² Устав РС, члан 42. - Зајемчена је заштита података о личности. Прикупљање, држање, обрада и коришћење података о личности уређују се законом. Забрањена је и кажњива употреба података о личности изван сврхе за коју су прикупљени, у складу са законом, осим за потребе вођења кривичног поступка или заштите безбедности Републике Србије, на начин предвиђен законом. Свако има право да буде обавештен о прикупљеним подацима о својој личности, у складу са законом, и право на судску заштиту због њихове злоупотребе.

2. Закон о потврђивању Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података³³;

3. Закон о потврђивању Додатног протокола уз Конвенцију о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података и прекограничним протоком података³⁴;

4. Закон о потврђивању Протокола о изменама и допунама Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података³⁵;

5. Закон о заштити података о личности – ЗЗПЛ

ЗЗПЛ је кључни пропис у области заштите података о личности који је усвојен у новембру 2018. године са одложеном применом од девет месеци почев од 22.8.2019. године.

У складу са потребом да се комплетира унутрашњи правни оквир, Повереник је на основу обавеза и овлашћења из ЗЗПЛ, донео одређене подзаконске акте³⁶ који ближе уређују област заштите података о личности, и то су:

1. Правилник о обрасцу и начину вођења евиденције лица за заштиту података о личности³⁷;

2. Правилник о обрасцу и начину вођења интерне евиденције о повредама Закона о заштити података о личности и мерама које се у вршењу инспекцијског надзора предузимају³⁸;

3. Правилник о обрасцу обавештења о повреди података о личности и начину обавештавања Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности о повреди података о личности³⁹;

4. Правилник о обрасцу притужбе⁴⁰;

5. Одлуку о листи врста радњи обраде података о личности за које се мора извршити процена утицаја на заштиту података о личности и тражити мишљење Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности⁴¹;

6. Правилник о обрасцу легитимације овлашћеног лица за вршење инспекцијског надзора по Закону о заштити података о личности⁴²;

7. Одлука о утврђивању стандардних уговорних клаузула⁴³.

³³ „Службени лист СРЈ - Међународни уговори“, број 1/92, „Службени лист СЦГ - Међународни уговори“, број 11/2005 - др. закон и „Службени гласник РС - Међународни уговори“, бр. 98/2008 - др. закон и 12/2010)

³⁴ „Службени гласник РС- Међународни уговори“, број 98/2008

³⁵ „Службени гласник РС- Међународни уговори“, број 4/2020

³⁶ Сви подзаконски акти објављени су у Службеном гласнику РС и објављени на Интернет презентацији Повереника www.poverenik.rs/sr/подзаконски-акти4.html

³⁷ „Службени гласник РС“ број 40/2019

³⁸ „Службени гласник РС“ број 40/2019

³⁹ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁴⁰ „Службени гласник РС“ број 40/2019

⁴¹ „Службени гласник РС“ бр. 45/2019 и 112/2020

⁴² „Службени гласник РС“ број 61/2019

⁴³ „Службени гласник РС“ број 5/2020

Поред подзаконских аката које је донео Повереник, један подзаконски акт је донела и објавила Влада:

1. Одлука о Листи држава, делова њихових територија или једног или више сектора одређених делатности у тим државама и међународних организација у којима се сматра да је обезбеђен примерени ниво заштите података о личности.⁴⁴

2.Б.2. Основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности

2.Б.2.1. Недостаци ЗЗПЛ

ЗЗПЛ обезбеђује бољу заштиту права на заштиту података о личности, и прописује већи обим обавеза и одговорности свима који обрађују податке. Ипак, основне препреке у остваривању права на заштиту података о личности су бројни недостаци ЗЗПЛ који се, пре свега, односе на нејасне одредбе и преписане механизме који не постоје у домаћем правном систему, што доводи у питање његову применљивост. Текст ЗЗПЛ у највећој мери представља адаптирани превод Опште уредбе (с тим што њен интегрални део „Преамбула“ која представља неопходно полазиште за тумачење прописа није укључена у ЗЗПЛ), као и тзв. „Полицијске директиве“ којом је уређена обрада података о личности од стране надлежних органа у вези са кривичним поступцима и претњама националној безбедности. Услед неодговарајућег начина транспонованја „Полицијске директиве“, у ЗЗПЛ су успостављена два паралелна режима у погледу обраде података, од којих је један општи, а други, који се односи на „надлежне органе“, посебан.

У ЗЗПЛ нису примерено разрађене процесне одредбе о поступању Повереника по притужбама. ЗЗПЛ садржи одредбу према којој лице на које се подаци односе, има право да поднесе притужбу Поверенику, као и да то не утиче на право тог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите. С обзиром да органи пред којим се може водити поступак (Повереник, Управни суд, виши суд) немају обавезу међусобног обавештавања, нити проверавања да ли се код другог органа води какав поступак, ту се поставља проблем примене начела „*ne bis in idem*“ (не двапут о истом). То значи да се у сваком поступку у ком се покрене више механизма заштите права лица доводи у питање правна сигурност.

Имајући у виду да више питања у ЗЗПЛ није уопште или одговарајуће уређено, односно да неке одредбе нису довољно конкретизоване, да бројни чланови садрже непримерено много ставова и да постоји изузетно велики број случајева изузимања од примене ЗЗПЛ, његова ефективна примена је отежана те је зато неопходно приступити његовим изменама и допунама.

⁴⁴ „Службени гласник РС“, број 55/2019

2.Б.2.2. Неусклађеност других закона са ЗЗПЛ

Обавеза из члана 100. ЗЗПЛ којом је прописано да ће се одредбе других закона, које се односе на обраду података о личности ускладити са одредбама ЗЗПЛ до краја 2020. године није испуњена.

С обзиром да ЗЗПЛ у односу на претходни режим заштите података материју уређује на опсежнији начин, укључујући и прописивање квалитета и садржине одредаба других прописа, да је велики број прописа донет пре почетка примене ЗЗПЛ, као и да у појединим случајевима мишљења Повереника на нацрте закона нису пренета у коначне одредбе усвојених закона неопходно је релевантне прописе изменити и допунити, односно размотрити усвајање нових.

2.Б.3. Израда Стратегије заштите података о личности

Дана 25. августа 2023. године Влада Републике Србије усвојила је Стратегију заштите података о личности за период 2023 – 2030. године („Службени гласник РС“ бр. 72/2023). Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности изражава велико задовољство због усвајања Стратегије и захвалност Влади и Министарству правде зато што су прихватили иницијативу Повереника и препознали значај доношења овог стратешког документа у области заштите података о личности у данашњем времену, као и захвалност свим актерима који су допринели доношењу ове стратегије. Стратегијом и пратећим Акционим планом требало би да буду решени проблеми који су последица непрецизности и непотпуности Закона о заштити података о личности, као и изостанка одговарајућих прописа у овој области, као што су обрада података путем видео надзора, дигитализација и однос развоја вештачке интелигенције и заштите личних података.

Имајући у виду значај права на заштиту података о личности као Уставом гарантованог права и људског права препознатог у бројним међународним правним инструментима (укључујући Конвенцију 108 Савета Европе и Европску повељу о основним правима ЕУ), у времену свеопште дигитализације и напредних компјутерских технологија, потребно је додатно јачање механизма заштите података, уз обезбеђивање несметаног протока података на отвореном (дигиталном) европском и светском тржишту.

Препознајући значај овог питања, стратегијом се утврђују циљеви и мере за доследно усклађивање правног оквира Републике Србије са правилима и стандардима ЕУ о заштити података о личности како би се обезбедило унапређивање права грађана у вези са обрадом података о њиховој личности, као и већа продуктивност и конкурентност тржишта, што је у интересу како грађана и привредних субјеката тако и демократског друштва у целини. Будући да информације, укључујући и податке о личности, представљају темељ модерног економског развоја на којем се базирају многи производи и услуге и да су заштита и сигурност података постале истински глобални феномен, визија којој се тежи овом стратегијом је: Заштићени подаци - безбеднији грађани!

Праведан, јасан, практичан и усклађен правни оквир којим се уређује обрада података уз пуно поштовање европских правила и вредности, а нарочито правила о заштити података о личности и положај Повереника као самосталног и независног органа, захтева и обезбеђење одговарајућих финансијских, организационих, кадровских и техничких ресурса.

Оснаживање капацитета овог органа довело би до јачања улоге Повереника у подизању јавне свести о ризицима, правилима, мерама заштите и правима у вези са обрадом података о личности, што би представљало додатни допринос мерама које се предузимају како би Република Србија поштовала и промовисала основне вредности породице европских држава којој она несумњиво припада, као и додатно ојачали постојећи механизми заштите података о личности, који поред оснаживања индивидуалних права лица, подразумевају и боље разумевање и ефикасније извршавање обавеза руковалаца и обрађивача, уз јасне и делотворне мере за остваривање тих права. Успостављање функционалног система заштите података о личности омогућава Европској комисији да донесе одлуку са дејством у целој ЕУ да Република Србија пружа одговарајући ниво заштите података, чиме ће се стећи услов да пренос података о личности из земаља ЕУ у Републику Србију може да се обавља без додатних административних обавеза.

2.Б.4. Илустративни случајеви у вези са правом на заштиту података о личности

2.Б.4.1. Илустративни случајеви превентивног деловања Повереника

1. Повереник је примио захтев за давање мишљења о томе да ли је страно правно лице, које је руковалац, или обрађивач података о личности, у обавези да именује свог представника, уколико нема седиште у Републици Србији, али има представништво које је регистровано при Агенцији за привредне регистре у Републици Србији?

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

Одредбама члана 44. став 1. тач. 1) и 2) Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“ број 87/2018 – у даљем тексту: Закон) утврђено је да је руковалац подацима о личности, односно обрађивач тих података, у случајевима из члана 3. став 4. истог закона дужан да, у писменом облику, одреди свог представника у Републици Србији, осим ако је обрада повремена, не укључује обраду посебне врсте података о личности из члана 17. став 1. у великој мери или обраду података о личности који се односе на осуде за кривична дела и кажњива дела из члана 19. тог закона, и вероватно је да неће проузроковати ризик за права и слободе физичких лица узимајући у обзир природу, околности, обим и сврхе обраде; односно ако је руковалац/обрађивач орган власти.

Одредбама члана 3. став 4. Закона утврђено је да се тај закон примењује на обраду података о личности лица на које се подаци односе које има пребивалиште, односно боравиште на територији Републике Србије од стране руковоаца, односно обрађивача који нема седиште, односно пребивалиште или боравиште на територији Републике Србије, ако су радње обраде везане за: понуду робе, односно услуге лицу на које се подаци односе на територији Републике Србије, без обзира да ли се од тог лица захтева плаћање накнаде за ову робу, односно услугу, или за праћење активности лица на које се подаци односе, ако се активности врше на територији Републике Србије.

Правни положај представништва уређен је одредбама члана 574. Закона о привредним друштвима („Службени гласник РС“, бр. 36/2011, 99/2011, 83/2014 - др. закон, 5/2015, 44/2018, 95/2018, 91/2019 и 109/2021), према којима је представништво страног привредног

друштва његов издвојен организациони део који може обављати претходне и припремне радње у циљу закључења правног посла тог друштва; да представништво нема својство правног лица; да представништво може закључивати само правне послове у вези свог текућег пословања, као и да страно привредно друштво одговара за обавезе према трећим лицима које настану у пословању његовог представништва.

Појам седишта привредног друштва утврђен је одредбама члана 19. Закона о привредним друштвима, тако да седиште привредног друштва јесте место и адреса на територији Републике Србије из кога се управља пословањем друштва и које је као такво одређено оснивачким актом, статутом или одлуком скупштине, односно одлуком ортака или комплементара.

Имајући у виду наведено, неспорно је да страно привредно друштво које обавља одређене радње преко свог представништва регистрованог при Агенцији за привредне регистре, нема у Републици Србији седиште у смислу Закона о привредним друштвима. Повереник је, међутим, мишљења да је израз „седиште“, употребљен у Закону, потребно тумачити у контексту Уредбе (ЕУ) 2016/679 Европског парламента и Савета од 27. априла 2016. године о заштити физичких лица у односу на обраду података о личности и о слободном кретању таквих података и о стављању Директиве 95/46/ЕЗ ван снаге (Општа уредба о заштити података), по чијем узору је и донет поменути закон.

У том смислу треба имати у виду да је чланом 27. Опште уредбе о заштити података обавеза одређивања представника предвиђена само за оне руковооце и обрађиваче на које се односи члан 3. став 2. те уредбе, тј. на руковооце и обрађиваче „not established in the Union“, при чему је тачком (22) истог акта утврђено да „Establishment implies the effective and real exercise of activity through stable arrangements. The legal form of such arrangements, whether through a branch or a subsidiary with a legal personality, is not the determining factor in that respect.“ („Седиште подразумева ефикасно и стварно обављање делатности кроз стабилне аранжмане. Правни облик таквих аранжмана, кроз подружницу или зависно друштво са статусом правног лица, није одлучујући фактор у том погледу.“), што је потврђено и смерницама Европског одбора за заштиту података о личности број 3/2018 о територијалној примени Уредбе, које је тај одбор усвојио 12. 11. 2019. године.

Сходно томе, како Република Србија не би руковооцима и обрађивачима наметала више обавеза у вези са обрадом података о личности него што их ти субјекти имају у оквиру ЕУ, те како би домаћи правни режим у тој области био усклађен са правним режимом који важи у ЕУ, Повереник је мишљења да страно привредно друштво, које је образовало своје представништво у Републици Србији преко кога ефективно, стварно и стабилно послује, нема обавезу да одреди свог представника, у смислу члана 44. Закона.

2. Адвокат је затражио мишљење Повереника о томе да ли руковалац подацима о личности, правно лице са седиштем у Републици Србији које је део мултинационалне компаније, као лице за заштиту података о личности може да одреди лице са пребивалиштем ван Србије и ван ЕЕА, које је као такво већ именовано од стране централне компаније?

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

Закон о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/2018) не прописује услов у вези са пребивалиштем/боравиштем лица за заштиту података о личности. Међутим, овај закон у члану 56. став 8. прописује да се лице за заштиту података о личности одређује на основу његових стручних квалификација, а нарочито стручног знања и искуства у области заштите података о личности, као и способности за извршавање обавеза из члана 58. тог закона, односно на основу квалификација и способности да: 1) информише и даје мишљење руковооцу или обрађивачу, као и запосленима који врше радње обраде о њиховим законским обавезама у вези са заштитом података о личности; 2) прати примену одредби овог закона, других закона и интерних прописа руковооца или обрађивача који се односе на заштиту података о личности, укључујући и питања поделе одговорности, подизања свести и обуке запослених који учествују у радњама обраде, као и контроле; 3) даје мишљење, када се то затражи, о процени утицаја обраде на заштиту података о личности и прати поступање по тој процени, у складу са чланом 54. овог закона; 4) сарађује са Повереником, представља контакт тачку за сарадњу са Повереником и саветује се са њим у вези са питањима која се односе на обраду, укључујући и обавештавање и прибављање мишљења из члана 55. овог закона. Такође, лица на које се подаци односе могу се обратити лицу за заштиту података о личности у вези са свим питањима која се односе на обраду својих података о личности, као и у вези са остваривањем својих права прописаних тим законом (члан 57. став 6. Закона о заштити података о личности). Лице за заштиту података о личности може да обавља друге послове и извршава друге обавезе, а руковалац или обрађивач дужни су да обезбеде да извршавање других послова и обавеза не доведе лице за заштиту података о личности у сукоб интереса (члан 57. став 8. Закона о заштити података о личности).

Приликом одређивања лица за заштиту података о личности руковалац подацима на чију се обраду примењује Закон о заштити података о личности сам оцењује да ли су испуњени за то утврђени услови, укључујући и да ли одређено лице поседује потребне стручне квалификације, знање и искуство у области заштите података о личности, као и способност да извршава утврђене задатке, водећи рачуна и о томе да вршење обавеза лица за заштиту података подразумева не само познавање Закона о заштити података о личности, већ и других прописа који се односе на руковооца.

Одредбом члана 56. став 5. Закона о заштити података о личности прописано је да група привредних субјеката може одредити заједничко лице за заштиту података о личности, под условом да је ово лице једнако доступно сваком члану групе. Појам доступности односи се првенствено на могућност ефективног извршавања задатака лица за заштиту података о личности, као тачке за контакт, како унутар саме организације тако и за лица о чијим подацима је реч, као и за надзорно тело. Под појмом „група привредних субјеката“, у смислу одредбе члана 4. тачка 20) Закона о заштити података о личности подразумева се група повезаних привредних субјеката, у складу са законом којим се уређује повезивање привредних субјеката.

3. Средња школа се обратила Поверенику захтевом за добијање мишљења о томе да ли легитимни интерес школе, као руковооца подацима о личности, може бити правни основ за обраду података о личности употребом уређаја за видео надзор у учионицама?

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

Да би одређена обрада података о личности била дозвољена, потребно је да сврха обраде буде конкретно одређена, изричита, оправдана и законита, да је та обрада у складу са посебним прописима који уређују предметну област/делатност, да постоји одговарајући правни основ, у смислу одредби члана 12. Закона о заштити података о личности („Службени гласник РС“, број 87/2018), те да се обрада врши у складу и са осталим начелима обраде из члана 5. овог закона, као и у складу са другим, одговарајућим правилима и обавезама прописаним овим законом, у зависности од чињеница и околности сваког конкретног случаја. Уколико наведени услови не би били испуњени, таква обрада података о личности не би била дозвољена.

Имајући у виду да одговорност за поступање лежи на руковооцу, то је руковалац тај који мора бити у могућности да докаже, тј. предочи усклађеност намеравања обраде са Законом о заштити података о личности (одредбе члана 5. став 2. Закона).

Одредбама члана 108. Закона о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 88/2017, 27/2018 - др. закон, 10/2019, 6/2020 и 129/2021) прописано је да установа доноси акт којим прописује мере, начин и поступак заштите и безбедности деце и ученика за време боравка у установи и свих активности које организује установа, у сарадњи са надлежним органом јединице локалне самоуправе, које је дужна да спроводи, а да упутство за израду овог акта доноси министар. Имајући у виду наведено, упућујемо вас да се, поводом евентуалне употребе средстава за видео-надзор у школи, обратите Министарству просвете.

Како из наведеног произлази да установа има законом утврђену одговорност за безбедност деце и ученика, мишљења смо да легитимни интерес не би могао да представља одговарајући правни основ намеравања обраде података о личности, већ је, у смислу одредби члана 12. став 1. тачка 5) Закона, то јавни интерес, односно обрада која је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца. С тим у вези, посебно истичемо да наведена одредба не представља правни основ за обраду података у другу сврху, као што је, примера ради, контрола реализације образовно-васпитног рада, тј. снимање (видео надзор) запослених, деце и ученика, за време реализације образовно-васпитног рада.

4. Послодавац је затражио мишљење Повереника о томе да ли може да уведе употребу биометријског читача који за проверу идентитета лица користи отисак прста, а у сврху контроле присуства запослених на радном месту, односно евиденције радног времена?

У одговору који је Повереник упутио подносиоцу захтева наведено је следеће:

Отисак прста физичког лица јесте биометријски податак о личности тог лица, те представља посебну врсту податка о личности, чија обрада у циљу јединствене идентификације лица је, сагласно одредбама члана 17. став 1. Закона, начелно забрањена, а допуштена само изузетно и то у случајевима прописаним ставом 2. истог члана Закона, па, између осталог, и у случају када је обрада неопходна у циљу извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења руковаоца или лица на које се подаци односе у области рада, социјалног осигурања и социјалне заштите, ако је таква обрада прописана законом или

колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе (члан 17. став 2. тачка 2) Закона.

У складу са тим, послодавац би могао да обрађује посебне врсте података о личности запослених у циљу јединствене идентификације лица само у случају кад је таква обрада неопходна ради извршења обавеза или примене законом прописаних овлашћења послодавца и ако је таква обрада прописана законом или колективним уговором који прописује примену одговарајућих мера заштите основних права, слобода и интереса лица на које се подаци односе, док би у супротном обрада била незаконита са становишта примене Закона о заштити података о личности.

Одредбама члана 91. Закона о заштити података о личности, на обраду података о личности у области рада и запошљавања примењују се одредбе закона којима се уређују рад и запошљавање и колективни уговори, уз примену одредаба овог закона, из чега произлази да правни основ за обраду података о личности у области рада треба да буде успостављен одговарајућим прописом којим се уређује рад, па како Повереник није овлашћен за давање мишљења о примени тих прописа, уколико је потребно, тим поводом можете се обратити Министарству државне управе и локалне самоуправе, односно Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, као надлежним државним органима.

У случајевима у којима би били испуњени поменути услови за обраду биометријских података о личности запослених од стране послодавца, иста би подлежала начелима обраде прописаним одредбама члана 5. Закона о заштити података о личности.

У том смислу, послодавац, као руковалац подацима о личности који се односе на запослене, обавезан је да обраду врши законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе, да податке прикупља у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и да их даље обрађује на начин који је у складу са тим сврхама, да обрађује само податке који су примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде, да води рачуна о томе да подаци који се обрађују буду тачни и, ако је то неопходно, ажурирани и да се чувају у облику који омогућава идентификацију лица само у року који је неопходан за остваривање сврхе обраде, као и да обраду врши на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера. Руковалац је одговоран за примену свих начела обраде и мора бити у могућности да предочи њихову примену (начело „одговорност за поступање“).

Руковалац је, такође, дужан да се придржава и других обавеза прописаних Законом, као што су: вођење евиденције радњи обраде (члан 47. Закона); процена утицаја предвиђених радњи обраде на заштиту података о личности (члан 54. Закона); тражење претходног мишљења Повереника уколико извршена процена утицаја указује да ће намеравање радње обраде произвести висок ризик ако се не предузму мере за умањење ризика (члан 55. Закона); одређивање лица за заштиту података о личности у случајевима прописаним Законом и благовремено и на одговарајући начин укључивање тог лица у све послове који се односе на заштиту података о личности (чл. 56. и 57. Закона) итд.

Како на руковаоцу лежи одговорност за правилну примену Закона, што укључује и доношење одлуке о евентуалном отпочињању обраде података о личности, у конкретном случају је потребно да, сагласно одредбама Закона о заштити података о личности, најпре одредите сврху обраде на јасан, конкретан и изричит начин, да, затим, утврдите да ли је

намеравана обрада неопходна за постизање те сврхе, или се сврха обраде може постићи на други начин, мање инвазиван по приватност запослених, те да утврдите да ли за намеравану обраду постоји одговарајући правни основ (у смислу чл. 17. и 91. Закона о заштити података о личности), као и да, с обзиром на врсту података о личности на које се намеравана обрада односи и циљ обраде, извршите процену утицаја намераване обраде на заштиту података о личности и да, потом, донесете одлуку о томе да ли су испуњени сви услови за закониту обраду података о личности.

2.Б.4.2. Илустративни случајеви у вези са остваривањем права лица на које се подаци односе у поступку притужби

1. Право на заштиту података о личности припада физичком лицу на које се подаци односе

Диспозитив решења: Притужба није основана
Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, (у даљем тексту: Повереник), примио је дана 31.1.2023. године притужбу АА из...., кога заступа пуномоћник, адвокат..., поднету због повреде права на приступ подацима о личности од стране ЈП „Електропривреда Србије“, Београд, као руковоаца података, (у даљем тексту: Руковалац података). У притужби наводи да је Руковалац одбио захтев којим је на основу одредбе члана 26. став 3. Закона о заштити података о личности тражио копију захтева за закључење Уговора о гарантованом снабдевању електричном енергијом број.... од...године који је Руковалац закључио са ББ. Даље наводи да је за потписивање предметног уговора морао да да сагласност с обзиром да је он сувласник непокретности и да му је исти потребан због доказивања да се на уговору налази његов фалсификовани потпис чиме је почињено кривично дело из члана 355. у вези члана 356. став 1. тачка 3. Кривичног законика. Уз притужбу је достављен захтев са доказом о предаји, одговор Руковаоца бр.... од.... године и пуномоћје за заступање од ... године.

(...)

Увидом у списе предмета утврђено да је Руковалац дописом број... од ...године, између осталог, обавестио притужиоца да не може да поступи по захтеву поднетом на основу Закона о заштити података о личности јер је тражио копију захтева које је поднело друго лице и у коме су садржани подаци о личности ББ са којим је закључио Уговор о потпуном снабдевању електричном енергијом на мерном месту у ..., као и да ће му у случају да предметну документацију затражи надлежни орган по кривичној пријави исту доставити.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о заштити података о личности је прописано, између осталог, да се овим законом уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободни проток таквих података, начела обраде као и права лица на које се подаци односе, док је одредбом члана 2. став 1. прописао да се овим законом обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, а посебно њиховог права на заштиту података о личности.

Одредбом члана 4 став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности је прописано да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет

одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног економског, културног и друштвеног идентитета.

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је прописано, између осталог, да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. овог закона на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, ставом 3. је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњење на притужбу и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана, јер право на заштиту података о личности према Закону о заштити података о личности припада сваком физичком лицу на које се подаци односе, а како из садржине захтева произилази да је притужилац тражио копију захтева на основу кога је Руковалац закључио уговор са другим лицем, то се у конкретном случају не ради о остваривању права у вези са обрадом података о личности у смислу одредбе члана 1. став 1. и одредбе члана 4. став 1. тачка 1. Закона о заштити података о личности.

(...)

Број: 072-16-311/2023-06

2. Основаност притужбе поднете због непоступања руковаоца у законском року по захтеву лица

Одлука: Српска православна црква као обвезник Закона о заштити података о личности

Из образложења:

Увидом у списе предмета је утврђено да је притужилац дана 23.12.2022. године Руковаоцу, Српској православној црквеној општини ...при храму „...“, поднео захтев којим је, између осталог, тражио брисање података који се на њега односе уписаних у књигу крштених Епархије ... под текућим бројем ... и исправку података у књизи крштених тако што ће уписати адресу породилице, његово презиме, занимање оца, адресу становања оца и занимање мајке и чињеницу да није крштена.

(...)

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи. Те информације пружају се у писменом или другом укључујући и електронски облик, ако је то погодно; ставом 2. прописано је, између осталог, да је руковалац дужан да пружи

помоћ лицу на које се подаци односе у остваривању његових права; ставом 3, између осталог, да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. је прописано да, ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона је прописано да Повереник може да наложи руковоацу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду да Руковалац података није поступио (одлучио) по захтеву у делу којим је притужилац тражио исправку и брисање података који се на њега односе, јер није у законском року од 30 дана предузео одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописаних овим законом, нити га је обавестио о разлозима за непоступање по захтеву у наведеном делу, Повереник налази да је притужба делимично основана и да је дошло до повреде права притужиоца у вези са обрадом података о личности, јер је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, а уколико не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а што Руковалац није учинио.

Навод Руковаоца да Повереник није надлежан да одлучује по притужби јер је Српска православна црква независна од државе и самостално обавља своје унутрашње и јавне послове на основу Закона о црквама и верским заједницама, није био од утицаја на доношење другачије одлуке по притужби. Ово стога што је одредбом члана 93. став 1. Закона о заштити података о личности прописано да ако цркве или верске заједнице примењују свеобухватна правила у погледу заштите физичких лица у односу на обраду, та постојећа правила могу се и даље примењивати под условом да се ускладе са овим законом, у ком случају се, на основу става 2, примењују и одредбе овог закона о инспекцијским и другим овлашћењима Повереника из члана 77. до 79. овог закона, осим ако црква, односно верска заједница, не образује посебно независно надзорно тело које ће вршити та овлашћења, под условом да такво тело испуњава услове предвиђене Поглављем VI овог закона. Како Руковалац није доставио да је образовао посебно независно надзорно тело које врши инспекцијска и друга овлашћења, неспорна је надлежност Повереника за одлучивање у овом предмету, који је, без мериторног одлучивања о основаности захтева у наведеном делу, на основу члана 79. став 2. тачка 3), одлучио као уставу I и II диспозитива решења.

3. Ограничење права због заштите права и слобода лица на које се подаци односе

Одлука: Притужба није основана

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 2.11.2022. године притужбу малолетног АА, коју је као законски заступник поднела мајка, ББ из ..., преко пуномоћника, адвоката ВВ из ..., због

повреде права на приступ подацима о личности од стране Дома здравља „Еуромедик“ из Београда, као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац података). У притужби се наводи да је притужилац, малолетни АА, поверен на негу чување и васпитавање и самостално вршење родитељског права мајци ББ на основу пресуде Првог основног суда у Београду П2 бр.....од 17.4.2014. године, измењене пресудом Трећег основног суда у Београду П2 бр. ... у погледу модела виђања са оцем; ... ; да је отац дана ... године одвео дете на преглед код Руковаоца како би спречио његов повратак мајци; да је том приликом сачињен налаз и мишљење лекара, а за који је мајка сазнала из поднеска који је отац доставио Трећем основном суду у Београду у коме је мајка приказана као насилник, ... У притужби се изражава сумња у постојање наведеног налаза од 6.9.2022. године и предлаже да Повереник наложи Руковаоцу хитно достављање наведеног извештаја законском заступнику како би се „упознала са тачним садржајем истог и у зависности од садржаја иницирала друге поступке“.

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета је утврђено да је 17.10.2022. године малолетни АА, чији је законски заступник мајка ББ, преко пуномоћника поднео захтев за приступ информацијама којим је од Руковаоца тражио да му се достави копија података који се на њега односе садржане у налазу и мишљењу лекара специјалисте - психолога од 6.9.2022. године с обзиром на то да је мајка, као његов законски заступник, сазнала за постојање истог из предлога за доношење привремене мере који је поднео његов отац Трећем основном суду у Београду дана ... године, а у коме се наводи да он треба да живи са оцем, да промени школу, као и да је мајци, као његовом законском заступнику, потребан како би се поводом истог изјаснила у његовом најбољем интересу.

Такође је утврђено да је Руковалац поступајући по захтеву, дописом од 20.10.2022. године обавестио пуномоћника да због тајности података пацијента који је прегледан у пратњи оца није у могућности да достави тражени извештај, као и да се отац малолетног АА изјаснио да извештај могу да затраже од њега или преко суда.

У сврху утврђивања потпуног и тачног чињеничног стања, Повереник је извршио увид у налаз и мишљење психолога сачињеног од стране Руковаоца дана 6.9.2022. године и утврдио да је исти сачињен на основу изјаве малолетног АА који је дошао на преглед у пратњи оца; да садржи процену и завршно мишљење лекара како је и наведено у поднеску оца - предлогу за доношење привремене мере од...године Трећем основном суду у Београду.

Одредбом члана 1. став 1. Закона о заштити података о личности је прописано да се овим законом уређује право на заштиту физичких лица у вези са обрадом података о личности и слободан проток таквих података, начела обраде, права лица на које се подаци односе, обавезе руковаоца и обрађивача података о личности, кодекс поступања, пренос података о личности у друге државе и међународне организације, надзор над спровођењем овог закона, правна средства, одговорност и казне у случају повреде права физичких лица у вези са обрадом података о личности као и посебни случајеви обраде.

Одредбом члана 2. Закона о заштити података о личности је прописано да се овим законом обезбеђује заштита основних права и слобода физичких лица, а посебно њиховог права на заштиту података о личности.

Одредбом члана 4. став 1 тачка 1), истог закона прописано је, између осталог, прописано да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице, тачком 2) да је физичко лице оно лице чији се подаци обрађују.

Одредбом члана 21. став 3. Закона о заштити података о личности је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева из члана 26. без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева. Тај рок може бити продужен за још 60 дана ако је то неопходно имајући у виду сложеност и број захтева. Ставом 4. је прописано ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 40. став 1. тачка 9) Закона о заштити података о личности је прописано да се права и обавезе из чл. 21, 23, 24, 26, чл. 29. до 31, члана 33, чл. 36. до 39. и члана 53, као и члана 5. овог закона ако се те одредбе односе на остваривање права и обавеза из чл. 21, 23, 24, 26, чл. 29. до 31, члана 33. и чл. 36. до 39. овог закона, могу ограничити ако та ограничења не задиру у суштину основних права и слобода и ако то представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву за заштиту лица на које се подаци односе или права и слобода других лица.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњења на притужбу, садржину докумената достављених уз притужбу, као и цитиране законске одредбе Повереник налази да притужба није основана. Наиме, иако законским заступнику припада право да у име и за рачун малолетног лица поднесе захтев за приступ подацима који се на то лице односе, неспорно је да у овој конкретној ситуацији законски заступник у своје, а не у име и за рачун малолетног АА, жели да оствари тражено право и да нема за сврху заштиту права притужиоца. С обзиром на то да је налаз и мишљење од 6.9.2022. године Руковалац сачинио на основу исказа који је дао малолетни АА у пратњи другог лица, а не законског заступника, да садржи његове податке о личности у смислу одредбе члана 4. став 1. тачка 1) и 2) Закона о заштити података о личности, то би по оцени Повереника достављање копије истог законском заступнику угрозило права лица које је изјаву дало у смислу одредбе члана 40. став 9. истог закона. Стога Повереник налази да ограничење права на приступ подацима, у конкретном случају, малолетног АА, из напред изнетих разлога има своје оправдање јер би у супротном отежало положај малолетника и не би било у његовом најбољем интересу.

Број: 072-16-1740/2022-06

4. Нису подобни за брисање подаци о личности који се обрађују у законом прописане сврхе

Одлука: Притужба није основана
Из образложења:

(...)

Увидом у списе предмета утврђено је да је притужила дана 12.4.2023. године поднеском насловљеним као „жалба на обраду података о личности од Града..., Градске управе, Одељења за општу управу и заједничке послове тражила да обрише податке из њеног извода из матичне књиге рођених из рубрике „накнадни уписи и забележбе“, односно податке о томе да је разведен њен брак са АА на основу пресуде Општинског суда, јер сматра да ови подаци не би требало да се налазе у њеном изводу из матичне књиге рођених с обзиром на то

да да се ради о податку који је застарео, непотпун и нема значаја и стога што се ради о особи која је правоснажно осуђена на 8 месеци затвора условно због насиља у породици.

(...)

Одредбом члана 30. став 1. Закона о заштити података о личности је прописано да лице на које се подаци односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране руковоаца, а ставом 2. да је руковалац дужан да без непотребног одлагања податке из става 1. овог члана избрише у следећим случајевима: подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани; лице на које се подаци односе је опозвало пристанак на основу којег се обрада вршила, а нема другог правног основа за обраду; лице на које се подаци односе је поднело приговор на обраду у складу са чланом 37. ст. 1. и 2. овог закона; подаци о личности су незаконито обрађивани; подаци о личности морају бити избрисани у циљу извршења законских обавеза руковоаца и када су подаци о личности прикупљени у вези са коришћењем услуга информационог друштва из члана 16. став 1. закона, а ставом 5, између осталог, да се став 1. овог члана, не примењује у мери у којој је обрада неопходна због поштовања законске обавезе руковоаца којом се захтева обрада или извршавање послова у јавном интересу или извршавање службених овлашћења руковоаца.

Одредбом члана 80. Закона о матичним књигама („Сл. гласник РС“ бр. 20/09, 145/14 и 47/18) прописано је, између осталог, да се на основу матичних књига издају изводи из матичне књиге рођених, чланом 81, између осталог, да се у изводе из матичне књиге рођених уписују подаци и то: име и презиме, пол, дан, месец, година и час рођења, место и општина-град рођења, а ако је лице рођено у иностранству и држава; ЈМБГ, држављанство, национална припадност и подаци о родитељима; чланом 82. став 1. да изводи из матичне књиге рођених садрже последње податке који су уписани у матичну књигу до времена издавања извода.

Тачком 44. Упутства о вођењу матичних књига и обрасцима матичних књига („Сл. гласник РС “ бр. 93/18 и 24/22) прописано је ако је брак престао разводом брака, у рубрику „накнадни уписи и забелешке“ уписује се забелешка: „брак закључен са ...(име и презиме супружника) разведен пресудом..(назив и седиште суда, број и датум одлуке), која је постала правоснажна... (датум правоснажности одлуке)" а тачком 105. став 2. ако је брак престао разводом, односно поништењем, односно смрћу супружника, у рубрику „накнадни уписи и забелешке“ извода из матичне књиге рођених уписује се одговарајућа забелешка о престанку брака, а ако је више пута био закључен брак уписује се забелешка о престанку последњег брака.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковоаца број ... од године, наводе притужбе, изјашњења на притужбу и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана. Наиме, одредбом члана 4. став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, то у конкретном случају, није спорно да подаци који се обрађују у матичној књизи рођених и изводу из матичне књиге рођених за притужилу јесу подаци о личности који се на њу односе, али, како се ради о подацима које овлашћено службено лице Руковоаца прикупља и уноси у матичне књиге и изводе из матичних књига као јавне исправе и основне службене евиденције о личним стањима грађана у оквиру законом утврђене надлежности, у које уписује пријављене чињенице као и чињенице које су садржане у акту надлежног органа или установе, а које је дужан да провери пре уписа и за чију тачност је одговоран, то Повереник налази да су подаци који се односе на престанак

последњег брака притужиле законито прикупљени и обрађени у сврхе које су конкретно одређене и прописане Законом о матичним књигама и Упутством о вођењу матичних књига и за чију обраду није потребна сагласност лица, те исти нису подобни за брисање јер нису испуњени услови прописани цитираном одредбом члана 30. Закона о заштити података о личности, о чему је Руквалац и обавестио притужилу.

Број: 072-16-1540/2023-06

5. Нема места исправци и допуни података који се обрађују у сврху архивирања

Одлука: Притужба није основана

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 20.3.2023. године притужбу АА из., поднету преко законских заступника, родитеља ББ и ВВ због повреде права на исправку и допуну података о личности од стране Основне школе „Светозар Марковић“ из ..., као руковоаца података (у даљем тексту: Руквалац података) по захтеву за остваривање права поводом извршеног увида од 10.2.2023. године. У притужби је навела да је Руквалац дописом... одбио да исправи и допуни њене податке у вези са учешћем на такмичењима, освојеним наградама, признањима, похвалама и дипломама у току осмогодишњег школовања од 2014-2022. године.

(...)

У изјашњењу на притужбу Основна школа је навела да се ради о подацима који су архивирани и које не може ретроактивно да мења, јер се ради о подацима које се односе на лице које је завршило осмогодишње школовање и које сада похађа средњу школу, да је притужили након завршетка основног образовања и васпитања дао све неопходне документе потребне за наставак школовања и да не схвата сврху захтева и циљ који притужила жели да постигне.

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Одредбом члана 21. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да је руквалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи; ставом 2. прописано је, између осталог, да је руквалац дужан да пружи помоћ лицу на које се подаци односе у остваривању његових права; ставом 3, између осталог, да је руквалац дужан да лицу на које се подаци односе пружи информације о поступању на основу захтева без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, ставом 4. је прописано да, ако руквалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 29. истог Закона о заштити података о личности је прописано да лице на које се подаци односе има право да се његови нетачни подаци о личности без непотребног

одлагања исправе. У зависности од сврхе обраде, лице на које се подаци односе има право да своје непотпуне податке о личности допуни, што укључује и давање додатне изјаве.

Одредбом члана 92. став 4. истог закона је прописано да се одредбе о правима лица на које се подаци односе, између осталог из члана 29. овог закона, не примењују ако се обрада врши у сврхе архивирања у јавном интересу, ако је то неопходно за остваривање те сврхе или ако би примена тих одредби закона онемогућила или значајно отежала њено остваривање, уз примену мера из става 1. и 2. овог члана.

Одредбом члана 80. став 1. тачка 2) Закона о основном образовању и васпитању („Сл. гласник РС“, бр. 55/13, 101/17, 10/19, 27/18-др. закон и 129/21) је прописано, између осталог, да школа води евиденције о успеху ученика; одредбом члана 82. да евиденцију о успеху ученика чине подаци изборних програма и активности, о сведочанствима, дипломама, као и посебним дипломама за изузетан успех, наградама и похвалама; одредбом члана 89. став 2. да се сви остали подаци из евиденција, осим података о успеху ученика који се односе на закључене оцене на крају школске године и резултата на завршном испиту, чувају 10 година.

Одредбом члана 181. Закона о основама система образовања и васпитања („Сл. гласник РС“, бр. 88/17, 27/18-др. закон, 10/19, 27/18-др. закон, 6/20 и 129/21) прописано је да је сврха обраде података о којима установа, високошколска установа, установа ученичког и студентског стандарда, односно јавно признати организатор активности води евиденцију јесте ефикасно вођење управних и других поступака који су у њиховој надлежности, остваривање права на издавање јавне исправе, остваривање права на квалитетно и једнако доступно образовање и васпитање за сву децу, ученике и одрасле, праћење и унапређивање квалитета и ефективности рада установе, односно високошколске установе и запослених, праћење стања ради самовредновања установе ефикасним управљањем евиденцијама, коришћење расположивих ресурса локалне заједнице у складу са потребама образовања и васпитања, унапређивање сарадње и пуно укључивање родитеља ученика у образовно-васпитни процес, праћење, проучавање и унапређивање образовног нивоа студената у процесу образовања, као и припрема извештаја и обављање других послова из надлежности установе, високошколске установе, установе ученичког и студентског стандарда, односно јавно признатог организатора активности.

Одредбом члана 233. Статута ОШ прописано је, између осталог, да је сврха обраде података о којима Школа води евиденцију праћење и унапређивање квалитета, ефикасности и ефективности рада Школе и запослених, праћење, проучавање и унапређивање образовног нивоа ученика и остваривање права на издавање јавне исправе.

Имајући у виду утврђено чињенично стање као и цитиране законске одредбе, Повереник налази да притужба није основана и да нема повреде права на штету притужиље. Ово стога јер је Руковалац у складу са одредбом члана 21. Закона о заштити података о личности притужиљу обавестио о разлозима за непоступање по њеном захтеву, односно да не може да исправи и допуни податке који се на њу односе, а које је архивирао након што је завршила осмогодишњи образовно васпитни процес. С обзиром на то да је Руковалац податке притужиље у вези са успехом који је остварила у току осмогодишњег школовања у складу са цитираном одредбом Закона о основном образовању и васпитању архивирао, као и стога што се ради о подацима чија је сврха обраде остварена самим тим што је Руковалац притужиљи издао јавну исправу о завршеном школовању, то у конкретном случају нема места примени одредбе члана 29. Закона о заштити података о личности у вези са

документационим материјалом који се обрађује у сврхе архивирања, а који је Руковалац дужан да чува у законом прописаном року у облику у коме је настао.

072-16-1061/2023-06

6. Услови за обраду података у евиденцији „Утврђивање идентитета, дактилоскопирање, фотографисање (форензичка регистрација) и узимање других узорака, форензичка вештачења и анализе и вођење Националног ДНК регистра“

Одлука: Притужба је основана
Из образложења:

(...)

Увидом у списе предмета је утврђено да је притужилац поднео захтев 23.8.2022. године Руковаоцу којим је тражио брисање његових података о личности, и то података из: 1. Националног ДНК регистра - збирке ДНК профила и уништавање прикупљеног ДНК материјала истог и 2. из „АФИС-Папилон“ система отиске папиларних линија свих 10 прстију, оба длана са бридевима, контролних отисака папиларних линија, четири фотографије лица и опште податке са личним описом.

Даље је утврђено да је Руковалац у свом одговору бр. 88-804/21-2 од 16.9.2022. године притужиоца обавестио да се сагласно члану 45. став 4. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова подаци који се односе на форензичку регистрацију чувају 60 година, те да се стога не могу брисати.

Такође, извршен је увид у достављену копију дописа Вишег јавног тужилаштва у Београду КТР 2422/18 од 11.2.2022. године, у ком се, између осталог, наводи да се подаци о притужиоцу не обрађују за потребе кривичног поступка, јер исти није ни покренут.

Извршен је увид и у достављену копију дописа Националног центра за криминалистичку форензику бр. xxx/xx од xx.x.xxxx. године, па је утврђено да је истим притужилац обавештен да се подаци о личности који се на њега односе и који су прикупљени по наредби Вишег јавног тужилаштва у Београду КТР xxx/xx од x.x.xxxx. године, на основу члана 140. Законика о кривичном поступку, којом приликом му је узет и букални брис, налазе у ДНК регистру, у збирци ДНК профила, као и у АФИС-ПАПИЛОН систему, на основу форензичке регистрације лица, и то: отисци папиларних линија свих 10 прстију, оба длана са бридевима, контролни отисци папиларних линија, четири фотографије лица и општи подаци са личним описом, те да се сагласно члану 45. став 4. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, чувају 60 година.

(...)

Имајући у виду наведено, приликом одлучивања о захтеву лица за брисање података, Руковалац је дужан да примени, како одредбе Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова у целини, тако и одредбе Закона о заштити података о личности као кровног закона у области обраде података о личности, посебно одредбе члана 5. тог закона који прописује начела обраде која су сви руковаоци дужни да примењују. Осим тога, треба имати у виду и одредбе Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду личних података са Протоколима, коју је Република Србија ратификовала, као и Препоруке Р (87) 15 Комитета министара Савета Европе државама чланицама, те праксу

Европског суда за људска права (пресуда С. и Марпер против Уједињеног Краљевства (представка бр. 30562/04 и 30566/04, пресуда од 4.12.2008. год.). Наведеном Конвенцијом су такође прописана начела обраде, односно, да лични подаци који се обрађују треба да буду, између осталог, прикупљани за изричите, специфичне и законите потребе и да се неће обрађивати на начин који није у складу с тим потребама, треба да буду одговарајући, меродавни и не сувишни у односу на потребе за које се обрађују, као и сачувани у форми која омогућава идентификовање субјекта података не дуже него што је потребно за сврхе за које се обрађују ови подаци. С тим у вези, Повереник у сваком конкретном случају цени да ли су испуњени услови за брисање, односно да ли је остварена сврха обраде, при чему узима у обзир, по узору на европску праксу, следеће критеријуме: потребу задржавања података у светлу окончања истраге о неком случају; финалну судску одлуку, посебно ослобађајућу; рехабилитацију, проведене осуде, амнестије; годиште предмета података; тежину учињеног дела и друго. Наиме, потребно је и да руковалац у сваком конкретном случају одмери да ли је даља обрада одређених података о личности неопходна у демократском друштву, односно да ли интерес друштва преовладава над правом на приватност појединца, на шта упућује и одредба члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова којим је прописана обавеза преиспитивања чувања и брисања података, а која се односи на све евиденције уређене тим законом.

Стога, да би одређена обрада била дозвољена, поред начела законитости, потребно је да се поштују сва начела обраде из члана 5. Закона о заштити података о личности кумулативно, дакле, и начело ограничења чувања.

Такође, треба имати у виду и да, с обзиром на природу и количину личних података које узорци ћелија садрже, укључујући и јединствени генетски код од великог значаја како за појединца о ком је реч тако и за његове сроднике, као и могућност да се преко профила ДНК утврде генетски односи између појединаца и изведу закључци о њиховом етничком пореклу, чување узорака ћелија и профила ДНК само по себи представља мешање у право притуживоца на поштовање њиховог приватног живота. Стога, како закон не уређује прецизно услове и начин чувања и коришћења података који се налазе у узорцима и профилима, те на исти начин уређује обраду података о личности лица за која је отклоњена сумња да су починила кривично дело и лица која су оглашена кривим, иако је потребно да постоје јасна, детаљна правила везана за обим и примену таквих мера, као и минималне заштитне мере, неопходно је, у сваком конкретном случају, пажљиво одмеравање могућих предности савремених научних техника у кривичноправном систему у циљу спречавања криминала и идентификацији извршилаца кривичних дела, у односу на интерес заштите приватног живота. Свакако, у конкретном случају, када није нађено да је лице извршило кривично дело, свеобухватан и неселективан карактер овлашћења везаних за чување наведених података не успоставља правичну равнотежу између супротстављених јавних и приватних интереса, јер само чување података у евиденцији лица за које су отпали основи сумње да је извршило кривично дело, стигматизује особу и угрожава његова уставна права и не успоставља правичну равнотежу између супротстављених јавних и приватних интереса и не може се сматрати неопходним у демократском друштву.

С обзиром на то да је, у конкретном случају, ставом 4. члана 45. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова прописано да се подаци из става 1. тог члана, који се односе на форензичку регистрацију за потребе кривичног поступка чувају 60 година, а да је неспорно да се подаци о личности притуживоца, од када је Више јавно

тужилаштво у....службеном белешком констатовало да нема места покретању кривичног поступка поводом одређеног кривично-правног догађаја, не обрађују за потребе кривичног поступка, Повереник налази да су престали да постоје разлози због којих су ови подаци о личности унети у евиденцију, односно, да исти подаци нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени - за потребе кривичног поступка, тј. расветљавање кривичних дела и идентификовања извршиоца кривичног дела, те да је сврха због које су подаци прикупљени остварена. Самим тим, Руковалац нема више ни законско овлашћење за обраду ових података о личности.

Такође, из напред изнетог произилази да Руковалац више не врши обраду предметних података у посебне сврхе, те да се на исту примењују услови за брисање у вези са обрадом података за коју важе општа правила.

Дакле, како у овом случају подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени, то, даље чување таквих података не представља неопходну и сразмерну меру у демократском друштву, те Повереник налази да су испуњени услови за брисање података о личности притужиоца прописани чланом 30. став 2. тачка 1) Закона о заштити података о личности, као и услови за брисање из члана 7. став 2. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова из Националног ДНК регистра - збирке ДНК профила лица над којима је извршена форензичка регистрација, и то, његовог ДНК профила и уништење преосталог дела биолошког узорка (букалног бриса) из ког је добијен његов ДНК профил, као и из евиденције форензички регистрованих лица – система за аутоматску обраду отисака „АФИС-Папилон“, отисака папиларних линија свих 10 прстију, оба длана са бридевима, контролни отисци папиларних линија, четири фотографије лица и општих података са личним описом, тј, из евиденције коју Руковалац води на основу члана 45. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова.

072-16-261/2023-06 од 20.7.2023. године

7. Обим права на приступ (члан 26. Закона о заштити података о личности)

Одлука: Притужба је основана и налаже се руковаоцу подацима (Дом здравља) да притужили достави копију података који се на њу односе

Из образложења:

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (у даљем тексту: Повереник) примио је дана 26.9.2023. године притужбу АА из ..., поднету преко пуномоћника, адвоката ББ из Београда, због повреде права на приступ подацима о личности од стране Дома здравља ..., као руковаоца података (у даљем тексту: Руковалац), по њеном захтеву за остваривање права у вези са обрадом података о личности од 23.8.2023. године. У притужби наводи да је од Руковаоца добила допис број ... од ... године са нејасним образложењем да сви запослени имају право увида у њен е-картон, односно да сви запослени који имају административни налог (без обавештења о томе колико лица има такав налог) имају право приступа свим ресурсима информационо-комуникационог система иако се у истом налазе нарочито осетљиви подаци, као и да је Руковалац одбио да јој достави копију података о томе ко је, на који начин и када од запослених вршио увид у њен е-картон са

образложењем да не може да јој достави наведене копије података јер се ради о информацијама које су у његовом власништву и којима је приступ ограничен, а што је супротно одредби члана 26. Закона о заштити података о личности.

(...)

По разматрању притужбе донета је одлука као у диспозитиву овог решења из следећих разлога:

Увидом у списе предмета је утврђено да је притужиља дана 23.8.2023. године, захтевом поднетим на основу одредбе члана 26. Закона о заштити података о личности од Руковаоца (Дом здравља) тражила информације о томе ко и на који начин врши увид у њен е-картон од стране свих запослених, ко од запослених обрађује њене податке, ко има приступ њеним подацима, као и информације о сврси обраде њених података, врстама података о личности који се обрађују и примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени или ће бити откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама. Захтевом је тражила и копију података о томе ко је, на који начин и када од запослених вршио увид у њен е-картон у периоду од 1.1.2022. године до 21.8.2023. године.

(...)

У изјашњењу на притужбу од 9.10.2023. године Руковалац је навео да је у законском року дописом број ... од ... године поступио по захтеву притужиље тако што јој је доставио информације у вези са обрадом података о личности у складу са одредбом члана 26. Закона о заштити података о личности. Такође је навео да је истим дописом одбио да поступи у делу захтева којим је притужиља тражила информације о идентитету лица и подацима о извршеним приступима њеном е-картону из разлога што се ради о пословним подацима који могу бити предмет надгледања и прегледања само од стране овлашћених лица у смислу одредби Правилника о управљању подацима и безбедности ИКТ система број ... од године.

(...)

Ради доношења правилне одлуке, Повереник је од Руковаоца затражио достављање документа - „историја измена“ из здравствено-информационог система „Heliant“, насталих приступом притужиљином е-картону у периоду од 1.1.2022. године до 21.8.2023. године.

Увидом у достављени документ утврђено је да исти садржи следеће информације: ИД радника, име и презиме радника, име и презиме пацијента, разлог приступа, време приступа и опис.

Одредбом члана 4 став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности, између осталог, прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, тачком 2) да је лице на које се подаци односе физичко лице чији се подаци о личности обрађују, а тачком 3) да је обрада података о личности свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављање, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање.

Одредбом члана 21. став 1. истог закона је, између осталог, прописано да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере да би лицу на које се подаци односе пружио све

информације у вези са остваривањем права прописана овим законом, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин; коришћењем јасних и једноставних речи; ставом 4. је прописано да, ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе, дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Одредбом члана 26. став 1. Закона о заштити података о личности је, између осталог, прописано да лице на које се подаци односе има право да од руковаоца захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке о личности, приступ тим подацима, као и следеће информације: 1) о сврси обраде; 2) о врстама података о личности који се обрађују; 3) о примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама, а ставом 3. истог закона је прописано да је руковалац дужан да лицу на које се подаци односе на његов захтев достави копију података које обрађује.

Одредбом члана 79. став 2. тачка 3. истог закона је прописано да Повереник може да наложи руковаоцу и обрађивачу да поступе по захтеву лица на које се подаци односе у вези са остваривањем њихових права, у складу са овим законом.

Имајући у виду садржину захтева, одговор Руковаоца, наводе притужбе, изјашњења на притужбу, цитиране законске одредбе као и садржину документа – „историја измена“ из здравствено-информационог система „Heliant“, који у папирном облику, према наводу Руковаоца, садржи све елементе електронске обраде података, Повереник налази да је притужба поднета због повреде права на приступ подацима о личности основана и да притужили припада право на копију њених податка, односно свих информација у вези са обрадом података који се на њу односе, а који су садржани у наведеном документу.

Наиме, увидом у документ утврђено је да се до истог долази претрагом информационо-комуникационог система Руковаоца по притужилином имену и презимену, јединственом матичном броју и ЛБО броју, као и да наведени документ, осим наведених, садржи и информације о томе ко је, кад и у коју сврху од запослених лица Руковаоца приступао и вршио увид у притужилин е-картон. Имајући у виду одредбу цитираног члана 4. став 1. тачка 1) Закона о заштити података о личности којом је, између осталог, податак о личности дефинисан као «сваки податак који се односи на физичко лице», Повереник налази да се ради о документу који јесте податак о личности притужиле јер садржи податке о личности који је непосредно одређују, као и податке који се на њу односе, а то су подаци о лицима (име и презиме, ИД) који су приступали њеном е-картону, разлоге приступа, време приступа и опис разлога приступа.

Према оцени Повереника, није спорно да лице на које се подаци односе има право да зна информације о времену и разлогу приступа, како би могло да провери да ли су подаци и обрађивани у сврхе које је Руковалац навео. Међутим, чињеница је да документ садржи и идентификационе податке других лица-запослених код Руковаоца, чијим откривањем би могла бити повређена њихова права и слободе. Стога је Повереник, ради доношења правилне одлуке, у ситуацији када су у колизији интерес права на приступ подацима и интерес заштите права и слобода других лица, извршио тест балансирања и нашао да нема разлога за ограничење овог права због заштите права и слобода других лица, јер се ради о подацима запослених која су, на основу овлашћења, односно, по налогу и за рачун Руковаоца, приступала бази информационо-комуникационог система у сврхе обраде података

пацијента. У том контексту, подаци о идентитету лица која су приступала е-картону притужиле, из напред изнетих разлога, не могу бити разлог за ограничење права јер су поступала у складу са својим додељеним овлашћењима. Како је циљ права на приступ подацима о личности да лицу на које се подаци односе омогући да буде свесно обраде својих података и да провери њихову законитост, Повереник налази да се достављањем копије података на начин како је то наложено ставом II диспозитива решења, испуњава циљ из члана 26. Закона о заштити података о личности као и поштовање начела транспарентне обраде у односу на притужилу.

Број: 072-16-2621/2023-06

2.Б.4.3. Илустративни случајеви кршења права на заштиту података о личности утврђени у поступку надзора

1. Јавно предузеће је фотографисало кориснике својих услуга (укључујући и малолетна лица) у циљу продаје ски карата, коришћења односно услуге скијалишта.

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао опомену, јер приликом обављања својих редовних пословних активности, а у циљу израде и продаје ски карата фотографише кориснике својих услуга, односно обрађује податке о личности који нису примерени, битни и ограничени с обзиром на наведену сврху обраде, чиме поступа противно начелима обраде „законитост, поштење и транспарентност“ и „минимизација података“ из члана 5. став 1. тачке 1) и 3) ЗЗПЛ као и супротно члану 12. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања (изјашњење Руковаоца):

Руковалац прикупља податке о личности од корисника својих услуга, и то име и презиме, датум рођења, фотографију и адресу пребивалишта/боравишта; да се обрада приликом куповине ски карата на продајним местима врши по правном основу из члана 12. став 1. тачка 6) ЗЗПЛ (легитимни интерес); да се легитимни интерес надзираног субјекта огледа у евентуалном наступању осигураног случаја, губитка/оштећења ски карте, спречавања препродаје ски карата и упознавања корисника са чињеницом да могу бити идентификовани у ситуацијама када изазову незгоду на ски стази сопственим неодговорним понашањем; да се подаци о личности у електронској форми после четири године од истека последње карте анонимизују; да су ски карте персонализоване и непреносиве на друга лица; да је прикупљене податке о личности неопходно чувати најмање три године у циљу поштовања прописа у вези са осигурањем; да је прикупљање описаних врста података о личности у наведене сврхе неопходно у циљу идентификације корисника (којих по проценама Руковаоца има више од 100.000 по скијалишту); да се прави разлика између деце и одраслих у погледу издавања ски карата, јер су ски карте за децу до 6 година бесплатне, а за децу од 6 до 12 година јефтиније од карата за одрасле.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор, након чега је изрекао Опомену Руковаоцу, јер фотографије корисника својих услуга, као њихове податке о личности не обрађује законито, поштено и транспарентно у односу на лица на која се ти подаци односе, нити су они примерени, битни и ограничени на сврху обраде. Наиме, руковаоцу су за остварење сврхе обраде неопходни подаци о имену и презимену, датуму рођења, адресе електронске поште и адресе пребивалишта/боравишта, те обавезивање корисника да приложи и своју фотографију, односно пристане на фотографисање представља вид прекомерне обраде података о личности.

У остављеном року Руковалац је поступио у складу са Опоменом и обавестио Повереника да је променио пословну политику (чија реализација ступа на снагу од скијашке сезоне 2023/2024) на тај начин што је укинуо обавезно фотографисање за купце свих категорија полудневних, дневних, дводневних, тродневних, четвородневних и петодневних ски карата.

Број предмета: 072-21-117/2023-07

2. Центар за обраду одштетних захтева и процену штета је као руковалац подацима о личности без правног основа контактирао малолетног учесника саобраћајне несреће нудећи своје услуге у бржој наплати штете.

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао Опомену, јер је упутио писмено (својеврсну понуду за услуге накнаде штете у случајевима саобраћајних незгода) на адресу мал. К.С, обрадивши на тај начин његове податке о личности без правног основа, чиме је повредио члан 12. став 1, као и члан 15. став 1. ЗЗПЛ.

Део утврђеног чињеничног стања:

Узимајући у обзир садржај представке и приложене доказе упућене Поверенику, изјаве присутног представника Руковаоца, а у конкретном случају обраду од стране Руковаоца за лице млађе од 15 година, која може бити законита само ако је пристанак дало лице које је носилац родитељске одговорности, те немогућност предочавања документованог пристанка као правног основа обраде од стране Надзираног субјекта, овлашћена лица Повереника су установила да је описана обрада извршена незаконито.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор, након чега је изрекао Опомену Руковаоцу. У остављеном року Руковалац није поступио по Опомени, те је Повереник Руковаоцу издао прекршајни налог.

Број предмета: 072-21-1848/2023-07

3. Код Банке се на јединственом формулару на којем се налазе одштампани лични подаци чија се истинитост потврђује потписом како би се могао подићи новац, налази и одштампана изјава којом се даје пристанак за обраду података о личности (у маркетиншке/комерцијалне сврхе).

Из диспозитива:

Повереник је Руковаоцу изрекао Опомену јер, прибавља пристанак за обраду података о личности корисника услуга у маркетиншке/комерцијалне сврхе у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања при чему захтев за давање пристанка није представљен на начин којим се издваја од других питања, што је супротно одредбама члана 15. ст. 1-4. ЗЗПЈ, а у вези члана 4. став 1. тачка 12) и члана 12. став 1. тачка 1) ЗЗПЈ, услед чега поступа супротно начелу „законитост, поштење и транспарентност” из члана 5. став 1. тачка 1) ЗЗПЈ.

Део утврђеног чињеничног стања (изјашњење Руковаоца):

Пристанак на обраду података о личности клијената у маркетиншке сврхе по правилу, односно у складу са Општим правилима Руковаоца, није унапред означен, већ зависи од воље клијента, а да је, у конкретном случају, подносиатеља представке раније дала пристанак на обраду података о личности у ове сврхе, те из тог разлога није поново питана приликом ажурирања личних података. У циљу поједностављења процедуре потписивања различитих обавезних регулаторних докумената, а имајући у виду да постоји директна веза између контакт података клијента и евентуалног пристанка на обраду истих података у маркетиншке сврхе који су уједно и канали комуникације за рекламне поруке између Руковаоца и клијента, изабрано решење да су на истом формулару којим се потврђује исправност личних и контакт података налази и пристанак клијента на обраду личних и контакт података у маркетиншке/комерцијалне сврхе имајући у виду члан 15. став 2. ЗЗПЈ.

Након сазнања о овом догађају Повереник је извршио надзор, након чега је изрекао Опомену Руковаоцу, јер је утврђено да Руковалац, у погледу обраде податка о личности за корисника својих услуга, користи један исти формулар којим клијент потврђује тачност својих контакт података и даје пристанак на обраду истих података о личности у маркетиншке/комерцијалне сврхе, и то тако што испод целог текста ставља један потпис. Самим тим, Руковалац и за остале кориснике својих услуга и то приликом иницијалног уношења и ажурирања података о личности корисника, прибавља пристанак за обраду података о личности корисника услуга у маркетиншке/комерцијалне сврхе у оквиру писмене изјаве која се односи и на друга питања. При томе, захтев за давање пристанка није представљен на начин којим се издваја од тих других питања, односно од дела изјаве којим потврђује исправност својих личних података, који се заснива на другом правном основу, чиме се овако прибављен пристанак од лица на које се подаци односе не може сматрати као добровољно, одређено, информисано и недвосмислено изражавање воље тог лица, којим то лице, изјавом или јасном потврдом радњом, даје пристанак за обраду података о личности који се на њега односе. Из тих разлога је утврђено да је Руковалац поступио супротно у изреци наведеним одредбама члана 15. ст. 1-4 ЗЗПЈ, а у вези члана 4. став 1. тачка 12) и члана 12. став 1. тачка 1) ЗЗПЈ, чиме је поступио супротно начелу „законитост, поштење и транспарентност” из члана 5. став 1. тачка 1) ЗЗПЈ.

У остављеном року Руковалац је поступио у складу са Опоменом и обавестио Повереника да је променио образац *Општи подаци о клијенту*. На измењеном обрасцу, почев од наведеног датума, клијенти се приликом уматичења или измене матичних података,

потписују на два места. У делу лични подаци, где клијент својим потписом потврђује њихову тачност и даје сагласност Банци да исте чува у својој евиденцији, у циљу реализације пословне сарадње. У делу Сагласност за начин комуникације са банком, клијент својим потписом даје сагласност за канале којима жели да комуницира са Банком.

Број предмета: 072-21-2607/2023-07

4. Подносилац представке наводи да га је контактирала непозната компанија са броја телефона 06xxxxxxx; да нису хтели да се представе и да су тражили његовог оца, па сматра да Повереник треба да се обрати РАТЕЛ и да утврди које правно лице користи односни број телефона; као и да је потребно да се изврши ванредни надзор и провери по ком основу наведено правно лице врши обраду података о личности.

Из одговора Повереника:

Чланом 4. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је податак о личности сваки податак који се односи на физичко лице чији је идентитет одређен или одредив, непосредно или посредно, посебно на основу ознаке идентитета, као што је име и идентификациони број, података о локацији, идентификатора у електронским комуникационим мрежама или једног, односно више обележја његовог физичког, физиолошког, генетског, менталног, економског, културног и друштвеног идентитета. Истим чланом прописано је да је лице на које се подаци односе физичко лице чији се подаци о личности обрађују; да је обрада података о личности (у даљем тексту: обрада) свака радња или скуп радњи које се врше аутоматизовано или неаутоматизовано са подацима о личности или њиховим скуповима, као што су прикупљање, бележење, разврставање, груписање, односно структурисање, похрањивање, уподобљавање или мењање, откривање, увид, употреба, откривање преносом, односно достављањем, умножавање, ширење или на други начин чињење доступним, упоређивање, ограничавање, брисање или уништавање; као и да је руковалац физичко или правно лице, односно орган власти који самостално или заједно са другима одређује сврху и начин обраде.

Чланом 12. став 1. ЗЗПЛ прописано је да је обрада законита само ако је испуњен један од следећих услова: 1) лице на које се подаци о личности односе је пристало на обраду својих података о личности за једну или више посебно одређених сврха; 2) обрада је неопходна за извршење уговора закљученог са лицем на које се подаци односе или за предузимање радњи, на захтев лица на које се подаци односе, пре закључења уговора; 3) обрада је неопходна у циљу поштовања правних обавеза руковаоца; 4) обрада је неопходна у циљу заштите животно важних интереса лица на које се подаци односе или другог физичког лица; 5) обрада је неопходна у циљу обављања послова у јавном интересу или извршења законом прописаних овлашћења руковаоца; 6) обрада је неопходна у циљу остваривања легитимних интереса руковаоца или треће стране, осим ако су над тим интересима претежнији интереси или основна права и слободе лица на које се подаци односе који захтевају заштиту података о личности, а посебно ако је лице на које се подаци односе малолетно лице.

Чланом 21. ЗЗПЛ прописано је да је руковалац дужан да предузме одговарајуће мере како би лицу на које се подаци односе пружио све информације у вези са остваривањем права из члана 26. ЗЗПЛ, на сажет, транспарентан, разумљив и лако доступан начин, коришћењем јасних и једноставних речи, а посебно ако се ради о информацији која је намењена

малолетном лицу. Те информације пружају се у писменом или другом облику, укључујући и електронски облик, ако је то погодно. Ако лице на које се подаци односе то захтева, информације се могу пружити усмено, под условом да је идентитет лица несумњиво утврђен. Информације о поступању на основу захтева из члана 26. ЗЗПЛ руковалац је дужан да лицу на која се подаци односе пружи у року од 30 дана, односно у продуженом року од још 60 дана. Ако руковалац не поступи по захтеву лица на које се подаци односе дужан је да о разлозима за непоступање обавести то лице без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду.

Чланом 26. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право да од руковаоца захтева информацију о томе да ли обрађује његове податке о личности, приступ тим подацима, као и право да добије одређене информације у вези са њиховом обрадом и право да му руковалац на његов захтев достави копију података које обрађује.

Чланом 30. став 1. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци о личности односе има право да се његови подаци о личности избришу од стране руковаоца, а ставом 2. истог члана прописано је да је руковалац дужан да без непотребног одлагања податке из става 1. овог члана избрише у следећим случајевима: 1) подаци о личности више нису неопходни за остваривање сврхе због које су прикупљени или на други начин обрађивани; 2) лице на које се подаци односе је опозвало пристанак на основу којег се обрада вршила, у складу са чланом 12. став 1. тачка 1) или чланом 17. став 2. тачка 1) овог закона, а нема другог правног основа за обраду; 3) лице на које се подаци односе је поднело приговор на обраду у складу са: а) чланом 37. став 1. овог закона, а нема другог правног основа за обраду који претеже над легитимним интересом, правом или слободом лица на које се подаци односе; б) чланом 37. став 2. овог закона; 4) подаци о личности су незаконито обрађивани; 5) подаци о личности морају бити избрисани у циљу извршења законских обавеза руковаоца; 6) подаци о личности су прикупљени у вези са коришћењем услуга информационог друштва из члана 16. став 1. овог закона. Лице на које се подаци односе подноси захтев за остваривање права из става 1. овог члана руковаоцу. Ставови 1. до 3. овог члана не примењују се у мери у којој је обрада неопходна због: 1) остваривања слободе изражавања и информисања; 2) поштовања законске обавезе руковаоца којом се захтева обрада или извршења послова у јавном интересу или извршења службених овлашћења руковаоца; 3) остваривања јавног интереса у области јавног здравља, у складу са чланом 17. став 2. тач. 8) и 9) овог закона; 4) сврхе архивирања у јавном интересу, сврхе научног или историјског истраживања, као и статистичке сврхе у складу са чланом 92. став 1. овог закона, а оправдано се очекује да би остваривање права из ст. 1. и 2. овог члана могло да онемогући или битно угрози остваривање циљева те сврхе; 5) подношења, остваривања или одбране правног захтева.

Да би лице на које се подаци о личности односе остварило неко од ових права потребно је да руковаоцу поднесе захтев за остваривање права у вези са обрадом података о личности, којим сагласно одредби члана 26. ЗЗПЛ може захтевати од руковаоца информације: да ли обрађује податке о личности тог лица, која је сврха обраде, врсту података о личности који се обрађују, о примаоцу или врстама прималаца којима су подаци о личности откривени или ће им бити откривени, а посебно примаоцима у другим државама или међународним организацијама, о предвиђеном року чувања података о личности, или ако то није могуће, о критеријумима за одређивање тог рока, о постојању права да се од руковаоца захтева исправка или брисање његових података о личности, права на ограничење

обrade и права на приговор на обраду, о праву да се поднесе притужба Поверенику, доступне информације о извору података о личности, ако подаци о личности нису прикупљени од лица на које се односе, о постојању поступка аутоматизованог доношења одлуке, укључујући профилисање из члана 38. ст. 1. и 4. овог закона, и, најмање у тим случајевима, сврсисходне информације о логици која се при томе користи, као и о значају и очекиваним последицама те обраде по лице на које се подаци односе.

Чланом 82. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право да поднесе притужбу Поверенику ако сматра да је обрада података о његовој личности извршена супротно одредбама овог закона.

Чланом 84. ЗЗПЛ прописано је да лице на које се подаци односе има право на судску заштиту ако сматра да му је, супротно овом закону, од стране руковаоца или обрађивача радњом обраде његових података о личности повређено право прописано овим законом. Подношење тужбе суду не утиче на право овог лица да покрене друге поступке управне или судске заштите. Тужбом за заштиту права из става 1. овог члана може се захтевати од суда да обавезе туженог на: давање информације из чл. 22. до 27, чл. 33. до 35. и члана 37. овог закона; исправку, односно брисање података о тужиоцу из чл. 29, 30. и 32. овог закона; ограничење обраде из чл. 31. и 32. овог закона; давање података у структурисаном, уобичајено коришћеном и електронски читљивом облику; преношење података другом руковаоцу из члана 36. овог закона; прекид обраде података из члана 37. овог закона.

На основу наведеног, а имајући у виду природу проблема који сте изнели у Вашој представи, можете да у складу са чланом 26. став 1. ЗЗПЛ руковаоцу поднесете захтев за остваривање права поводом обраде, којим ћете затражити достављање свих информација из тог члана у вези са обрадом Ваших података о личности.

Руковалац је у обавези да Вам по пријему тог захтева достави тражене информације у року од 30 дана од дана пријема захтева, односно у продуженом року од још 60 дана ако је то неопходно, узимајући у обзир сложеност и број захтева.

По пријему наведених информација, можете руковаоцу поднети захтев за брисање Ваших података о личности у складу са чланом 30. ЗЗПЛ. По овом захтеву руковалац је дужан да поступи у претходно наведеним роковима за поступање по захтеву за достављање информација.

Ако руковалац не поступи по Вашем захтеву, дужан је да Вас о разлозима за непоступање обавести без одлагања, а најкасније у року од 30 дана од дана пријема захтева, као и о праву на подношење притужбе Поверенику, односно тужбе суду. Иста права имате и у случају да Вас руковалац не обавести о поступању по Вашем захтеву.

Истовремено Вас обавештавамо да је чланом 145. став 1. Закона о електронским комуникацијама („Службени гласник РС” број 35/23, у даљем тексту: ЗЕК) прописано да је пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица коме крајњи корисник у писаном или електронском облику пријави и опише начин, односно садржину, оквирни датум и време злонамерног или узнемиравајућег позива, дужан да забележи и сачува податке о идентификацији тог долазног позива или кратке поруке, датуму и времену позива или кратке поруке или покушају позивања. Ставом 2. истог члана прописано је да је пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица дужан да крајњем кориснику из става 1. овог члана изда одговарајућу потврду у писаном или електронском облику о пријави злонамерних или узнемиравајућих позива или кратких порука, а ставом 3. истог члана да ако пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица утврди да је, на основу пријаве

из става 1. овог члана, злонамерни или узнемиравајући позив или кратка порука упућен са броја његовог крајњег корисника, дужан је да том крајњем кориснику упути упозорење, односно, у случају поновног узнемиравања, предузме друге одговарајуће мере ради спречавања даљег узнемиравања. Ставом 4. истог члана прописано је да ако пружалац јавно доступне комуникационе услуге између лица утврди да је, на основу пријаве из става 1. овог члана, злонамерни или узнемиравајући позив или кратка порука упућен са корисничког броја у мрежи другог пружаоца комуникационе услуге између лица, прослеђује том пружаоцу услуге пријаву о узнемиравању из става 1. овог члана, како би тај пружалац услуге свом крајњем кориснику упутио упозорење, односно, у случају поновног узнемиравања, предузео друге одговарајуће мере ради спречавања даљег узнемиравања, укључујући меру привременог или трајног искључења крајњег корисника, а ставом 5. овог члана прописано је да су пружаоци јавно доступне комуникационе услуге између лица дужни да сарађују ради праћења и откривања злонамерних или узнемиравајућих позива или кратких порука, а нарочито ради размене података о броју са којег је и на који је упућен злонамерни или узнемиравајући позив или кратка порука и поступања по прослеђеним пријавама из става 4. овог члана.

Чланом 163. став 1. ЗЕК прописано је да инспекцијски надзор над применом овог закона, прописа којима се уређује делатност електронских комуникација, као и међународних уговора у области електронских комуникација, обавља Министарство надлежно за послове телекомуникација, преко инспектора електронских комуникација, а ставом 2. истог члана прописано је да инспекцијски надзор над применом овог закона и прописа којим се уређује делатност електронских комуникација на територији аутономне покрајине врши аутономна покрајина преко својих органа.

Број предмета: 072-21-3151/2023-07

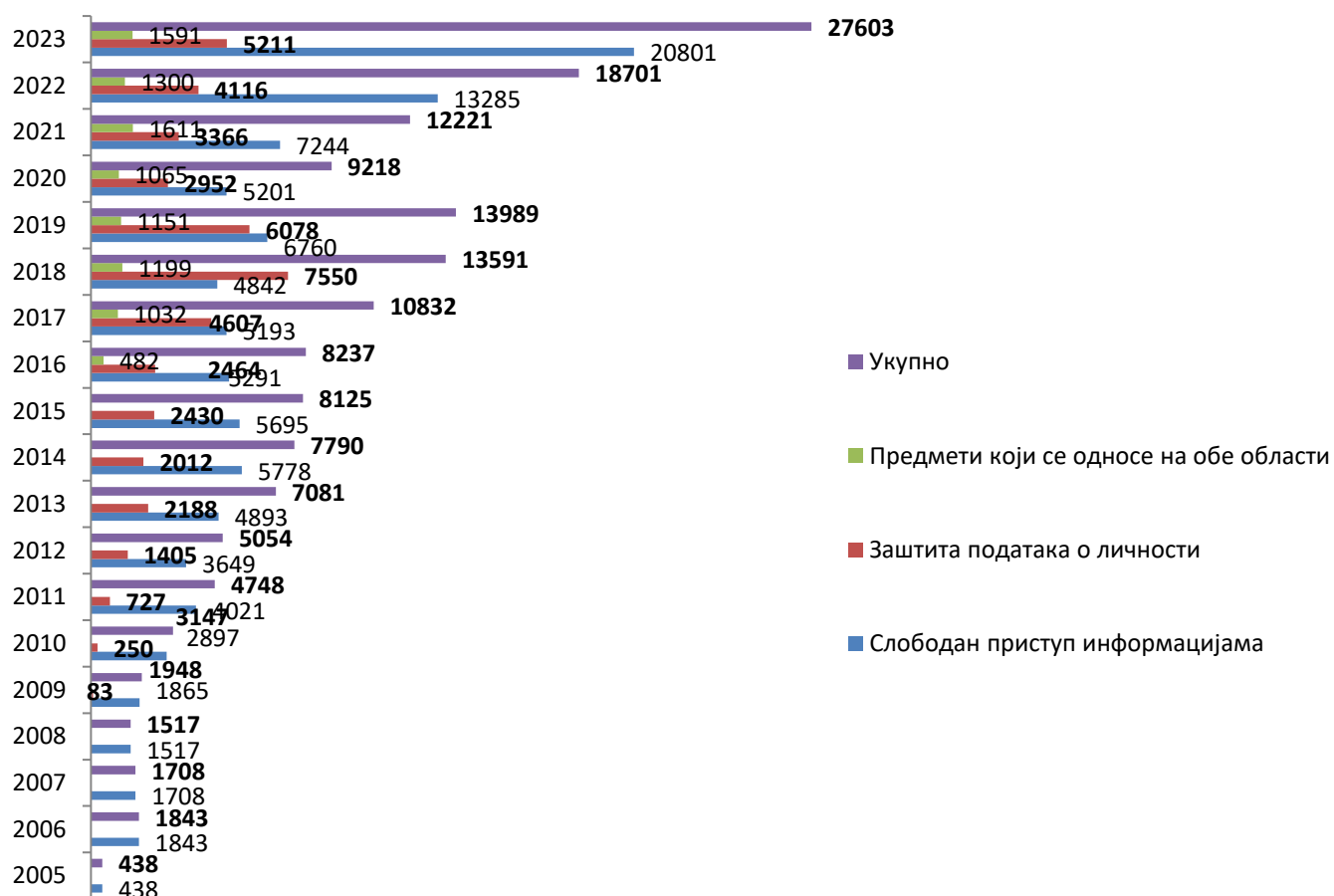
3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА

3.1. ПРИКАЗ УКУПНИХ АКТИВНОСТИ

У 2023. години Повереник је укупно формирао 27.603 предмета, од чега се 20.801 односило на слободу приступа информацијама, 5.211 на заштиту података о личности, а 1.591 на обе области деловања Повереника.

У 2023. години Повереник је имао у раду укупно 31.686 предмета с обзиром на то да је из претходног периода пренето 4.083 нерешених предмета. Од тог броја, преко 87%, тачније 27.603 предмета Повереник је формирао у 2023. години.

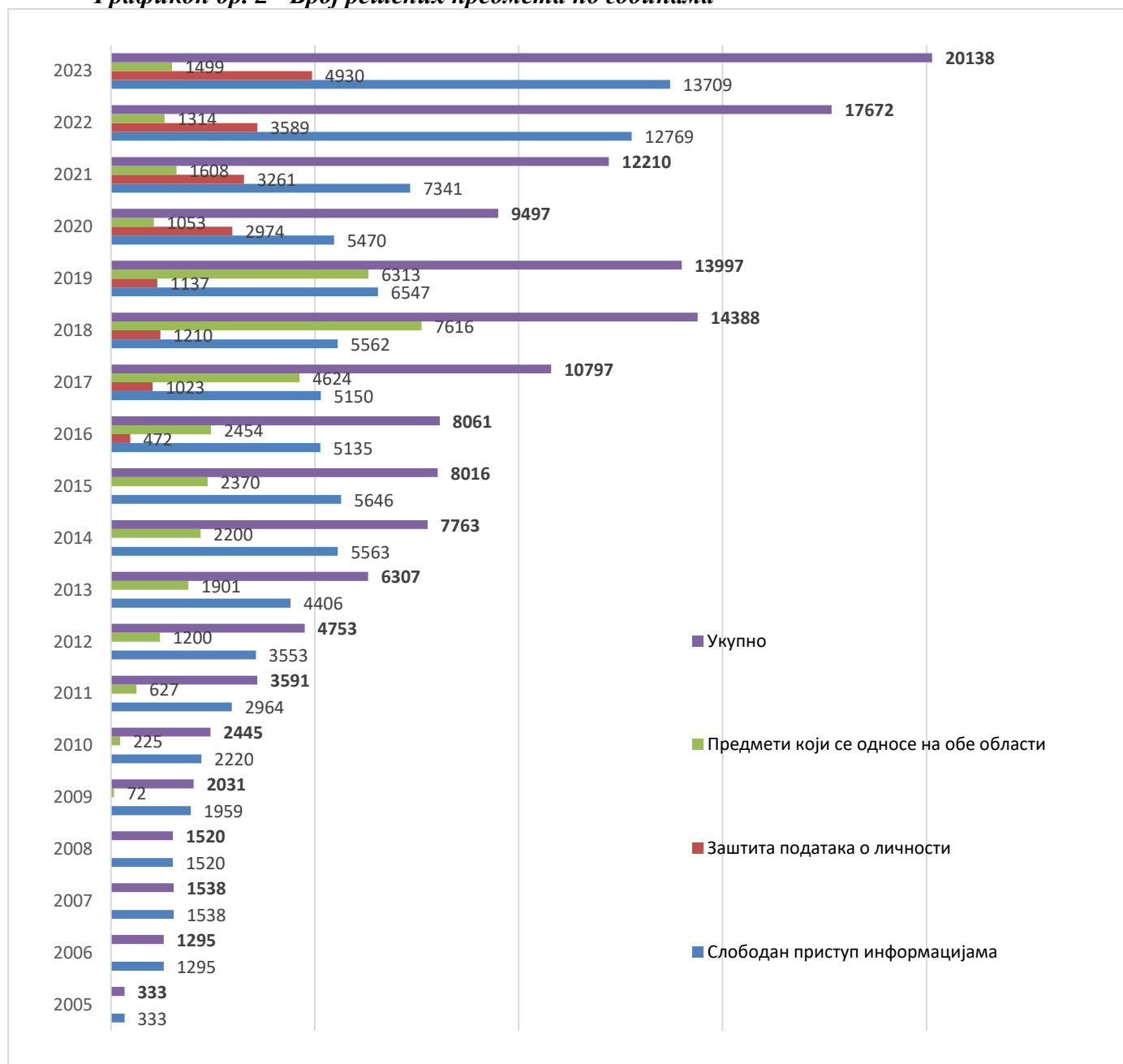
Графикон бр. 1 - Број формираних предмета по годинама

У току 2023. године Повереник је окончао поступак у 20.138 предмета, од чега 13.709 из области приступа информацијама, 4.930 из области заштите података о личности и 1.499 предмета који су се односили на обе области.

У наредну 2024. годину пренето је 11.548 предмета по којима није окончан поступак. (10.340 - слобода приступа, 1.079 - заштита података о личности и 129 - обе области деловања).

Графикон бр. 2 - Број решених предмета по годинама

Табела бр. 3 - Активности Повереника у 2023. години

Највећи део активности Повереника у 2023. години односио се на:		
1.	Решавање случајева по жалбама/притужбама због повреде права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података о личности.	Решено укупно 10.757 жалби/притужби (10.594 жалби - слобода приступа информацијама; 163 притужби – заштита података о личности).
2.	Покретање поступка надзора над спровођењем и извршавањем ЗЗПЛ.	Повереник је покренуо 771 поступак надзора над спровођењем и извршавањем ЗЗПЛ, од чега 566 редовних и 202 ванредна надзора.
3.	Окончање надзора над спровођењем и извршавањем ЗЗПЛ.	Повереник је укупно окончао 731 предмет у области инспекцијског надзора.
4.	Мишљења на нацрте закона и друге опште акте.	Повереник је дао 36 мишљења на нацрте и предлоге закона и других прописа која су упућена државним органима, на захтев органа, од којих је 24 дато на нацрте закона, а 12 на друге опште акте.
5.	Пружање помоћи физичким и правним лицима и органима власти односно руковоцима података у остваривању права или у правилној примени ЗСПИЈЗ и ЗЗПЛ, појашњењем нејасних питања и процедура.	Повереник је дао 709 мишљења и одговора о правилној примени оба закона, од чега 324 о примени ЗЗПЛ, 3 претходна мишљења Повереника (члан 55. ЗЗПЛ) и 382 мишљења о примени ЗСПИЈЗ.
6.	Процесуирање прекршаја.	Повереник је издао 390 прекршајних налога (385 због кршења одредби ЗСПИЈЗ и 5 због кршења одредби ЗЗПЛ) и поднео 55 захтева за покретање прекршајног поступка (45 због кршења одредби ЗСПИЈЗ и 10 захтева за покретање прекршајног поступка због кршења одредби ЗЗПЛ).
7.	Пружање помоћи грађанима поводом њихових захтева за слободан приступ информацијама или за заштиту података о личности који су уступљени Поверенику од органа који не располажу траженим информацијама како би њихови захтеви били упућени онима од којих могу да добију потребне информације.	835 предмета.
8.	Остала комуникација саветодавног и инструктивног карактера са органима власти поводом примене ЗСПИЈЗ, у вези са применом прописа о унапређењу јавности рада, поводом достављања годишњег извештаја Поверенику и израде и објављивања информатора о раду на Јединственом информационом систему Повереника, а који доприносе континуираном унапређењу проактивног објављивања информација, повећању броја објављених информација о раду на интернет страницама	740 предмета.

	органа и активнијој улози органа у омогућавању остваривања права.	
9.	Активности у вези са процесом придруживања Србије Европској унији.	Повереник је доставио 29 прилога и извештаја, и то: Министарству правде, Министарству државне управе и локалне самоуправе, Министарству за европске интеграције и Агенцији за спречавање корупције.
10.	Јавна саопштења којима се Повереник обратио јавности.	108 пута.
11.	Активности у вези са достављањем информације о лицу за заштиту података о личности и именовању представника страних привредних друштава у складу са ЗЗПЛ.	1401 руковалац доставио је евиденцију о лицу за заштиту податка о личности од чега је обрађено 1.393 , док је 12 одлука о именовању представника страних привредних друштава у складу са ЗЗПЛ достављено Поверенику у току 2023. године.
12.	Упућивање контролних листа.	На адресе 769 руковалаца упућена је контролна листа од чега је у 664 случаја извршена процена ризика (660 руковалаца доставило је на захтев Повереника попуњену контролну листу, док је 4 руковаоца то учинило самоиницијативно. На основу примљених попуњених контролних листа Повереник је проценио ниво ризика обраде података о личности).
13.	Поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја.	Поступљено је по 340 захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја упућеним Поверенику.
14.	Активности у вези са спровођењем поступка принудног извршења решења Повереника.	Окончано је 35 предмета и донето укупно 87 аката.
15.	Одговори Управном суду на тужбе у управном спору на одлуке Повереника и нерешавање жалби у законском року тзв. ћутање управе.	468 одговора.
16.	Одговори на представке грађана који се односе на питања у вези са остваривањем права из области заштите података о личности и слободног приступа информација, као и она која нису у надлежности Повереника.	722 одговора.
17.	Достављање списка предмета Управној инспекцији о потреби вршења надзора у ситуацијама у којима органи власти нису поступили по донетим решењима Повереника.	221 предмет.
18.	Позиви грађана, новинара и представника медија, као и запослених у органима власти ради консултација о питањима која се односе на остваривање права из надлежности Повереника.	Повереник је одговорио на 27.317 телефонских позива.

Табела бр. 4 - Структура решених предмета

Ред.бр.	Слобода приступа -решено 13.709 предмета	Бр. решених предмета
1.	Жалбе	10.594
2.	Процесуирање прекршаја због кршења одредби ЗСПИЈЗ	533
3.	Предлози за управно извршење	33
4.	Предлози за понављање поступка	7
5.	Мишљења	382
6.	Мере за унапређење јавности рада	740
7.	Представке	60
8.	Одговори на тужбу	438
9.	Захтеви за преиспитивање одлуке Управног суда	6
10.	Уступљени захтеви	835
11.	Захтеви за информацијама о раду других органа	69
12.	Захтев за изузеће	1
13.	Службени надзор по ЗУП-у	11

Табела бр. 5 - Структура решених предмета

Ред.бр.	Заштита података о личности -решено 4.930 предмета	Бр. решених предмета
1.	Инспекцијски надзор	731
2.	Процесуирање прекршаја због кршења одредби ЗЗПЛ	17
3.	Притужбе	163
4.	Одговори на тужбе	30
5.	Обавештења о повреди података о личности	56
6.	Представке	393
7.	Захтеви за пренос података	1
8.	Захтеви за одобрење обавезујућих пословних правила	1
9.	Мишљења	324
10.	Претходна мишљења (чл.55)	3
11.	Анализе	1
12.	Евиденције о захтевима за приступ задржаним подацима	113
13.	Контролне листе	707
14.	Обрађене евиденције о лицима за заштиту података о личности	1.393
15.	Одлуке о именовању представника страних привредних друштава у складу са ЗЗПЛ	12
16.	Унапређење заштита и превентива	982
17.	Предлог за управно извршење	2
18.	Сагласност Комисији за нестале бебе	1

Табела бр. 6. - Структура решених предмета

Ред.бр	Обе области -решено 1.499 предмета	Број решених предмета
1.	Саопштења за јавност	108
2.	Захтеви за информацијама од Повереника	340
3.	Захтеви у вези са информацијама о предмету	94
4.	Захтеви за накнаду трошкова	4
5.	Предмети из области европских интеграција	36
6.	Домаћа сарадња	161
7.	Међународна сарадња	69
8.	Мишљења на нацрте закона и друге опште акте	36
9.	Иницијативе и предлози	10
10.	Извештаји и информације	161
11.	Представке које се не односе на делокруг надлежности Повереника	269
12.	Остала комуникација са органима власти, руковооцима и јавношћу	184
13.	Обуке	27

3.1.1. Мишљења Повереника

1) Мишљења на нацрте законе

Повереник је у току 2023. године дао **24 мишљења на нацрте закона** и то на тражење органа власти. Сва мишљења дата су са становишта надлежности Повереника.

- Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања дато је мишљење на Нацрт закона о безбедности и здрављу на раду са становишта ЗЗПЈ;
- Министарству грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре дато је мишљење на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о железници са образложењем и Анализом ефеката закона, са становишта ЗЗПЈ;
- Министарству за бригу о породици и демографију дато је мишљење на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о финансијској подршци породици са децом, са становишта надлежности Повереника;
- Министарству информисања и телекомуникација дата су мишљења на Нацрт закона о електронским комуникацијама, Нацрт закона о информационој безбедности, Нацрт закона о електронским медијима, Нацрт закона о јавном информисању и медијима, сва са становишта ЗЗПЈ;
- Министарству здравља дата су мишљења на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о људским ћелијама и ткивима, Нацрт закона о изменама и допунама Закона о пресађивању људских органа; Нацрт закона о изменама и допунама Закона о здравственом осигурању, Нацрт закона о здравственој документацији и евиденцијама у области здравства; сва са становишта ЗЗПЈ;

- Министарству просвете дата су мишљења на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о уџбеницима, Нацрт закона о изменама и допунама Закона о основном образовању и васпитању; Нацрт закона о изменама и допунама Закона о националном оквиру квалификација РС; Нацрт закона о изменама и допунама Закона о основама система образовања и васпитања, Нацрт закона о изменама и допунама Закона о средњем образовању и васпитању и Нацрт закона о изменама и допунама Закона о дуалном образовању, сва са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству за европске интеграције дато је мишљење на Нацрт закона о потврђивању Секторског споразума између Владе Републике Србије и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру инструмента за претприступну помоћ у области подршке програма руралног развоја (IPARD III) са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству финансија дата су мишљења на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о јавним набавкама, Нацрт закона о изменама и допунама Закона о буџету за 2023. годину и Нацрт закона о буџету за 2024. годину са аспекта надлежности Повереника;
- Министарству унутрашњих послова дато је мишљење на Нацрт закона о изменама и допунама Закона о националном ДНК регистру са становишта ЗЗПЛ;
- Републичком заводу за статистику дато је мишљење на Нацрт закона о званичној статистици у два наврата, са становишта ЗЗПЛ.

2) Мишљења на нацрте и предлоге других аката

Повереник је у току 2023. године дао **12 мишљења на нацрте и предлоге других аката** и то на тражење органа власти. Сва мишљења дата су са становишта надлежности Повереника.

- Министарству унутрашњих послова дата су мишљења на: Споразум између Владе РС и Владе Републике Италије о узајамном признавању и замени возачких дозвола у смислу ЗЗПЛ; Нацрт споразума о статусу РС и ЕУ у оперативним активностима које спроводи Фронтекс у РС; Предлог основе за вођење преговора и закључивање Споразума између Републике Србије и Европске уније о оперативним активностима које спроводи Европска агенција за граничну и обалску стражу у Републици Србији, са Предлогом закључка и Образложењем, као и текст Нацрта споразума, све са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству науке и технолошког развоја дато је мишљење на Предлог закључка којим Влада усваја Етичке смернице за развој, примену и употребу поуздане и одговорне вештачке интелигенције, са становишта надлежности Повереника;
- Министарству за европске интеграције дато је мишљење на Предлог текста Секторског споразума између Владе РС и Европске комисије о механизмима примене финансијске помоћи Уније Републици Србији у оквиру Инструмената за приступну

помоћ у области подршке програма руралног развоја (ИПАРД III), са становишта ЗЗПЛ;

- Министарству правде дато је мишљење на Предлог стратегије заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године, са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству за бригу о породици и демографију дато је мишљење на Протокол о пружању међусекторских услуга путем софтверског решења „Чувам те“ у циљу заштите од злостављања, занемаривања, насиља и експлоатације деце, са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству рударства и енергетике дато је мишљење на Уредбу о изменама и допунама Уредбе о енергетски угроженом купцу у два наврата, са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству за људска и мањинска права дато је мишљење на Предлог извештаја о родној равноправности у Републици Србији за 2022. годину са становишта ЗЗПЛ;
- Министарству државне управе и локалне самоуправе дата су мишљења на Уредбу о спровођењу интерног и јавног конкурса за попуњавање радних места у аутономним покрајинама и јединицама локалне самоуправе и на Предлог уредбе о Централној кадровској евиденцији, сва са становишта ЗЗПЛ.

3) Мишљења у вези са применом ЗЗПЛ

Повереник је током 2023. године дао укупно **323 образложена мишљења** у вези са применом ЗЗПЛ и то: 213 мишљења дато је грађанима, адвокатима и медијима, 4 НВО и другим удружењима и синдикатима, 22 правним лицима (приватним компанијама, осигуравајућим друштвима, банкама, мобилним операторима, интернет провајдерима), 79 државним органима, органима локалне самоуправе, здравственим и установама социјалне заштите, образовним установама и јавним предузећима и 5 осталима (и то управницима стамбених заједница). У **1 случају Повереник се обратио Министарству финансија** у вези са применом Закона о фискализацији.

Током 2023. године Повереник је дао и **3 претходна мишљења** сходно члану 55. ЗЗПЛ у вези са проценом утицаја на заштиту података о личности. Мишљења су дата министарству (1), органу локалне самоуправе (1) и јавном предузећу (1).

3.1.2. Извештавање

У оквиру извршења законских обавеза, Повереник прима извештаје, односно прилоге за извештаје од органа власти, али и доставља своје извештаје, односно прилоге извештајима органима власти.

У складу са чланом 130а) Закона о електронским комуникацијама⁴⁵ Повереник прима извештаје, односно евиденције о приступу задржаним подацима од оператора електронских комуникација. Предметне евиденције за претходну годину Поверенику је у тренутку сачињавања извештаја доставило **97 оператора** електронских комуникација, на основу којих

⁴⁵ „Службени гласник РС“, бр. 44/2010, 60/2013 - одлука УС и 62/2014 и 95/2018-др. закон.

је утврђено да су оператори примили укупно 117.737 захтева за приступ задржаним подацима и да су поступили по 117.363.

Повереник је, у складу са својом законском обавезом, поднео Народној скупштини Републике Србије годишњи извештај о раду за 2022. годину, који Народна скупштина није разматрала. Повереник је годишњи извештај о раду за 2022. годину објавио на својој интернет страници www.poverenik.rs.

У складу са одредбом члана 43. ЗСПИЈЗ, органи јавне власти су у обавези да Поверенику достављају годишње извештаје о радњама предузетим у циљу примене ЗСПИЈЗ. Предметне извештаје, за претходну годину, Поверенику је од преко 12.000 ових органа, доставило њих 5.238.

На основу достављених годишњих извештаја утврђено је следеће:

- Евидентирано је укупно 42.080 захтева за приступ информацијама, од којих је 34.480 усвојено, односно поступљено је по њима, 813 је одбачено, док је 2.867 одбијено;
- Евидентирано је 10.099 жалби/тужби, 1.787 због одбијања захтева, 4.223 због непоступања по захтеву, 2.094 осталих жалби;
- 3.325 органа је пријавило да је спровело обуку, а 5.124 да редовно одржава носаче информација;
- 4.675 органа који су доставили извештаје је објавило Информатор у ЈИС-у;
- 153 органа власти је наплаћивало трошкове за израду копија на којима се налазе информације од јавног значаја. Износ наплаћених трошкова, према подацима из извештаја, је 1.464.423,00 динара;
- Што се тиче врста захтеваних информација, према подацима из извештаја органа власти информације су следеће:
 1. Буџет (плате, донације, спонзорства, уговори...) – 12.593 захтева,
 2. О заштити животне средине – 1.237 захтева,
 3. О здрављу становништва – 721 захтев,
 4. Из надлежности органа власти – 24.155 захтева.

Од **42.080** захтева за приступ информацијама, **27.452** су поднели грађани или **65,24%** од укупног броја поднетих захтева, док су представници јавних гласила, односно медија, поднели 2.929 захтева или 6,96%. Представници политичких странака су поднели 871 захтев или 2,07%, док су невладине организације и друга удружења грађана поднели 6.318 захтева или 15,01%.

Према подацима које је Повереник добио од Управе за трезор Министарства финансија⁴⁶, на рачун за накнаду нужних трошкова за издавање копије докумената на којима се налазе информације од јавног значаја (840-742328843-30), евидентиране су уплате у укупном износу од 189.000,00 динара. Међутим, према подацима из извештаја органа власти износ наплаћених трошкова за 2023. годину износи 1.464.423,00 динара. Ово, највероватније, указује на то да су органи власти наплаћивали трошкове преко својих рачуна.

⁴⁶ Допис бр. 401-00-2743-2/2023-001-007 од 12. 1. 2024. године

У складу са одредбом члана 18. Закона о евиденцијама и обради података у области унутрашњих послова, Министарство унутрашњих послова је Поверенику поднео Годишњи извештај о спровођењу ЗЗПЛ у МУП за 2023. годину⁴⁷, којим је обавестио Повереника следеће:

- да је у току 2023. године евидентирао укупно 178 захтева грађана за остваривање права у вези са обрадом података о личности у вези с којима је упутио 62 обавештења о обради података о личности, по захтевима за остваривање права на брисање података подносиоцима је упутио 101 обавештење о ограничењу права, док је по преосталим захтевима омогућио исправљање, односно, ажурирање података, увид, достављање копије и брисање података, а по 5 захтева поступање је и даље у току;

- да је поступио по свим решењима Повереника и извршио брисање података из евиденција, односно омогућио право на приступ, увид, односно, копију података;

- да је током 2023. године евидентирао две повреде података када су објављени подаци о личности из „Дневника догађаја“ на друштвеној мрежи „Твитер“ од стране полицијске службенице ПУ Ваљево и када је учињена повреда података о личности малолетног лица тако што је полицијска службеница омогућила својој малолетној ћерки да фотографише податке о једном малолетном лицу, а који су потом путем друштвене мреже „Снепчет“ прослеђени другом лицу;

- да је током 2023. године извршена Процена утицаја намераваних радњи обраде биометријских података о личности употребом система видео надзора, за које је прибављено мишљење Повереника, и

- да су у 2023. години започети пилот пројекти употребе камере на возилима полиције и полицијским униформама.

Други извештаји, односно прилози за извештаје које Повереник доставља органима власти, се пре свега односе на остваривање интеграционих процеса Србије у ЕУ, и то су током 2023. године били достављени:

- **Министарству правде:** Ажурирани извештај о реализацији активности из ревидираног АП за Поглавље 23 за IV квартал 2022.године; Ажурирани извештај о механизму раног упозоравања за Поглавље 23 за IV квартал 2022.године; Одговори на додатна питања Европске уније на основу шестомесечног извештаја о спровођењу Акционог плана за Поглавље 23 и то на три питања у делу 3.4 и на питања 6.1 и 6.5.; Формулар који се односи на користи од преговора у преговарачком процесу Србије са Европском унијом за Поглавље 23; Извештај о реализацији активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 за први квартал 2023. године; Ажуриране информације за Извештај о механизму раног упозоравања за први квартал 2023. године; Извештај о спровођењу Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) за период 2022-2025 за први квартал 2023; Извештај о самопроцени испуњености прелазних мерила за Поглавље 23 који се односи на период од 2016. године закључно са другим кварталом 2022. године; Годишњи извештај ЕК о напретку Србије за период 1. јануар – 31. мај 2023. године из надлежности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности; Прилог за Национални програм за усвајање правних

⁴⁷ Допис 02/8 број 07-7-413/2023-3 од 19.1.2024. године

тековина Европске уније (НПАА) 2022-2025.године за II квартал 2023. године; Извештај о реализацији активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 за други квартал 2023. године; Табела о испуњености прелазних мерила која се односи на примену Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за Поглавље 23 за период јануар – јун 2023. године; Одговори у вези са применом Конвенције УН против корупције ради припреме разговора у оквиру прегледа усклађености; Извештај о реализацији активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 за III квартал 2023. године; Извештај о механизму раног упозоравања у складу са статусом реализације активности у III кварталу 2023. године; Извештај о спровођењу Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) за период 2022 – 2025. III квартал 2023. године, из надлежности Повереника; Одговори на питања из Контролне листе самооцењивања Републике Србије из надлежности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у вези са применом Конвенције УН против корупције; Извештај о самопроцени испуњености прелазних мерила за Поглавље 23: “Правосуђе и основна права“ за прелазно мерило 29; Извештај о самопроцени испуњености прелазних мерила за Поглавље 23: “Правосуђе и основна права“ за прелазно мерило 50; Извештај о самопроцени испуњености прелазних мерила за Поглавље 23 у делу Основна права - Одговор на додатна питања у вези са прелазним мерилем 50;

- **Агенцији за спречавање корупције:** Збирни извештај о спровођењу активности из Ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 – потпоглавље Борба против корупције, обједињени подаци за сва три квартала и последњи IV квартал 2022. године; Извештај о реализацији активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 - Потпоглавље „Борба против корупције“ за први квартал 2023. године; Извештај о спровођењу активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 - потпоглавље „Борба против корупције“ за други квартал 2023. године; Извештај о спровођењу активности из Ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 - потпоглавље „Борба против корупције“, којим су обухваћене информације о спровођењу активности које су доспеле у III кварталу 2023. године, као и за оне које су континуиране;
- **Министарству за европске интеграције:** Извештај о спровођењу Националног програма за усвајање правних тековина Европске уније (НПАА) 2022-2025 за IV квартал 2022. године; Извештај о испуњености прелазних мерила за Поглавље 23 за период јул – децембар 2022. године; Извештај о реализацији активности из ревидираног Акционог плана за Поглавље 23 - Потпоглавље „Борба против корупције“ за први квартал 2023. године; Годишњи извештај ЕК о напретку Србије за период 1. јануар – 31. мај 2023. године - за област „Демократија“, из надлежности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности;
- **Министарству државне управе и локалне самоуправе:** Годишњи извештај ЕК о напретку Србије за период 1. јануар – 31. мај 2023. године – Реформа јавне управе из надлежности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

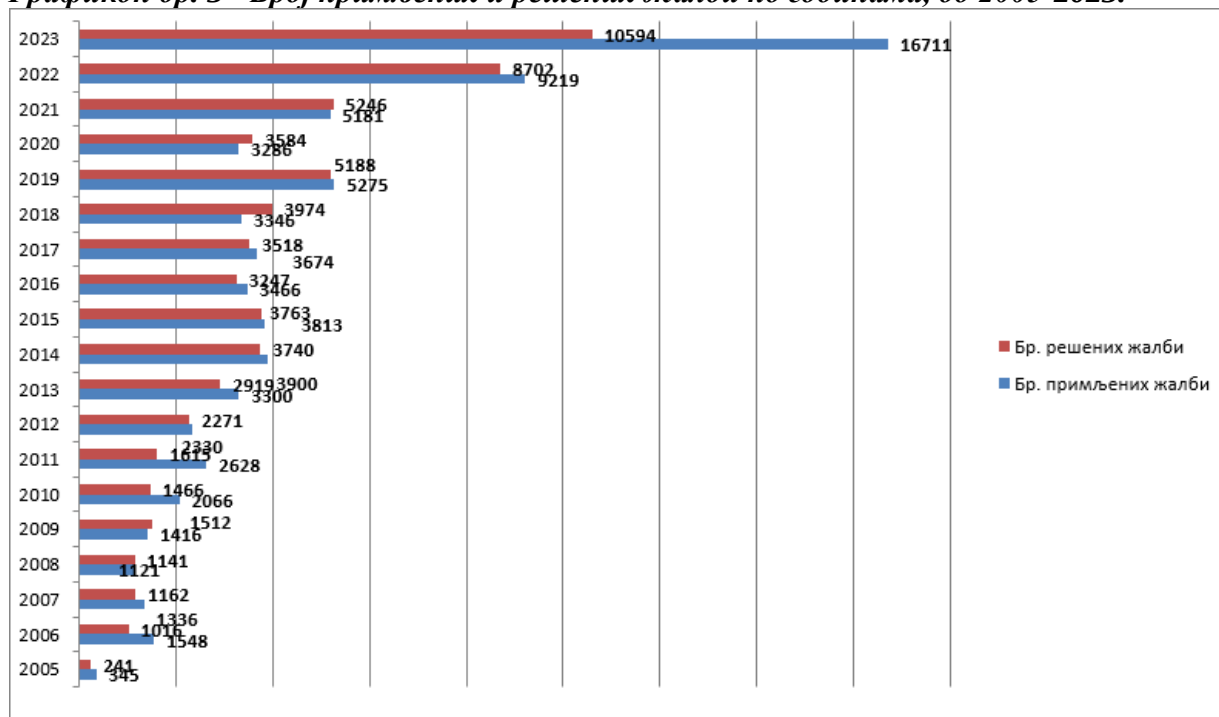
3.2. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ И УНАПРЕЂЕЊЕМ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА

3.2.1. Заштита права на слободан приступ информацијама од стране Повереника

3.2.1.1. Решавање жалби

Број формално изјављених жалби Поверенику због повреде права на приступ информацијама од јавног значаја је константно висок и показује тенденцију раста из године у годину, што је приказано у *графикону* испод овог текста. У 2023. години је примљен највећи број жалби икад изјављених у току једне календарске године, почев од оснивања институције Повереника и то 16.711 жалби, док су 2.983 жалбе пренете из претходне године по којима није завршен поступак.

Графикон бр. 3 - Број примљених и решених жалби по годинама, од 2005-2023.

Узрок екстремног повећања броја жалби у 2023. години се налази у изненадној промени става Управног суда, утврђеног на 105. седници свих судија одржаној дана 21.6.2022.године, у погледу основаности накнаде трошкова за заступање тражилаца информација од стране адвоката у поступку по жалби пред Повереником. Наиме, Управни суд је тада, након више од 13 година, променио свој став налазећи да су органи јавне власти сада дужни да накнаде трошкове заступања од стране адвоката жалиоцима, у случају када Повереник утврди да је жалба основана. Ради разумевања како је промена става суда утицала на пораст броја жалби, треба имати у виду следеће:

У периоду од 01.01.2022. године до 30.6.2022. године Поверенику је изјављена 1.771 жалба, а у периоду од 01.07.2022. до 31.12.2022. године изјављено је укупно 7.440 жалби. Последишно, током 2023. године број жалби је порастао на 16.711 жалби, што је уз 2.983 жалбе пренете из претходне године, значило 19.694 жалбе у раду. Из тих разлога, све податке у овом извештају, који се односе на област приступа информацијама, треба узети с резервом, у смислу да општа слика може указивати на значајно побољшање стања у области приступа информацијама (мањи број основаних жалби и сл.), иако су трендови, без података о жалбама лица која су жалбе изјавили преко адвоката, с јединим и основним циљем наплате трошкова поступка, доста слични у односу на претходне године. Такође, може указивати и на погоршање стања у одређеним сегментима (нпр. може деловати да је и даље висок проценат основаних жалби изјављених због тзв. „ћутања управе“, али управо један од начина на који делују адвокати јесте да чекају тачно шеснаести дан за истек рока за поступање по захтеву да изјаве жалбу (рачунајући од дана предаје препоручене поштом), да би се накнадно утврдило да је орган благовремено послао одговор на захтев и тражене информације, али због начина рада поште одговор стигне неколико дана после изјављене жалбе). Стога, све податке у овом извештају треба сагледавати у светлу чињенице да злоупотреба права на приступ информацијама, која је након промене става Управног суда добила системске размере, може дати донекле искривљену слику стварног стања у области приступа информацијама.

Повереник је у 2023. години решио 10.594 жалбе. Њих 3.927 или 37,07% изјављено је због потпуног игнорисања захтева тражилаца информација („ћутање управе“). 1.052 жалбе или 9,93% од укупног броја решених жалби, изјављене су против решења органа власти којим се захтев тражиоца одбија као неоснован уз образложење. У 5.250 случајева, органи власти су непотпуно одговорили на захтеве тражилаца информација, односно у 49,56% од укупног броја решених жалби, док су у 330 жалби или 3,11% органи власти одговорили на захтеве тражилаца информација са образложењем са елементима одлуке, од укупног броја решених жалби у 2023. години. У 35 случајева или у 0,33% су жалбе изјављене на захтев тражилаца информација за накнаду трошкова поступка.

Жалбе су у великом броју биле **основане**, тачније 3.279 жалби или 30,95% од укупног броја решених жалби. Међутим, када се ова чињеница сагледа у светлу чињенице да је од 10.594 решене жалбе у 5.947 случајева жалба одбијена због заштите јавног интереса, јер су жалбе изјављене искључиво у личном и приватном интересу ради наплате трошкова поступка, а не ради интереса јавности да зна (од тога је 4.860 жалби поднето од стране двојице адвоката, о чијем начину рада и деловања је обавештено надлежно јавно тужилаштво, а такође су поднете и дисциплинске пријаве надлежној адвокатској комори) јасно је да је стварна слика да је проценат основаних жалби које се изјављују Поверенику и даље веома висок.

И у 2023. години, као и претходних година, настављен је тренд да се у великом броју основаних жалби, поступак по жалби Повереника завршава **обуставом поступка**. У 1.210 предмета (36,9%) од укупног броја основаних жалби обустављен је поступак, јер органи власти поступају по захтеву тражиоца тек по сазнању за жалбу и захтеваном изјашњењу од стране Повереника, а пре доношења одлуке по жалби, при чему су у 289 случајева странке и формално одустале од жалбе. То и даље указује на то да се право на приступ информацијама

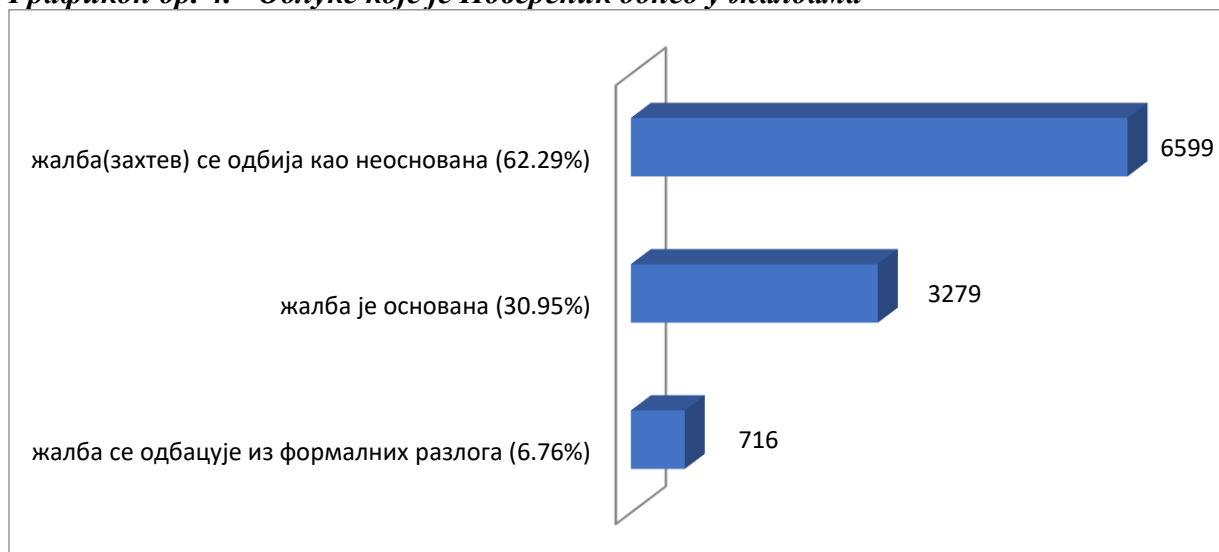
у неким случајевима и даље тешко остварује без интервенције Повереника, а што за последицу има нерационално, односно непотребно ангажовање запослених и трошење јавног новца, будући да правог разлога за првобитно ускраћивање информација, пре изјављивања жалбе, заправо и није било. Међутим, током 2023. године у великом броју случајева до обуставе је дошло и из разлога који се не могу приписати у кривицу првостепеног органа јавне власти и њихов немаран однос према поднетим захтевима за приступ информацијама (штрајк Поште у дужем временском периоду, кашњење са испоруком пошилики, злоупотреба права од стране адвоката (изјављивање жалбе првог дана по истеку рокова, избегавање адвоката да преузму већ пристиглу пошилику и сл.).

Према подацима оних органа који су доставили годишњи извештај Поверенику (чл. 43. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја), утврђено је да је тим органима у 2023. години поднето укупно **42.080** захтева за остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја.

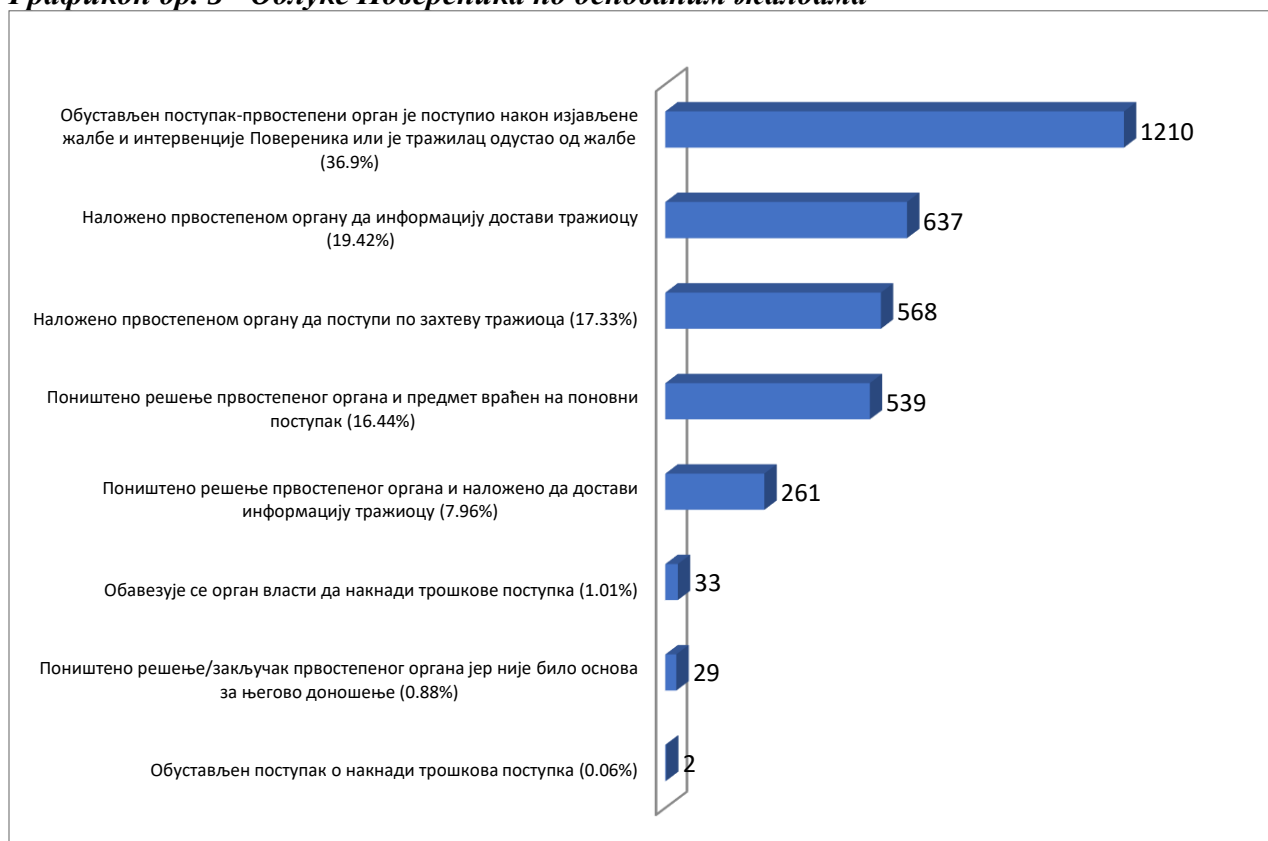
Годишњи извештај Поверенику за 2023. годину је доставило мање од половине органа на које се та законска обавеза односи, тачније њих **5.238** или 42,73% од укупно **12.257** органа за које је несумњиво утврђено да су обавезни да доставе извештај. Иако број достављених годишњих извештаја никада није био већи, што је вероватно иницирано изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и прекршајном одговорности због недостављања извештаја Поверенику, тај број је и даље далеко од задовољавајућег и указује на то да се органи јавне власти и даље немарно односе према својим обавезама прописаним Законом о слободном приступу информацијама. Осим тога, имајући у виду да је последњим изменама тог закона прописано постојање десет категорија органа власти, међу којима су и различите категорије привредних друштава и других правних лица, не може се поуздано утврдити тачан број ових субјеката. Критеријуми да ли неки правни субјект потпада под категорију органа власти зависе од тога да ли су му поверена јавна овлашћења, да ли обавља делатност од општег интереса, али и од начина оснивања, удела у власништву капитала, састава органа управљања и начина финансирања, што све чини опсег органа власти врло широким и променљивим.

Подаци о томе које информације су биле предмет захтева у поступцима у којима су изјављене жалбе тражилаца информација у 2023. години, ко су тражиоци информација, против којих органа су жалбе изјављиване, на које разлоге су се органи власти позивали када су доносили решења о одбијању захтева тражиоца, о одлукама које је Повереник донео решавајући по жалбама, како су органи поступали по решењима Повереника, приказан је у графиконима који следе.

Графикон бр. 4. - Одлуке које је Повереник донео у жалбама

Графикон бр. 5 - Одлуке Повереника по основаним жалбама⁴⁸

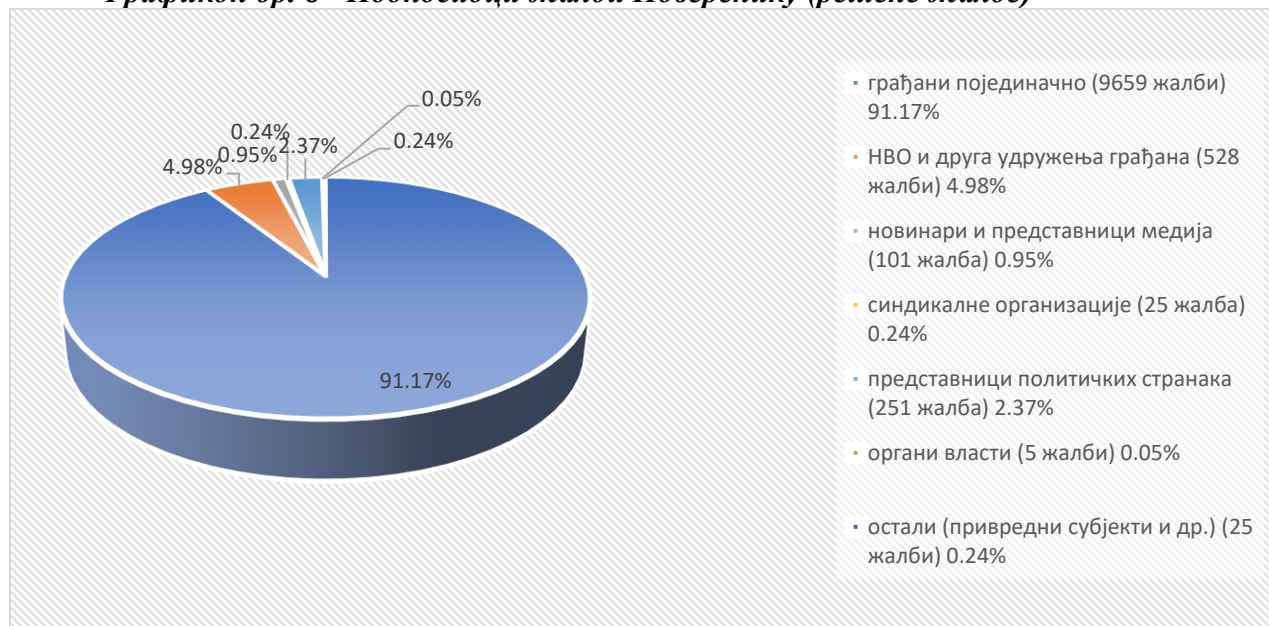
⁴⁸ У укупно 898 жалби Повереник је наложио првостепеним органима власти да доставе тражиоцу информације, с тим што је у тим предметима донето 866 решења, а 32 предмета је спојено приликом решавања.

Подносиоци жалби, односно тражиоци информација у 2023. години у највећем броју, као и у 2022. години, били су грађани појединачно и удружења грађана.

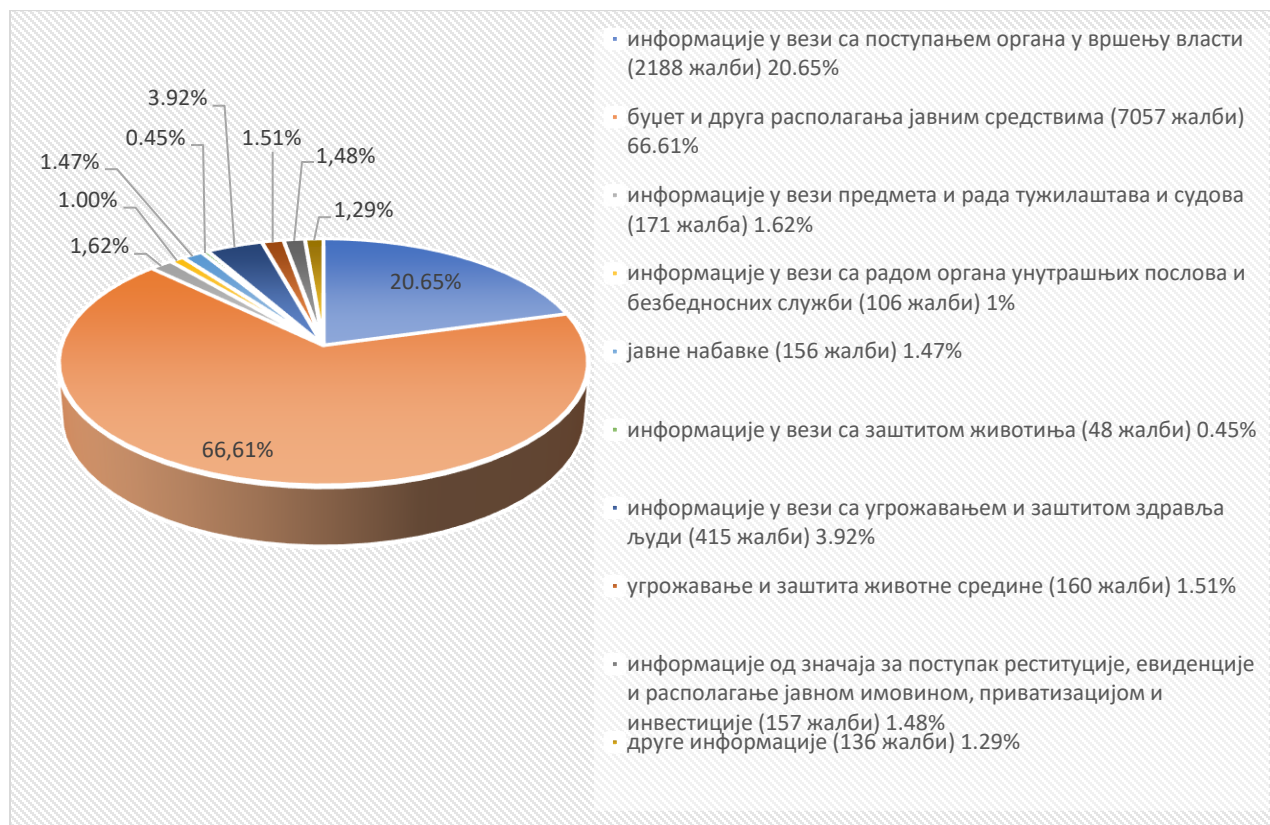
Новинари и представници медија су Поверенику у 2023. години изјавили 261 жалбу (или 1,56% од укупног броја изјављених жалби у 2023. години). Највећи број ових жалби, тачније 128, изјављено је због тзв. „ћутања управе“. **У 2023. години решена је 101 жалба новинара и представника медија (решаване су и жалбе које су пренете као нерешене из 2022. године).** Први пут се десило да је број решених новинарских жалби значајно мањи од броја изјављених жалби, а што је директна последица чињенице да су значајни капацитети Повереника били окупирани решавањем ургенција адвоката који злоупотребљавају право (чл. 19. Закона о управним споровима) и уопште поступањем и решавањем предмета који су последица системске злоупотребе права. О овоме, тј. нематеријалним последицама системске злоупотребе права видети више под [2.A.2.](#), [2.A.3.1.](#) и [2.A.3.2.](#)

Од 101 решене жалбе представника медија, 7 је окончано налогом да се информације доставе тражиоцу, по којима органи власти у 2 случаја нису поступили или у 28,6%. Иако број неизвршених решења Повереника по новинарским жалбама није велики (два неизвршена решења), то има посебну тежину, јер новинари по природи свог посла пишу о темама од изузетног значаја за јавност и делују у јавном интересу. Када се та чињеница сагледа заједно у светлу чињенице да је чак 49,04% жалби (128 од укупно 261) изјављених Поверенику у току 2023. године изјављено због „ћутања“ органа јавне власти, јасно је да новинари јако тешко долазе до информација, тј. тешко остварују своје право на приступ информацијама од јавног значаја. Ситуацију још тежом чини чињеница да су капацитети Повереника у значајној мери окупирани системском злоупотребом права, што је још један од разлога због чега проблем злоупотребе права на приступ информацијама мора бити хитно решен.

Графикон бр. 6 - Подносиоци жалби Поверенику (решене жалбе)

Графикон бр. 7 - Врсте тражених информација у решеним жалбама

У структури жалби решених у 2023. години, највећи број чине жалбе против републичких државних и других органа и организација, тачније 7.288 жалби, или 68,77% од укупног броја решених жалби, од којих је 473 жалбе решено против министарстава и органа у њиховом саставу, односно 6,5% од жалби које су решене против републичких органа власти.

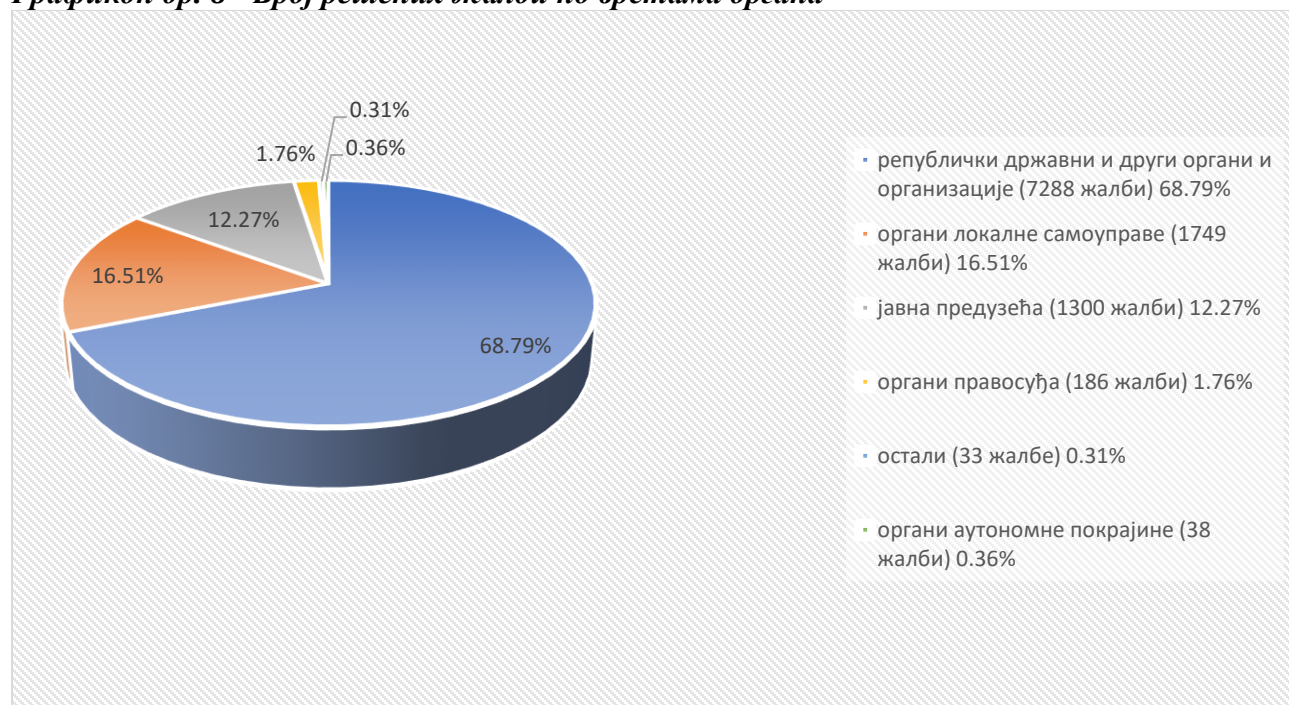
Такође, Повереник је у 2023. години решио и 1.749 жалби против органа локалне самоуправе или 16,51% од укупног броја решених жалби, док је против јавних предузећа Повереник решио 1.300 жалби или 12,27% од укупног броја решених жалби. Такође, Повереник је решио и 186 жалби против органа правосуђа или 1,76% од укупног броја решених жалби у 2023. години.

С друге стране, у 2023. години Поверенику је достављен највећи број годишњих извештаја органа јавне власти о поступању у складу са Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја икад и то 5.238. Према подацима из ових извештаја поднето је укупно 42.080 захтева за слободан приступ информацијама од јавног значаја. Када се то упореди са 16.711 изјављених жалби током 2023. године долази се до закључка да је на 2,51 захтев за приступ информацијама изјављена једна жалба, што је неуобичајено висока цифра, а што је извесно у одређеној мери последица огромних злоупотреба права на приступ информацијама.

Однос броја поднетих захтева и изјављених жалби варира зависно од категорије органа.

Поређења ради, из достављених извештаја се може видети да је органима локалне самоуправе у 2023. години поднето 14.489 захтева, или 34,43% од укупног броја захтева. Илустративан је податак да је Повереник у 2023. години примио 2.860 жалби због повреде права на слободан приступ информацијама против органа локалне самоуправе, тј. да је изјављивана једна жалба на сваких 5 захтева. Такође, органима правосуђа је, према подацима из достављених извештаја, поднето 5.995 захтева, или 14,25% од укупног броја захтева, док је Поверенику изјављено 428 жалби против ових органа, што указује да је изјављивана једна жалба на сваких 14 захтева. Повереник је и против јавних предузећа у 2023. години примио 3.454 жалбе, док је према подацима из извештаја евидентирано 4.773 захтева према овим органима, или 11,34% од укупног броја захтева, што указује на то да је у току 2023. године изјављивана једна жалба на сваких 1,3 захтева упућених јавним предузећима у 2023. години. Без обзира на постојеће злоупотребе, сразмера од једне жалбе на 1,3 поднета захтева јавним предузећима указује на незадовољавајући ниво транспарентности у јавним предузећима.

Графикон бр. 8 - Број решених жалби по врстама органа

Табела бр. 7 - Преглед поднетих захтева и изјављених жалби Поверенику у 2023. години против министарстава, са органима у њиховом саставу

Ред. бр.	Назив министарства	Бр. захтева	Бр. поднетих жалби
1.	Министарство унутрашњих послова	1763	409
2.	Министарство финансија	488	113
3.	Министарство пољопривреде, шумарства и водопривреде	372	59
4.	Министарство правде	259	208
5.	Министарство грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре	310	47
6.	Министарство просвете	293	14
7.	Министарство одбране	119	44
8.	Министарство здравља	401	63
9.	Министарство привреде	91	8
10.	Министарство државне управе и локалне самоуправе ⁴⁹	/	16
11.	Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања ⁵⁰	/	32
12.	Министарство унутрашње и спољне трговине	73	5
13.	Министарство културе	79	10
14.	Министарство спорта	32	1
15.	Министарство рударства и енергетике	206	35
16.	Министарство спољних послова ⁵¹	/	9
17.	Министарство заштите животне средине	346	97
18.	Министарство за европске интеграције	11	/
19.	Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог	18	4
20.	Министарство за бригу о породици и демографију	31	/
21.	Министарство за бригу о селу	9	1
22.	Министарство информисања и телекомуникација	36	13
23.	Министарство за јавна улагања ⁵²	/	2
24.	Министарство науке, технолошког развоја и иновација	24	3
25.	Министарство туризма и омладине	30	/
УКУПНО		4991	1193

Годишње извештаје Поверенику нису доставили **Министарство државне управе и локалне самоуправе, Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Министарство спољних послова и Министарство за јавна улагања**. Истовремено, извештај је доставио Управни инспекторат у саставу Министарства државне управе и локалне самоуправе коме је у 2023. години упућено 69 захтева за слободан приступ

⁴⁹ Ово министарство није доставило Поверенику годишњи извештај за 2023. годину.

⁵⁰ Ово министарство није доставило Поверенику годишњи извештај за 2023. годину.

⁵¹ Ово министарство није доставило Поверенику годишњи извештај за 2023. годину.

⁵² Ово министарство није доставило Поверенику годишњи извештај за 2023. годину.

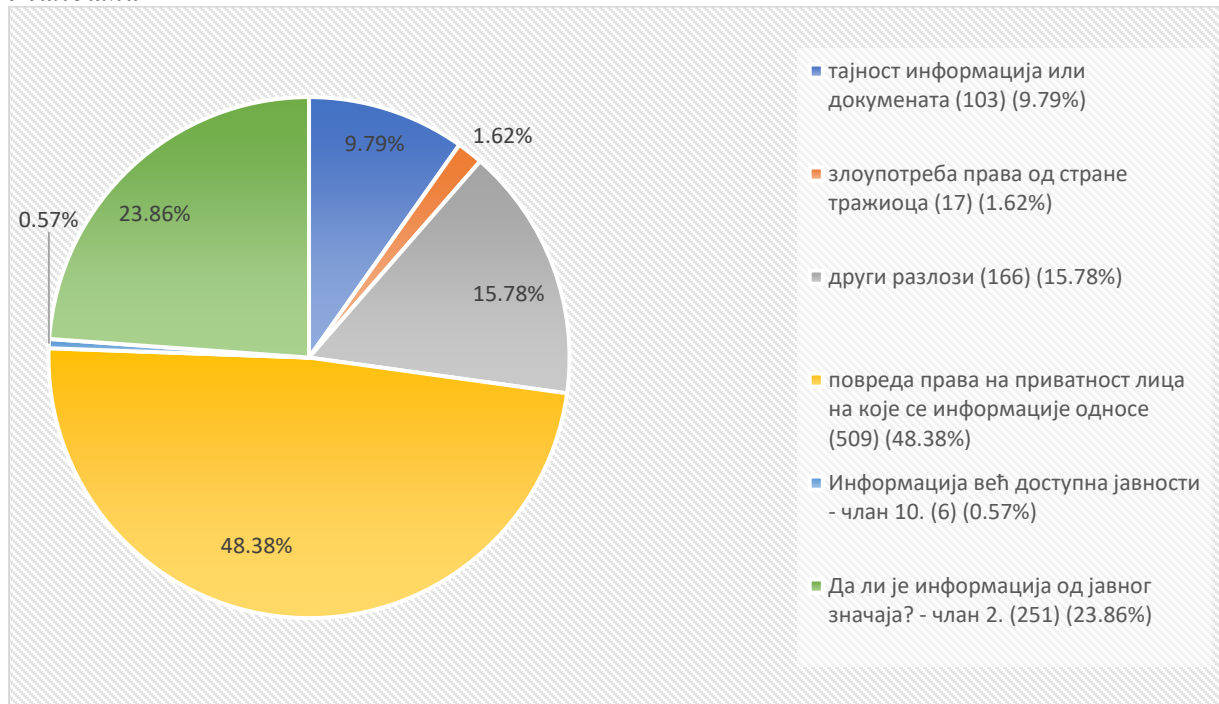
информацијама и изјављено је 9 жалби Поверенику против овог органа. Такође, извештаје су доставили Инспекторат за рад у саставу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, коме је у 2023. години упућено 100 захтева за слободан приступ информацијама и изјављено је 9 жалби Поверенику, као и Управа за сарадњу са дијаспором и Србима у региону у саставу Министарства спољних послова, којој је у 2023. години упућено 7 захтева за слободан приступ информацијама и изјављена је једна жалба Поверенику.

Извештаје нису доставили ни следећи органи управе у саставу министарстава: Управа за брзи одговор (орган управе у саставу Министарства привреде), Управа за резерве енергената и Управа за финансирање и подстицање енергетске ефикасности (органи управе у саставу Министарства рударства и енергетике), Дирекција за управљање одузетом имовином (орган управе у саставу Министарства правде), Управа за безбедност и здравље на раду (орган управе у саставу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања), Завод за здравствену заштиту радника (орган управе у саставу Министарства унутрашњих послова), Управа за шуме (орган управе у саставу Министарства пољопривреде, шумарства и водопривреде) и Дирекција за водне путеве „Пловпут“ (орган управе у саставу Министарства грађевинарства, саобраћаја и инфраструктуре).

Подаци из дате табеле показују да је у 2023. години, на сваких 4,2 захтева поднетих министарствима, тражилац информација изјавио жалбу Поверенику због недобијања информација, што је слично као и 2022. године када је овај однос био 4,3. Тај однос је претходних година био бољи. Примера ради, у 2016. години једна жалба је изјављена на сваких 9,5 захтева, у 2017. години на сваких 7,7 захтева изјављена је једна жалба, а у 2018. години, жалба је изјављена на сваких 5,35 захтева.

У структури републичких органа и организација, највећи број захтева за приступ информацијама поднет је Министарству унутрашњих послова (1.763) и Републичком геодетском заводу (777), као и број изјављених жалби у 2023. години, 409 против МУП-а и 211 против РГЗ-а.

Графикон бр. 9 - Разлози одбијања захтева тражилаца информација у решеним жалбама⁵³

У 2023. години, у предметима у којима су решењем одбијали захтеве тражилаца информација као неосноване (у 1052 предмета), органи власти су се позивали на злоупотребу права од стране тражилаца информација у 17 случајева или у 1,62% жалби у којима је донето решење о одбијању захтева. У 103 предмета органи власти су се позвали на тајност информација или докумената или у 9,79% (скоро дупло мање него у 2022. години), док су се у више него дупло већем броју предмета позивали на повреду права на приватност лица на које се информације односе (у 509 предмета или у 48,38%). Органи власти су се у 251 предмету или у 23,86% позвали на члан 2. ЗСПИЈЗ (да ли је информација од јавног значаја?), а у само 6 предмета на члан 10. ЗСПИЈЗ (да је информација већ доступна јавности).

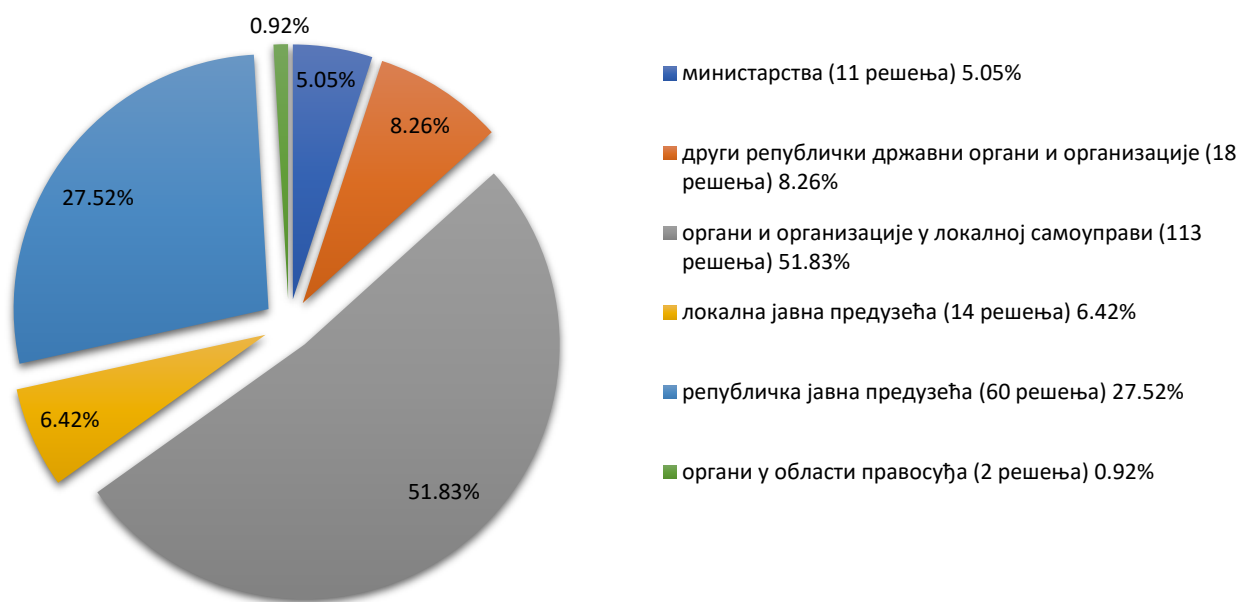
Анализирајући разлоге одбијања захтева тражилаца, уочљиво је да је повреда права на приватност лица на које се информације односе најчешћи разлог одбијања захтева тражиоца. Ово је последица чињенице да запослени у органима јавне власти немају свест о томе да је обим приватности лица запослених у органима јавне власти сужен у односу на обим приватности, тзв. обичних грађана, што за последицу има врло често неоправдано позивање на приватност и заштиту података о личности и неоправдано одбијање захтева за приступ информацијама. Информације о образовању лица запосленог у органу јавне власти и критеријумима који су услов за рад на одређеном радном месту, као и информације о зарадама запослених, исплатама из буџета на име прековременог рада, превоза и сл. морају бити доступне јавности, јер је реч о давањима из буџета, али се и тада штите подаци који нису од значаја за обављање посла и нису у вези са плаћањима из буџета, као што су ЈМБГ,

⁵³ Проценати у односу на број решених жалби против решења/закључка (1.052 жалбе против решења/закључка)

адреса пребивалишта, број текућег рачуна, име родитеља, одбици на име алиментације, административне забране и сл.

Осим тога, и ове као и претходне године се да уочити појава значајног броја одбијања захтева тражилаца са образложењем да тражена информација није информација од јавног значаја у смислу чл. 2. Закона, иако испуњава све законом прописане елементе да би се сматрала информацијом од јавног значаја.

Графикон бр. 10 - Број неизвршених решења Повереника донетих у 2023. години (218 од 866 донетих решења са налогом да се омогући приступ информацијама)⁵⁴

Од 866⁵⁵ решења које је Повереник донео по жалбама тражилаца информација којима је органима власти наложио да им информације учине доступним, органи нису поступили у 218 случајева или у 25,17%, што значи да степен извршења одлука Повереника у просеку износи 74,83%.

Степен извршења решења Повереника донетих по жалбама новинара и представника медија, којима је наложено достављање захтеваних информација и даље је незадовољавајући. Тако од 101 решене жалбе новинара и представника медија, 7 је окончано налогом да се информације доставе тражиоцу, по којима органи власти у 2 случаја или 28,6% од броја наложених мера у новинарским жалбама, нису поступили, што је посебно забрињавајући податак, имајући у виду садржај информација које су биле предмет њихових захтева, тј. чињеницу да новинари увек извештавају о темама које су од значаја за ширу јавност.

Осим тога, проценат неизвршених решења по жалбама новинара и представника медија (28,6%) је виши у односу на проценат неизвршених решења кад су у питању други

⁵⁴ Саставни део Извештаја је Преглед неизвршених решења Повереника донетих у 2023. години, са стањем на дан 29.2.2024. године.

⁵⁵ У укупно 898 жалби Повереник је наложио првостепеним органима власти да доставе тражиоцу информације, с тим што је у тим предметима донето 866 решења, а 32 предмета је спојено приликом решавања.

жалиоци (25,17%), што није прихватљиво, будући да је реч о професији која информације потражује ради писања и извештавања јавности о темама од општег интереса јавности. Иако бројчано гледано број неизвршених решења Повереника по новинарским жалбама није велики, то има посебно тежину и разлог је за забринутост, јер новинари по природи свог посла делују као *par excellence* репрезенти јавности и информације потражују у јавном интересу.

Графикон бр. 11 - Врста тражених информација у неизвршеним решењима Повереника из 2023. - 218 неизвршених решења

Анализирајући врсту ускраћених информација у неизвршеним решењима Повереника уочава се да су три најчешће ускраћене врсте тражених информација следеће: 1) Информације о буџету (57,8%); 2) Информације о поступцима пред органима управе (26,15%) и 3) Информације о угрожавању и заштити људи (5,05%). Ово су посебно забрињавајући подаци из разлога што прве две категорије информација (буџет и поступци пред органима управе) јесу информације које су од изузетног значаја за транспарентност рада органа јавне власти, законитост њиховог рада и борбу против корупције, те као такве начелно увек морају бити доступне јавности. Осим тога, пораст броја ускраћених информација о угрожавању и заштити људи је такође забрињавајући податак, јер су ускраћиване информације о јавном здрављу, које спадају у категорију привилегованих информација због њиховог значаја у смислу краћих и хитних рокова за поступање по захтевима за приступ, за решавање по жалбама, затим људи одлуке у вези са својим здрављем доносе у односу на садржину тих информација и своје понашање усклађују с њима. Илустрације ради, ускраћиване су информације о броју оболелих од великог кашља,

предузетим мерама за спречавање епидемије великог кашља, акушерском насиљу, мерама предузетим у случају лекарске грешке и сл.

Такође, и даље је висок проценат ускраћених информација у вези са угрожавањем и заштитом животне средине (1,83%) што је, такође, забрињавајуће, будући да је реч о информацијама које такође имају тзв. привилеговани статус у смислу краћих и хитних рокова за поступање по захтевима за приступ, за решавање по жалбама и које су од изузетног значаја за здравље људи и њихове одлуке у вези са понашањем у односу на садржину тих информација.

3.2.1.2. Административно/управно извршење решења Повереника

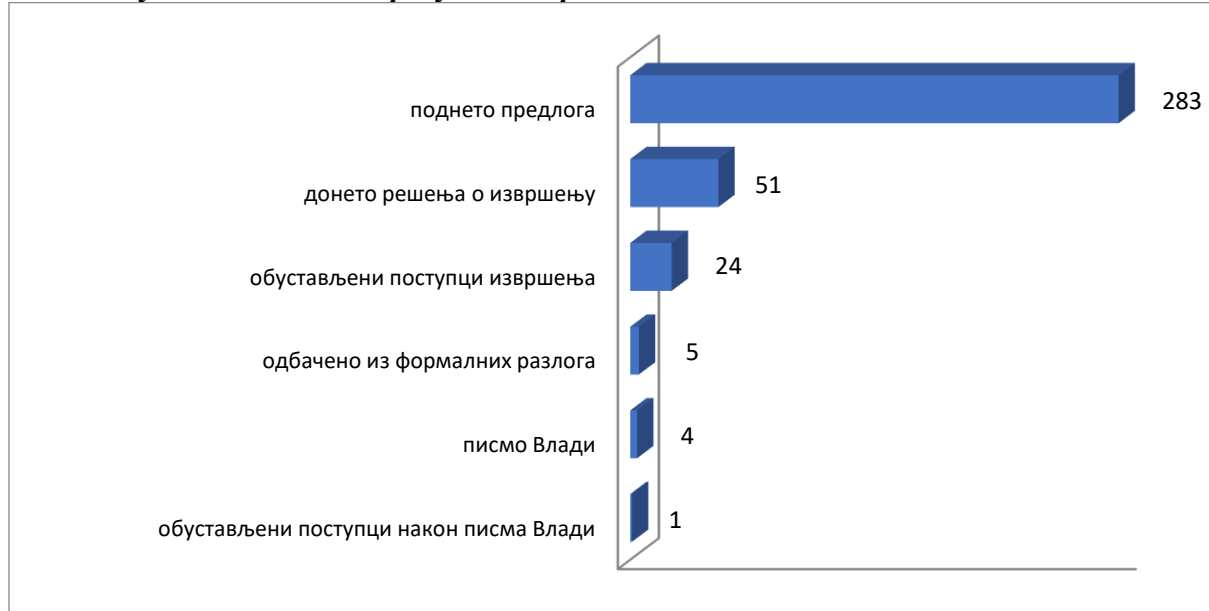
У 2023. години, Повереник је на предлог странака-тражилаца информација, покретао поступке административног/управног извршења својих решења, али када су у питању предлози поднети по закону које је важио до 16.2.2022. године није их могао спроводити изрицањем новчаних казни из разлога који су објашњени у делу овог извештаја који говори о стању и препрекама у остваривању права. На основу извештаја органа и информација добијених од странака, евидентирано је да је само у једном случају након обраћања Влади, дошло до извршења решења Повереника. У том предмету странка је одустала од предлога за извршење, јер је првостепени орган јавне власти у међувремену поступио по решењу Повереника. Притом, Влада је обавестила Повереника да *„Влада Републике Србије, Генерални секретаријат Владе, у погледу пружања помоћи Поверенику у поступку административног извршења решења тог Повереника, а како је то прописано чланом 28. ст. 4. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, применом мера из своје надлежности, односно обезбеђивањем извршења решења Повереника непосредном принудом, располаже са истим законским могућностима као и сам Повереник”*⁵⁶.

Што се тиче предлога за управно извршење одлука Повереника по закону који се примењује од 17.2.2022. године, као што је објашњено у делу овог извештаја који говори о стању и препрекама у остваривању права, деблокирани су механизми за управно извршење одлука Повереника, али током 2023. године није донето ниједно решење о новчаном кажњавању.

Преглед предузетих мера приказан је у графикону који следи.

⁵⁶ Допис Генералног секретаријата Владе 08 Број: 021-12723/2024 од 30.јануара 2024. године

Графикон бр. 12 - Предлози за административно/управно извршење решења Повереника поднети у 2023. години и предузете мере

3.2.1.3. Прекршајна одговорност

Измењеним и допуњеним ЗСПИЈЗ пооштрена је прекршајна одговорност за кршење одредаба ЗСПИЈЗ-а. Предвиђена је и прекршајна одговорност не само овлашћених лица и руководилаца органа, већ и свих запослених у органима јавне власти за пропуштање испуњења обавеза по овом закону.

3.2.1.3.1. Прекршајни налог

Када поводом жалбе због непоступања по захтеву (ћутање управе) утврди да је жалба основана, Повереник ће решењем наложити органу власти да у одређеном року поступи по захтеву (чл. 24. ст. 6. Закона). У овим ситуацијама Повереник не одлучује мериторно о захтеву. Када Повереник донесе овакво решење, он у складу са законом који регулише прекршајни поступак издаје прекршајни налог из чл. 47. Закона (чл. 24. ст. 10. Закона), којим је прописано да ће се новчаном казном у износу од 30.000 динара казнити за прекршај овлашћено лице за поступање по захтевима (односно руководиоца органа ако овлашћено лице није одређено), ако не поступи по захтеву у складу са роковима из члана 16. Закона (ћутање управе).

Од почетка примене Закона о слободном приступу информацијама (17.02.2022. године) до 31.12.2023. године Повереник је издао **511** прекршајних налога у складу са чл. 47. Закона (чл. 24. ст. 10. Закона).

Повереник је током 2023. године издао **385 прекршајних налога** у складу са чл. 47. Закона (чл. 24. ст. 10. Закона) и то 241 налог овлашћеном лицу за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја у органу власти и 144 налога руководиоцу органа власти (у органима у којима није одређено овлашћено лице за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја), а ово све из разлога што органи јавне власти нису поступили по захтевима за приступ информацијама у закону одређеном року, због чега је Повереник донео решења којим је наложио тим органима јавне власти да поступе по захтеву за приступ информацијама (чл. 24. ст. 6. и 10. Закона).

Према информацијама којима располаже Повереник, у односу на издате прекршајне налоге у 2023. години, у 257 случајева плаћене су новчане казне по издатим прекршајним налозима у 2023. години и то 228 у року и 29 ван рока, по 94 налога није поступљено. У односу на 34 налога поступање је у току.

У 13 случајева прекршајни налози нису издати, јер је утврђено да није било прекршаја санкционисаних ЗСПИЈЗ, док је у 10 случајева утврђено да је наступила застарелост прекршајног гоњења.

По издатим прекршајним налозима Повереник је током 2023. године примио 21 одлуку првостепених судова (од тога 12 пресуда и 9 решења), као и четири одлуке Прекршајног апелационог суда (од тога 1 пресуду и 3 решења). Од 12 првостепених пресуда: 5 ослобађајућих и 7 осуђујућих (2 опомене, 4 новчане казне од 30.000,00 и 1 новчана казна од 10.000,00 динара). Од предметних 9 првостепених решења, у 2 случаја утврђено је да је прекршајни налог коначан и извршан, у 4 случаја је одбачен захтев за судско одлучивање, док је у 3 случаја одбачен предлог за извршење новчане казне. Пресудом другостепеног суда потврђена је ослобађајућа пресуда првостепеног суда, док је предметним другостепеним решењима у 1 случају усвојена жалба окривљеног на осуђујућу пресуду, у 1 случају усвојена је жалба окривљеног на одбачај захтева за судско одлучивање и у 1 случају је решењем одбачен захтев за судско одлучивање као неуредан.

3.2.1.3.2. Захтев за покретање прекршајног поступка

Повереник има нова овлашћења. Поред изрицања прекршајног налога, овлашћен је и да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка за прекршаје прописане Законом, када у поступку по жалби оцени да постоји прекршај. Тражилац информације не може да поднесе захтев за покретање прекршајног поступка против органа власти пре окончања поступка по жалби пред Повереником, односно пре окончања управног спора, ако жалба Поверенику није допуштена. У овом случају, тражилац информације је дужан да се претходно обрати Поверенику захтевом да Повереник поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, односно Управној инспекцији, ако је вођен управни спор. Ако Повереник, односно Управна инспекција у року од осам дана не одговори тражиоцу информације на захтев за покретање поступка или му одговори да нема основа за подношење захтева за покретање прекршајног поступка, тражилац информације је овлашћен да сам поднесе захтев за покретање прекршајног поступка. Ако Повереник, односно Управна инспекција поднесе захтев за покретање прекршајног поступка, на захтев тражиоца информације или на сопствену иницијативу, дужан је да о евентуалном одустајању од тог захтева обавести тражиоца

информације, у року од осам дана од дана одустајања од захтева, да би тражилац информације могао да настави поступак (чл. 286).

Од почетка примене Закона о слободном приступу информацијама (17.02.2022. године) до 31.12.2023. године Повереник је поднео **53** захтева за покретање прекршајног поступка.

Повереник је током 2023. године поднео **45** захтева за покретање прекршајног поступка и то:

1. 2 захтева за покретање прекршајног поступка против овлашћеног лица органа власти:
 - 1 због достављања непотпуних или нетачних информација (чл. 16);
 - 1 због онемогућавања остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја на било који други начин (чл. 22. ст. 1. тач. 6.).
2. 43 захтева за покретање прекршајног поступка против руководиоца органа власти и то:
 - 1 због пропуштања израде и ажурирања Информатора о раду (чл. 39);
 - 40 због непоступања по решењу Повереника (чл. 28. ст.1);
 - 1 због достављања непотпуних или нетачних информација по захтеву (чл. 16);
 - 1 због онемогућавања остваривања права на слободан приступ информацијама од јавног значаја на било који други начин (чл. 22. ст. 1. тач. 6.).

У једном случају утврђено је да нема доказа за подношење захтева за покретање прекршајног поступка; у 44 случаја захтеви нису поднети, јер је утврђено да није било прекршаја санкционисаних ЗСПИЈЗ; у 2 случаја утврђено је да је наступила застарелост прекршајног гоњења, док је у 8 случајева утврђена ненадлежност Повереника.

По поднетим захтевима за покретање прекршајних поступака Повереник је током 2023. године примио 5 пресуда првостепених судова и 1 пресуду другостепеног суда. Од пет првостепених пресуда 4 су осуђујуће (1 опомена, 2 новчане казне од 20.000,00 и 1 новчана казна од 10.000,00 динара) и 1 ослобађајућа. Та ослобађајућа пресуда је потврђена пресудом другостепеног суда.

Према подацима прекршајних судова у Србији⁵⁷ који су доставили податке Поверенику, у **2023. години ови судови су примили укупно 341 захтев за покретање прекршајног поступка због повреде права на приступ информацијама (чл. 46-48), а решили укупно 243 предмета** и то тако што је донето 55 осуђујућих пресуда којима су изrekli 19 опомена и 36 новчаних казни (8 од 5.000,00, 1 од 6.000,00, 1 од 7.000,00, 9 од 10.000,00, 1 од 12.000,00, 1 од 15.000,00, 10 од 20.000,00 и 5 од 25.000,00 динара), у 83 предмета поступак је обустављен од чега је 50 обустављено због застарелости, 65 ослобађајућих пресуда, 11 захтева је одбачено, док је 29 предмета решено на други начин.

Према подацима Прекршајног апелационог суда у Београду⁵⁸, тај суд је у 2023. години примио 1.094 предмета по жалбама на одлуке прекршајних судова у материји слободе приступа информацијама (из претходног периода пренето је нерешених 179 предмета, тако да је у раду било укупно 1.273 предмета) и решио 1.156 предмета. Суд је по

⁵⁷ Извештај није доставио Прекршајни суд Нови Сад, Прекршајни суд Младеновац и Прекршајни суд Врање

⁵⁸ Извештај Прекршајног апелационог суда у Београду послат електронским путем 24.1.2024. године

жалбама одлучио на следећи начин: **потврђено је 497 одлука** и то: 223 ослобађајуће пресуде, 205 осуђујућих пресуда, 25 одбачаја захтева и 44 о обустави поступка од чега је 36 обустава због застарелости, 2 обуставе из других разлога, 3 обуставе због одустанка подносиоца захтева и 1 обустава из разлога што је захтев поднет од стране неовлашћеног лица и 2 обуставе због забране поновног суђења у истој правној ствари; **преиначено је 175 одлука**: 22 осуђујућих на ослобађајућу, 4 осуђујуће ублажене, 6 ослобађајућих на осуђујућу, 8 ослобађајућих преиначено у погледу правног основа, 4 ослобађајуће на обуставу, 6 осуђујућих преиначено из других разлога, 9 ослобађајућих преиначено из других разлога, 1 осуђујућа на обуставу, 44 ослобађајућих на обуставу због застарелости, 65 осуђујућих на обуставу због застарелости, 2 обуставе на обуставу због застарелости, 2 одбачаја на обуставу због застарелости, 1 обустава јер је поступак вођен без захтева на обуставу из других разлога и 1 обустава због застарелости преиначена у погледу правне квалификације; **укинута је 236 одлука** по жалби на одлуке прекршајних судова и то: 9 одбачаја, 90 ослобађајућих, 106 осуђујућих и 31 обустава – од чега је 19 обустава због застарелости, 11 обустава из других разлога и 1 обустава због одустанка подносиоца захтева; **3 жалбе су одбачене** и то: 1 ослобађајућа и 2 осуђујуће и **245 ожалбених решења о трошковима**.

Анализирајући достављене податке закључује се да је Прекршајни апелациони суд, као и у претходне две године, у већем броју случајева него претходних година, потврдио осуђујуће пресуде прекршајних судова.

Управни инспекторат Министарства државне управе и локалне самоуправе, надлежан за надзор над спровођењем Закона о слободном приступу информацијама, обавестио је⁵⁹ Повереника да је Управна инспекција спровела 340 инспекцијских надзора у вези са применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја, након чега је предложено извршење 272 мере и донето 1 решење којим је наложено да орган јавне власти изрази Информатор о раду. Истовремено, Управна инспекција поступала је по решењима које је Повереник донео у поступку по жалби, као и по 55 представки подносилаца у вези са применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

Управни инспекторат у 2023. години није поднео ниједан захтев за покретање прекршајног поступка због повреде права или због неизвршавања прописаних обавеза органа власти у вези са применом Закона о слободном приступу информацијама, из чега се закључује да непоштовање наведених законских обавеза остаје без одговорности.

3.2.2. Заштита права пред Управним судом и другим судовима

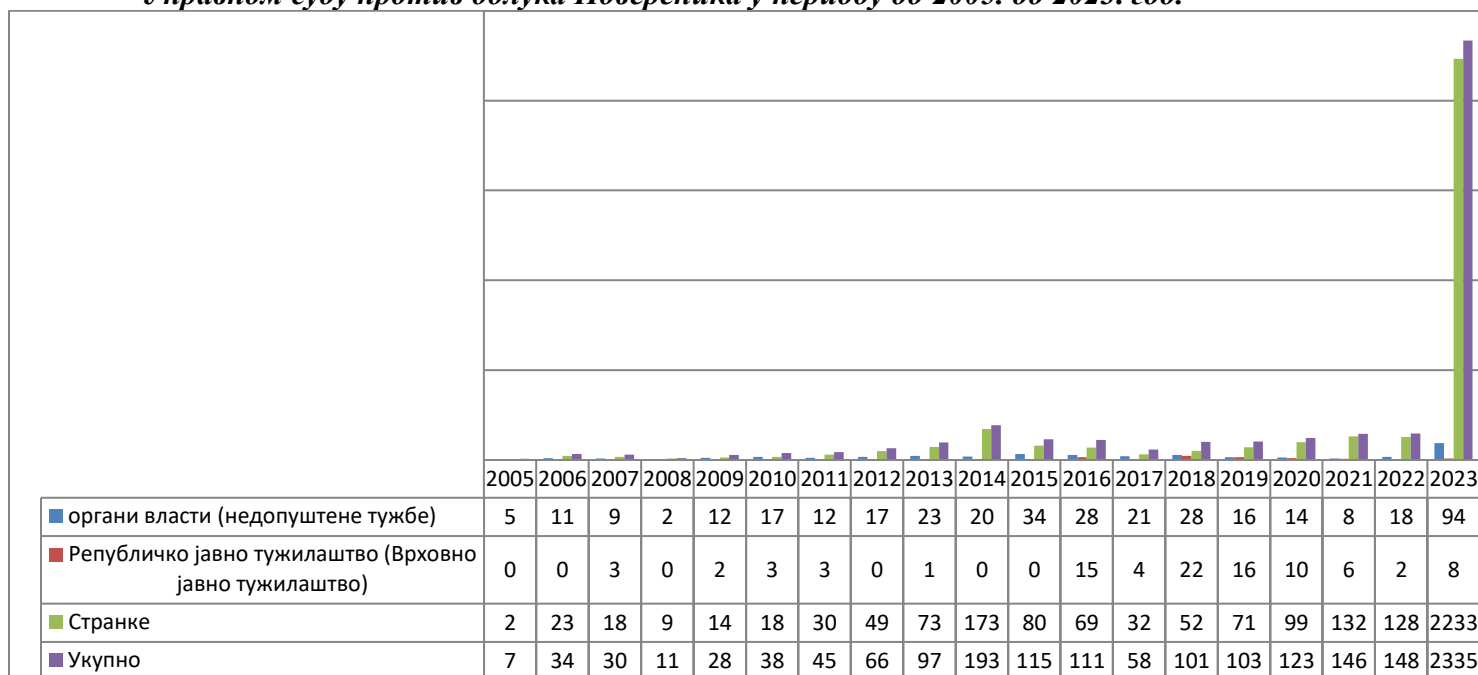
Судска заштита права на слободу приступа информацијама **пред Управним судом** у управном спору, обезбеђена је у погледу законитости одлука Повереника и одлука седам органа против којих није дозвољена жалба Поверенику и који су изузети од заштите пред Повереником (Народна скупштина, председник Републике Србије, Влада Републике Србије, Врховни суд, Уставни суд, Врховни јавни тужилац и Народна банка Србије).

⁵⁹ Допис Управног инспектората Министарства државне управе и локалне самоуправе бр. 000490106 2023 14800 010 003 051 001 од 23.1.2024. године

Право на подношење тужбе Управном суду има странка (жалилац) која је незадовољна одлуком Повереника, као и Врховни јавни тужилац, уколико сматра да је одлуком Повереника повређен закон на штету јавног интереса.

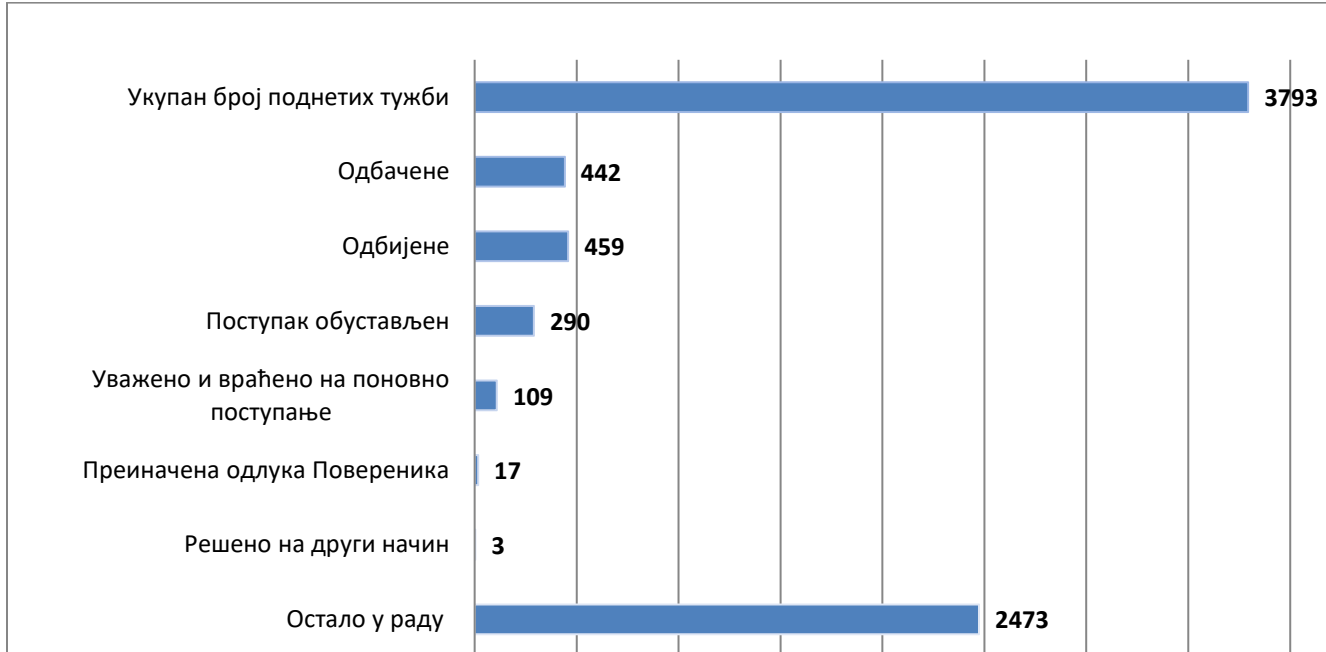
Против правноснажне одлуке Управног суда странка и надлежни јавни тужилац могу да поднесу **Врховном суду захтев за преиспитивање судске одлуке, у случајевима када је Управни суд одлучивао у спору пуне јурисдикције**. У 2023. години, према информацијама којима располаже Повереник, Врховном суду је поднето 15 захтева за преиспитивање одлуке Управног суда⁶⁰, од којих је Врховни суд одбацио 9.

Графикон бр. 13 - Преглед тужби по подносиоцима поднетих Врховном суду, односно Управном суду против одлука Повереника у периоду од 2005. до 2023. год.

⁶⁰ Од тога је Поверенику на изјашњење, током извештајног периода, достављено 6 захтева за преиспитивање судске одлуке

Графикон бр. 14 - Тужбе против Повереника у области слободе приступа информација од 2005-2023.

У графикону је приказан преглед одлука које је су донете по поднетим тужбама.

Наведени подаци показују да је од почетка рада Повереника, у судским поступцима преиспитивања законитости његових одлука, у 1.320 решених предмета од укупно 3.793 поднетих тужби, **90,45% или 1.194 одлука Повереника потврђена од стране суда. Проценат потврђених одлука Повереника би био значајно бољи да није дошло до изненадне промене става Управног суда, утврђеног на 105. седници свих судија одржаној дана 21.06.2022.године, у погледу основаности накнаде трошкова за заступање тражилаца информација од стране адвоката у поступку по жалби пред Повереником, по ком ставу су органи јавне власти сада дужни да накнаде трошкове заступања од стране адвоката жалиоцима у случају када Повереник утврди да је жалба основана. Значајан број одлука Повереника којим је одбијен захтев жалилаца за накнаду трошкова поступка по жалби донет је пре промене става суда, а одлука по тужби против такве одлуке Повереника је донета тек након промене става суда, што је резултирало повећањем броја судских одлука, којим је поништено решење Повереника и предмет враћен на поновно одлучивање, а што је последично довело до смањења процента потврђених одлука Повереника.**

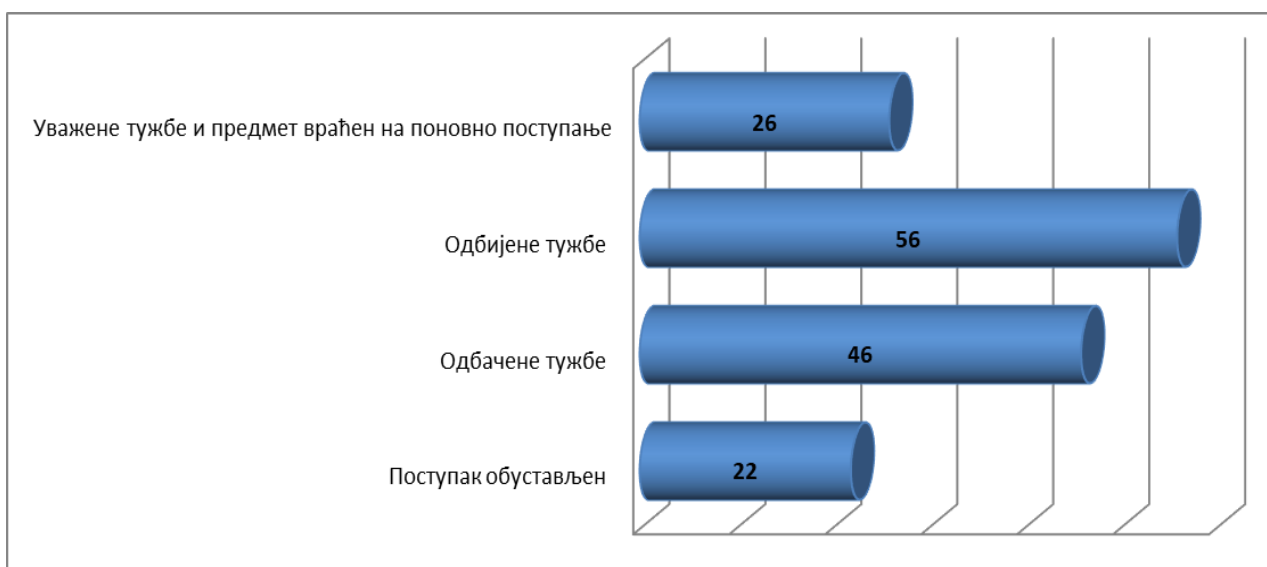
Према информацијама којима располаже Повереник, у **2023. години** Управном суду⁶¹ поднето је **2.338 тужби** против Повереника. Од поднетих 2.338 тужби, 474 тужби је поднето на одлуку Повереника, док је 1.864 тужбе поднето из разлога што Повереник није донео одлуку по жалби у законском року.

⁶¹ Допис Управног Суда Су III-19 5/23 од 15. 01. 2024. године

Подносиоци тужби против Повереника у 2023. години су: странке тј. тражиоци информација (2.236), Републички јавни тужилац, односно Врховни јавни тужилац (8) и првостепени органи⁶² (94).

Управни суд је у току 2023. године решио укупно 150 тужби (од решених тужби 65 су из 2023. године, док је 85 решених тужби из претходног периода). Тужбе су решене на следећи начин: 56 тужби је одбијено, 46 је одбачено, 22 поступка је обустављено и 26 тужби је уважено, тј. решење Повереника је поништено и предмет је враћен на поновно одлучивање. У погледу тих уважених тужби, углавном се ради о предметима којима су поништена решење Повереника којима је одбио захтев за накнаду трошкова заступања по жалби пред Повереником или је одбио жалбу којом је одбијен захтев за накнаду наведених трошкова; а што је последица изненадно измењеног става Управног суда са 105. седнице свих судија, о чему је напред било више речи.

Графикон бр. 15 - Преглед одлука Управног суда донетих у 2023. години по тужбама против одлука Повереника

Подаци показују да је у периоду од 2005. до 2023. године против седам⁶³ највиших органа власти против чијих одлука није дозвољена жалба Поверенику поднето укупно 390 тужби од којих је 319 решено, тако што је 146 тужби одбијено, 88 је одбачено, 74 је уважено, а 11 поступака је обустављено.

⁶² 37 тужби поднетих од стране првостепених органа су одбачене као недопуштене, јер првостепени орган није активно легитимисан за подношење тужбе, док 57 тужби још увек није решено.

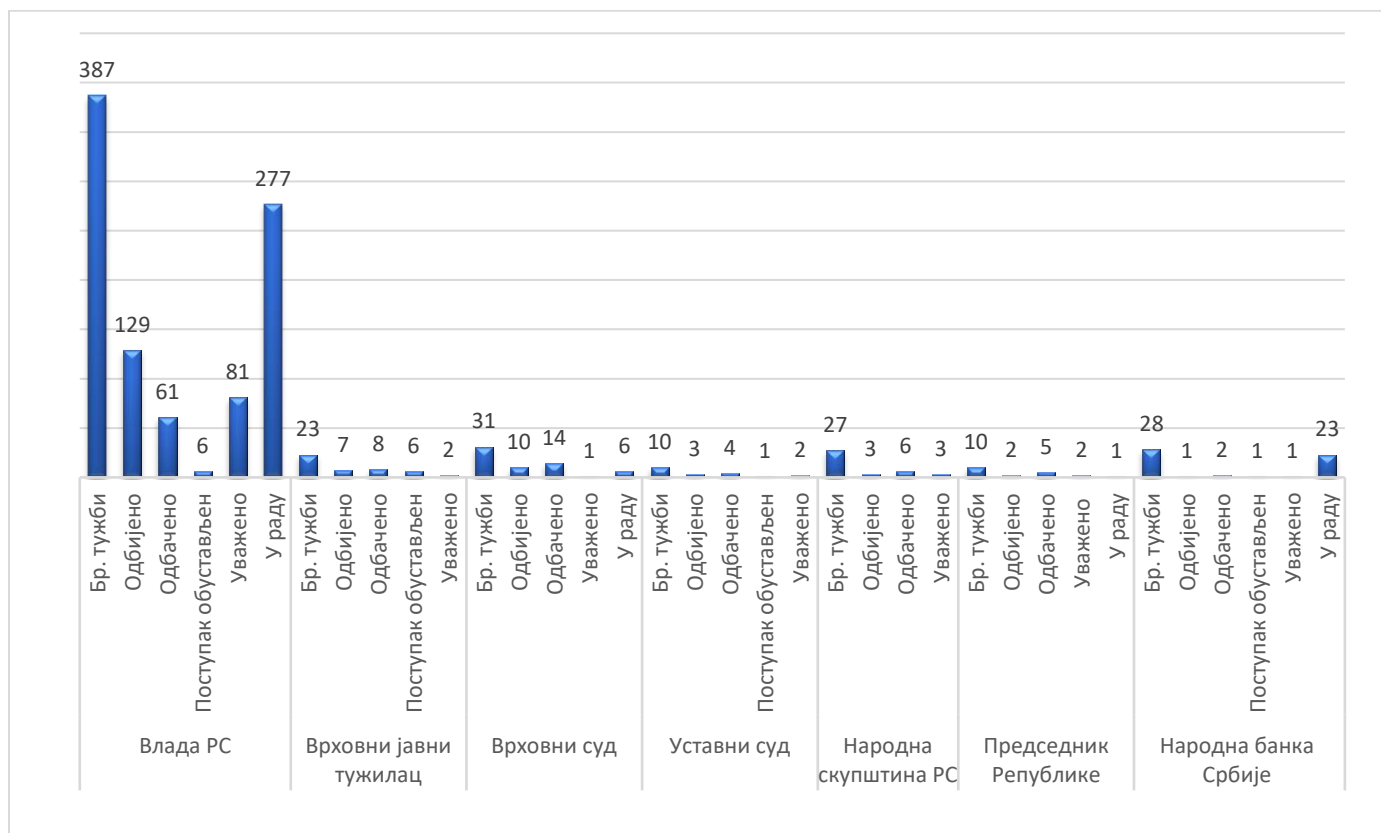
⁶³ Изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Сл. гласник“ 105/21) и Народна банка Србије сврстана је у ред органа јавне власти против којих није дозвољена жалба Поверенику (чл. 22 ст. 3).

Највећи број тужби је поднето против Владе Републике Србије и то 292, од којих је 248 решено, тако што је 127 тужби одбијено, 67 је уважено, 50 је одбачено, док су 4 поступка обустављена.

У 2023. години Управном суду је против највиших органа поднето 108 тужби, од којих су само 4 решене, тако што су 3 уважене и 1 одбачена. Од тог броја 80 тужби је поднето против Владе Републике Србије (од тога 69 на ђутање управе); 15 против Народне скупштине РС (од тога 14 на ђутање управе) и 13 против Народне банке Србије (све на ђутање управе).

У току 2023. године Управни суд је решио 43 тужбе поднете против највиших органа власти (4 поднете у 2023. години, а осталих 39 су из ранијег периода) и то тако што је 20 тужби уважио (17 против Владе Републике Србије и 3 против Народне скупштине РС); 13 тужби је одбацио (12 против Владе и 1 против Народне скупштине РС); 9 тужби је одбио (2 против Владе Републике Србије, 5 против Врховног суда, 1 против Народне банке Србије и 1 против Народне скупштине РС); док је по 1 тужби поступак обустављен (1 против Народне банке Србије).

Графикон бр. 16 - Преглед и исход тужби поднетих Врховном суду, односно Управном суду против одлука или због непоступања седам највиших органа власти против којих није дозвољена жалба Поверенику, за период 2005 – 2023. година

Према информацијама којима располаже Повереник Уставни суд⁶⁴ је у току 2023. године примио 30 уставних жалби против одлука Повереника. С обзиром на то да Уставни суд Србије уставне жалбе евидентира према оспореном акту, а не према примењиваном закону, не може се одредити који је број уставних жалбе из области слободног приступа информацијама, а које су из области заштите података о личности.

У току 2023. године Уставни суд је донео 11 одлука и 11 решења по уставним жалбама из области слободе приступа информацијама.

У погледу одлука Уставног суда у 10 случајева уставне жалбе у вези са одлукама Повереника у области приступа информацијама су одбијене, док је у једном случају уставна жалба усвојена (због повреде права на суђење у разумном року). Све поменуте уставне жалбе поднете су од стране Фонда за хуманитарно право, због повреде права на суђење у разумном року или због неизвршења одлуке Повереника.

У погледу решења Уставног суда све уставне жалбе су одбачене.

3.2.3. Извршавање законских обавеза органа власти, надзор и одговорност

Изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја потпуно је измењен начин израде, објављивања и ажурирања информатора о раду органа власти. Такође, повећан је и број органа који су у обавези израде информатора о раду. Највећа промена се односи на начин израде, који је сада пресељен на платформу коју води и одржава Повереник, а то је Јединствени информациони систем информатора о раду (ЈИС). У моменту израде овог извештаја у ЈИС-у је објављено укупно 7.020⁶⁵ информатора о раду органа власти, док је регистровано укупно 7.376 органа. Такође, Повереник је у складу са Законом израдио и објавио Упутство за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти („Сл. гласник РС“, број 10/22).

У складу са чланом 39. Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, обавезу израде информатора о раду имају органи власти из члана 3. тач. 1) до 7), док органи власти из тач. 8) до 10) ту обавезу немају. У законском року, до 17.11.2022.године, информатор о раду објавило је укупно 5.349 органа власти, међу којима су најбројнији били органи локалне самоуправе и месне заједнице.

Такође, значајно је повећан број органа власти који су у обавези да достављају годишње извештаје Поверенику. Сада су у обавези да то чине сви органи власти из члана 3. ЗСПИЈЗ, којих у тренутку израде овог извештаја, има 12.257 регистрованих у Каталогу органа власти. Број достављених извештаја за 2023. годину је 5.238, док је број регистрованих органа за приступ Порталу за достављање годишњих извештаја 6.355. Своју обавезу достављања извештаја Поверенику није извршило више од пола органа власти који ту обавезу имају по Закону.

На основу информација добијених из извештаја органа власти за 2023. годину (5.238 извештаја), 4.675 органа власти је објавило Информатор о раду у Јединственом информационом систему информатора о раду и на тај начин испунило своју законску обавезу. Такође, може се констатовати да је степен извршења законске обавезе у погледу

⁶⁴ Допис Уставног суда Су бр. 67/1 од 30. 1. 2024. године

⁶⁵ Број објављених информатора о раду у Јединственом информационом систему на дан 12.2.2024.године.

спровођења обуке запослених у вези са применом Закона о приступу информацијама, побољшан у односу на претходне године, самим тим што је број органа који су доставили извештаје много већи него ранијих година (3.325 органа је пријавило да је испунило ову обавезу).

Иако је Повереник израдом посебног Портала за достављање извештаја у електронској форми олакшао овај поступак, а имајући у виду да је и рок за достављање извештаја изменама Закона продужен до 31. јануара, и даље велики број органа власти не извршава ову законску обавезу. Разлоге неизвршавања ове законске обавезе треба тражити у одсуству одговорности за њено вишегодишње игнорисање. Анализом података утврђено је да многи републички органи нису доставили годишњи извештај за 2023. годину. Посебно напомињемо да годишњи извештај нису доставили Народна скупштина и 4 министарства.

Број достављених извештаја органа из категорије установа образовања (школе, предшколске установе) сличан је као прошле године и износи **1.666**, а незнатно је повећан и број извештаја органа локалне самоуправе (**630** органа). Примећено је и незнатно повећање броја достављених извештаја републичких органа и организација (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе итд.) – **383** органа. Ловачка удружења су у великом броју испунила ову своју обавезу, њих **161**, што је више него дупло у односу на 2022. годину. Посебно треба нагласити да је чак **1.078** месних заједница испунило ову законску обавезу.

Табела бр. 8. - Подаци из годишњих извештаја органа власти о радњама предузетим у циљу примене ЗСПИЈЗ у 2023. години⁶⁶

Државни орган	Бр. органа власти	Доставили извештај бр. и %	Објавили Информатор у Јединственом информационом систему-бр. и %	Спровели обуку бр. и %	Одржавају носаче информац. бр. и %
Органи из чл. 22. Закона (Н.скупштина, председник Републике, Врховни суд, Уставни суд, Влада РС, Врх.јавн. тужилац и НБС)	7	6 (85,7%)	6 (85,7%)	4 (57,1%)	6 (85,7%)
Министарства (без органа у саставу)	25	21 (84%)	21 (84%)	17 (68%)	21 (84%)
Републички органи и организације (агенције, дирекције, заводи, фондови, коморе...)	584	383 (65,6%)	249 (42,6%)	268 (45,9%)	351 (60,1%)
Судови	158	139 (87,9%)	139 (87,9%)	112 (70,8%)	139 (87,9%)
Тужилаштва	89	67 (75,2%)	67 (75,2%)	52 (58,4%)	67 (75,3%)
Остали органи власти (органи АП Војводине, установе образовања, орг.локалне самоуправе, јавна предузећа, установе у области здравства, културе, информисања итд.)	11.394	4622 (40,6%)	4193 (36,8%)	2872 (25,2%)	4540 (39,8%)
Укупно	12.257 ⁶⁷	5.238 (42,7%)	4.675 (38,2%)	3.325 (27,1%)	5.124 (41,8%)

⁶⁶ Проценати у табели су исказани у односу на број државних органа који су у обавези достављања годишњих извештаја Поверенику.

⁶⁷ Број органа власти који су у моменту израде овог извештаја имали обавезу достављања извештаја, с обзиром на то да је овај број променљив, као и да је Каталог органа јавне власти информативног карактера.

У извештају Управног инспектората⁶⁸ се наводи да је „Управна инспекција спровела 340 инспекцијска надзора који су се односили на примену прописа о слободном приступу информацијама од јавно значаја. Записницима о инспекцијском надзору надзираним органима предложено је извршење 272 мере, одређен је рок за отклањање утврђених незаконитости, неправилности и недостатака у раду и донето је једно решење којим је наложено да орган јавне власти изради информатор о раду на начин прописан Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Упутством за израду и објављивање информатора о раду органа јавне власти.

Управна инспекција поступала је по решењима које је Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности донео у поступку по жалби тражиоца информација, а која су достављена овом органу.

Такође, поступано је по 55 представки подносилаца у вези са применом прописа о слободном приступу информацијама од јавног значаја.“

Занимљиво је, међутим, да управо Министарство за државну управу и локалну самоуправу, у чијем саставу је Управна инспекција, није доставило годишњи извештај, како за 2023. годину, тако ни за 2022. годину.

3.2.4. Активности Повереника у вези са објављивањем информатора о раду

Објављивање информатора, уз обавезу редовног ажурирања података (најмање једном месечно) има за циљ да грађанима, медијима, органима власти и другим корисницима, учини доступним најважније информације о раду органа, кадровским и другим капацитетима органа, о његовој организацији, надлежностима, средствима рада, располагању јавним средствима, платама, државној помоћи, субвенцијама, донацијама, о међународним и другим пројектима и њиховој реализацији, јавним набавкама, врстама услуга које орган пружа и процедурама за остваривање права, о правним средствима у случају негативних исхода поступака пред органом, о врстама информација којима орган располаже и др.

Закон о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја („Службени гласник РС бр. 105 од 8.11.2021.) ступио је на снагу 16. новембра 2021. године, а његова примена је почела 17.2.2022. године. Наведеним законом прописано је да се информатор о раду израђује у електронском и машински читљивом облику, а објављује се путем Јединственог информационог система информатора о раду, који води и одржава Повереник, у складу са упутством за израду и објављивање информатора о раду органа власти који доноси Повереник. С тим у вези, Повереник је предузео активности потребне за благовремено доношење наведеног упутства и успостављања предметног информационог система. Објављивање информатора о раду на заједничкој дигиталној платформи требало би да доведе до већег степена транспарентности, упоредивости и веће корисности података, као и лакшег праћења спровођења ове законске обавезе. Круг органа власти који имају обавезу израде информатора о раду је значајно проширен, а органи власти су имали рок од годину дана од дана ступања на снагу закона да израде информаторе у информационом систему.

⁶⁸ Допис Управног инспектората број 000490106 2023 14800 010 003 051 001 од 23.1.2024.

У 2023. години Повереник је приликом контролисања информатора о раду органа јавне власти утврдио да се недостаци у информаторима у највећој мери огледају у следећем:

- подаци у информатору се **не ажурирају редовно, у складу са Упутством, па не испуњавају услов поузданости;**
- најчешће **недостаје преглед података о пруженим услугама;**
- **подаци о приходима и расходима**, у којима подаци о буџету или недостају или су некомплетни;
- **подаци о спроведеним јавним набавкама;**
- подаци о исплаћеним платама, зарадама и другим примањима су приказани у врло малом броју случајева;
- недостају **описи поступања у оквиру надлежности, овлашћења и обавеза;**
- такође и **услуге које орган пружа заинтересованим лицима, као и поступак ради пружања услуга.**

У складу са наведеним, Повереник је на електронске адресе преко 6.000 органа јавне власти, а који су се регистровали, односно објавили информаторе о раду у Јединственом информационом систему информатора о раду, упутио циркуларни мејл чија садржина је требало да служи као подсетник органима да имају обавезу да редовно ажурирају информаторе о раду, а онима који још увек нису израдили информатор, а извршили су регистрацију у Јединственом информационом систему информатора о раду, у најкраћем року израде информатор о раду и редовно га ажурирају. Ефекат ове акције је да се на дневном нивоу увећао број органа који ажурирају информаторе, а уједно је један број органа накнадно испунио своју законску обавезу и израдио информатор о раду. Тако, на дан 12.2.2024. године, број оних који су објавили информатор о раду у Јединственом информационом систему информатора о раду, износи 7.020.

Истовремено, овлашћена лица Повереника на дневној бази пружају помоћ органима власти у циљу лакшег испуњавања ове законске обавезе. У том смислу, направљено је и видео упутство које на једноставан начин описује поступак регистрације у ЈИС-у, као и само попуњавање и објављивање информатора о раду. Ово упутство се може пронаћи на насловној страници веб-презентације Повереника, www.poverenik.rs.

Поводом Међународног дана права јавности да зна, који се сваке године обележава 28. септембра, Комисија за доделу признања за унапређење права на слободан приступ информацијама за 2023. годину, а чији је председник Повереник, доделила је следећа признања:

1. Главна награда, за посебан допринос афирмисању права на приступ информацијама (статуета) додељена је Сталној конференцији градова и општина СКГО;
2. За допринос афирмисању права јавности да зна у категорији републичких органа: Националној академији за јавну управу;
3. За допринос афирмисању права јавности да зна у категорији правосудних органа: Вишем јавном тужилаштву у Смедереву;
4. За допринос афирмисању права јавности да зна у категорији локалних органа јавне власти: органи Града Лесковца;

5. За допринос афирмисању права јавности да зна у категорији покрајинских органа: Скупштини АП Војводине;
6. За допринос афирмисању права јавности да зна у категорији осталих органа власти: ЈКП „Водовод и канализација“ Суботица;
7. Посебна награда за допринос едукацији у области права на приступ информацијама од јавног значаја додељена је Правном факултету Универзитета у Крагујевцу;
Специјална награда за извршење законских обавеза у области слободног приступа информацијама у отежаним условима – О.Ш. „Шарски одред“, Штрпце, Брезовица (Сама чињеница да су у изузетно тешким условима рада, извршиле своје обавезе објављивања информатора о раду и достављања извештаја Поверенику, образовне институције са простора Косова и Метохије заслужују јавну похвалу и признање, посебно имајући у виду да многи други органи са територије централне Србије и АП Војводине то још увек нису учинили).

3.3. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У ВЕЗИ СА ЗАШТИТОМ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

3.3.1. Поступање Повереника у вршењу надзора

Повереник је у току 2023. године **окончао** укупно **731 надзор**. Од укупног броја окончаних надзора 549 редовних, а 182 ванредна надзора.

Надзори (731) су окончани на следећи начин: 689 предмета је окончано тако што је утврђено да је поступљено по претходно спроведеном надзору, 24 предмета је окончано службеном белешком односно одговором подносиоцу представке јер је након спроведеног инспекцијског надзора утврђено да није било повреда ЗЗПЛ, док су списи 18 предмета прослеђени Сектору за процесуирање прекршаја.

У случајевима у којима је утврдио да су повређене одредбе ЗЗПЛ (66), Повереник је:

- поднео 10 захтева за покретање прекршајног поступка због повреде ЗЗПЛ,
- издао 5 прекршајних налога,
- донео 51 корективну меру у којима је изрекао опомене руковооцима.

Повереник је током 2023. године **покренуо 771 поступак надзора**, од чега 566 редовних и 205 ванредна надзора.

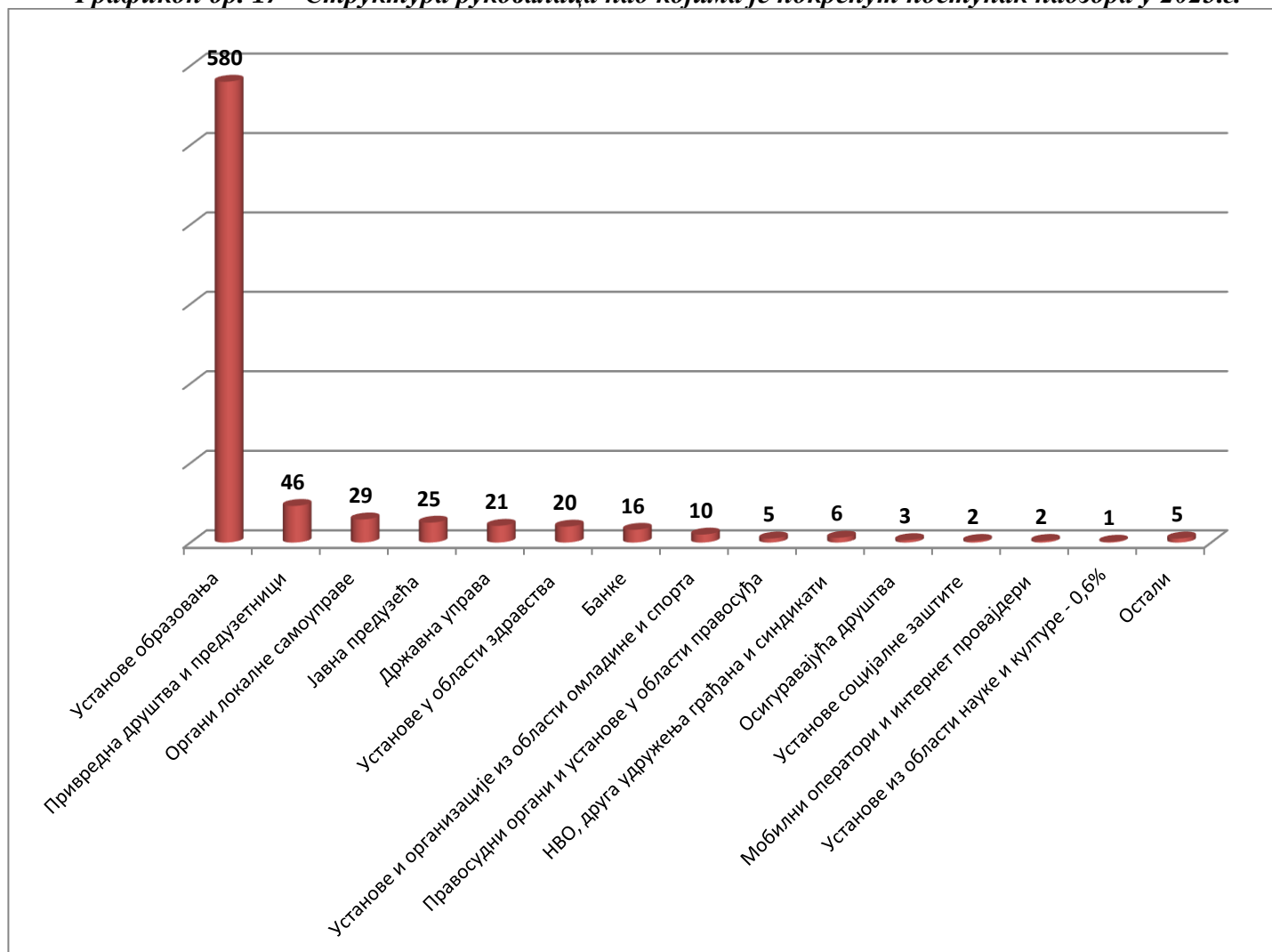
Од 205 ванредних надзора 138 је покренуто по представи, 29 поводом обавештавања Повереника о повреди података и 38 по другом основу.

Гледајући разлоге за вршење надзора настављен је тренд повећања удела безбедности података о личности (73%) као и претходне године, а неколико пута је смањен проценат удела података о личности и личних докумената у односу на претходне године. И током 2023. године безбедност података о личности знатно је угрожена, посебно успостављањем нових информационих система, путем којих се обрађује велики број деликатних података о грађанима.

Имајући у виду руковооце над којима је Повереник покренуо поступак надзора током 2023. године, знатан број поступака надзора вршен је над установама основног и средњег образовања.

Тако, руковооци над којима је Повереник покренуо 771 поступак надзора (су најчешће: установе образовања - 580 (75,2%), приватна друштва и предузетници - 46 (6%), органи локалне самоуправе 29 (3,8%), јавна предузећа - 25 (3,2%), државна управа - 21 (2,7%), установе из области здравства – 20 (2,6%), банке - 16 (2,1%), установе из области омладине и спорта - 10 (1,3%), правосудни органи и установе из области правосуђа - 5 (0,7%), организације цивилног друштва и друга удружења грађана и синдикати - 6 (0,8%), осигуравајућа друштва - 3 (0,4%), мобилни оператори и интернет провајдери - 2 (0,25%), установе социјалне заштите - 2 (0,25%), установе из области науке и културе - 1 (0,1%) и остали 5 - (0,6%).

Графикон бр. 17 - Структура руковалаца над којима је покренут поступак надзора у 2023.г.

Најчешћи разлози за покретање надзора су: безбедност личних података (73%), лични подаци (име, презиме, адреса) (3,9%), видео надзор (3,5%), ЈМБГ (2,8%), образовање (1,9%), банкарски послови (1,7%), Интернет и електронска комуникација (1,5%), здравство (1,7%), обрада посебних врста података (1,2%), службени регистри у којима су садржани лични подаци (1,2%), обрада података у области рада и запошљавања (1%). Области као што су лична документа (фотокопирање, задржавање и сл.), обрада података о малолетним лицима, заштита потрошача, обрада података у уговорним односима између физичких и правних лица, уступање личних података, порески систем, осигурање имовине и лица, стамбени односи, јавни превоз, аудио надзор, обрада података у поступку принудног извршења, злоупотреба личних података, комунални односи, обрада података на друштвеним мрежама, телекомуникације, пошта, радиодифузија, породична и социјална заштита, јавно информисање, одбрана, безбедност, унутрашњи послови, обрада података у судским поступцима, јавнобележничка делатност, обрада података коју врше инспекцијски органи и пензијско и инвалидско осигурање заступљени су у занемарљивом проценту (мање од 1%).

Повереник је изрекао **51 корективну меру**, односно у свим случајевима Повереник је изрекао опомене руковооцима (у 47 случајева руковалац је поступио по изреченој мери Повереника, док је у 1 случају то учинио делимично, у 1 случају није поступио, док у 2 случаја руковалац још увек није обавестио Повереника о поступању).

У случајевима у којима је изрекао опомене (51) Повереник је утврдио следеће (неправилности) повреде одредаба ЗЗПЛ:

- подаци се не обрађују законито, поштено и транспарентно у односу на лице на које се подаци односе – чл.5. ст.1. тач.1. (28);

- подаци се не прикупљају у сврхе које су конкретно одређене, изричите, оправдане и законите и даље се обрађују на начин који није у складу са тим сврхама – чл 5. ст.1. тач.2. (3);

- подаци нису примерени, битни и ограничени на оно што је неопходно у односу на сврху обраде – чл.5. ст.1. тач.3. (20);

- подаци се не обрађују на начин који обезбеђује одговарајућу заштиту података о личности, укључујући заштиту од неовлашћене или незаконите обраде, као и од случајног губитка, уништења или оштећења применом одговарајућих техничких, организационих и кадровских мера – чл.5. ст.1. тач.6. (10);

- руковалац обрађује податке о личности без сагласности лица на које се подаци односе, односно није у могућности да предочи да је лице на које се подаци односе дало пристанак на обраду својих података – чл. 15. и 16. (3);

- лицу на које се односе подаци који се прикупљају нису пружене информације у складу са чл. 23. (1);

- информације које се пружају кад се подаци о личности не прикупљају од лица на које се односе – чл. 24. (1);

- руковалац приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде не предузима одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере – чл. 42. (19);

- руковалац је поверио обраду података о личности обрађивачу супротно чл. 45. (1)

- руковалац или обрађивач не воде прописане евиденције о обради – чл. 47. (1);

- руковалац или обрађивач нису спровели одговарајуће техничке, организационе и кадровске мере како би достигли одговарајући ниво безбедности у односу на ризик – чл. 50. (5);

- руковалац или обрађивач нису одредили лице за заштиту података о личности супротно члану 56. ст. 2 (1);

- руковалац или обрађивач нису објавили контакт податке лица за заштиту података о личности и нису их доставили Поверенику, супротно члану 56. ст. 11. (1).

3.3.1.1. Контролне листе

У току 2023. године на адресе **769** руковалаца **упућена је контролна листа**. Повереник је током 2023. године у **664 случаја извршио процену ризика**, с тим што је 660 руковалаца доставило Поверенику попуњену контролну листу на основу које је Повереник проценио ниво ризика обраде података о личности, док су 4 руковаоца самоиницијативно доставили попуњену контролну листу Поверенику, на основу које је Повереник такође проценио ниво ризика обраде података о личности. Попуњену контролну листу није доставило 43 руковалаца ни након интервенције Повереника, док су остали поступци у току.

Структура руковалаца којима је послата контролна листа у 2023. години је следећа:

- установе социјалне заштите (156);
- привредни субјекти (148);
- установе у области здравства (144);
- установе високог образовања (136);
- републичка и локална јавна предузећа (119);
- министарства и остали републички органи (38);
- органи локалне самоуправе (25);
- политичке странке (2);
- НВО и друга удружења грађана (1).

Структура руковалаца и процењен ниво ризика у 2023. години је следећи:

- установе основног и средњег образовања (629). На основу достављених контролних листа ниво ризика је код ових руковалаца у 2 случаја као висок, у 12 као средњи, у 362 као низак и у 212 као незнатан, док 41 руковалац није доставио попуњену контролну листу Повереника;
 - републичка и локална јавна предузећа (37). На основу достављених контролних листа ниво ризика је код ових руковалаца у 2 случаја као средњи, у 21 као низак и у 14 као незнатан;
 - министарства и остали републички органи (20). На основу достављених контролних листа ниво ризика је код ових руковалаца у 16 случаја као низак и у 4 као незнатан;
 - установе социјалне заштите (14). На основу достављених контролних листа ниво ризика је код ових руковалаца у 8 случаја као низак и у 6 као незнатан;
 - здравствене установе (1). На основу достављене контролне листе ниво ризика је процењен као низак.
 - привредни субјекти (3). На основу достављених контролних листа ниво ризика је код ових руковалаца у 1 случају као средњи и у 2 као незнатан;
 - политичке странке (2) – нису достављене попуњене контролне листе Поверенику;
 - НВО и друга удружења грађана (1). На основу достављене контролне листе ниво ризика је процењен као низак.

На основу свих добијених података Повереник је донео [План инспекцијског надзора за 2024. годину](#).

Од почетка примене новог ЗЗПЈ-а па до краја извештајног периода, контролна листа упућена је на адресе **5.356 руковалаца**, листа од чега је у 4.344 случаја извршена процена ризика, с тим што је 4.295 руковалаца доставило Поверенику попуњену контролну листу на основу које је Повереник проценио ниво ризика обраде података о личности, док је 49 руковалаца самоиницијативно доставило попуњену контролну листу Поверенику, на основу које је Повереник такође проценио ниво ризика обраде података о личности. Укупно 369 руковалаца није доставило попуњену контролну листу Поверенику.

3.3.1.2. Обавештавање Повереника о повреди података

Од почетка примене Закона до 31.12.2023. године Поверенику је поднето **161** обавештење руковалаца о повредама података о личности које могу произвести ризик по права и слободе физичких лица, (и то у периоду значајно појачаних претњи по безбедност рачунарских мрежа од стране тзв. „крипто локера“ и других врста рансомвера), док је број предметних обавештења у току 2023. године био укупно **55**, и то:

- 18 привредних субјеката;
- 9 банака;
- 6 установе из области здравства;
- 5 органа власти на републичком нивоу;
- 4 јавна предузећа;
- 4 средње школе;
- 2 мобилна и интернет оператора;
- 2 предшколске установе;
- 1 адвокат;
- 1 правосудни орган;
- 1 високошколска установа;
- 1 осигуравајуће друштво и
- 1 орган локалне самоуправе.

Све ово наводи на закључак да бројни руковођи још увек нису упознати с постојањем наведене законске обавезе, или што је вероватније, уздржавају се од обавештавања Повереника како се не би изложили евентуалном инспекцијском надзору и/или репутационом ризику који би могао имати утицај на пословање и поверење клијената, односно прималаца њихових производа и/или услуга. Ово стога, што се према расположивим извештајима на дневном нивоу, у тзв. „сајбер простору“, одвија велики број напада на ИКТ инфраструктуру бројних руковалаца, те чињеницу да ће 2023. година на глобалном нивоу бити упамћена по великом броју напада различитих врсти рансомвера који су као последицу оставили огромну материјалну штету широм света, као и у Републици Србији.

На основу заprimљених обавештења се у циљу евентуалног даљег поступања у виду вршења инспекцијског надзора списи достављају овлашћеним лицима Повереника на даље поступање.

3.3.1.3. Евиденције о лицима за заштиту података о личности

У току 2023. године евиденцију о лицу за заштиту података о личности доставио је **1.401** **руковалац** (од чега су обрађене 1.393 евиденције).

Од почетка примене ЗЗПЛ укупно **5.779** **руковалаца** доставило је евиденцију о лицу за заштиту података о личности, од чега 3.851 орган власти, иако њих нешто преко 12.000 имају законску обавезу да то учине.

Табела бр. 9. - Структура руковалаца који су доставили евиденцију о лицима за заштиту података о личности

Привредна друштва, компаније, банке и осигуравајућа друштва	1.410
Органи власти на републичком, покрајинском и локалном нивоу	425
Установе образовања	1.775
Установе из области здравства	541
Установе из области науке и културе	264
Установе из области пољопривреде	5
Установе социјалне заштите	207
Правосудни органи и установе из области правосуђа	452
Јавна предузећа	371
Организације цивилног друштва и друга удружења грађана, политичке странке и синдикати	231
Интернет провајдери и мобилни оператори	22
Спортске организације и установе из области омладине и спорта	60
Медији	9
Адвокати	3
Остали	4

С обзиром на претпостављени број субјеката на које се односи обавеза одређивања лица за заштиту података о личности, објављивања његових контакт података, и достављања истих Поверенику, наведени број руковалаца, односно обрађивача који су то до 31.12.2023. године учинили - несумњиво указује на оправданост Повереникових залагања да се путем слања контролних листа на адресе руковалаца и специјализованих обука подигне ниво свести обвезника ЗЗПЛ, те да се питање заштите података о личности у Републици Србији уреди на стратешки начин, што је дало резултате, јер је током 2023. године у односу на 2022. годину број руковалаца који су доставили евиденције о лицима за заштиту података о личности увећан за преко 130%.

У циљу олакшања испуњења наведене обавезе, као најмање захтевне од свих које прописује нови ЗЗПЛ, Повереник је на својој интернет презентацији, на адреси www.poverenik.rs/sr/заштита-података/лице-за-заштиту-података-о-личности.html дао врло пријемчиво и једноставно упутство, како и на који начин је наведену обавезу најједноставније извршити. И поред тога, не само да није забележен значајнији тренд повећања броја достављених обавештења о контакт подацима лица одређених за заштиту

података о личности, већ су у не малом броју случајева примећене бројне неправилности у испуњавању ове законом прописане обавезе, као што су: достављање података, не за једно, већ за више лица одређених за заштиту података о личности; достављање приватних података лица одређених за заштиту података о личности (приватни контакт телефони, приватне имејл адресе, приватне адресе становања), достављање података за које не постоји прописана обавеза (ЈМБГ и сл.); достављање од стране органа власти приватних контакт имејл адреса, креираних на сервису електронске поште компаније Google, итд.

3.3.1.4. Именовање представника иностраних компанија

Током 2023. године, Повереник је примио писмене одлуке о именовању представника у складу за ЗЗПЛ од следећих компанија:

Табела бр. 10. - Представници руковооца/обрађивача који немају седиште у Републици Србији

ПАР група (PAR Technology Corporation, ParTech Inc, Punchh Inc, AccSys LLC, PAR Payment Services LLC), Сједињене Америчке Државе	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију PAR Technology Corporation, ParTech Inc, Punchh Inc, AccSys LLC, PAR Payment Services LLC, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
CORVUS PAY d.o.o., Хрватска	Представник ове компаније за Републику Србију је адвокатица Наташа Пепић, са седиштем у Вилине воде бб, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију CORVUS PAY, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
HD-WIN Arena sport d.o.o., Хрватска	Представник ове компаније за Републику Србију је адвокатица Тијана Жунић Марић, са седиштем Позоришни трг 7/6а, Нови Сад. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију HD-WIN Arena sport , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Lanaco d.o.o., Босна и Херцеговина	Представник ове компаније за Републику Србију је Привредно друштво Итинерис информационе технологије доо, са седиштем у Ул. Сезанова 3, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Lanaco, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.

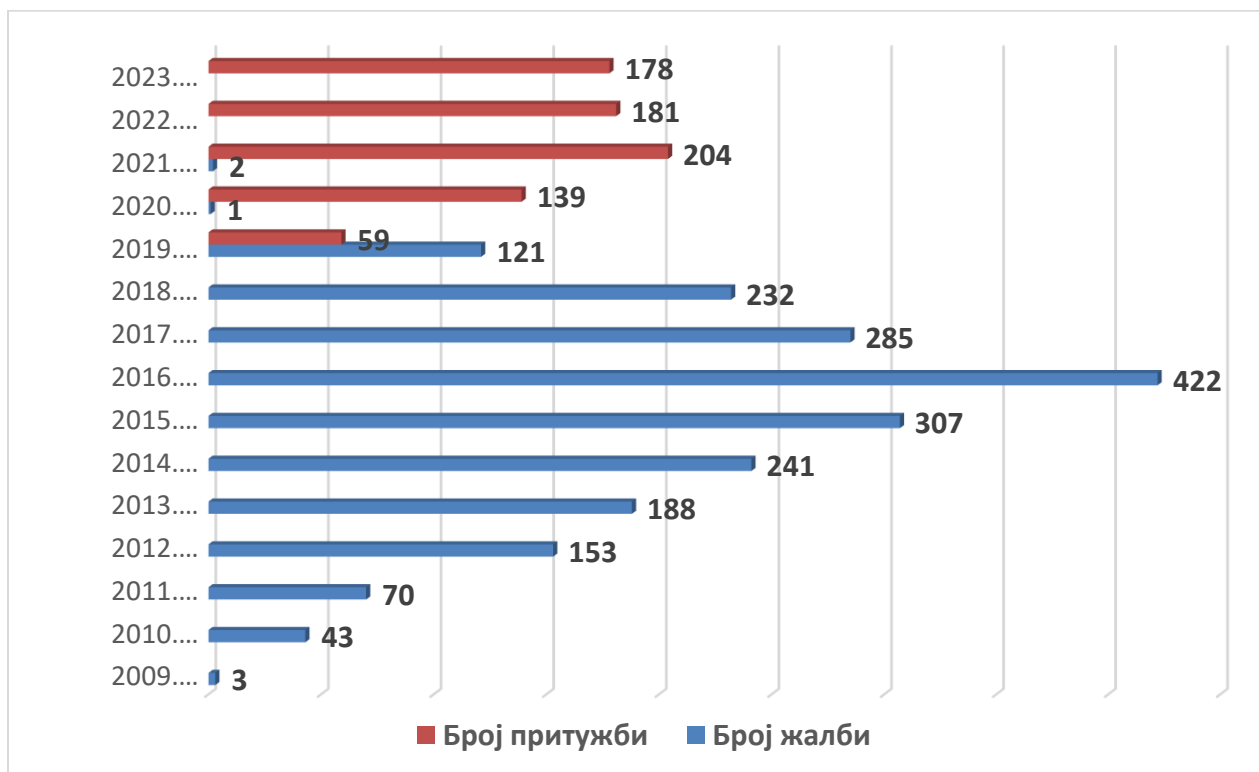
Genmab A/S , Данска	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Genmab A/S, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
ББР Банка Москва , Руска Федерација	Представник ове компаније за Републику Србију је адвокат Ненад Цвијетићанин, са седиштем у Ул. Јурија Гагарина 127, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију ББР Банка Москва, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Janssen R&D LLC , Сједињене Америчке Државе	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Петрикић и Партнери, са седиштем у Ул. Крунска 73, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Janssen R&D LLC , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Geneora Pharma (Shijiazhuang) Co., Ltd , Народна Република Кина	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Geneora Pharma (Shijiazhuang) Co., Ltd, односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Gray Consulting, Inc. dba Clincierge , Сједињене Америчке Државе	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Gray Consulting, Inc. dba Clincierge , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Sarepta Therapeutics , Кембриџ, Сједињене Америчке Државе	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Sarepta Therapeutics, Кембриџ , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Arcus Biosciences Inc , Сједињене Америчке Државе	Представник ове компаније за Републику Србију је Адвокатска канцеларија Карановић и Партнери, са седиштем у Ул. Ресавска 23, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз

	компанију Arcus Biosciences Inc , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.
Mitsubishi Corporation, Токио, Јапан	Представник ове компаније за Републику Србију је Милош Јоксимовић, са седиштем у Ул. Милентија Поповића 56, Београд. У складу са законом, овом представнику се, уз компанију Mitsubishi Corporation , односно уместо ње, Повереник или друго лице може обратити у погледу свих питања у вези са обрадом података о личности, а у циљу обезбеђивања поштовања одредби овог закона.

3.3.2. Поступање Повереника по притужбама

Поверенику је током 2023. године поднето **178 притужби**. Повереник је током 2023. године поступао по 219 притужби, с обзиром на то да је 41 притужба пренета из претходног периода.

Графикон бр. 18 - Притужбе/жалбе изјављене Поверенику по годинама

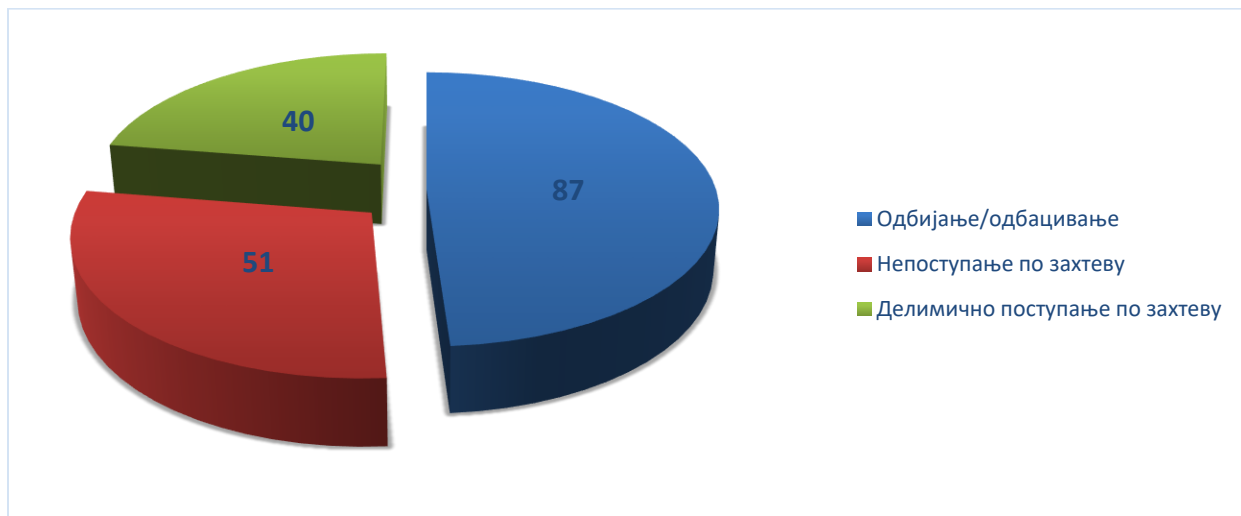

Притужбе поднете Поверенику односе се на податке које обрађује МУП, судови и тужилаштва, републички и органи локалне самоуправе, привредни субјекти, банке, јавна предузећа, центри за социјални рад, мобилни оператори, установе у области здравства и др.

3.3.2.1. Разлози за подношење притужбе Поверенику

Најчешћи разлози за подношење притужбе Поверенику је одбијање односно одбацивање захтева од стране руковоаца (87), непоступање руковоаца по захтеву (51), делимично поступање руковоаца по захтеву (40).

Графикон бр. 19. - Разлози за подношење притужби у 2023. години

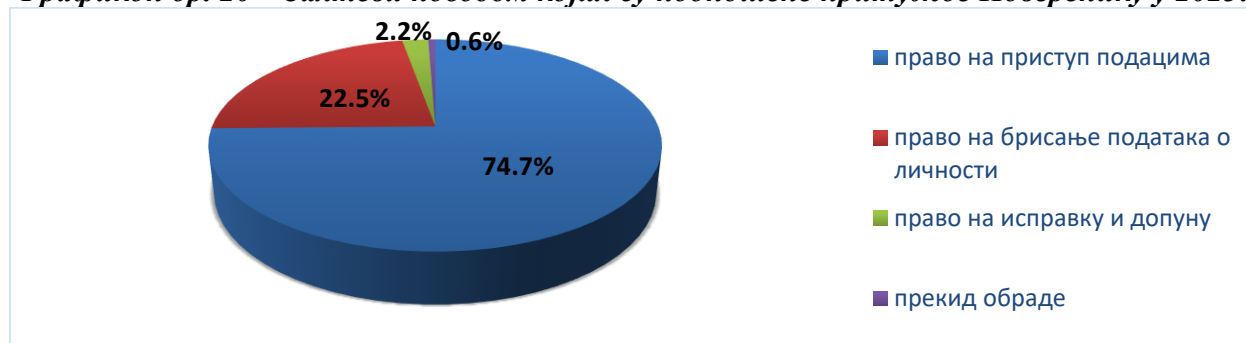
Најчешћи разлог за подношење притужбе Поверенику је одбијање односно одбацивање захтева од стране руковоаца (87). У поређењу са 2022. годином, када је из овог разлога поднето 34,3% притужби, ове године тај проценат износи 48,9%.

Поверенику је током 2023. године, поднета 51 притужба због тога што руковоаци нису поступали по захтеву у законом прописаном року од 30 дана. У поређењу са 2022. годином када је проценат поднетих притужби из наведеног разлога износио 23,2% ове године тај проценат износи 28,7% од укупног поднетих притужби Поверенику, што је и даље висок проценат игнорисања захтева лица од стране руковалаца који обрађују податке.

3.3.2.2. Повређена права због којих су подношене притужбе Поверенику

Захтеви поводом којих су, због одговарајућег непоступања руковалаца, подношене притужбе Поверенику, односе се на остваривање: права на приступ подацима (74,7%), права на брисање података о личности (22,5%), права на исправку и допуну (2,2%) и прекид обраде (0,6%).

Графикон бр. 20 – Захтеви поводом којих су подношене притужбе Поверенику у 2023.г.

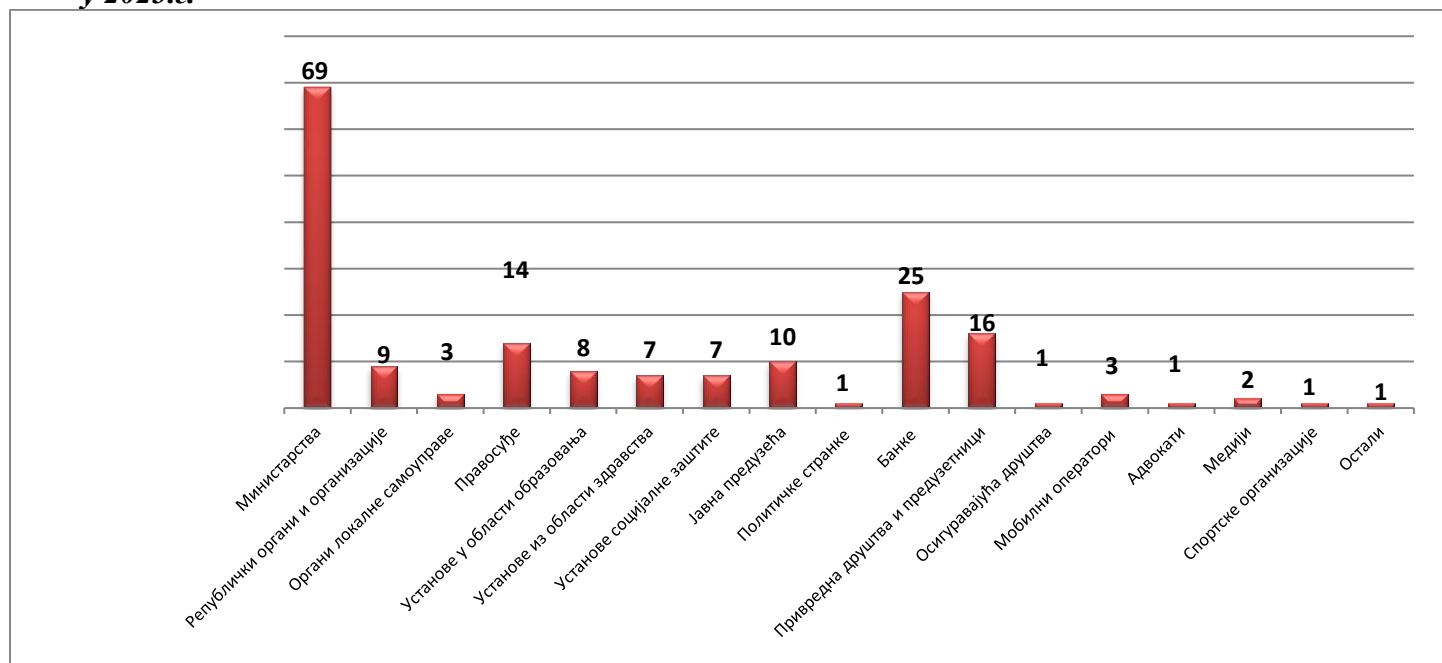

3.3.2.3. Структура руковаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику

Што се тиче структуре руковаца против којих су изјављиване притужбе Поверенику највећи број притужби, чак **128**, поднете су због (не)поступања органа власти на свим нивоима, односно органа и организација којима су поверена јавна овлашћења, а од њих највећи број (69) је поднето због (не)поступања министарстава од чега против Министарства унутрашњих послова 43, Министарства финансија 24, Министарства здравља 1 и Министарства правде 1 притужба.

Велики број притужби поднет је против Министарства унутрашњих послова. Највеће интересовање грађана се односи на брисање података о унетим кривичним пријавама које то министарство чува трајно, без обзира на протек времена и исход поступка, што је, према ставу Повереника израженом у неким од решења, у супротности са ЗЗПЈ и међународним стандардима.

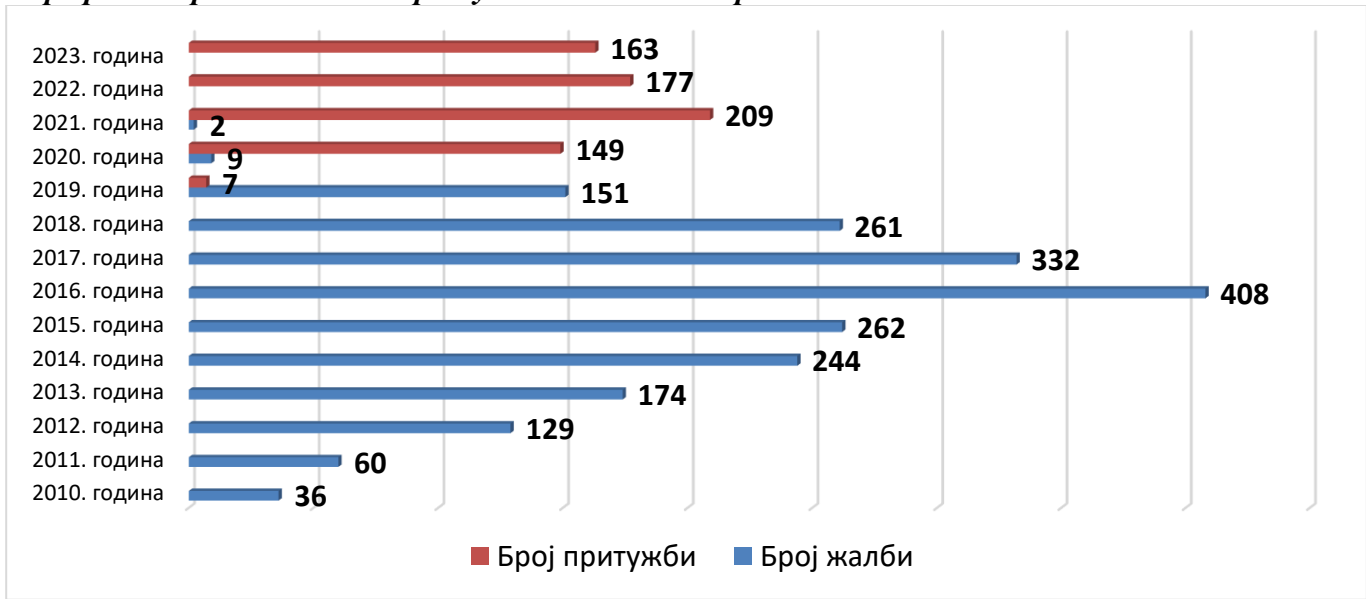
Графикон бр. 21 - Структура руковаца на чије (не)поступање су подношене притужбе у 2023.г.

3.3.2.4. Решене притужбе Повереника

Од **219 притужби** по којима је Повереник поступао током 2023. године, **решене су 163** притужбе (122 из 2023. године и 41 пренета из претходне године), док је 56 притужби пренето на поступање у 2024. годину.

Графикон бр. 22 - Решене притужбе/ жалбе Повереника по годинама

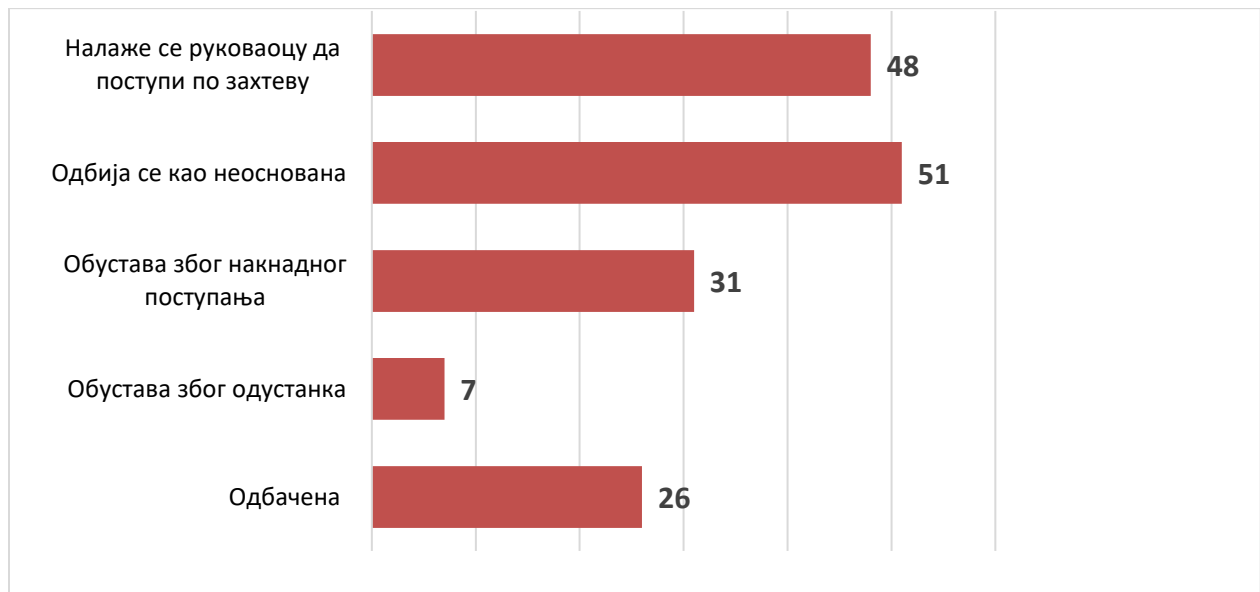

У одлукама донетим по поднетим притужбама (163), Повереник је утврдио да је притужба била основана у 48 случајева, односно 29,4% и у свим случајевима је донето решење са налогом руковоацу да поступи по захтеву. Повереник је решењем обуставио поступак у 38 случајева, односно 23,3% јер је руковалац, пре доношења одлуке Повереника по притужби, поступио по захтеву (31), односно подносилац притужбе је одустао од исте (7). Повереник је 26 притужби односно 16% одбацио из формалних разлога, док је 51 притужбу, односно 31,3% решењем одбио као неосновану.

Анализом притужби за које је Повереник нашао да су неосноване може се, између осталог, закључити да грађани још увек немају довољно знања о садржини права која им по ЗЗПЛ припадају, јер захтевима траже податке о другим лицима, издавање потврда и уверења, податке о преминулим лицима и слично. Неретко, институцију Повереника препознају као орган за заштиту права генерално, а не права у вези са обрадом података о личности и права на приступ информацијама од јавног значаја.

Такође, према ЗЗПЛ Повереник није надлежан да врши надзор над обрадом од стране судова у вршењу њихових судских овлашћења, што је новина у односу на ранији закон, па лица и даље подnose захтеве судовима за приступ подацима који се обрађују у списима предмета услед чега притужба бива одбачена због ненадлежности.

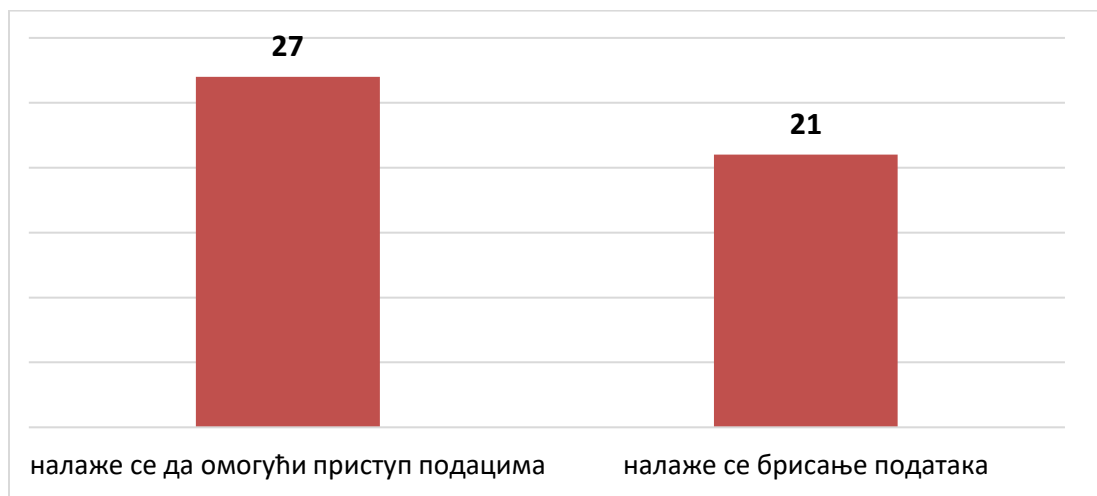
Графикон бр. 23 - Одлуке Повереника донете по притужбама у 2023. години

Током извештајног периода Повереник је донео укупно 48 обавезујућих и коначних решења којим је дао налог руковоаоцу да поступи по захтеву или да тражени податак да подносиоцу захтева, као и да га руковалац обавести о извршењу решења. По решењу Повереника поступило је у потпуности 44 руковалаца, који су о томе обавестили Повереника, односно 91,7%, 1 руковалац нису поступила по налогу Повереника, односно 2,1%, док је по осталим налозима Повереника поступање у току.

У оквиру налога (48) Повереника донетих у 2023. години по изјављеним притужбама, Повереник је у 27 случаја односно 56,3% наложио да се омогући приступ подацима, док је у 21 случају односно 43,7% наложио брисање података.

Графикон бр. 24 – Мере изречене одлукама Повереника у 2023. години

3.3.3. Пренос података у друге државе или међународне организације и обавезујућа пословна правила

Сагласно ЗЗПЈ Повереник одобрава **обавезујућа пословна правила и одредбе уговора или споразума** када се подаци преносе на основу тих механизма из Републике Србије у другу државу, на део њене територије или у један или више сектора одређених делатности у тој држави или у међународну организацију за коју листом Владе Републике Србије није утврђено постојање примереног нивоа заштите.

У току 2023. године Повереник је поступао по **1 захтеву за одобрење обавезујућих пословних правила** који је одобрен.

Повереник је током 2023. године поступао по **1 захтеву за пренос података** и то у Сједињене Америчке Државе који је усвојен и одобрено изношење података.

3.3.4. Заштита права пред Управним судом и другим судовима

Према информацијама којима располаже Повереник, током 2023. године Управном суду је поднето **72 тужбе против Повереника**. Тужбе су подношене како на одлуке донете по притужбама, тако и од стране подносилаца незадовољних поступањем Повереника по представкама у оквиру инспекцијског надзора.

Од стране МУП-а поднето је 16 тужби и то због налога Повереника да се из евиденција које води МУП обришу подаци који се односе на подносиоца захтева, односно притужбе.

Управни суд је у току 2023. године **решио 12 тужби** (1 из 2023. године и 11 из претходног периода), тако што је у свим случајевима одбио тужбу као неосновану.

Према информацијама којима располаже Повереник Уставни суд⁶⁹ је у току 2023. године примио 30 уставних жалби против одлука Повереника. С обзиром на то да Уставни суд Србије уставне жалбе евидентира према оспореном акту, а не према примењиваном закону, не може се одредити који је број уставних жалби из области слободног приступа информацијама, а које су из области заштите података о личности.

У току 2023. године Уставни суд је донео 12 решења по уставним жалбама из области заштите података о личности.

Предметним решењима одбачене су све уставне жалбе. Једанаест уставних жалби поднето је против, односно у вези са одлукама Повереника донетих по изјављеним жалбама и 1 уставна жалба поднета је против одлуке Врховног касационог суда којим је одбачен захтев за преиспитивање одлуке Управног суда којим је одбијена тужба подносиоца.

⁶⁹ Допис Уставног суда Су бр. 67/1 од 30. 1. 2024. године

3.3.5. Прекршајна одговорност

3.3.5.1. Захтев за покретање прекршајног поступка

Повереник је током 2023. године поднео 10 захтева за покретање прекршајног поступка због повреда одредби ЗЗПЛ, и то 4 због тога што руковалац обрађује податке о личности супротно начелима из одредбе члана 5. ст. 1. ЗЗПЛ-а, 1 због тога што руковалац обрађује податке о личности без сагласности лица на које се подаци односе, а није у могућности да предочи да је лице на које се подаци односе дало пристанак за обраду својих података (чл. 15, ст. 1) и 5 због тога што руковалац није одредио лице за заштиту података о личности у случајевима из члана 56. ст. 2.

Захтеви за покретање прекршајног поступка поднети су против одговорног лица (3), правног лица (6) и предузетника (1).

У досадашњем периоду, од 2010. године па до краја извештајног периода, Повереник је поднео 238 захтева за покретање прекршајних поступака, од чега:

- 216 због кршења одредби старог ЗЗПЛ-а и то због:

- Није образована односно ажурирана евиденција (50);
- Обрада података без пристанка супротно условима из члана 12. (38);
- Обрада података супротно условима из члана 13. (13);
- Прикупљање података о личности од другог лица супротно члану 14. (1);
- Пре прикупљања података лица на које се подаци односе, односно друго лице није упознато са условима из члана 15. ст. 1 (3);
- Обрада нарочито осетљивих података супротно члану 16-18. (18);
- Није пружена тражена информација, односно приступ, односно копија података који се обрађују – члан 26 ст.1 и 2 и члан 27 (1);
- Нису обрисани подаци из збирке података у складу са чланом 36. (1);
- Није извршено решење Повереника донето по жалби – члан 41 ст. 1 (4);
- Поступано је супротно обавези предузимања мера из члана 47. ст. 2. (25);
- Повереник није обавештен о намери успостављања збирке података у прописаном року – члан 49. ст. 1. (20);
- Поверенику није достављена евиденција, односно промена у збирци података у прописаном року – члан 51. ст. 1. (62);
- Изношења података из Републике Србије супротно члану 53. (2);
- Овлашћено лицу Повереника није омогућено несметано вршење надзора и није му стављена на увид и располагање потребна документација – члан 55. (46);
- Није поступљено по налозима Повереника – члан 56. ст. 2 (11);
- Прекршај из члана 57. ст.1 тач.14 у вези са ст. 3. (13), и

- 24 због кршења одредби новог ЗЗПЛ-а и то због:

- Обраде података о личности супротно начелима обраде из члана 5 ст. 1 (14);
- Обраде податка о личности у друге сврхе супротно члану 6. и 7. (1);

- Руковалац обрађује податке о личности без сагласности лица на које се подаци односе, а није у могућности да предочи да је лице на које се подаци односе дало пристанак за обраду својих података - чл. 15, ст. 1 (1);
- Приликом одређивања начина обраде, као и у току обраде нису предузете неодговарајуће техничке, организационе и кадровске мере у складу са чланом 42. (4);
- Однос између заједничких руковалаца није уређен на начин прописан чланом 43. ст. 2 до 4. (1);
- Руковалац није одредио лице за заштиту података о личности у случајевима из члана 56. ст. 2. (5).

3.3.5.2. Прекршајни налог

Повереник је током 2023. године издао 5 прекршајних налога због повреда одредби ЗЗПЛ, и то 3 због тога што руковалац не води прописане евиденције о обради (чл. 47) или не бележи обраде (чл. 48) и 2 због тога што руковалац није објавио податке лица за заштиту података о личности и није их доставио Поверенику (чл. 56. ст. 1.).

Прекршајни налози поднети су против одговорног лица (3) и против правног лица (2).

3.3.6. Поступање тужилаштва по кривичним пријавама Повереника и прекршајних судова по захтевима Повереника за покретање прекршајног поступка

У досадашњем периоду, од 2010. године до краја извештајног периода, Повереник је поднео укупно **49 кривичних пријава**, због кривичних дела из члана 143. (неовлашћено прислушкивање и снимање), 144. (неовлашћено фотографисање), 145. (неовлашћено објављивање и приказивање туђег списка, портрета и снимка), 146. (неовлашћено прикупљање личних података), 299. (рачунарска саботажа), 302. (неовлашћени приступ заштићеном рачунару, рачунарској мрежи и електронској обради података), 329. (лажно представљање), 355. (фалсификовање исправе) и 359. (злоупотреба службеног положаја) КЗ.

Према Поверенику расположивим подацима, на основу кривичних пријава које је Повереник до сада поднео, подигнута су само 2 оптужна предлога. У вези са оптужним предлозима донета је једна правоснажна осуђујућа пресуда (лице је осуђено на 6 месеци условно) и 1 ослобађајућа пресуда. Одбачене су 23 кривичне пријаве тако што је у 15 случајева одложено кривично гоњење из разлога опортунитета, у 3 случаја тужилаштво је оценило да пријављено дело није кривично дело које се гони по службеној дужности, док је 5 истрага обустављено због наступања застарелости.

Повереник сматра да је у кривичним пријавама које је поднео јавним тужилаштвима дао довољно елемената за њихово даље процесуирање, како би се починиоци кривичних дела открили и примерено санкционисали.

Поводом прекршајних захтева које је поднео, Повереник је **током 2023. године** примио 5 одлука прекршајних судова у првом степену. Првостепени судови одлучили су на следећи начин: 3 осуђујуће пресуде којима су изречене опомене, 1 обустава због застарелости, док је 1 захтев одбачен због застарелости.

3.4. АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА НА АФИРМИСАЊУ ПРАВА НА ПРИСТУП ИНФОРМАЦИЈАМА ОД ЈАВНОГ ЗНАЧАЈА И ЗАШТИТУ ПОДАТАКА О ЛИЧНОСТИ

Повереник је током 2023. године организовао и реализовао велики број обука из области заштите података о личности. Поред обука које је организовао и реализовао Повереник, било самостално било у суорганизацији са другим институцијама, обуке у области заштите података о личности спроводе се у континуитету и у организацији Националне академије за јавну управу, за потребе јавних службеника. На овим обукама, у улози предавача, поред других предавача, учествују и представници Повереника.

Осим ових обука, као вид континуиране едукације Повереник је током 2022/2023 године са Факултетом безбедности Универзитета у Београду и Правним факултетом Универзитета у Крагујевцу реализовао кратке програме студија из области заштите података о личности и слободног приступа информацијама.

Пројекат „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ је мулти-донаторски пројекат који заједнички финансирају Европска унија, Савезно министарство за економску сарадњу и развој Немачке (BMZ) и Аустријска развојна сарадња (ADC), а реализују Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ), Аустријска развојна агенција (ADA), Централна агенција за управљање пројектима (CPMA) и Мисија OEBS у Србији. Пројекат се спроводи од 1. јануара 2022. године до 30. септембра 2025. године. Општи циљ пројекта је да допринесе испуњавању обавеза које произилазе из Поглавља 23 – Правосуђе и основна права у складу са EU acquis.

Након усвојеног оперативног плана активности свих корисника Пројекта, укључујући Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности 25. новембра 2022. године, одржан је припремни састанак представника Повереника и GIZ-а на коме је утврђена методологија спровођења активности 3.9.1.1. – Обука за спровођење Закона о заштити података о личности и 3.9.1.6. - Праћење спровођења новог Закона о заштити података о личности (Ревидирани АП23) односно дефинисана реализација 15 округлих столова и 15 панел дискусија у различитим градовима Републике Србије у периоду од 2022-2025. године.

Пројекат „Заштита слободе изражавања и медија у Србији (PRO-FREX-S)“ се реализује у оквиру Хоризонталног програма подршке Западном Балкану и Турској чија трећа фаза је започела у јануару 2023. године и трајаће 48 месеци. Програмом су дефинисане активности које треба подржати у контексту процеса приступања Републике Србије Европској унији. Програм финансира Европска унија, а спроводи Савет Европе. Кроз реализацију активности Пројекта - јачање капацитета Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности ради примене релевантних европских стандарда у областима слободе приступа информацијама и заштите података о личности спроведена је: а) дводневна обука запослених о најновијој судској пракси Европског суда за људска права у вези са приступом информацијама од јавног значаја у контексту члана 10. Европске конвенције за заштиту људских права и основних слобода; б) преведен је на српски језик Водич кроз судску праксу Европског суда за људска права у вези са заштитом података о

циљем да се пружи свеобухватно разумевање односа између заштите података и слободе изражавања, посебно у светлу савременог технолошког напретка. Водич је објављен на интернет страници Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности.

Пројекат „ЕУ за владавину права“ финансира Делегација ЕК у Србији, а спроводи UNOPS у циљу подршке постизања стандарда из АП за Поглавља 23 и 24. У оквиру Пројекта ће се успоставити нови информациони систем Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, и обезбедити седам лиценци за TRADOS Studio Professional prevodilački software. Активности су у току.

Пројекат "Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја" у оквиру кога је, уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији, в.д. помоћника генералног секретара израдила публикацију „Остваривање права на приступ еколошким информацијама“, а Стручна служба Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности одржала **четири семинара (Београд, Нови Пазар, Крагујевац и Суботица)** у циљу промовисања измена и допуна Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја.

ГИФ (Greater Internet Freedom) Србија пројекат УСАИД-а у оквиру којег је израђен водич „Заштита података о личности у пословању“. Представник Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је учествовао на панелу „Дигитална права и дигитални надзор“ у оквиру Српског форума управљања интернетом (IGF Srbija) који је одржан 16.5.2023. године.

Пројекат „Слобода и развој медија“ у оквиру кога је Мисија ОЕБС у Србији подржала одржавање округлих столова „Приступ информацијама од јавног значаја и заштита података о личности“. Округле столове је спроводио Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у сарадњи са Мисијом ОЕБС у Републици Србији и Сталном конференцијом градова и општина – Савез градова и општина Србије (СКГО). Циљ округлих столова је био да се представници локалних медија округа упознају са правима и обавезама поштовања Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности приликом извештавања. У 2023. години одржана су два округла стола (Нови Сад и Ниш) и издат „Кратак водич кроз слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности“.

Обуке и предавања:

- 23.1.2023. године у оквиру мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ чији циљ је допринос испуњавању обавеза које произилазе и АП за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права у складу са ЕУ *acquis* одржана је обука за запослене у органима јавне власти и представнике цивилног друштва;
- 20. и 21.2. 2023. године у просторијама Службе Повереника одржана је дводневна обука за запослене у Сектору за надзор над заштитом података о личности, која је организована у оквиру мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“;

- 10.2.2023. године представнице Повереника одржале су обуку из Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за запослене у Урбанистичком заводу Београда;
- 10.2.2023. године представници Повереника одржали су обуку у Новом Саду за запослене у покрајинским органима, а на тему заштите података о личности;
- 22.2.2023. године представници Повереника одржали су обуку из Закона о заштити података о личности за представнике Заједнице института Србије;
- 28.2.2023. године представници Повереника одржали су обуку о положају и надлежностима Повереника за полазнике кратког програма студија из области заштите података о личности;
- 2.3.2023. године у оквиру мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Крагујевцу одржана је обука лица за заштиту података о личности за спровођење Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 16.3.2023. године одржана је обука из ЗЗПЛ представницима Апелационог јавног тужилаштва у Новом Саду и представницима јавних тужилаштава из Новог Сада, Сремске Митровице, Лознице, Шапца, Руме, Старе Пазове, Кикинде и Зрењанина;
- 17.3.2023. године у Служби Повереника одржана је обука о надлежностима Повереника и значају права које штити студентима Факултета за медије и комуникације;
- 20.3.2023. године отпочела је реализација двонедељне студентске стручне праксе у Служби Повереника за студенте правних факултета;
- 22.3.2023. године одржан је вебинар о примени ЗЗПЛ за привредне субјекте који се баве клиничким испитивањима лекова;
- 8.4.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су предавање ученицима основних школа из Бора, у оквиру каравана „Дигитална експедиција“, који је покренут претпрошле године на иницијативу председнице Владе Србије. Обуке каравана намењене су најширој популацији, од младих и њихових родитеља до најстаријих суграђана и државних службеника и због тога се одржавају на три локације у сваком граду: на главном градском тргу, у удружењима и клубовима пензионера и у јединицама локалне самоуправе. У оквиру каравана „Дигитална експедиција“ представници Повереника су 7 - 8.4.2023. године у Бору и 20 - 21.4.2023. године у Прибоју одржали предавање на тему заштите података о личности за ђаке основне школе.
- 21-22.4.2023. године представници Повереника су одржали предавања деци основношколског узраста у Прибоју, у оквиру „Дигиталног каравана“.
- 20.4.2023. године у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ чији циљ је допринос испуњавању обавеза које произилазе и АП за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права у складу са ЕУ *acquis* у Крушевцу је одржана обука лица за заштиту података о личности за спровођење Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 5.4.2023. године одржан је вебинар о примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за представнике органа јавне власти;

- 5., 12. и 19.4.2023. године одржана су предавања за студенте кратког програма студија Факултета безбедности;
- 7.4.2023. године в.д. помоћника генералног секретара Службе Повереника Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама одржала је онлајн обуку из области приступа информацијама у организацији Националне академије за јавну управу за представнике органа јавне власти;
- 11.4.2023. године в.д. помоћника генералног секретара Службе Повереника Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама одржала је обуку из области приступа информацијама у организацији Националне академије за јавну управу за неколико десетина представника органа јавне власти, у просторијама градске општине Звездара;
- 20.4.2023. године одржана је обука о примени ЗЗПЛ за представнике органа јавне власти у Крушевцу у сарадњи са YUCOM-ом, кроз пројекат GIZ-а;
- 24.4.2023. године одржана је обука о примени ЗЗПЛ за представнике Општинске управе Инђија и запослене у јавним предузећима;
- 11.5.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ за запослене у ПИО фонду;
- 11.5.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ за запослене у Управи за игре на срећу Министарства финансија;
- 16.5.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су предавање на тему заштите података о личности студентима Факултета организационих наука Универзитета у Београду;
- Од 19. до 20.5.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ за правнике и економисте у здравству;
- 23.5.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ за запослене у ЈП „Београдска тврђава“;
- 24.5.2023. године у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Врању одржана је обука лица за заштиту података о личности за спровођење Закона о заштити података о личности;
- 25.5.2023. године у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Пироту је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- Од 26. до 28.5.2023. године представница стручне службе Повереника је учествовала на обуци за имплементацију Акционог плана за Поглавље 23 „Подршка Министарству правде“;
- 27.5.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ у коорганизацији Правног факултета и Удружења за усклађеност пословања;
- 2. и 3.6.2023. године повереник и заменица Повереника са представницима Службе Повереника учествовали су на Дигиталној експедицији у Ваљеву. Ученицима виших разреда основних школа одржано је предавање о томе шта су све подаци о личности, зашто их треба чувати, а посебно у дигиталном свету, и која је улога Повереника у области заштите података о личности;
- 6.6.2023. године одржане су обуке из слободног приступа информацијама од јавног значаја и из заштите података о личности за чланове Лекарске коморе;

- 9. и 10.6.2023. године представници Повереника учествовали су као предавачи ЗЗПЛ за децу у оквиру Дигиталне експедиције у Сомбору;
- 14.6.2023. године одржана је обука о ЗЗПЛ за запослене у Ученичком центру Београд;
- 21. и 22.6.2023. године у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Новом Пазару је одржана обука лица за заштиту података о личности за спровођење Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 6.7.2023. године представница Повереника одржала обуку за спровођење Закона о заштити података о личности запосленим у здравству у сарадњи са Комором здравствених установа Србије;
- 30. и 31.8.2023. године предавачи Сектора за домаћу сарадњу, међународне односе и пројекте и Сектора за едукацију и сертификацију одржали су обуке из области ЗЗПЛ у оквиру пројекта „Дигитална експедиција“ за децу основношколског узраста у Пријепољу;
- 29. и 30.9.2023. године предавачи Сектора за домаћу сарадњу, међународне односе и пројекте, Сектора за едукацију и сертификацију и Сектора за надзор над заштитом података о личности одржали су обуке из области ЗЗПЛ у оквиру пројекта „Дигитална експедиција“ за децу основношколског узраста у Обреновцу;
- 2.10.2023. године одржана је обука из заштите података о личности у Канцеларији савета за националну безбедност и заштиту тајних података;
- 4.10.2023. године одржана је обука из заштите података о личности у Официрском дому у Нишу запосленима у јавном сектору;
- 5.10.2023. године одржана је обука из заштите података о личности у Скупштини града Лесковца запосленима у јавном сектору;
- 6.10.2023. године одржана је обука из заштите података о личности за ђаке у ОШ „Краљ Петар Први“ у Београду;
- 6. и 7.10.2023. године у Барајеву и 13. и 14.10.2023. године у Гроцкој, представници Повереника су одржали четири обуке за најмлађе у оквиру „Дигиталног каравана“;
- 17.10.2023. године представници Повереника одржали су онлајн вебинар заинтересованим лицима из приватног и јавног сектора из заштите података о личности;
- 20.10.2023. године, у оквиру пројекта „Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја“, Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности уз подршку Мисије OEBS-а у Србији је организовао у Новом Пазару радионицу „Значај приступа еколошким информацијама за унапређење и заштиту животне средине“;
- 3.11.2023. године, у оквиру пројекта "Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја", Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности уз подршку Мисије OEBS-а у Србији је организовао у Крагујевцу радионицу „Значај приступа еколошким информацијама за унапређење и заштиту животне средине“;
- 6.11.2023. године у Нишу одржана је обука овлашћених лица за поступање по захтевима за слободан приступ информацијама од јавног значаја на тему - Слободан приступ информацијама од јавног значаја - законодавство и пракса. Ова обука је одржана уз

подршку мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ (ЕУ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ И ЗА ОСНОВНА ПРАВА) финансираног од стране ЕУ и немачког Савезног министарства за економску сарадњу и развој (БМЗ) и Аустријске развојне сарадње (АДЦ), док је за имплементацију ове пројектне активности задужена Аустријска развојна агенција (АДА);

- 9.11.2023. године одржана је онлајн обука о слободном приступу информацијама од јавног значаја;
- 23.11.2023. године, у оквиру пројекта „Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја“ Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији је у Суботици организовао радионицу „Значај приступа еколошким информацијама за унапређење и заштиту животне средине“;
- 27.11.2023. године заменица Повереника и шефица Одсека за нормативне послове у области привреде и финансија, рада и јавних служби у Сектору за хармонизацију прописа и нормативне послове одржале су прво предавање полазницима новог циклуса Кратког програма студија „Правна заштита података и приступ информацијама“, који се реализује на Правном факултету Универзитета у Крагујевцу и којим се полазници оспособљавају да обављају послове заштите података о личности и овлашћеног лица за поступање по захтевима за приступ информацијама од јавног значаја;
- 27 - 28.11. 2023. године одржана је обука о примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за запослене у органима локалне самоуправе у Врњачкој Бањи;
- 4.12.2023. године у Крагујевцу организовао округли сто „Приступ информацијама од јавног значаја и заштита података о личности“;
- 6.12.2023. године обука о Закону о слободном приступу информацијама од јавног значаја одржана је у организацији Коморе здравствених установа;
- 8.12.2023. године одржана обука о примени ЗСПИЈЗ у НАЈУ;
- 13.12.2023. године одржана обука о примени Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја за запослене у школским, предшколским и установама културе града Чачка;
- 14.12.2023. године је у Нишу, у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ чији циљ је допринос испуњавању обавеза које произилазе из АП за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права у складу са ЕУ *acquis*, одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 15.12.2023. године је у Краљеву, у склопу мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ чији циљ је допринос испуњавању обавеза које произилазе из АП за Поглавље 23 – Правосуђе и основна права у складу са ЕУ *acquis*, одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ).

4. САРАДЊА ПОВЕРЕНИКА

4.1. САРАДЊА СА ДРЖАВНИМ ОРГАНИМА, ОРГАНИЗАЦИЈАМА ЦИВИЛНОГ ДРУШТВА И ПОСЛОВНИМ УДРУЖЕЊИМА

4.1.1. Конференције

- 25.1.2023. године представница Повереника присуствовала је конференцији „Борба против заробљавања државе у Југоисточној Европи, испуњавање европског обећања о владавини права“, у организацији Центра за проучавање демократије (ЦСД) и Центра за европску политику (ЦЕП);
- 28.2.2023. године представница Повереника је присуствовала Конференцији „Кроз бодљикаву жицу: Балкан између рата и мира“ у организацији Београдског центра за безбедносну политику;
- 30.1.2023. године Служба Повереника прославила је Дан заштите података о личности, у Привредној комори Србије. Након уводног обраћања Повереника, бројним званицама обратили су се шеф Делегације ЕУ у Србији, шеф Мисије ОЕБС у Србији, заменица шефа Канцеларије Савета Европе у Београду и директорка Мисије УСАИД у Србији. Након тога је заменица Повереника излагала о стању заштите података у Републици Србији и представила најновију Публикацију број 8. под називом „Заштита података о личности: Ставови, мишљења и пракса Повереника“. Догађај је закључен представљањем брошуре за децу под називом „Подаци о личности су наше благо, како их можемо заштитити?“ која је објављена уз помоћ програма „Нова писменост“, који заједнички реализују Америчка агенција за међународни развој (USAID) и организација Propulsion;
- 4.4.2023. године Повереник је дао уводну реч на међународној конференцији DATA PROTECTION (In Gaming) посвећеној заштити података о личности у домену гејминг индустрије, која је одржана на Факултету организационих наука у Београду и на којој су представници Службе Повереника учествовали на панелима посвећеним заштити података о личности деце и њиховим активностима у виртуелном окружењу, као и заштити података о личности запослених;
- Од 17. до 21.4.2023. године Повереник и заменица Повереника учествовали су на „Симпозијуму приватности“ у Венецији. Повереник је првог дана Симпозијума учествовао као говорник на панелу „Јачање сарадње између органа који се баве заштитом података о личности“;
- Од 9. до 12.5.2023. године Повереник и заменица Повереника учествовали су на Конференцији органа европских држава који се баве заштитом података о личности, која је под називом „Пролећна конференција 2023“ одржана у Будимпешти;
- 6. 6. 2023. године у Привредној комори Србије одржана је Међународна конференција о биометријским подацима и видео надзору јавних простора која је омогућила да се научници, активисти и практичари у Србији упознају са праксама у државама чланицама ЕУ у вези са овом облашћу. Конференцију су организовали Повереник и ГИЗ у оквиру Пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“;

- 4.7.2023. године у Хотелу „Мона Плаза“ у Београду Повереник је учествовао на конференцији јавно представљање истраживања „Перцепција грађана о заштити података о личности“ који је спровела агенција Кантар Србија/ *TMG Insights* током априла и маја ове године. Оба истраживања јавног мњења (прво из 2020, друго из 2023.), као и јавна кампања „Нека остане лично.“ (2022) су спроведена у сарадњи Мисије ОЕБС-а у Србији и Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности у оквиру вишегодишњег пројекта Мисије „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Србији“, који финансира Влада Шведске;
- 28. 9. 2023. године обележен је Међународни Дан права јавности да зна. Том приликом додељене су награде органима за унапређење права на слободан приступ информацијама за 2023. годину и то: Националној академији за јавну управу, Вишем јавном тужилаштву у Смедереву, органима Града Лесковца, Скупштини АП Војводине, ЈКП „Водовод и канализација“ Суботица, Правном факултету Универзитета у Крагујевцу, ОШ са Косова „Шарски одред“, Севце - Штрпце. Награда за посебан допринос афирмисању права на приступ информацијама од јавног значаја додељена је Сталној конференцији градова и општина (СКГО);
- 29. и 30.9.2023. године представник Повереника учествовао је у раду 9. Међународног форума под називом „Безбедност за будућност“, који је организован од стране [RABEK](#) и [S4 GLOSEC GLOBALNA BEZBEDNOST](#), који је одржан у Хотелу „М“ у Београду;
- Од 18. до 22.9.2023. године Повереник и заменица Повереника учествовали су на конференцијском догађају „Заштита података на Западном Балкану и региону Источног партнерства“, одржаном у Бриселу, Белгија, у организацији Програма SIGMA, Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ), Регионалног савета за сарадњу (RCC) и Регионалне школе јавне управе (ReSPA);
- 12. и 13.10.2023. године Повереник, заменица Повереника и руководилац Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама боравили су у Дубровнику на 4. редовном годишњем састанку чланица „Иницијативе 2020“, која окупља органе и тела надлежне за приступ информацијама од јавног значаја са простора бивше Југославије;
- 18.10.2023. године представница Повереника је присуствовала Конференцији за штампу у организацији Регионалног института за обновљиву енергију и животну средину (РЕРИ), поводом Предлога закона о процени утицаја на животну средину;
- 24.10.2023. године представница Повереника је учествовала на Конференцији за медије коју је организовао Ромски центар за жене и децу „Даје“. Повод окупљања је било представљање резултата вишегодишњег истраживања и јавног заговарања на пројекат „Женска права Ромкиња у Србији“ која се реализује уз подршку фондације Kvinna till Kvinna;
- 3.11.2023. године представнице Повереника су учествовале на годишњој конференцији Удружења за усклађеност у пословању „Промена перспективе“. Током панела представљен је Етички кодекс одговорног пословања компанија;
- 16.11.2023. године представница Повереника је учествовала на Седмој регионалној конференцији институција за равноправност Југоисточне Европе у организацији Повереника за заштиту равноправности, поводом Међународног дана толеранције;

- 17.11.2023. године представница Повереника је учествовала на регионалној конференцији посвећеној теми отворености и транспарентности извршне власти у региону Западног Балкана коју је организовала невладина организација „Центар за демократску транзицију (CDT) из Црне Горе у Подгорици;
- 22.11.2023. године у склопу мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ) одржана је Конференција „Анализа секторских прописа и разрада плана за њихово усклађивање са новим Законом о заштити података о личности“;
- 30.11.2023. године представнице Повереника су учествовале на Конференцији „Digitalising Healthcare – Inspired by Denmark’s E-Health Journey” у организацији Владе Србије и Амбасаде Данске;
- 5. и 6.12.2023. године Повереник, заменица Повереника и шефица Одсека за нормативне послове у области привреде и финансија, рада и јавних служби учествовали су на Регионалном округлом столу о усклађености пословања са Општом уредбом Европске уније о заштити података (GDPR) на Западном Балкану. Округли сто је реализован у Скопљу, у оквиру пројекта „Регионална сарадња за европске интеграције“ (RCEI) и „Дигитални инструменти за економско управљање на Западном Балкану“, које спроводи Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ);
- Представница Повереника присуствовала је 6.12.2023. годишњој конференцији Америчке привредне коморе у Србији, коју AmCham Srbija традиционално организује „Једанаесто пролазно време: План раста“;
- Представница Повереника присуствовала је конференцији „Кључни изазови у обезбеђивању родне равноправности у Србији: борба против родно заснованог насиља над женама и признавање неплаћеног рада“ која је одржана 7.12.2023;
- Представница Повереника је 12.12.2023. године учествовала на конференцији „Отворена врата правосуђа - Прича о људима“ коју је организовала невладина организација Комитет правника за људска права (YUCOM) у сарадњи са Врховним судом и Америчком агенцијом за међународни развој (USAID).

4.1.2. Састанци

- 11.1.2023. представник Повереника је присуствовао седници Комисије за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Србији;
- 6. 2. 2023. године Повереник и заменица Повереника су са сарадницима из Сектора за хармонизацију прописа и нормативне послове и Сектора за надзор присуствовали састанку Радне групе за израду Стратегије заштите података о личности за период 2023 – 2030. године, одржаном у Палати Србија. На састанку су, у конструктивној дискусији са представником Кабинета председника Владе, Министарства правде, Министарства унутрашњих послова, Врховног јавног тужилаштва, Управног суда, прекршајних судова, Републичког секретаријата за јавне политике и других релевантних државних органа и представника организација цивилног друштва, финализирани посебни циљеви

стратегије, конкретне мере и активности за реализацију Акционог плана као саставног дела Стратегије;

- 23.2.2023. године представница стручне службе Повереника је учествовала на састанку Координационог тела за спровођење АП за Поглавље 23: Правосуђе и основна права на којем је, између осталог, разматран преглед активности које доспевају у I и II кварталу 2023. године;
- 13.3.2023. године Повереник се састао са министром државне управе и локалне самоуправе. Разговарали су на тему примене измењеног Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и начинима за решавање проблема уочених у примени тог закона;
- 14.3.2023. године Повереник, заменица Повереника, руководилац Сектора за међународне односе, домаћу сарадњу и пројекте и в.д. шефа кабинета Повереника састали су се са комесаром Савета Европе за људска права и њеним сарадницима. На састанку је било речи о стању људских права из надлежности Повереника и могућностима за унапређење њиховог остваривања и заштите у Републици Србији;
- 24.3.2023. године Повереник је примио у званичну посету сталног представника UNDP (Развојни програм Уједињених нација) у Србији. На састанку је Повереник упознао високог госта са историјатом, организацијом и начином рада и надлежностима Повереника, а затим је било речи о досадашњој сарадњи Повереника са UNDP и о могућностима за наставак и проширење ове сарадње у циљу ефикаснијег рада Службе Повереника и унапређења заштите права која Повереник штити;
- 27.3.2023. године в.д. помоћника генералног секретара са сарадницама је у оквиру GIF пројекта (Greater Internet Freedom) Србија одржала је састанак са експертима Факултета организационих наука на тему Методологија израде садржаја приручника: Заштита података о личности у пословању;
- Од 29. до 30.3.2023. године на састанцима Пододбора за правду, слободу и безбедност, учествовали су Повереник и представнице институције. Повереник је иступао у оквиру тачке 3.4. Заштита података о личности;
- 31.3.2023. године Повереник, заменица Повереника, в.д. помоћника генералног секретара Сектора за међународне односе, домаћу сарадњу и пројекте и в.д. шефа кабинета Повереника састали су се са специјалном извешатељком Уједињених нација за унапређење и заштиту права на слободу мишљења и изражавања и њеним сарадницима. На састанку је Повереник информисао специјалну извешатељку о историјату, делокругу рада и овлашћењима институције Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, о стању права на слободан приступ информацијама и права на заштиту података о личности као претпоставки за остваривање слободе мишљења и изражавања, као и о актуелној проблематици и простору за унапређење оба људска права која Повереник штити;
- 13.4.2023. године Повереник је одржао онлајн састанак са представницом Светског економског форума. На састанку, који је организован уз подршку Центра за четврту индустријску револуцију, размењени су ставови и мишљења о актуелним питањима у области заштите података о личности и подржана је међународна иницијатива Светског економског форума за оснивање Заједнице шефова државних органа надлежних за податке (*Government Chief Data Officers Community*);

- 4.4.2023. године у склопу пројекта ОЕБС „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Републици Србији“ в.д. помоћнице генералног секретара са сарадницима је одржала састанак са представницима Мисије ОЕБС-а у РС на тему израде упитника за друго истраживање знања јавности о заштити података о личности које ће се спровести на крају пројекта;
- 4.4.2023. године у оквиру шестог циклуса мониторинга Европске комисије против расизма и нетолеранције (ECRI) на састанку коју су експерти ECRI одржали са независним државним телима у Републици Србији испред Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности учествовала је в.д. помоћника генералног секретара која је одговарала на питања експерата ECRI која су се односила на евентуална сазнања Службе Повереника о могућим случајевима дискриминације у Републици Србији (азиланти, Роми);
- У склопу пројекта ОЕБС „Слобода и развој медија“ в.д. помоћника генералног секретара са сарадницима је одржала састанак са представницима Мисије ОЕБС-а у РС поводом конкретизације активности институције Повереника у 2023. години;
- 21.4.2023. године одржан је оперативни састанак у оквиру GIF пројекта (Greater Internet Freedom) Србија. На састанку је усаглашен садржај приручника „Заштита података о личности у пословању“ и дефинисани предстојећи задаци институције Повереника;
- 21.4.2023. године у оквиру пројекта „Заштита слободе изражавања и медија у Србији PRO-FREX-S“ који заједнички финансирају ЕУ и СЕ програма “Horizontal Facility III в.д. помоћника генералног секретара са сарадницом одржала је састанак са представницима Савета Европе на коме се разматрао предложени нацрт концепта активности које се односе на институцију Повереника;
- 26.4.2023. године в.д. помоћника генералног секретара је учествовала на састанку Координационог тела за спровођење АП 23: Правосуђе и основна права Тема састанка је био Механизам раног упозоравања и процес извештавања за I квартал 2023. године;
- 31.5.2023. године Повереник, заменица Повереника, руководилац Сектора за хармонизацију прописа и нормативне послове и в.д. шефа кабинета Повереника одржали су састанак са представницима компаније Amazon Web Services (AWS), менаџером за јавне политике гђом Марином Ставракантонаки, менаџером за безбедност у одељењу за јавни сектор ЕУ, и архитектором за безбедност *cloud computing*. Повереник је на састанку упознао представнике AWS са историјатом ове институције, нагласио значај права на заштиту података о личности у сфери информационих технологија и вештачке интелигенције и изразио спремност за сарадњу у области едукације и подизања свести о значају заштите података о личности у јавном сектору са AWS-ом као једном од највећих компанија које пружају услуге *cloud computing*-а, великим и малим привредним субјектима и бројним државним органима широм света;
- 31.5.2023. године одржан је састанак „Отворени подаци – откривање могућности“, у организацији УНДП, представница Повереника је, учествујући на поменутом састанку, представила рад Јединственог информационог система информатора о раду, као и могућности које ова платформа пружа органима власти, као и осталим заинтересованим лицима. Такође, указано је на могућност повезивања ове платформе са Порталом отворених података на сајту Повереника;

- 22.5.2023. године одржан је први састанак Управног одбора пројекта „Заштита слободе изражавања и медија у Србији (PRO-FREX-S) који се реализује у оквиру „Хоризонталног програма подршке Западном Балкану и Турској;
- 29.6.2023. године представница Повереника је учествовала на састанку Савета за праћење примене препорука УН за људска права;
- 26.6.2023. године представница Повереника је учествовала на Другом координационом састанку у вези са спровођењем активности у оквиру пројекта ОЕБС „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности Републике Србије“;
- 11.7.2023. године Повереник је преко видео линка, учествовао на 9. састанку Одбора за стабилизацију и придруживање који је одржан у Бриселу;
- 19.7.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су састанак са представницима *Propulsion-a*, у канцеларијама Повереника, на коме је, између осталог, разматрано унапређење званичне интернет презентације Повереника,
- 27.7.2023. године Повереник и в.д. шефа кабинета одржали су састанак са представницима Комисије за прикупљање чињеница о статусу новорођене деце за коју се сумња да су нестала из породицишта у Републици Србији;
- 7.7.2023. године у оквиру GIF пројекта (Greater Internet Freedom) Србија представници Повереника су одржали састанак са директором Пројекта на којем се разговарало о предстојећој презентацији Водича за приватни сектор (привреду) о поштовању Закона о заштити података о личности;
- 19.7.2023. године Повереник је са сарадницима одржао састанак са представницима *Propulsion-a* на којем је представљен изглед и начин рада нове интернет странице Повереника;
- 20.7.2023. године у циљу евалуације пројектне сарадње између Мисије ОЕБС у Србији и Повереника на пројекту „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Србији” представници Повереника су одржали састанак са независним евалуатором кога је ангажовао SeCons;
- 26.7.2023. године одржан је онлајн састанак са представницом Агенције за заштиту особних података Републике Хрватске о искуствима организовања обука;
- 6.7.2023. године представнице Повереника су учествовале на састанку који је организовало Министарство за европске интеграције у циљу припрема за 9. састанак Одбора за стабилизацију и придруживање;
- 1.8.2023. године Повереник и заменица Повереника примили су извршну директорку Електромреже Србије. На састанку су разматрани различити аспекти примене Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја;
- 14.8.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су састанак са начелником Управе саобраћајне полиције о правним аспектима намеравањем увођења камера за униформе полицијских службеника;
- 15.8.2023. године Повереник, заменица Повереника и руководилац Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама одржали су састанак са министарком здравља и њеним сарадницима, на коме су разматрани проблеми злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја са којим се суочавају многе здравствене установе;

- 18.8.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су дана састанак са вишом саветницом при Кабинету председнице Владе Републике Србије и директорком Центра за четврту индустријску револуцију. На састанку су разматрани правни аспекти имплементације јединственог електронског здравственог картона;
- 24.8.2023. године Повереник, заменица Повереника, руководилац Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама и руководилац Сектора за хармонизацију прописа и нормативне послове разговарали су дана у Министарству правде са министарком правде и њеним сарадницима о усвајању Стратегије заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године, изменама и допунама Закона о заштити података о личности и начинима за спречавање све бројнијих злоупотреба права на приступ информацијама од јавног значаја;
- 24.8.2023. године Повереник и заменица Повереника одржали су састанак са министарком за бригу о породици и демографију и њеним сарадницима, на коме су разматрани актуелни проблеми злоупотребе права на слободан приступ информацијама од јавног значаја;
- 28.8.2023. године Повереник, заменица Повереника, руководилац Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама и Сектора за хармонизацију прописа и нормативне послове одржали су састанак са министром државне управе и локалне самоуправе и његовим сарадницима. На састанку је разматрано актуелно стање у области слободног приступа информацијама од јавног значаја са посебним освртом на све учесталије злоупотребе овог права и потребом за изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја;
- 31.8.2023. године Повереник одржао је састанак са представницима Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Канцеларије за Косово и Метохију и представницима центара за социјални рад са Косова и Метохије. На састанку је разматрана актуелна проблематика злоупотребе права на слободан приступ информацијама од јавног значаја;
- 4.8.2023. године в.д. помоћника генералног секретара је учествовала на састанку Координационог тела за спровођење ревидираног Акционог плана за поглавље 23: правосуђе и основна права. Тема састанка је била предлог нове методологије извештавања који ће се конкретизовати до краја године. Такође дате су и препоруке члановима Координационог тела о даљим активностима у вези са кашњењем у извештавању;
- 15.9.2023. године у просторијама Службе Повереника одржана је седница Комисије за доделу признања за унапређење права на слободан приступ информацијама за 2023. годину. Поред председника Комисије, Повереника, састанку су присуствовали следећи чланови Комисије: Програмски директор „Транспарентности Србија“, представница Удружења новинара Србије и ванредни професор Факултета политичких наука Универзитета у Београду. Комисија је формирана са задатком да изабере органе јавне власти који су се у периоду од септембра 2022. до септембра 2023. године највише истакли у афирмисању права на слободан приступ информацијама од јавног значаја. Добитницима које је изабрала Комисија уручена су признања на свечаности поводом обележавања Дана права јавности да зна, одржаној 28.9.2023. године;

- 20.9.2023. године в.д. помоћника генералног секретара је учествовала на Првом састанку Управног одбора корисника заједничког програма Европске уније и Савета Европе „Хоризонтална подршка за Западни Балкан и Турску (III фаза). На састанку се разговарало са институцијама корисницима програма о кључним достигнућима програма до сада, као и о плановима за будућност.
- 25.9.2023. године заменица члана Управног одбора ЕУ пројекта за Поглавље 23 „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ је учествовала на четвртом састанку на којем је представљен остарени напредак у имплементацији пројектних активности, као и изазови у имплементацији и стратешке одлука;
- 12.10.2023. године представница Повереника, учествовала је на састанку Посебне међуминистарске радне групе за израду и праћење имплементације петог Акционог плана за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији. Састанак је био усмерен на дискусију и одлучивање о укључивању предлога обавеза у нови Акциони план;
- 19.10.2023. године представнице Повереника, учествовале су на састанку Посебне радне групе за израду Стратегије унапређења и заштите људских права у Републици Србији за период 2024-2030. године. На састанку су представљене Полазне основе за израду Стратегије и договорена динамика и начин рада;
- 27.10.2023. године представнице Повереника, учествовале су на другом састанку Посебне радне групе за израду Стратегије унапређења и заштите људских права у Републици Србији за период 2024-2030. године. На састанку су разматране Полазне основе за израду Стратегије;
- 2.10.2023. године Повереник је са сарадницима одржао онлајн састанак са представницима SIGME, Министарства правде и Министарства државне управе и локалне самоуправе на тему злоупотребе права на слободан приступ информацијама од јавног значаја. На састанку је закључено да ће се, с обзиром на озбиљност проблема и изналажење решења, у новембру организовати округли сто на високом нивоу;
- 10.11.2023. године представници Повереника су учествовали на консултативном састанку с представницима органа државне управе Републике Србије поводом анализе примене Закона о електронској управи који је организовало Министарство државне управе и локалне самоуправе уз подршку SIGMA – заједничке иницијативе OECD-а и Европске уније;
- 21.11.2023. године представник Повереника је учествовао на регионалном састанку Савета за штампу и других саморегулаторних тела из Југоисточне Европе који је организован уз подршку Мисије OEBS-а у Србији;
- 21.11.2023. године представнице Повереника, учествовале су на састанку Посебне радне групе за израду Стратегије унапређења и заштите људских права у Републици Србији за период 2024-2030. године. На састанку су разматрани коментари и сугестије надлежних државних органа и организација цивилног друштва на Полазне основе за израду Стратегије;
- 21.11.2023. године представник Повереника имао је излагање на регионалном састанку Савета за штампу и других саморегулаторних тела из Југоисточне Европе;
- 18.12.2023. године Повереник се састао са представницима SHARE фондације, са којима је разговарао о актуелним темама из области заштите података о личности;

- 26.12.2023. године в.д. помоћника генералног секретара је учествовала на састанку Координационог тела за спровођење ревидираног Акционог плана за поглавље 23: правосуђе и основна права;
- 26.12.2023. године представница Повереника је учествовала у раду састанка групе експерата за израду Стратегије за примену Архуске конвенције са Акционим планом, уз подршку Организације за европску безбедност и сарадњу (ОЕБС), а у организацији Министарства заштите животне средине;
- 28.12.2023. године представници Повереника, именовани предавачи су учествовали на састанку на тему пилот обуке у оквиру пројекта „Услуге обуке службеника за заштиту података и подизање свести државних службеника у вези са ГДПР, ЗЗПЈ и Законом о информационој безбедности Републике Србије“ који је део ширег програма Светске банке ЕДГЕ (EDGE – Enabling Digital Governance Project).
- 12.12.2023. године представница Повереника присуствовала је састанку Посебне радне групе за израду Предлога акционог плана за спровођење Стратегије за стварање подстицајног окружења за развој цивилног друштва у Републици Србији за период од 2024-2026. године;
- 14.12.2023. године представница Повереника је учествовала на онлајн Координационом састанку представника надлежних државних органа и организација цивилног друштва у циљу превенције злочина из мржње у Републици Србији.

4.1.3. Догађаји

- 25.1.2023. године, Повереник је присуствовао гала вечери приређеној поводом ексклузивног партнерства компаније Адрија медија група и Euractiv мреже за Србију.
- 23.1.2023. године Повереник, заменица Повереника и представници Службе Повереника учествовали су у панел дискусији: „Праћење спровођења новог Закона о заштити података о личности у Нишу“. Панелу су присуствовали представници руковалаца подацима о личности, организације цивилног друштва и медији. Циљ панел дискусије је да се кроз размену искустава, мишљења и идеја изведу закључци о бољој примени Закона о заштити података о личности као и његовим евентуалним изменама. Овај пројекат се спроводи уз подршку мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“, финансираног од стране ЕУ и немачког Савезног министарства за економску сарадњу и развој (BMZ). За имплементацију пројектних активности у вези са заштитом података о личности задужена је Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ);
- 27.1.2023. године Повереник је присуствовао Светосавској академији под називом „Ризница Србије“ коју традиционално организује Министарство просвете;
- 23.1.2023. представник Повереника присуствовао је панел дискусији на тему: „Праћење спровођења новог Закона о заштити података о личности“, која је одржана у Нишу;
- 23.1.2023. представник Повереника је узео учешће на панелу „Недеља приватности“, на тему: „Покретачи и инфраструктура цурења података у медије“;
- 24.1.2023. године, представник Повереника је учествовао у раду Округлог стола на тему: „Процена утицаја на заштиту података о личности у законодавним процесима,

усклађивање секторских прописа са правним стандардима у области заштите података о личности, контрола над имплементацијом законодавног оквира у области заштите података о личности“ у организацији Иницијативе за заштиту приватности;

- 15.2.2023. године, на Сретење, Повереник је присуствовао централној свечаности поводом Дана државности Србије у Орашцу;
- 21.2.2023., представница Повереника присуствовала је трибини „Где су границе приватности у медијском извештавању“ у организацији Савета за штампу, трибина је одржана у Медија центру;
- 24.2.2023. године, на седници Другог ванредног заседања Народне Скупштине у Тринаестом сазиву разматран је Извештај о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2021. годину са Предлогом закључка Одбора за правосуђе, државну управу и локалну самоуправу од 26. децембра 2022. године;
- 27.2.2023. године Народна Скупштина је на седници Другог ванредног заседања Народне Скупштине у Тринаестом сазиву донела Закључак поводом разматрања Извештаја о раду Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности за 2021. годину, у коме је, између осталог, констатовала да је Повереник у свом Извештају указао на стање у области слободног приступа информацијама од јавног значаја и области заштите података о личности, које је оценио као унапређено након доношења и ступања на снагу Закона о изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, који омогућава лакше, брже и ефикасније остваривање овог права и проширује круг органа власти који подлежу обавезама из закона, те проширује овлашћења Повереника;
- Повереник, заменица Повереника, в.д. шефа кабинета и в.д. помоћника генералног секретара, учествовали су на првом округлом столу у оквиру јавне расправе о предлогу Стратегије заштите података о личности у Новом Саду;
- 21.3.2023. године Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, испуњавајући своју законску обавезу, доставио је Народној скупштини Републике Србије Извештај о спровођењу Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Закона о заштити података о личности у 2022. години;
- 22.3.2023. године у Суботици одржана је панел дискусија на тему праћења спровођења новог Закона о заштити података о личности, којој су присуствовали руковооци заштите података о личности, заинтересовани представници организација цивилног друштва и медија. У панел дискусији учествовали су Повереник и заменица Повереника као и представници Службе Повереника. Циљ панел дискусије је био разматрање примене новог Закона о заштити података о личности; и сагледавање могућности за његову бољу примену. Подршку организацији панел дискусија пружа пројекат „Јачање владавине права у Републици Србији“ (ЕУ ЗА БОРБУ ПРОТИВ КОРУПЦИЈЕ И ЗА ОСНОВНА ПРАВА) заједнички финансиран од стране ЕУ и немачког Савезног министарства за економску сарадњу и развој (БМЗ). За имплементацију пројектних активности у вези са заштитом података о личности задужен је Deutsche Gesellschaft für Internationale Zusammenarbeit (GIZ);
- 24.3.2023. године Повереник је присуствовао централној манифестацији обележавања Дана сећања на жртве НАТО бомбардовања 1999. године која је одржана у Сомбору;

- 25.3.2023. године Повереник, заменица Повереника и в.д. помоћника генералног секретара присуствовали су свечаној додели сертификата кратког програма студија „Правна заштита података и приступ информацијама“ на Правном факултету у Крагујевцу. То је друга генерација студената која је добила звање менаџера из оба права у надлежности Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности. Овом приликом потписан је и Споразум о сарадњи Повереника и Правног факултета Универзитета у Крагујевцу;
- 28.3.2023. године, представник службе Повереника је учествовала на седници Савета за праћење примене препорука УН за људска права. Учесници су на седници обавештени да ће Република Србија у мају 2023. године представити Савету за људска права УН Извештај у оквиру IV циклуса Универзалног периодичног прегледа (УПР од 2018. до 2022. године). На седници је усвојен предлог Пословника о раду Савета као и план рада Савета за 2023. годину;
- 31.3.2023. године у Привредној комори Србије одржан је завршни округли сто у оквиру јавне расправе о предлогу Стратегије заштите података о личности за период од 2023. до 2030. године. На округлом столу учествовали су Повереник, заменица Повереника, в.д. шефа кабинета и в.д. помоћника генералног секретара. На јавној расправи су учествовали и представници Кабинета председника Владе, представници Министарства правде, представници цивилног друштва, представници адвокатуре, Прекршајног суда, Београдског центра за безбедносну политику, Параграф лекса, Кеџ групе, Телеком Србије, Deloitte и други;
- 31.3.2023. године, представница Повереника присуствовала је представљању годишњег извештаја „Људска права у Србији 2022“ у организацији Београдског центра за људска права, одржаног у Медија центру;
- 4.4.2023. године, представници Повереника су узели учешће на догађају DATA PROTECTION (IN GAMING) у организацији Факултета организационих наука у Београду;
- 26.4.2023. године Повереник је присуствовао промоцији монографије „Историја полиције у Србији“ у просторијама Криминалистичко-полицијског универзитета у Београду;
- 27.4.2023. године Повереник је присуствовао свечаном пријему поводом обележавања Краљевог дана, на позив амбасадора Краљевине Холандије у Републици Србији;
- 3.5.2023. године представница Повереника учествовала је на седници Савета за праћење спровођења Стратегије превенције и заштите од дискриминације за период од 2022. до 2030. године, која је одржана у Палати Србије;
- Од 24.5. до 26.5.2023. године представници Повереника учествовали су у раду 18. годишњег саветовања комплајанс функција у банкама, на Златибору. На наведеном саветовању представници службе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Сектора надзора над заштитом података о личности, презентовали су: информације о регулаторним активностима које се планирају, новим актима у припреми, супервизорска очекивања, уочене неправилности током контрола обављених у 2022. години и првој половини 2023, релевантних приговора који се односе на рад банака, као и трендове контроле за област заштите података о личности;

- 25.5.2023. године у Пироту одржана је панел дискусија на тему праћења спровођења новог Закона о заштити података о личности, којој су присуствовали руковођици подацима о личности, заинтересовани представници организација цивилног друштва и медија. У панел дискусији учествовали су Повереник, заменица Повереника и представници Службе Повереника;
- 25.5.2023. године обележавању Међународног дана нестале деце у Институту за криминолошка и социолошка истраживања у организацији АСТРЕ, присуствовала је представница Повереника;
- 26.5.2023. године одржана је обука о примени Закона о тајности података. Обуку су одржали предавачи из канцеларија СНБ и ТП за запослене у Служби Повереника;
- 8.6.2023. године представници Повереника узели су учешће у Фокус групи „Заштита података о личности и информациона безбедност“ у организацији Канцеларије за информационе технологије и електронску управу;
- 20.6.2023. године Повереник је присуствовао свечаном отварању „ЕУ недеље могућности“ која се одржала од 21. до 26.6.2023. године у Београду, Новом Саду и Нишу;
- 22.6.2023. године Повереник и заменица Повереника учествовали су на панел дискусији, која се одржала у Новом Пазару. Панелу су присуствовали представници руковођаца подацима о личности, организације цивилног друштва и медији. Циљ панел дискусије је да се кроз размену искустава, мишљења и идеја изведу закључци о бољој примени Закона о заштити података о личности као и његовим евентуалним изменама. Овај пројекат се спроводи уз подршку мулти-донаторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“, финансираног од стране ЕУ и немачког Савезног министарства за економску сарадњу и развој (BMZ). За имплементацију пројектних активности у вези са заштитом података о личности задужена је Немачка организација за међународну сарадњу (GIZ);
- 27. и 28.6.2023. године у оквиру пројекта "Заштита слободе изражавања и медија у Србији ((PRO-FREX-S))" који се реализује у оквиру „Хоризонталног програма подршке Западном Балкану и Турској“ одржана је у Врднику експертска радионица у области слободног приступа информацијама од јавног значаја. Теме радионице су биле примена члана 10. ЕКЛП у контексту слободног приступа информацијама од јавног значаја и Тромсо конвенција;
- 29.6.2023. године Повереник је присуствовао традиционалном и свечаном обележавању Дана независности Сједињених Америчких Држава;
- 30.6.2023. године Повереник и шеф Мисије ОЕБС-а у Србији отворили су радионицу која се бави питањем значаја приступа еколошким информацијама за унапређење и заштиту животне средине, коју Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности организује уз подршку Мисије ОЕБС-а у Србији у оквиру пројекта „Примена Архуске конвенције и приступ информацијама од јавног значаја“;
- 30.6.2023. године у Београду одржана је Панел дискусија - ОД ШВЕДСКЕ ДО ШПАНИЈЕ, Нови трио, нове идеје. У питању је преузимање мандата председавајуће земље ЕУ;
- 4.7. 2023. године у оквиру пројекта ОЕБС-а „Консолидовање процеса демократизације у сектору безбедности у Србији“, Повереник и Мисија ОЕБС-а у Србији организовали

су догађај „Представљање резултата истраживања јавног мњења о заштити података о личности“;

- 14.7.2023. године Повереник је присуствовао традиционалном и свечаном обележавању Дана Републике Француске;
- 31.7.2023. године Повереник, заменица Повереника и чланови колегијума Стручне службе Повереника свечано су отворили канцеларију Повереника у Нишу. Ово је друга канцеларија Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности која је отворена ван седишта Повереника, након канцеларије у Новом Саду, која је отворена у децембру прошле године, а у плану је отварање још једне канцеларије, у Крагујевцу, у циљу омогућавања грађанима из ових делова Републике Србије да лакше остваре своја права утврђена Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја и Законом о заштити података о личности;
- 29.7.2023. године МДУЛС-у су достављени подаци за представљање институције Повереника на Сајму студентске стручне праксе у јавној управи;
- 26.8.2023. године Повереник и заменица Повереника присуствовали су свечаном отварању 53. Филмских сусрета у Нишу;
- 31.8.2023. године Повереник је присуствовао опрштајном пријему организованом у седишту мисије Савета Европе у Београду у част одлазећег шефа мисије г. Тобиаса Флесенкемпера;
- 12.9.2023. године Повереник је присуствовао затварању пројекта GIF Србија. Циљ тог пројекта је био оснаживање државних институција, цивилног сектора и привреде у области заштите и промоције дигиталних права. У оквиру пројектне сарадње, Повереник је био укључен у изради приручника „Заштита података о личности у пословању“ који је представљен на овом догађају;
- 20.10.2023. године представница Повереника је присуствовала пријему поводом прве монографије о Народној скупштини „Огледало воље народа Србије“;
- 4.10.2023. године, у склопу мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“, у Нишу је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 5.10.2023. године, у склопу мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Лесковцу је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 17.10.2023. године представнице Повереника су, у оквиру пројекта "Унапређивање заштите људских права у Србији" који се реализује кроз заједнички програм Европске уније и Савета Европе „Хоризонтални програм подршке за Западни Балкан и Турску“, учествовале на округлом столу „Извршавање пресуда Европског суда за људска права против Србије“ са фокусом на предмет Драган Петровић против Србије;
- 27.10.2023. године в.д. помоћника генералног секретара са сарадником је учествовала на прегледу усклађености Конвенције УН против корупције (други циклус) и одговарала на питања експерата у вези са применом члана 10. Конвенције.

- 1.11.2023. године Повереник и руководиолац Сектора за жалбе и извршења у области приступа информацијама присуствовали су свечаном пријему девете генерације Правне клинике за еколошко право Правног факултета Универзитета у Београду;
- 8.11.2023. године, у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и СИГМА-е, одржан је округли сто о изазовима и потенцијалним решењима за правилно функционисање система приступа јавним информацијама у Србији на ком су учествовали представници СИГМА-е, Владе, министарстава здравља, просвете, европских интеграција, правде и државне управе и локалне самоуправе, представници правосуђа и представници адвокатских комора Србије и Војводине;
- 15.11.2023. године одржана је презентација Службе Повереника на трећем онлајн Сајму студентске стручне праксе у јавној управи;
- 16.11.2023. године заменица Повереника и в.д. шефа кабинета присуствовали су обележавању Дана свечаности поводом обележавања 60 година Уставног суда, у Дому Народне скупштине Републике Србије;
- 23.11.2023. године Повереник и директор Агенције за заштиту личних података у Босни и Херцеговини (АЗЛП) потписали су Споразум о сарадњи између ова два независна државна органа надлежна за правну заштиту података о личности;
- 29.11.2023. године Повереник је присуствовао 51. Скупштини Сталне конференције градова и општина, одржаној у Сава Центру у Београду;
- 14.11.2023. године представница Повереника је присуствовала „Јавном читању извештаја Европске комисије о Србији 2023“, у организацији Центра за савремене политике и Фондације Центар за демократију;
- 15.11.2023. године представница Повереника је учествовала на представљању публикације „Бела књига 2021. године“ у организацији Савета страних инвеститора;
- Од 22. до 23.11.2023. године представница Повереника је учествовала на дводневном семинару у Аранђеловцу за лица задужена за родну равноправност у органима државне управе у организацији Министарства за људска и мањинска права и друштвени дијалог и UN Women;
- 8.11.2023. године Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и SIGMA – заједничка иницијатива OECD-а и Европске уније, заједнички су организовали округли сто о изазовима и потенцијалним решењима за правилно функционисање система приступа јавним информацијама у Републици Србији - Подршка побољшању управљања и менаџмента;
- 20.11.2023. године представник Повереника учествовао на скупу у Институту друштвених наука „Друштвене науке и јавне политике – трансфер знања од науке до „добре управе“;
- 30.11.2023. године у оквиру пројекта „Слобода и развој медија“ Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је уз подршку Мисије OEBS-а у Србији у Новом Саду организовао округли сто „Приступ информацијама од јавног значаја и заштита података о личности“;
- 4.12.2023. године у оквиру пројекта „Слобода и развој медија“ Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности је уз подршку Мисије

ОЕБС-а у Србији у Крагујевцу организовао округли сто „Пристап информацијама од јавног значаја и заштита података о личности“;

- 14.12.2023. године у склопу мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Нишу је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 15.12.2023. године у склопу мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“ у Краљеву је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);
- 21.12.2023. године свечано је обележено 125 година Државног архива Србије. Тим поводом и поводом Дана архива у Србији додељене су годишње награде „Златна архива“ из Фондације Александра Арнаутовића и „Годишња награда Ђурђа И. Јеленића“, као и Златне и Сребрне плакете заслужним институцијама и појединцима. Свечаности је присуствовао в.д. шефа кабинета;
- 8.12.2023. године представница Повереника је учествовала у дијалогу „Култура људских права и култура сећања: Хилда Дајч – симбол и инспирација“ који је организовало Министарство за људска и мањинска права и друштвени дијалог у оквиру Програма „75 дана за 75 година Универзалне декларације о људским правима“;
- 8.12.2023. године представница Повереника је учествовала на Свечаној академији поводом дана Института за међународну политику и привреду;
- 21.12.2023. године представник Повереника је учествовао на свечаности Савеза слепих Србије поводом краја пословне године;
- 22.12.2023. године представнице Повереника су учествовале на Годишњем догађају на програму Азил и миграције који је организовала невладина организација Београдски центар за људска права.

4.2. МЕЂУНАРОДНА И РЕГИОНАЛНА САРАДЊА

Повереник је у 2023. години наставио да остварује успешну сарадњу са међународним организацијама и форумима (Савет Европе, пре свега Саветодавни Комитет Конвенције 108, Међународна конференција Повереника за информације (ICIC)⁷⁰ Глобална скупштина приватности (GPA)⁷¹, Европски одбор за заштиту података (EDPB)⁷², Европски супервизор за заштиту података (EDPS), Eurojust, Међународне радне групе за заштиту података о личности, познате као „Берлинска група, UNESCO, као и са представништвима међународних организација у Србији (OEBS, Немачке организације за међународну сарадњу - GIZ, Аустријска развојна агенција – ADA, Делегација Европске уније у Републици Србији, Канцеларија Савета Европе у Београду, USAID Глобал и USAID Србија).

Повереник је посебно сарађивао и са надлежним институцијама из региона и са простора бивше Југославије, у области заштите података о личности, као што је Иницијатива 2017⁷³ и у области слободног приступа информацијама од јавног значаја, као што је Иницијатива 2020⁷⁴;

Представници Повереника су учествовали на следећим међународним и регионалним скуповима, као и састанцима, посвећеним слободном приступу информацијама и заштити података о личности, и то:

- 17.1.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) је одржао онлајн 74. пленарну седницу. На седници је EDPB усвојио Извештај радне групе о налазима своје прве координисане акције усмерене на коришћење услуга рачунарства у облаку (*cloud computing*) у јавном сектору/2022 и Извештај о раду радне групе на тему дизајна банера за прихватање/одбијање „колачића (ради координираног одговора на притужбе које је надлежним органима за заштиту података поднела невладина организација NOYB – None of your business);
- 16.1.2023. године Савету Европе је за 17. издање Дана заштите података, који се прославља сваког 28. јануара, достављен прилог – информација о активностима Повереника на Дан заштите података;
- 23.1.2023. године одржан је састанак са координаторима Савета Европе на тему припреме реализације пројекта Заштита слободе изражавања и слобода медија (PRO-FREX-S). На састанку се прелиминарно усагласила агенда активности коју су представили координатори пројекта Савета Европе, а која је усмерена на подизање капацитета институције Повереника и то, како стручних капацитета запослених у области заштите података о личности и приступа информацијама од јавног значаја, тако и подршке законодавној реформи из области Закона о заштити података о личности;

⁷⁰ International Conference of Information Commissioners

⁷¹ Global Privacy Assembly

⁷² European Data Protection Board

⁷³ Регионална Конференција Иницијативе 2017 окупља независне органе из земаља региона које се баве заштитом података о личности

⁷⁴ Регионална Конференција Иницијативе 2020, окупља независне органе из земаља региона које се баве заштитом права на приступ информацијама

- 25.1.2023. године, поводом реализације пројекта - Европска унија за владавину права-подршка техничким капацитетима за примену Акционих планова за поглавља 23 и 24 (EU for RoL), одржан је састанак са представницима Канцеларије Уједињених нација за пројектне услуге (UNOPS) која спроводи пројекат. На састанку се разматрао предлог потреба Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности (средства за рад и услуге) које би подржала Европска унија кроз пројектне механизме;
- 14. и 15.2.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) је одржао 75. пленарну седницу. Фокус састанка је био на дискусији и усвајању следећих докумената: Смернице 05/2021 о међусобној интеракцији између примене члана 3 и одредби о међународним преносима података о личности у складу са Поглављем V GDPR-а, Смернице 07/2022 о сертификацији као алату за преношење података о личности, Смернице за обмањујуће обрасце дизајна у интерфејсима платформе друштвених медија: практичне препоруке, Процедура за усвајање мишљења EDPB у вези са националним критеријумима за сертификацију и европским печатима за заштиту података и Програм екстерних активности EDPB током 2023-2024;
- 10.2.2023. године достављен је Прилог за први нацрт Статистичког оквира за мерење корупције који је припремила Канцеларија УН за борбу против дроге и криминала (UNODC) Републичком заводу за статистику који координира цео процес;
- 13.2.2023. године у оквиру GIZ пројекта Србија в.д. помоћника генералног секретара Повереника са сарадницима, одржала је онлајн састанак са директором GIZ-а на коме је утврђена динамика реализације активности које ће бити финансиране кроз пројекат;
- 20. и 21.2.2023. године, у оквиру мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“, одржана је дводневна обука запослених у стручној служби Повереника о значају побољшања метода и методологије инспекције обраде података;
- 24. 2. 2023.године одржан је Трећи састанак Управног одбора ЕУ пројекта за поглавље 23 „Подршка јачању владавине праву у Републици Србији“ на којем су учествовали саветница Повереника и два представника стручне службе Повереника.
- 7., 8. и 9.3.2023. године Повереник, заменица Повереника, руководилац Сектора за хармонизацију прописа и нормативне послове и в.д. шефа кабинета су боравили у студијској посети институцијама Европске уније у Бриселу, Белгија. Током студијске посете одржали су састанке са Европским супервизором за заштиту података о личности, представницима Генералног директората Европске комисије за правду и потрошаче (DG JUST) и представницима Европског парламента. У конструктивном дијалогу Повереник је са званичницима Европске уније разменио ставове и искуства у погледу обраде биометријских података о личности, видео-надзора и вештачке интелигенције;
- 17.3.2023. године именовани су члан и заменик члана Управног одбора Пројекта „Заштита слободе изражавања и медија у Србији PRO-FREX-S“;
- 22.3.2023. године, у оквиру мулти-секторског пројекта „Подршка јачању владавине права у Републици Србији“, у Суботици је одржана панел дискусија о примени Закона о заштити података о личности у организацији Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности и Немачке организације за међународну сарадњу (GIZ);

- 27. и 28.3.2023. године одржан је Хибридни трећи састанак Комитета експерата за интегритет информација на интернету Савета Европе (Msi-inf) који је онлајн пратила в.д. помоћник генералног секретара. На састанку је припремљен Нацрт упутства о сузбијању ширења погрешних информација и намерних дезинформација на интернету путем провере чињеница и решења за дизајн платформе на начин у складу са људским правима;
- 28.3.2023. године представнице Повереника су испратиле 77. пленарну седницу Европског одбора за заштиту података (EDPB). Фокус састанка је био на дискусији и усвајању следећих докумената: Смернице о правима лица на које се подаци односе података – Право приступа; Циљано ажурирање Смерница за идентификацију водећег надзорног органа руковода и обрађивача и циљано ажурирање Смерница о обавештавању о повреди података;
- 30.3.2023. године достављени су одговори на Анкету о сајбер безбедности коју је припремила Генерална скупштина приватности (GPA) у сврху прикупљања информација о надлежностима, одговорностима и активностима чланова GPA у вези са сајбер-безбедношћу је послата на достављену адресу;
- 13.4.2023. године Глобалној скупштини приватности (GPA) достављени су електронским путем одговори на упитник „GPA Census 2023“;
- 19.4.2023. године достављени су одговори UNESCO-у у електронској форми на упитник „2023 Survey on Public Access to Information (SDG Indicator 16.10.2)“;
- 26.4.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) је одржао 79. пленарну седницу. Фокус седнице је био на избору председавајућег и заменика председавајућег EDPB. На седници су, такође усвојене Смернице о механизму доследности и ажуриране листе подгрупа експерата;
- 27.4.2023. године Министарству за европске интеграције достављено је мишљење Повереника на нацрт Извештаја Мисије за стручну процену (Peer Review Mission) независних и регулаторних тела у Србији Канцеларије за размену информација и техничку помоћ (TAIEX) Европске комисије која је спроведена у РС спроведена у новембру 2022. године;
- 28.4.2023. године, у склопу пројекта Светске банке „Услуге обуке службеника за заштиту података и подизање свести државних службеника у складу са Општом уредбом о заштити података (ГДПР), Законом о заштити података о личности и сигурности података Републике Србије и Законом о информационој безбедности Републике Србије“ достављени су Канцеларији за информационе технологије и електронску управу одговори у електронској форми на Упитник за процену примена мера у области заштите података о личности и информационе безбедности и припрему обуке за лица за заштиту података о личности у органима власти и државне службенике у области информационе безбедности.
- 16.5.2023. године, у оквиру GIF пројекта (Greater Internet Freedom) Србија, одржан је национални IGF догађај <https://igf.rs/> на чијем панелу „Дигитална права и дигитални надзор“ је учествовао представник Повереника;
- 24. и 25.5.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) је одржао 80. пленарну седницу. На седници је изабран председавајући EDPB, Повереник за заштиту

података Финске, а за заменика председавајућег EDPB, Повереник за заштиту података Кипра;

- Од 12. до 16.6.2023. године Повереник и заменица Повереника са представницима Службе Повереника у оквиру пројекта „Јачање владавине права у Републици Србији“ били су на студијском путовању у Немачкој. У току студијског путовања посетили су Савезну полицију на аеродрому у Диселдорфу, Немачко удружење за заштиту података, Савезног Повереника за заштиту података и слободу информисања, Удружење за заштиту и безбедност података, Савезну полицију главне железничке станице у Келну, Покрајинског Повереника за заштиту података и слободу информисања Северне Рајне и Вестфалије, Министарство унутрашњих послова Северне Рајне и Вестфалије и Управу полиције у Келну, као и Покрајински парламент Северне Рајне и Вестфалије/Одбор за унутрашње послове;
- Од 14. до 16.6.2023. године на 44. пленарној седници Саветодавног комитета Конвенције 108 која је одржана у Стразбуру учествовао је заменик члана Комитета. Теме пленарне седнице су биле: обрада података о личности у прописима који регулишу спречавање прања новца и финансирања тероризма; нацрт модела уговорних клаузула који се односе на прекогранични пренос података; сарадња са другим телима Савета Европе; разматрање судске праксе ЕСЉП у области заштите података о личности; тумачење члана 11. модернизоване Конвенције 108 и биометријска обрада података о личности приликом гласања;
- 20.6.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) одржао је 81. пленарну седницу и усвојио предлог стандардног обрасца који треба да олакша подношење притужби и поступање националних надзорних органа за заштиту података када поступају са притужбама у прекограничним случајевима и Смернице о захтеву за одобрење обавезујућих пословних правила руковаца;
- 18.7.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) одржао је 82. пленарну седницу у хибридном формату. На седници је усвојена Информација о преносу података у складу са Општом уредбом о заштити података - ГДПР у Сједињене Америчке Државе након доношења одлуке о примереном нивоу заштите од 10.07.2023. године и Извештај о првој ревизији Одлуке о адекватном нивоу заштите података у Јапану;
- 2.8.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) одржао је 83. пленарну седницу. На седници је EDPB донео обавезујућу одлуку о решавању спора насталог поводом нацрта одлуке ирског надзорног органа на заштиту података у вези са предметом који се односи на обраду података путем TikTok апликације;
- 20.9.2023. године Европски одбор за заштиту података (EDPB) одржао је 84. пленарну седницу. На седници EDPB Повереник је у оквиру сегмента „Сусрет са органима за заштиту података из региона Западног Балкана и Источног партнерства“ представио институцију Повереника, надлежности и изазове са којима се сусреће у заштити података о личности;
- Од 17. до 20.10.2023. године, Мисија ОЕБС-а у Србији организовала је студијску посету Краљевини Шведској на тему заштите података о личности, у којој су учествовали Повереник, заменица Повереника и представници Стручне службе Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, као и пет представника

Министарства унутрашњих послова Републике Србије. Организовани су састанци са представницима Управе за заштиту приватности Шведске (*Swedish Authority for Privacy Protection – IMY*), Полиције Шведске, Парламента Шведске, Управног суда у Стокхолму, као и представницима Амбасаде Републике Србије у Шведској;

- Од 15. до 17.11.2023. године заменик члана Саветодавног тела Конвенције о заштити лица у односу на аутоматску обраду података о личности (Конвенција 108) је учествовао на 45. пленарној седници Комитета која је одржана у Стразбуру.

4.3. САРАДЊА СА МЕДИЈИМА И ПРИКАЗ АКТИВНОСТИ ПОВЕРЕНИКА У МЕДИЈИМА

Током 2023. године, као и претходних година, Повереник је интензивно сарађивао са медијима и удружењима новинара.

Од Повереника су изјаве тражили новинари агенција Танјуг, Бета и Фонет, дневних листова Политика, Данас, Вечерње новости, те других бројних медија попут: РТС, ЦИНС, КРИК, БИРН, Јужне вести, ТВ Инсајдер, ТВ Танјуг, ТВ Н1, ТВ Нова С, ТВ Прва, ТВ К1, ТВ Курир, ТВ Пинк, РТВ Војводина, ТВ Коперникус, ТВ Студио Б, ТВ Белами, ТВ Нарру, ТВ *Euronews*, ТВ Вести, ТВ Уна, Телеграф, Радио Београд 1 и 2, Радио Војводина, Радио Нови Сад, Радио 021, Пиштаљка, ВВС на српском језику, Буџетски понедељак, Портал Одговор, као и других портала. Повереник је гостовао на следећим телевизијама са националном фреквенцијом: РТС, ТВ Пинк, ТВ Прва, ТВ Нарру.

Велики број медија пренео је информације о обележавању Дана заштите података о личности 28.1.2023. године и Међународног дана права јавности да зна 28.9.2023. године. Сарадња Повереника са новинарским удружењима се огледа и у чињеници да су представници УНС и НУНС традиционално чланови Комисије за доделу признања за унапређење права на слободан приступ информацијама које се додељује 28. септембра.

Повереник је током године на својој интернет страници објавио 108 саопштења за јавност чиме је допринео отвореном и транспарентном раду. Јавности такође, помаже да брже и лакше дођу до информација које се тичу рада Повереника путем Јединственог информационог система Информатора о раду, Портала отворених података, службеног Твитер и Youtube налога Повереника.

5. СЛУЖБА ПОВЕРЕНИКА И СРЕДСТВА ЗА РАД

5.1. БРОЈ ЗАПОСЛЕНИХ У СЛУЖБИ ПОВЕРЕНИКА

Чланом 57. Правилника о унутрашњем уређењу и систематизацији радних места у Стручној служби Повереника за информације од јавног значаја и заштиту података о личности број: 110-00-1/2022-04 од 18. фебруара 2022. године (у даљем тексту: Правилник), о чијем доношењу је обавештена Народна скупштина актом број 021-01-10/2022-10 од 21.2.2022. године, у Служби Повереника систематизовано је 110 радних места са укупно 156 извршилаца, од чега су: 12 државни службеници на положају, 138 државни службеници на извршилачким радним местима, 3 намештеника и 3 саветника Повереника. Од тога положаје чине: један државни службеник у првој групи положаја, десет државних службеника у другој групи положаја и један државни службеник у трећој групи положаја. За обављање послова државних службеника на извршилачким радним местима из надлежности Повереника, одређено је 50 радних места у звању виши саветник са укупно 84 извршилаца, 14 радних места у звању самостални саветник са укупно 15 извршилаца, 17 радних места у звању саветник са укупно 19 извршилаца, 6 радних места у звању млађи саветник са укупно 6 извршилаца, 8 радних места у звању референт са укупно 14 извршилаца. За обављање пратећих помоћно-техничких послова у Служби Повереника, одређена су 2 радна места намештеника-четврте врсте са укупно 3 извршиоца.

Предлогом кадровског плана за 2023. годину 11-04-6/2022-04/1 од 26.01.2023. године, Повереник је утврдио да су за извршавање надлежности Повереника потребна 3 изабрана лица, 9 државних службеника на положају и 3 саветника Повереника, укупно 124 запослена, и то: 121 запослени на извршилачким местима и 3 намештеника и исти упутио Министарству финансија ради прибављања сагласности.

Министарство финансија је актом број 119-05-00046/2023-03 од 8. фебруара 2023. године дало сагласност на Кадровски план Повереника за 2023. годину којим је предвиђено да у Служби Повереника до краја 2023. године буде ангажовано, поред 3 изабрана лица (Повереник и 2 заменика Повереника), 9 државних службеника на положају и 3 саветника Повереника, укупно 124 запослена, и то: 121 запослени на извршилачким радним местима и 3 намештеника.

На основу члана 27. к став 9. а у вези става 1. Закона о буџетском систему („Службени гласник РС бр. 54/09, 73/10, 101/10, 101/11, 93/12, 62/13, 63/13 - исправка, 108/13, 142/14, 68/15 - др. закон, 103/15, 99/16, 113/17, 95/18, 31/19, 72/19 149/20 и 118/21-др. закон), Повереник се актом број 110-00-1/2023-04 од 06. марта. 2023. године, обратио Одбору за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања са захтевом ради добијања сагласности за заснивање радног односа на неодређено време са 26 извршилаца - нова лица у Служби Повереника на радним местима у Служби Повереника у звању: (осам извршилаца виших саветника; четири извршиоца самосталних саветника; десет извршилаца саветника; четири извршиоца млађих саветника).

Одбор за административно-буџетска и мандатно-имунитетска питања Народне скупштине је Одлуком 21 број 112-429/23-1 од 21. јула 2023. године дао сагласност

Поверенику за заснивање радног односа са 26 нових лица према звањима из захтева Повереника.

Током 2023. године, примљено је 11 (једанаест) лица у радни однос на неодређено време, и то 2 (два) лица преузимањем из других органа и 9 (девет) лица која су ступила на рад у новембру и децембру 2023. године, а након спроведеног јавног конкурса оглашеног у августу 2023. године (16.8.2023. године оглашен је први јавни конкурс након добијања сагласности надлежног Одбора Скупштине за пријем 20 извршилаца). Дана 06.12.2023. године објављен је други јавни конкурс за пријем још пет извршилаца.

6 (шест) запослених је напустило Службу Повереника, од тога 1 (један) државни службеник по основу преузимања у други државни орган, 2 (два) по основу споразумног раскида радног односа и 3 (три) због одласка у пензију.

Током године више лица је било ангажовано на одређено време и ради обављања привремених и повремених послова у Служби Повереника у различитим периодима и по различитим основима (на одређено време по основу повећаног обима послова и ради замене одсутних државних службеника; на привременим и повременим пословима и ангажманом преко студентске задруге). Закључно са 31.12.2023. године Служба Повереника имала је 110 лица у радном односу на неодређено време, 10 лица запослених на одређено време (од којих 6 по основу повећаног обима послова и 4 лица ради замене одсутних државних службеника). Такође, 2 лица ангажовано је по основу уговора о привременим и повременим пословима.

5.2. РАЗВОЈ СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА

Током целе 2023. године Повереник је организовао бројне активности на унапређењу рада службе и знања и вештина запослених.

23.09.2023. је успешно извршена ресертификациона провера према захтевима стандарда SRPS ISO/IEC 27001:2013 и SRPS ISO/IEC 27701:2019.

Имајући у виду захтеве које је пред државне органе поставила нова регулатива која се тиче електронског пословања и процеса дигитализације јавне управе, Повереник је и током 2023. године наставио активности на јачању инфраструктуре своје рачунарске мреже.

Велики допринос афирмацији права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и заштиту података о личности постигнут је креирањем нових, као и одржавањем и унапређењем постојећих софтвера.

Интернет портал Јединствени информациони систем информатора о раду који је пуштен у рад 2022. године, на адреси <https://informatior.poverenik.rs/> путем којег је органима власти омогућено да на овој јединственој софтверској платформи, у електронском и машински читљивом облику, израде своје информаторе о раду и тако, не само испуне своју законску обавезу, већ и омогуће сваком кориснику интернета да се на једном месту упозна са информаторима о раду свих органа власти, од највиших државних органа, преко покрајинских и органа локалне самоуправе, јавних предузећа, установа, привредних друштава чији је оснивач или већински чланови други органи власти, па све до месних заједница, унапређен је током 2023. године. Овај информациони систем сада поседује могућност вишејезичности, односно израде информатора о раду на језицима националних мањина, као и генерисање самог информатора о раду у пдф. формату.

Током 2023. године Повереник је наставио да одржава Портал отворених података, на адреси <https://data.poverenik.rs>, путем којег бројне податке проистекле из његовог рада, у машински читљивом формату и путем визуелизација, чини доступним целокупној јавности преко интернета.

Такође, наставио је и да одржава и Портал за достављање годишњих извештаја органа власти са циљем олакшавања достављања годишњих извештаја органа власти који су се у периоду до набавке овог софтвера достављали у папирној форми.

Током 2023. године продужене су лиценце за употребу софтвера који има за циљ да употребу и коришћење званичне веб презентације Повереника прилагоди, односно учини доступним слепим и слабовидим лицима.

5.3. ОБЕЗБЕЂЕНА СРЕДСТВА И ИЗДАЦИ ЗА РАД СЛУЖБЕ ПОВЕРЕНИКА

Рад Повереника и његове службе се по закону финансира из буџета Републике Србије. Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину⁷⁵ Поверенику су **одобрена средства за извор финансирања 01 – приходи из буџета у износу од 333.323.000,00 динара.**

Табела бр. 11 – Одобрен буџет Поверенику за 2023. годину

Раздео	Програм	Функција	Програмска	Извор финансирања	ОПИС	Укупна средства
11					Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности	333.323.000
				01	Извори финансирања за раздео 11	
	1001				Приходи из буџета	333.323.000
					Унапређење и заштита људских и мањинских права и слобода	333.323.000
		160			Опште јавне услуге које нису класификоване на другом месту	333.323.000
			0011		Доступност информација од јавног значаја и заштита података о личности	333.323.000
				411	Плате, додаци и накнаде запослених (зараде)	242.396.000
				412	Социјални доприноси на терет послодавца	36.678.000
				413	Накнаде у натури	400.000
				414	Социјална давања запосленима	1.600.000

⁷⁵Закон о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС“, бр. 138/2022 и 75/2023).

415	Накнаде трошкова за запослене	3.250.000
416	Награде запосленима и остали посебни расходи	1.230.000
421	Стални трошкови	7.400.000
422	Трошкови путовања	3.500.000
423	Услуге по уговору	23.186.000
425	Текуће поправке и одржавање	2.590.000
426	Материјал	4.000.000
482	Порези, обавезне таксе и казне	1.270.000
512	Машине и опрема	4.023.000
515	Нематеријална имовина	1.800.000

Законом о буџету Републике Србије за 2023. годину („Службени гласник РС“, број 138/2022, 75/2023) Поверенику су одобрена средства за извор финансирања 01 – приходи из буџета у износу од 333.323.000,00 динара. Прихода из других извора финансирања у 2023. години Повереник није имао.

За рад службе Повереника у 2023. години потрошено је 329.098.903,61 динара или 98,73% одобрених буџетских средстава, руководећи се начелима одговорног фискалног управљања, рационалности, функционалности и ефикасности.

Табела бр. 12 - Извршење буџета Повереника за 2023. годину

Функција	Извор финансирања	Програм	Пројекат	Економска класификација	Опис конта	Усвојено Законом о буџету РС („Сл. гласник РС“, бр. 138/2022 и 75/2023)	Реализација	% Реализације
160	01	1001	0011	411	Плате и додаци запослених	242.396.000,00	240.050.687,35	99,03
				412	Социјални доприноси на терет послодавца	36.678.000,00	36.367.680,00	99,15
				413	Накнаде у натури	400.000,00	397.500,00	99,38
				414	Социјална давања	1.600.000,00	1.333.337,09	83,33
				415	Накнаде за запослене	3.250.000,00	2.864.430,27	88,14
				416	Награде и бонуси	1.230.000,00	1.168.806,26	95,02
				421	Стални трошкови	7.400.000,00	7.399.135,77	99,99
				422	Трошкови путовања	3.500.000,00	3.499.375,60	99,98

				423	Услуге по уговору	23.186.000,00	23.177.530,93	99,96
				425	Поправке и одржавање	2.590.000,00	2.274.400,75	87,81
				426	Материјал	4.000.000,00	3.996.297,83	99,91
				482	Порези, таксе и казне	1.270.000,00	803.350,00	63,26
				512	Машине и опрема	4.023.000,00	3.996.062,87	99,33
				515	Нематеријална имовина	1.800.000,00	1.770.308,89	98,35
УКУПНО 01:						333.323.000,00	329.098.903,61	98,73
УКУПНО ЗА ФУНКЦИЈУ 160:						333.323.000,00	329.098.903,61	98,73

Највећи део текућих расхода Повереника у 2023. години са извора финансирања 01 – приходи из буџета, не рачунајући лична примања запослених тј. плате, доприносе и накнаде по основу рада, односе се на компјутерске услуге (услуге одржавања рачунара и софтвера), стручне услуге, административне услуге (привремени и повремени послови и услуге превођења), услуге комуникација (поште, телефона и интернета), затим на материјале за саобраћај, административну опрему (рачунарску и електронску опрему), као и за обнову лиценци неопходних за рад Службе Повереника.

Служба Повереника је у циљу стварања оптималних услова за рад на примени оба закона из делокруга рада Повереника, у 2023. години, набавила административну опрему и то претежно рачунарску опрему, штампаче и електронску опрему неопходну за рад службе Повереника, затим нематеријалну имовину, која се претежно односи на обнову лиценци за повећање сигурности рачунарске мреже Повереника у складу са стандардом ISO/IEC 27001, обнову лиценци софтвера за прилагођавање доступности веб портала Повереника слепим и слабовидим лицима и за набавку осталих софтвера у циљу унапређење рада Службе Повереника.

Табела бр. 13 – Набављена опрема и нематеријална имовина

Ек. Класиф.	Конто	Опис конта	Извор финансирања	Реализовано
512	512211	Намештај	01	82.520,27
	512212	Уградна опрема	01	109.165,00
	512221	Рачунарска опрема	01	3.335.340,00
	512222	Штампачи	01	391.800,00
	512232	Телефони	01	77.237,60
	512241	Електронска опрема	01	285.648,00
Укупно 512:		Машине и опрема	01	3.996.062,87
515	515192	Лиценце	01	1.770.308,89
Укупно 515:		Нематеријална имовина	01	1.770.308,89

6. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА

У циљу унапређивања постојећег стања у области слободног приступа информацијама од јавног значаја и заштите података о личности у Србији, све на основу и у складу са наводима у овом извештају, Повереник упућује следеће предлоге Народној скупштини Републике Србије и Влади Републике Србије.

6.1. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА НАРОДНОЈ СКУПШТИНИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Да надлежни одбори Народне скупштине размотре Извештај Повереника за 2023. годину и да на основу препорука садржаних у овом извештају утврде предлоге закључака са препорукама и мерама за унапређење стања и упуте их на разматрање Народној скупштини;
2. Да донесе измене и допуне Закона о заштити података о личности у циљу његове ефикасније примене и остварења веће заштите података о личности;
3. Да обезбеди стални надзор над спровођењем својих закључака расположивим механизмима контроле над радом Владе, инсистирајући на одговорности за пропусте у раду органа власти;
4. Да по хитном поступку донесе измене и допуне Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, којим би се спречиле злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја;
5. Да надлежни одбори и стручне службе Народне скупштине у поступку усвајања закона с дужном пажњом разматрају мишљења и ставове Повереника у погледу могућих ефеката тих закона на остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности;
6. Да до краја 2024. године усвоји законе чије су одредбе које се односе на обраду података о личности, усклађене са Законом о заштити података о личности;
7. Да благовремено пружи пуну подршку Поверенику као независном државном органу у вршењу његове надлежности;
8. Да усвоји Закон о ратификацији Конвенције Савета Европе о приступу званичним документима, коју је Република Србија потписала 2009. године, а која је ступила на снагу 1.12.2020. године.

6.2. ПРЕДЛОЗИ ПОВЕРЕНИКА ВЛАДИ РЕПУБЛИКЕ СРБИЈЕ

1. Да донесе Акциони план за спровођење Стратегије заштите података о личности, све у сарадњи и у складу са сугестијама Повереника;
2. Да припреми предлог измена и допуна Закона о заштити података о личности;
3. Да по хитном поступку припреми Предлог измена и допуна Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја, којим би се спречиле злоупотребе права на приступ информацијама од јавног значаја;
4. Да благовремено утврди предлоге закона о изменама и допунама закона чије су одредбе које се односе на обраду података о личности усклађене са Законом о заштити података о личности, како би Народна скупштина могла да усвоји ове законе до краја 2024. године;
5. Да приликом утврђивања предлога закона и других прописа с дужном пажњом размотри мишљења и ставове Повереника у погледу могућих ефеката тих прописа на остваривање права на слободан приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности;
6. Да у складу са сопственим обавезама прописаним Законом о слободном приступу информацијама од јавног значаја, успостави адекватан механизам обезбеђења извршења коначних, извршних и обавезујућих решења Повереника, посебно решења донетих пре 17.02.2022. године;
7. Да обезбеди адекватне услове и финансијска средства за несметан рад Повереника као самосталног државног органа, независног у вршењу своје надлежности, посебно у односу на: проширење надлежности Повереника утврђене новим Законом о заштити података о личности и изменама и допунама Закона о слободном приступу информацијама од јавног значаја; вршење функције надзора; спровођење другостепеног поступка, као и растући обим послова чије неблаговремено извршење производи трошкове судског спора на терет буџета;
8. Да предузме мере за утврђивање одговорности надлежних, посебно функционера, који нису извршавали обавезе у складу са законом;
9. Да у сарадњи са Повереником обезбеди да надлежна министарства, као и други органи власти, унапреде знања у областима права на приступ информацијама од јавног значаја и права на заштиту података о личности, како би се унапредио ниво остваривања ових права у Републици Србији;
10. Да припреми Предлог закона о ратификацији Конвенције Савета Европе о приступу званичним документима која је ступила на снагу 1.12.2020. године.

ПОВЕРЕНИК

Милан Мариновић

Београд, 22. март 2024. године

Број: 073-10-4104/2023-08